

A?

Aalto-yliopisto

SUVIRANTA

Eero Järnefeltin ateljeekoti kotina ja työtilana

Diplomityö

Iina Koskinen

2017

JULKAISUTIEDOT

Iina Koskinen

Suviranta

- Eero Järnefeltin ateljeekoti kotina ja työtilana

Diplomityö

valvoja: Aino Niskanen

ohjaaja: Aimo Nissi

Arkkitehtuurin historia

Arkkitehtuurin laitos

Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu

Aalto-yliopisto

2017

kuvat tekijän ellei toisin mainita

Kannen kuva: Eero Järnefelt, Suviranta, 1900-luvun alku, öljy
kankaalle, 46x 65,5cm, Järvenpään taidemuseo / Paloheimon
perinnesäätiö. Kuva: Matias Uusikylä.

TIIVISTELMÄ

Tekijä Iina Koskinen

Työn nimi Suviranta - Eero Järnefeltin ateljeekoti kotina ja työtilana

Laitos Arkkitehtuurin laitos

Professuuri Arkkitehtuurin historia

Professuurikoodi T20104

Työn valvoja Aino Niskanen

Työn ohjaaja(t) Aimo Nissi

Esittelyplanssit (kpl) 2

Pienoismallit (kpl) -

Vuosi 2017

Sivumäärä 138+10

Kieli Suomi

Avainsanat

Suviranta,
Eero Järnefelt,
Tuusulanjärven taiteilijayhteisö,
taiteilijakoti,
art nouveau

Suviranta on kultakauden taiteilija Eero Järnefeltin ateljeekoti Järvenpäässä Tuusulanjärven rannalla. Se rakennettiin Usko Nyströmin suunnitelmien mukaan vuonna 1901, ja on yksi 1900-luvun vaihteessa rakennetuista Tuusulanjärven taiteilijayhteisön huviloista. Suviranta käsittää puujugendia edustavan asuinrakennuksen lisäksi laajan pihapiirin, talousrakennuksen ja savusaunan.

Tällä hetkellä Suviranta on yksityisomistuksessa ja kotina Eero Järnefeltin jälkeläisellä. Suviranta on merkitty suojeltavaksi vuonna 2004 hyväksytyssä Järvenpään yleiskaavassa 2020, ja kuuluu osaksi valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Tarkempi suojeluprosessi on käynnissä.

Opinnäytteeni ydin on Suvirannan rakennushistorian tutkiminen. Varsinaista selvitystä alustaa suppea Tuusulanjärven taiteilijayhteisön tarkastelu, ja lopuksi pohdin Suvirannan tulevaisuusnäkymiä. Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä käsittelevässä osuudessa lähteenä on lähinnä kirjallisuus. Suvirannan rakennushistorian selvittämisessä merkittävimmät lähteet ovat arkistomateriaali sekä rakennuksen asukkaille tekemäni haastattelut.

Suvirannasta on kirjoitettu aikaisemmin Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä käsittelevissä yleisteoksissa, joiden lisäksi sitä on tutkittu lähinnä Järvenpään kaavoituksen ja kulttuuriympäristön tutkimuksen yhteydessä tehdyissä selvityksissä. Kuitenkin nämä selvittävät Suvirannan historiaa melko yleisellä tasolla.

Suviranta on säilynyt hyvin. Rakennukset ovat ulkoasultaan varsin varhaisessa muodossa, ja jopa asuinrakennuksen sisätiloissa on säilynyt varhaisia pintamateriaaleja ja huonekaluja. Merkittävimmät muutokset kohdistuvat asuinrakennuksessa keittiö- ja märkätiloihin sekä eteiseen, ja talousrakennuksessa sen päätyihin. Muutokset heijastavat mielestäni asumisen tyypillisiä muutoksia; asukkaiden vaihtumista sekä asumiseen liittyvän tekniikan kehitystä. Asuinrakennuksen alkuperäinen käyttötarkoitus ateljeekotina säilyi 1980-luvun puoliväliin saakka, jonka jälkeen Suviranta on toiminut yksityiskotina tähän päivään asti.

Suviranta on tärkeä ja arvokas kohde, jolla on merkitystä kulttuurihistoriassa. Suvirannan ulkoasun ja lähiympäristön lisäksi säilyttämisen arvoista ovat autenttiset sisätilat ja pitkän ajan kerrostumat. Näiden säilyminen myös tulevaisuudessa on mahdollista museoinnilla, mutta käyttötarkoitus, johon kuuluisi museon lisäksi asumista ja työskentelyä vastaisi sekä sen aikaisempaa, että muiden Tuusulanjärven taiteilijayhteisön rakennusten tavoin tulevaisuuden käyttötarkoitusta.

ABSTRACT

Author Iina Koskinen

Title of thesis Suviranta - Eero Järnefelt's artist's home as a home and a workplace

Department Department of Architecture

Professorship History of architecture

Professorship code T20104

Thesis supervisor Aino Niskanen

Thesis advisor Aimo Nissi

Presentation board 2

Models -

Year 2017

Number of pages 138+10

Language Finnish

Keywords

Suviranta,
Eero Järnefelt,
The artistic community of Lake Tuusula,
artist's home,
Art Nouveau

Suviranta is an artist's home of the golden age artist Eero Järnefelt and is located in Järvenpää by the Lake Tuusula. The main building was built in 1901 and was designed by Usko Nyström. It is one of the villas of the artistic community of lake Tuusula built between the 19th and 20th century. Suviranta consist of the wooden residential building, an extensive courtyard, an outbuilding and a smoke sauna.

Currently Suviranta is privately owned and a home for Eero Järnefelt's offspring. Suviranta is defined to be preserved in the zoning plan of Järvenpää 2020, approved in 2004, and is considered a nationally significant cultural environment. Advanced process for protection is underway.

The focus of this thesis is to report on the history of Suviranta. A concise review of the artist community of Lake Tuusula gives background information for the actual report. The thesis is concluded with personal speculation on the future of Suviranta. The background research is based on literature, and the history report on archived material and interviews with the current residents.

The books written about the artistic community of Lake Tuusula also write about Suviranta in general. In addition, there's some research carried out in the context of the town planning and the research of the cultural environments. However, for now the research of the building history of Suviranta is still superficial.

Suviranta has been preserved well. The appearance of the buildings display the early states of the architecture, and even inside the building there are some original surface materials and furniture. The major changes focus on the kitchen, foyer and bathroom areas in the residential building and in the outbuilding in its ends. I think the changes reflect the typical changes in the housing; changing of residents, as well as the changes in technology related to housing. The original use of Suviranta as a studio home remained until the mid-1980s, after which Suviranta has been used as a private home to this day.

Suviranta is important and valuable building, which has a significance in cultural history. The appearance of buildings, their surroundings, authentic interiors and layers for a long time are all worth preserving. In the future, preservation is possible by changing Suviranta into a museum, but a new use which combines workplace, home and museum, corresponds to its earlier use as well as the current use of the other villas of the artistic community of Lake Tuusula.

Ulkokuva Suvirannasta vuodelta 1904. Järven puoleisella pihalla istumassa Saimi Järnefelt, Aino Sibelius ja taiteilijayhteisön lapsia. / Suvirannan yksityisarkisto.

"Tops, portista poiketaan kuin huomaamatta. Siinä on vallan sileällä kedolla taitekattoinen huvila. Näet tenniskentän, pioneja, pelargoneja, omenapuita ja hinteriä pihakoivuja. Jossain vilahtaa siro pikkutytön kuvio, koko ilmapiiri on kotihengen kyllästävä. Ollaan Eero Järnefeltin Suvirannassa."

E.Syväri Joulutunnelma-lehdessä 1915.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	4
ABSTRACT	5
1 JOHDANTO	10
2 RAKENNUKSEN PERUSTIEDOT	12
2.1 Perustietolomake	12
2.2 Keskeisiä muuoksia ja korjauksia	13
2.3 Selvityksessä käytettyjä nimiä	14
2.4 Kaavoitus	16
2.5 RKY	17
3 TUUSULANJÄRVEN TAITEILIJAYHTEISÖN TAUSTAA	18
3.1 Eero Järnefelt	18
3.2 Aikaa ennen Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä	19
3.3 Suomi 1900-luvun vaihteessa	20
3.4 Vaikutteita ulkomailta	21
3.5 1900-luvun vaihteen taiteilijakodeista	22
4 TUUSULANJÄRVEN ITÄRANNAN ALUE	26
4.1 Alueen historiaa	26
4.2 Tuusulanjärven taiteilijayhteisön rakentuminen	28
4.3 Suvirannan alueen rakentuminen	29
4.4 Tuusulanjärven taiteilijayhteisöstä kirjoitettua	34

5 SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN	36
5.1 Arkkitehti Usko Nyström	36
5.2 Suvirannan luonnokset	37
5.3 Esikuvia ja aikalaisia	38
5.4 Suvirannassa sovellettu ajan hirsirakennustekniikka	40
5.5 Rakentaminen 1900-1903	41
5.6 Suvirannan arkkitehtuurista	56
6 ELÄMÄÄ SUVIRANNASSA	58
6.1 Suvirannan asukkaat	58
6.2 Elämää Suvirannassa taiteilijayhteisön aikana	59
6.3 Elämää Suvirannassa tänään	62
7 KORJAUS- JA MUUTOSVAIHEET	64
7.1 Lyhyesti	64
7.2 Varhaiset muutokset	64
7.3 1930-1960-lukujen muutokset	67
7.4 1980-luvun muutokset ja korjaukset	68
7.5 Viimeisimmät muutokset ja korjaukset	73
7.6 Talotekniset muutokset	73
7.7 Sisustuksen muuttuminen	75
7.8 Talousrakennuksen korjaus- ja muutostyöt	77
7.9 Savusaunan muutos- ja korjaustyöt	80
7.10 Pihan muutoksia	81

8 SUVIRANTA 2016- INVENTOINTI. 82

8.1 Lyhyesti	82
8.2 Tontti ja piha	82
8.3 Asuinrakennus	82
8.4 Talousrakennus.	104
8.5 Savusauna	111
8.6 Rakenteet ja rakennusosat	112
8.7 Talotekniikka	116
8.8 Säilyneisyys julkisivuissa.	118

9 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ 124

9.1 Muutokset ja säilyneisyys	124
9.2 Arvottaminen	125
9.3 Asuinrakennuksen pohjakaavan vaiheita	126
9.4 Talousrakennuksen pohjakaavan vaiheita.	128

10 TULEVAISUUSNÄKYMÄ. 130

10.1 Tuusulanjärven taiteilijahuiloista	130
10.2 Suojelusta ja tavoitteista yleiskaavassa	131
10.3 Tulevaisuuden käyttötarkoituksia.	132
10.4 Lopuksi	135

LÄHTEET 136

KUVALÄHTEET. 138

LIITTEET. 139

Liite 1: Ote Järvenpään yleiskaavasta 2020 ja merkkien selityksiä ja määräyksiä	140
Liite 2: Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristö ja rakennettua ympäristö yleiskaavassa.	142
Liite 3: Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.	143
Liite 4: Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt	144
Liite 5: Suviranta Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa (vaihe I).	145
Liite 6: Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma. Kohteiden sijainti ja luokitteluehdotus	146
Liite 7: Suviranta Tuusulanjärven itärannan maisemanhoitosuunnitelmasa.	147
Liite 8: Piirustusluettelo.	148

1 JOHDANTO

Suviranta on Eero Järnefeltin ateljeekoti Tuusulanjärven rannalla Järvenpäässä, ja se on yksi 1900-luvun vaihteessa syntyneen Tuusulanjärven taiteilijayhteisön viidestä taiteilijakodista. Vuosina 1900–1903 rakennettu Suviranta toimi Eero ja Saimi Järnefeltin perheen kotina, ja rakennuksen suuri ateljee Eeron työskentelytilana.

Suviranta rakennettiin järven rantaan aukealle tontille, joka nykyisin on rehevää ympäristötä puineen ja puutarhoineen. Asuinrakennus on kaksikerroksinen, ja sen toinen kerros sijoittuu punaisen taitekaton alle. Hirsirakenteisen huvilan seinien alaosat ovat vuorattu keltaisella rimautaverhouksella ja päätyjen yläosat vihreällä paneelilla. Yksityiskohdat, kuten erikokoisten ja muotoisten ikkunoiden vuorilaudat, ovet ja kaiteet, ovat vihreiksi ja murretun vihreiksi maalattuja. Rakennukseen kuljetaan tien puolelta, jossa on kaksi kuistia. Kolmas kuisti avautuu järvelle päin. Asuinrakennuksen lähetyvillä on lautarakenteinen, pitkä talousrakennus, joka on harjakattoinen ja verhottu punaisella laudoituksella. Lisäksi rannan tuntumaan sijoittuu punaiseksi maalattu hirsirakenteinen savusauna. Suvirannan arkkitehtuurissa on vaikutteita englantilaisista maaseutukartanoista¹, *Arts and Crafts* –suuntauksesta sekä ”uuden arkkitehtuurin”, art nouveau:n, piirteitä. Taiteilijaperheen omavaraisuus ja itse tekemisen taito näkyy asuin-

rakennuksen varhaisissa kansanomaisissa huonekaluissa, materiaalien käytössä ja hyvin hoidetussa puutarhassa. Tällainen tekemisen mentaliteetti on säilynyt jälkipolville nykypäivään asti, joka osataan on säilyttänyt Suvirantaa hyvässä kunnossa.

Suviranta edustaa rakennustyyppiltään muiden Tuusulanjärven taiteilijakotien ohella taiteilijahuvilaa, vaikkakin eroaa ulkonäöltään ajan taiteilijoiden suosimasta vuoraamattomasta hirsirakenteisesta ateljeehuvilasta.² Suvirannan suunnitteli arkkitehti Usko Nyström, ja lopputulos on omanlaisensa yhdistelmä arkkitehdin suunnitelmaa, taiteilijan omia mielipiteitä sekä eurooppalaisia 1900-luvun vaihteen vaikutteita arkkitehtuurissa.

Tämä työ käsittelee Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä ja tarkemmin Suvirantaa sen osana. Alkuosa taustoitaa taiteilijayhteisön syntymistä sekä kertoo sen synnystä. Tämän jälkeen käsitellään Suvirannan rakentuminen, sen korjaus- ja muutosvaiheet, kerrotaan elämästä ja asukkaista Suvirannassa sekä inventoidaan sen nykytila. Loppuosa keskittyy kirjoittajan omiin johtopäätöksiin ja pohdintoihin Suvirannan tulevaisuudesta, varsinkin sen käyttötarkoituksista.

Suviranta on tällä hetkellä yksityisomistuksessa ja siellä asuu Eero ja Saimi Järnefeltin tyttären poika Juhani Kolehmainen vaimonsa Anna-Kaisan kanssa. Suvirannalla ei ole asemakaavaa. Se on

suojeltu vuonna 2004 voimaantulleessa *Järvenpään yleiskaavassa 2020* ja sen tarkempi suojeluprosessi on käynnissä. Suviranta on jo aikaisemmin merkitty suojeltavaksi vuonna 1984 hyväksytyssä *Järvenpään yleiskaavassa 1982*. Tämän lisäksi Suviranta on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi, jossa se on osa Tuusulan Rantatien kulttuurimaisemaa yhdessä muiden taiteilijahuviloiden kanssa³.

Eero Järnefelt seura on aloittanut Suviranta-kirjaprojektin, joka käsittelee perheen elämää Suvirannassa, Eero Järnefeltin maalauksia Suvirannan ajalta sekä Suvirannan keskeistä puutarhaa. Kirjoittajina toimivat Leena Lindqvist sekä Julia Donner. Kirjaan toivottiin myös Suvirannan rakennushistoriaan keskittyvää artikkelia, jonka kirjoittaminen vaati aluksi rakennushistorian selvittämistä. Tätä Eero Järnefelt seura ehdotti tehtäväksi diplomityönä, ja siten pääsin mukaan projektiin.

Vaikka rakennushistoriaselvitys on tehty kirjaan tulevan artikkelin pohjaksi, saattaa selvitys olla tarpeellinen myöhemmin. Yksityisomistuksessa oleva rakennus tulee tulevaisuudessa todennäköisesti vaihtamaan omistajaa, ja tämän seurauksena myös käyttötarkoitus saattaa muuttua.

Suvirannasta ei ole tehty aikaisemmin kattavaa tutkimusta sen rakennushistoriasta. Historiaa on suurpiirteisesti käsitelty taiteilijakoteja ja Tuusulan-

¹ Lindqvist 2006, s. 14.

² Rauske 2014, s. 33.

³ Museovirasto, www.rky.fi, viitattu 3.11.2016.

järven taiteilijayhteisöä käsittelevissä yleisteoksissa sekä Järvenpään kaavoituksen yhteydessä tehdyissä selvityksissä, Ulla Kervisen *Rakennuskulttuurin ja kulttuurimaiseman tausta ja säilyminen Järvenpäässä* ja *Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (vaihe I)*⁴. 1940-luvulla on tehty suppea, inventoinnin omainen raportti, jossa on arvio Suvirannan laajuudesta ja kunnosta. Lisäksi on tehty rakenteisiin ja niiden kuntoon keskittyvä rakennusarvio vuonna 2015 sekä hormoneille tehdystä kunnostuksesta hormiraportti vuonna 2011. Suvirannasta on kirjoitettu myös joissain suomalaisissa aikakauslehdissä.

Työ on tehty tutkimalla kirjallisuutta ja arkistoja. Lisäksi olen haastatellut Suvirannan nykyisiä asukkaita, sekä dokumentoinut paikan päällä kohdetta valokuvaamalla ja suurpiirteisellä mittauksella. Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä käsittelevässä osuudessa lähteenä on pääosin käytetty Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä käsitteleviä kirjallisuutta sekä muistelmia ja kirjeenvaihtoteoksia. Suvirannan rakentaminen-osuus perustuu suurimmilta osin Suvirannan yksityisarkiston valokuviin, alkupe-
räispiirustuksiin sekä Eeron ja Saimin käymään kirjeenvaihtoon. Suvirantaa käsittelevistä kirjallisista yleisteoksista on käytetty lähteenä Leena Lindqvistin kirjaa *Taiteilijakoteja* ja Riitta Konttisen kirjaa *Onnellista asua maalla*. Korjaus- ja

muutoshistorian tärkeimpänä lähteenä on ollut talon nykyisten asukkaiden Juhani Kolehmaisen sekä hänen vaimonsa Anna-Kaisan kertoma suullinen tieto. Nykytilan inventointi on tapahtunut osissa syksyn 2016 aikana.

Tässä työssä Tuusulanjärven taiteilijayhteisölä tarkoitetaan 1900-luvun vaihteessa Tuusulanjärven itäpuolelle rakentuneita viittä taiteilijahuvilaa; Aholaa, Suvirantaa, Halosenniemeä, Erkkolaa ja Ainolaa. Rakennusten lisäksi yhteisö tarkoittaa nimenomaan näitä viittä taiteilijaperhettä, joiden asuin- ja työtiloiksi huvilat on alun perin rakennettu. Taiteilijaperheitä olivat Aholan kirjailija Juhani Aho ja Venny Soldan-Brofeldt, Suvirannan taide-
maalari Eero Järnefelt ja Saimi Järnefelt, Haloseniemen taidemaalari Pekka Halonen ja Maija Halonen, Erkkolan kirjailija J.H. Erkkö sekä Ainolan säveltäjä Jean Sibelius ja Aino Sibelius. Yhteisön olemassaolo ajoittuu vuodesta 1897 vuoteen 1937.⁵

Suvirannasta puhuttaessa tarkoitan asuinrakennuksen lisäksi tontilla sijaitsevia talousrakennusta ja saunaa, sekä koko Suvirannan tonttialuetta ja pihapiiriä, johon kaiken kaikkiaan kuuluu alkuperäinen tontti, Suvirannan edustan vesialue sekä pienempi Suviranta 2 -tontti alkuperäisen tontin eteläpuolelta.

Lopuksi tahdon kiittää mahdollisuudesta osallistua Suviranta-projektiin sekä erityisesti Juha-

ni ja Anna-Kaisa Kolehmaista kertomistaan Suvirantaan liittyvistä tiedoista ja monista tarinoista.

Helsingissä huhtikuussa 2017,

Lina Koskinen

⁴ Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma s.6.

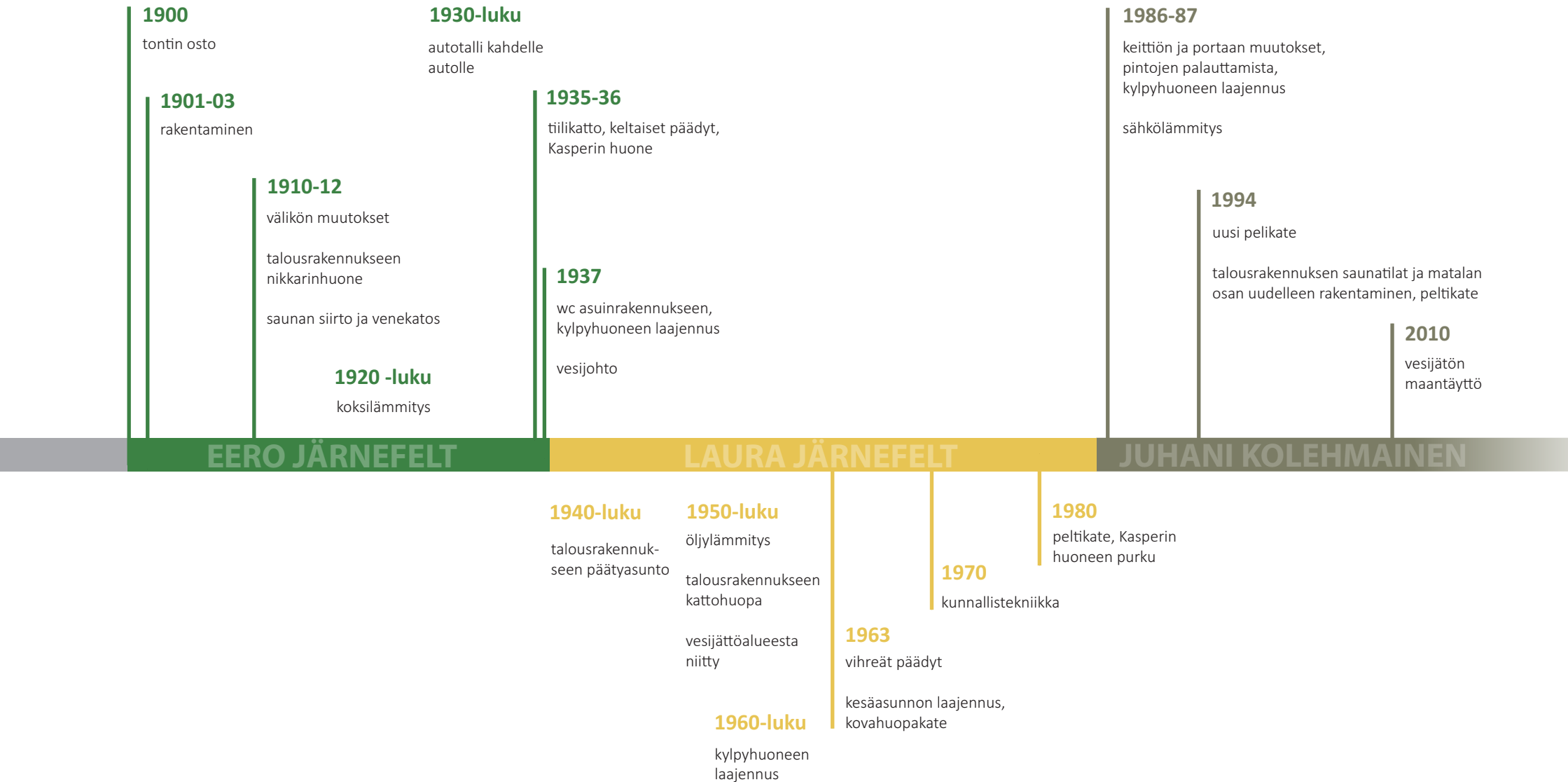
⁵ Konttinen 2013, s.321-322.

2 RAKENNUKSEN PERUSTIEDOT

2.1 Perustietolomake

Kohde	Suviranta	Arkkitehti	Usko Nyström
Sijainti	Suvirannankatu 5, 04400 Järvenpää	Rakennusaika	Asuinrakennus 1901-1903 Talousrakennus 1901-1903 / 1994 Savusauna 1903
Omistaja	Juhani Kolehmainen		
Kiinteistötunnus	186-401-1-2778	Asuinrakennuksen keskeiset muutokset ja korjaukset	1910-192 pohjakaavan muutokset 1935-1937 kattomuutokset, rakenteelliset lisätuennat, vesijohto 1957 uunien purku, öljylämmitys 1963 julkisivut 1980 kattomuutokset ja katon rakenteet 1986 pohjakaavan muutokset, pinnat, sähkölämmitys 1994 katteen uusiminen 2010 julkisivujen korjausta
Pinta-alat	Päärakennus 416 m2 Talousrakennus 130 m2 Pihasauna 40 m2 Tontti 1,90 ha josta alkuperäinen tontti 1,32 ha josta Suviranta 2 -tontti 0,12 ha josta vesialueen maapohja 0,46 ha Vesialue 2,05 ha	Talousrakennuksen muutokset	1940-luku päätyhuoneiden yhdistäminen 1963 kesäasunnon laajennus 1994 talousrakennuksen pohjakaavan muutokset / uudelleen rakentaminen
Kaavatilanne	Yleiskaava (186-Yk1/04/1, vahvistettu 9.8.2004) Ei asemakaavaa	Savusaunan muutokset	1910-1912 saunan siirto ja venekatoksen rakentaminen
Suojelutilanne	Suojeltu yleiskaavassa määräyksellä SR Kuuluu RKY-alueeseen		

2.2 Keskeisiä muuoksia ja korjauksia

2.3 Selvityksessä käytettyjä nimiä

- 1 asuinrakennus
- 2 talousrakennus
- 3 savusauna
- 4 tenniskenttä
- 5 puutarha
- 6 Versailles
- 7 alkuperäinen tontti ja vesialue
- 8 Suviranta 2 -tontti

Suvirannan asemapiirros ja selvityksessä käytetyt nimet. Sisätilojen nimet kts. s.84-85 ja 105.

Tuusulanjärven taiteilijayhteisön huviloiden sijainti Tuusulanjärven ympäristössä. / kuvat: EJA. Maanmittauslaitos. Ortokuva, värilliset tai mustavalkoiset 1996-2011, 1:10 000, Paituli-paikkatietopalvelu, www.csc.fi/paituli (22.2.2017). Riitta Konttinen, 2013, "Onnellista asua maalla: Tuusulanjärven taiteilijayhteisö". Salokannel Juhani, 2005, "Tuusulanjärven taiteilijaelämää". Kuvankäsittely tekijän.

2.4 Kaavoitus

Suvirannan alueella ei ole ajantasaista asemakaavaa. Alueella on voimassa vuonna 2004 hyväksytty Järvenpään yleiskaava 2020 ja sitä täydentävä Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (2002/2004). Yleiskaavassa Suviranta on merkitty SR-alueeksi ja asuinrakennukselle on osoitettu tarkempi määräys. Suviranta on Tuusulanjärven ympäristöä rajaavan merkinnän kh/v sisällä, ja kuuluu siten valtakunnalliseen kulttuuriympäristöalueeseen, jonka arvokkaat piirteet säilytetään asemakaavoituksella tai muilla toimenpiteillä.⁶ Yleiskaavassa SR-merkintä on selostettu seuraavasti:

Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava alue. Alueen arvokas rakennuskanta ja lähiympäristö tulee säilyttää. Alueen käyttötarkoitus määrätään asemakaavalla.

ja asuinrakennukseen suojelukohde-merkintä seuraavasti:

Valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristökohde. Kohde on suojeltu asemakaavalla / kohde säilytetään kaavoituksella tai muilla toimenpiteillä. Merkintä tarkoittaa rakennusta tai rakennusryhmää ja /tai lähiympäristöä kohteen määrittelyn mukaan. Merkintä voi peittää yhden tai useampia kulttuuriympäristön maakunnallisia ja/tai paikallisia kohteita.

Kaavan yleisissä määräyksissä on mainittu seuraavasti:

Valtakunnallisesti merkittävän maisema-alueen rajauksen sisällä olevien rakennuskohteiden ja alueiden sekä muiden valtakunnallisesti merkittävien kohteiden asemakaavoja laadittaessa ja muita toimenpiteitä suunniteltaessa on kuultava myös museoviranomaisia. Kulttuuriympäristön rakennuskohteiden säilyttämiseksi on yhteistyössä kiinteistönomistajien kanssa harkittava suojelua asemakaavalla tai muita toimenpiteitä, joilla voidaan luoda edellytykset kohteiden säilymiselle.

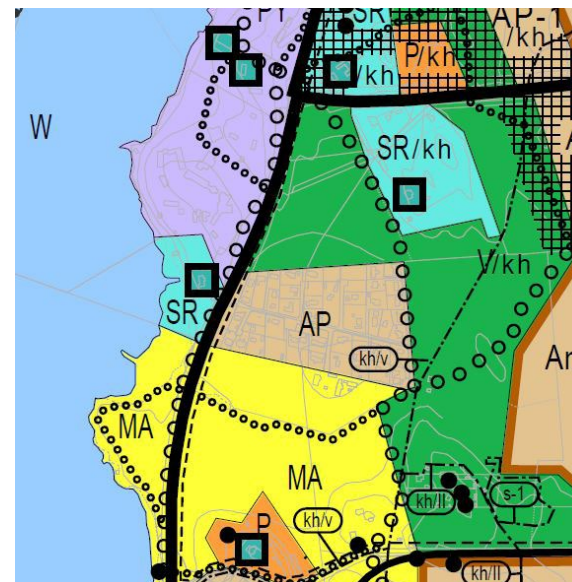
Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa Suviranta on luokiteltu kohteeksi, jonka säilyttämiseksi kaupunki ryhtyy erityisiin kaavoitus- yms. toimenpiteisiin (toimenpideluokka 2)⁷. Kaavoituksen tueksi alueesta on laadittu lisäksi Järvenpään maisemaselvitys ja Tuusulanjärven itärannan maisemanhoitosuunnitelma, jossa on kerrottu esimerkiksi Suvirannan puutarhasta (liite 5 ja 7).

Suviranta sijaitsee alueella, jonka osayleiskaava, Ristinummen osayleiskaava, laitetaan vireille mahdollisesti vuosien 2016-2020 aikana.⁸

Lisäksi Järvenpään kaupunkia koskee vuonna 2006 voimaan tullut Uudenmaan maakuntakaava, jossa Suvirannan alue on merkitty kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta merkittäväksi alueeksi tai kohteeksi.

Ote vuonna 1984 voimaan tulleesta Järvenpään yleiskaavasta 1982, jossa Suviranta merkitty suojeltavaksi merkinnällä SR. / Järvenpään yleiskaavan 2020 selostuksen liitteet.

Ote Järvenpään yleiskaavasta 2020 / Järvenpään yleiskaava 2020.

⁶ Järvenpään yleiskaava 2020.

⁷ Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (vaihe II) s.199.

⁸ Kaavoituskatsaus 2016, s.7.

Suviranta on osa RKY-aluetta "Tuusulan Rantatien kulttuurimaisema", joka on esitetty kartalla. / Maanmittauslaitos. Ortokuva, värilliset tai mustavalkoiset 1996-2011, 1:10 000. PalTuli-paikkatietopalvelu, www.csc.fi/paituli (20.2.2017), kuvan muokkaus tekijän.

2.5 RKY

Suviranta kuuluu muiden Tuusulanjärven taiteilijahuviloiden ohella osaksi Tuusulan Rantatien kulttuurimaisemaa, joka on merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Tämän luovat Rantatie, kansallisesti, rakennus- taiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät 1900-luvun vaihteen taiteilijahuvilat sekä maa-, kotitalouden ja sotilaskoulutuksen oppilaitokset itsenäisen Suomen alkuvaiheilta.

Huvilayhdyskunnan muodostumisen kannalta merkittävinä voidaan pitää vanhaa Rantatietä, jonka varrelle huvilat ovat rakentuneet, sekä vuonna 1862 valmistunutta rautatietä. Rantatie on myös tiehallinnon museotie.

Tuusulanjärven itärannalle rakentunut taiteilijayhteisö edusti Suomen taide-elämän keskusta ja 1800-luvun lopulla herännyttä suomenmielistä kansan- ja maaseutuelämää. Sen muodostivat kantajoukko, johon kuuluivat taiteilijat Juhani Aho, Pekka Halonen, Eero Järnefelt, J.H. Erkko ja Jean Sibelius perheineen. Puuhuvilat toimivat taiteilijoiden asuin- ja työtiloina. Näiden lisäksi alueella on monia virka- ja liikemiesten sekä taiteilija- ja sivistyneistöpiirien rakennuttamia ja vuokraamia huviloita, joista esimerkkinä K.A. Paloheimon Kallio-Kuninkala.

Rantatien varrella sijaitsee myös Aleksis Kiven mökki ja järven eteläpäässä kirkkomaalla hänen hautakivensä muistomerkkeineen.⁹

⁹ Museovirasto, www.rky.fi, viitattu 3.11.2016.

3 TUUSULANJÄRVEN TAITEILIJAYHTEISÖN TAUSTAA

3.1 Eero Järnefelt

Erik Nikolai Järnefelt kuuluu Suomen taiteen kultakauden merkittävimpiin taiteilijoihin. Oman tuotannon lisäksi hänellä on merkitys suomalaisessa kulttuurielämässä 1900-luvun vaihteessa.

Eero syntyi Viipurissa vuonna 1863. Eeron isä oli upseeri Alexander Järnefelt, fennomaani ja suomalaisuusaatteen kannattaja. Eeron äiti Elisabeth Järnefelt (os. Clodt von Jürgensburg) tuli venäläistyneestä baltialaisesta aatelissuvusta, jonka kuvataiteellinen lahjakkuus ja käsityöläismäinen taidokkuus, clodtilainen taideperintö, periytyi liiton myötä Alexanderin ja Elisabethin lapsille.¹⁰ Viidestä sisaruksesta Kasperista tuli ateljeekriitikko, kääntäjä ja venäjän kielen lehtori, Arvidista kirjailija, Erikistä taidemaalari, Armaasta säveltäjä-kapellimestari ja Ainosta Jean Sibeliuksen vaimo.¹¹

Kuvataideopinnot Eero aloitti veljiensä tapaan jo koulun ohella. Ylioppilaaksi valmistumisen jälkeen Eero lähti opiskelemaan Pietarin taideakatemiaan vuonna 1883. Vuonna 1886 Eero siirtyi opiskelemaan muiden suomalaisten taideopiskelijoiden tapaan Pariisiin Académie Julianiin.¹² Taiteellisen lahjakkuuden kehittäminen oli isän Alexanderin ansiota, jonka lisäksi Elisabethin ympärillä muo-

dostuneessa *Järnefeltien koulussa* esiin tuotiin venäläisen kirjallisuuden realismia. Järnefeltien kouluun osallistui myös Juhani Aho, jonka kanssa Eero ystävystyi, ja jonka kanssa Eerolla oli yhteinen päämäärä Suomen oman ja suomenkielisen kulttuurin luomisessa taiteella ja kirjallisuudella. Eero oli myös kielellisesti lahjakas.¹³

Eero avioitui Suomalaisen teatterin näyttelijän Saimi Swanin kanssa vuonna 1890. Heille syntyi yhteensä viisi lasta: Heikki 1891, Leena 1897, Sara 1903, Laura 190 ja Olai 1906.¹⁴ Perhe muutti vuonna 1901 omaan ateljeekotiinsa Suvirantaan Järvenpään Tuusulanjärven rannalle, jonka läheisyyteen muodostui Tuusulanjärven taiteilijayhteisö 1900-luvun vaihteessa.

Taiteilijana Eero oli systemaattinen, multilinen, jämpä ja maanläheinen. Persoonana hän oli myös älykäs ja nokkela sekä avaramielinen, joka näkyi esimerkiksi hänen laajana mielenkiintona eri taiteenaloihin sekä pohdintoina taiteesta.¹⁵ Eero Järnefeltin keskeistä tuotantoa olivat kansankuvaukset, Koli-aiheiset maisemat, muotokuvat sekä henkilökohtaisemmat työt perhepiiristä Suvirannassa sekä luonto- ja maisemakuvaukset Tuusulanjärven ympäristöstä.¹⁶ Luontoa käsittelevissä maalauksissa

Eero (Erik) Järnefelt Suvirannan edustalla 1937. / EJA.

¹⁰ Lindqvist 7.12.2016.

¹¹ Lindqvist 2006, s.11.

¹² Lindqvist 2006, s.10-11.

¹³ Lindqvist 7.12.2016.

¹⁴ Lindqvist 2006, s.11.

¹⁵ Lindqvist 7.12.2016.

¹⁶ Lindqvist 2006, s.10.

Keuruulla kuvannut Juhani Aho. Henkilöt vasemmalta: Pekka Brofeldt, Elisabeth Järnefelt, Elli Järnefelt, J.H. Erkko, rouva Roini, Aino Järnefelt, Emma Järnefelt, Eero Erkko, Kasper Järnefelt, Eero Järnefelt ja Armas Järnefelt. / EJA.

Päivälehdessä (myöh. Helsingin Sanomat) toimitus 1893. Vasemmalta Kasimir Leino, Santeri Ivalo, Reinhold Roine, E. Sjöberg, Juhani Aho, Arvid Järnefelt, Eero Erkko, Erkki Reijonen ja Filip Warén. / kirjasta Sammon takojat, s.30.

näkyä hänen kykyä nähdä luonnon yksityiskohtia. Muotokuvamaalauksessa puolestaan Eerolla oli taito kuvata henkilön persoonaa.¹⁷

Eero Järnefelt työskenteli Helsingin yliopiston piirustuslaitoksella 1902-1928 sekä puheenjohtajana Suomen Taideakatemiassa 1930-1934 ja valtion kuvaamataiteiden asiantuntijalautakunnassa 1930-1937. Hän sai professorin arvon vuonna 1912. Hän kuoli vuonna 1937.¹⁸

3.2 Aikaa ennen Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä

Tuusulanjärven taiteilijayhteisön muodostivat 1900-luvun vaihteessa joukko nuoria eri alojen taiteilijoita, johon kuuluivat kirjailija Juhani Aho, runoilija J.H. Erkko, säveltäjä Jean Sibelius sekä taidemaalarit Eero Järnefelt ja Pekka Halonen. Ennen Tuusulanjärven taiteilijayhteisön syntymistä näitä taiteilijoita ja heidän perheitään yhdisti kuitenkin yhteinen historia. Heitä yhdistivät opiskeluajat ja he liikkuvat samoissa taide-, kulttuuri- ja perhepiireissä sekä osa heistä asui ajoittain lähellä toisiaan. Lisäksi heillä oli samanlaisia poliittisia ja aatteellisia mielipiteitä.¹⁹

Eero Järnefelt ja Juhani Aho tutustuivat jo 1880-luvun alussa, kun Aho tutustui Järnefeltin perhepiiriin.²⁰ Eero Järnefelt opiskeli taidetta Suomen taideyhdistyksen piirustuskoulussa, jossa

myöhemmin opiskelivat myös Pekka Halonen, Axel Gallén ja Emil Wikström.²¹ Eero Järnefeltin veli Armas Järnefelt opiskeli puolestaan Jean Sibeliuksen kanssa samaan aikaan Helsingin musiikkiopistossa. Osa opiskeli myös ulkomailla ja ainakin Eero Järnefelt ja Pekka Halonen opiskelivat Pariisissa Académie Julianissa.²²

1890-luvulla kukin taiteilijayhteisön jäsenistä liittyi tavalla tai toisella eri alojen taiteilijoiden muodostamaan *Nuoreksi Suomeksi* kutsuttuun ryhmittymään²³, jonka jäseniä yhdisti vapaamielinen ja suomalaisuutta korostava aatteellisuus²⁴. Heidän ajamiin asioihin kuului muun muassa Suomen sisäisen itsenäisyyden säilyttäminen, yleinen oppivelvollisuus ja äänioikeus, suomenkielen aseman parantaminen, sukupuolten tasa-arvo sekä suomalaisen taiteen ja kirjallisuuden edistäminen.²⁵ Nämä ilmentyivät heidän tekemisissään kirjoituksissa, kuvituksissa ja taideteoksissa sekä *Päivälehdessä* ajamassa politiikassa.²⁶

Nuorsuomalaisten perustama suomenkielinen *Päivälehti* (myöh. Helsingin Sanomat) kokosi yhteen nuoret eri alojen taiteilijat. Lehden perustivat Eero Erkko, Juhani Aho ja Arvid Järnefelt Keuruulla kesällä 1889. Tekemiseen osallistuivat myös Axel Gallén, Eero Järnefelt, J.H. Erkko, Robert Kajanus, Pekka Halonen, Jean Sibelius ja Juhani Ahon

21 Lindqvist 2002, s.13 ja Ilvas 1990, s.8.

22 Lindqvist 2006, s.11 ja Ilvas 1990, s.8.

23 Konttinen 2013, s.18-19.

24 Konttinen 2001, s.22.

25 Rinta-aho 1997, s.16.

26 *ibid.*

17 Lindqvist 7.12.2016.

18 Lindqvist 2006, s.11.

19 Konttinen 2013, s.18.

20 Rinta-aho 1997, s.9.

vaimo Venny Soldan-Brofeldt. Päivälehdessä rinnalle perustettiin vuonna 1890 *Uusi Kuvalehti*, jossa vaikutti samoja taiteilijoita. Lehden toimittajina olivat Kasper Järnefelt sekä Pekka ja Kalle Brofeldt ja myöhemmin Kallen tilalla veljensä Juhani Aho. Myös tässä lehdessä asiantuntijoina ja kuvittajina toimivat Venny Soldan-Brofeldt ja Eero Järnefelt sekä avustajina Pekka Halonen, J.H. Erkko sekä Eeron vaimo Saimi Järnefelt.²⁷ Nuoren Suomen tärkeä julkaisu oli myös ajankohtaista kuvitusta sisältävä *Nuori Suomi –joulualbumi*.²⁸

Juhani Aho liittyi Järnefelttien perhepiiriin jo opiskeluaikanaan, kun hän osallistui Järnefeltien sisarusten äidin Elisabeth Järnefeltin ympärille muodostuneeseen ryhmään *Järnefeltien kouluun*.²⁹ Sibelius puolestaan tuli osaksi perhettä, kun hän avioitui Eeron siskon Aino Järnefeltin kanssa. Suku tiivistyi entisestään, kun Sibeliuksen veli Christian Sibelius avioitui Saimin nuorimman siskon Nelman kanssa.³⁰

Nuorsuomalaiset taiteilijat muodostivat myös seurustelupiirejä, jotka kokoontuivat Helsingin ravintoloihin keskustelemaan yhteisistä intresseistä. Ravintola Kämpissä viettivät iltamia *Symposium*-joukko sekä Helsingin musiikkiopistossa opettajana toimineen säveltäjän Ferruccio Busonin ympärille kokoontuneet *leskoviitit*.³¹ Yhteistä aikaa vietettiin myös maaseudulla esimerkiksi Hausjär-

vellä sekä Pariisiin ja Italian matkoilla. Keuruun Kolhoon kesällä 1889 kokoontuivat Järnefeltien kanssa Juhani Aho sekä J.H. ja Eero Erkko.³²

Osa tulevan Tuusulanjärven taiteilijayhteisön jäsenistä muodostivat jo ennen Tuusulaa eräänlaisia suppeita ja väliaikaisia taiteilijayhteisöjä, kun he asuivat toistensa läheisyydessä. Tällaisena toimi Ullanlinnan kylpylä muutamana talvikautena 1890-luvun alussa, jolloin siellä asuivat vaihdellen Ahot, Arvid ja Emmy Järnefelt, Jean Sibelius tulevan vaimonsa Aino Järnefeltin kanssa ja Pekka Halonen. Vieraileviin taiteilijatuttaviin kuului muun muassa J.H. Erkko, Eero Erkko, Santeri Ingman, Kasimir Leino, Eero Järnefelt ja Axel Gallén. Vastaavaa toistui myös hetkellisesti Hausjärvellä 1896, kun siellä asuivat Ahot, Järnefeltit, Werner Söderhjelm, kirjailijat Paavo Kajander ja J.H. Erkko sekä taidemaalari Magnus Enckell.³³

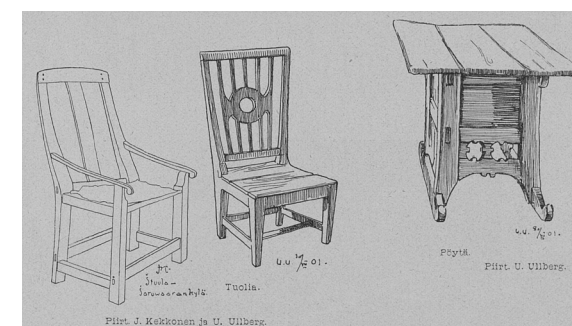
3.3 Suomi 1900-luvun vaihteessa

1900-luvun vaihteen Suomeen ja samalla Tuusulanjärven taiteilijayhteisön synty- ja alkuvuosiin ajoittuu Suomen poliittisia tapahtumia, aatteita ja suuntauksia. Poliittiset tapahtumat, kuten ensimmäinen ja toinen sortokausi, suurlakko, Bobrikovin murha, ensimmäinen maailmansota, Suomen itsenäistyminen ja kansalaissota, tekivät ajoittain ilmapiiristä levottoman ja kireän.³⁴

Edellä mainittua nuorsuomalaisuutta varhai-

Kotitaide-lehden kansi huhtikuulta 1902. / Kansalliskirjaston digitoidut aineistot, <http://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1120054?page=1> (4.10.2016).

Kansanomaisia huonekaluja Kotitaide-lehdessä, 01.02.1902, nro 1, s. 18 / Kansalliskirjaston Digitoidut aineistot, <http://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1120053/articles/1889728?page=18>.

27 Konttinen 2013, s.18-19.

28 Konttinen 2001, s.7.

29 Konttinen 2013, s.20.

30 Konttinen 2013, s.20, 22; Lindqvist 2006, s.11.

31 Konttinen 2013, s.20.

32 Konttinen 2001, s.27.

33 Konttinen 2013, s.23-25; Konttinen 2001, s.13.

34 Konttinen 2013, s.243.

sempi Suomeen ja suomalaiseen kansaan liittyvä aatteellisuus oli fennomania. Se juontaa juurensa Suomen autonomian aikaan ja tarpeeseen määritellä mikä olisi Suomelle ja suomalaisille ominaista. Heidän linjansa oli nuorsuomalaisia konservatiivisempi; fennomaanisessa ajattelussa hallitsevana oli käsitys kirjallisuudesta ja kielestä kansallisen kulttuurin ja siten kansakunnan määrittäjänä.³⁵

Lehtiin tehtyjen kuvien lisäksi suomalainen, kotimainen taide oli esillä taidenäyttelyissä. Syksyllä 1891 järjestettyyn Suomen Taiteilijain näyttelyyn osallistui nuorsuomalaisen Päivälehden piiriläisiä.³⁶ Vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyyn osallistuivat Tuusulanjärven taiteilijayhteisön jäsenistä Pekka Halonen, Eero Järnefelt, Jean Sibelius ja Venny Soldan-Brofeldt. Teoksilla esiteltiin itsenäistä suomalaista taidetta.³⁷ 1900-luvun vaihe onkin ollut *kultakaudeksi* nimettyä, Suomen kansallisen taiteen nousun aikaa, jolloin suomalaista identiteettiä luotiin taiteen keinoin.³⁸ Pekka Halonen kirjoitti kirjeessään Akseli Gallen-Kallelle vuonna 1894³⁹:

”Vai jo olet sinäkin torpan puuhassa? Se on hyvin hauska. Se on todistus siihen että meillä syntyy aivan oman takeinen taide joka ei ole ollenkaan riippuvainen punaisista napeista.”

35 Konttinen 2001, s.20-21.

36 Rinta-aho 1997, s.14.

37 Konttinen 2013, s.287-291.

38 *ibid.*, s.287.

39 Ilvas 1990, s.51.

Kansallisen taiteen juurien etsinnässä karelianismi houkutteli taiteilijoita lukemaan Kalevalaa ja tekemään matkoja kirjan synnyinseuduille Karjalaan. Tämän ohella motiiveja haettiin suomalaisesta luonnosta.

Yksinkertaista elämää edustava tolstolaisuus puhutteli myös taiteilijayhteisössä, sillä osa luki tolstoilaista kirjallisuutta ja jotkut heidän lähipiirissään noudattivat Tolstoin oppeja. Keskeisenä oli pidättyminen väkivallasta ja toisten tuomitsemisesta ja käyttää mahdollisimman vähän hyväksi muiden työtä, jolloin esimerkiksi tehtiin itse maatöitä omalla tilalla.⁴⁰

3.4 Vaikutteita ulkomailta

1800-luvun lopun ja 1900-luvun vaihteen *art nouveau* oli kansainvälinen ”uusi tyyli” tai suuntaus arkkitehtuurissa. Keskeistä oli vapaa julkisivu- ja tilajäsentely ja epäsymmetrisyys, uudenlainen ornamenttiikka, materiaalien huomioiminen sekä kansainvälisyys, johon liitettiin kuitenkin kansallisen ja persoonallisen korostaminen⁴¹. Lisäksi suuntaukseen liittyi ajatus rakennuksesta kokonaistaideteoksena, jossa ulko- ja sisäarkkitehtuuri sisustuksineen muodostivat kokonaisuuden. Suomessa tämän ajan uudesta arkkitehtuurista käytettiin nimitystä uusi tai moderni arkkitehtuuri tai tyyli. Sanonnan ”suomalaisen tyyli” ohella vakiintui myös nimitys *kansallisromantiikka*.⁴²

40 *ibid.*, s.275.

41 Wäre 1991, s.26.

42 *ibid.*, s.121.

Art nouveaun ajatukset levisivät Euroopassa taide- ja sisustuslehtien myötä. 1900-luvun vaihteessa Suomessa aikakauslehdistö laajeni ja monipuolistui, ja kotimaiset lehdet julkaisivat myös lainauksia saksalaisista, itävaltalaisista ja ruotsalaisista lehdistä⁴³ ja lehdissä seurattiin esimerkiksi yhdysvaltalaisista arkkitehtuurista⁴⁴. Tiedettävästi taiteilijapiireissä luettiin ainakin suomalaisista lehdistä *Ateneumia*, *Kotitaidetta* sekä *Uutta Kuvalehteä* ja englantilaista *The Studio* -lehteä. Tuusulanjärven taiteilijayhteisön jäsenillä oli yhteyksiä myös The Studio -lehden kirjeenvaihtajaan Louis Sparreen, jonka kautta englantilaiset vaikutteet ovat myös osittain voineet tulla.⁴⁵ Suomalaisissa lehdissä kirjoitettiin myös kansallisesta arkkitehtuurista ja suomalaisesta tyylistä, mutta tosin epämääräisesti ja määrittelemättömästi.⁴⁶

1860-luvulla Englannissa syntynyt taidekäsityksen ja taideteollisuuden uudistusliike *Arts and Crafts*, korosti käsityöläisyyttä teollisen massatuotannon sijaan. Liikkeen teoreetikon John Ruskinin ajatukset keskittyivät juuri kodin tärkeyteen rauhallisena ja turvallisena paikkana. Myös englantilainen William Morris painotti kauniin kodin merkitystä paikkana, jossa voi toteuttaa luovuuttaan ja yksilöllisyytään. Philip Webb suunnitteli Morrisille tiilisen maaseutuhuvilan *Red Housen* Englantiin Bexleyheathiin, joka valmistui 1859.⁴⁷

43 Wäre 1991, s.37-38.

44 Wäre 1991, s.137.

45 Konttinen 2013, s.102, 62; Halonen 1952, s.18.

46 Wäre 1991, s.120.

47 Konttinen 2013, s.47-48.

Samoja aiheita käsitteli myös Pohjoismais-
sa 1900-luvun vaihteessa vaikuttanut Ellen Key.
Hänen artikkelinsa *Skönhet i hemmen, Kauneus
kodeissa*, käsitteli uuden asumisen ihannetta, johon
kuului kodin viihtyisyyden luominen ilman suuria
kustannuksia, sisustuksen yksinkertaisuus, tarkoi-
tuksenmukaisuus ja oman käsityön tuloksena luotu
kauneus.⁴⁸

Näillä virikkeillä Tuusulanjärven taiteilija-
kodit sisustettiin persoonallisesti, osaksi itseteh-
dyillä kansanomaisilla huonekaluilla ilman turhaa
loisteliasuutta tai ostotavaraa. Esimerkiksi Aholan
”yksinkertainen, mutta jotenkin tyylikäs” sisustus
oli tehty edullisesti omin käsin, ja oli silti viihtyi-
sä.⁴⁹

3.5 1900-luvun vaihteen taiteilijako- deista

1900-luvun vaihteessa taiteilijat rakensivat tai ra-
kennuttivat maaseudulle ja erämaahan omia taitei-
lijakoteja; työtilan ja kodin yhdistäviä rakennuksia.
Syy haaveisiin omasta kodista kaupungin ulkopuo-
lella oli luultavasti kaipaus maalle. Ulkomailla, ku-
ten Pariisissa, vietettyjen opiskelu- ja matkustelu-
vuosien jälkeen syntyi kaipaus ja innostus kotimaata
kohtaan⁵⁰ ja halua ”palata takaisin luontoon”⁵¹.
1800-luvun lopulla Juhani Aho kirjoitti vaimolleen

Vennyille: ”koska me toden sanoakseni emme enää
taida viihtyä kaupungissa”⁵². Myös muissa taiteili-
japerheissä tultiin samoihin aatoksiin. Saimi Järne-
felt kirjoitti päiväkirjaansa huhtikuussa 1899⁵³:

*”Rumaa, sateista, pilvistä ja sumuista. Voiko olla
ikävämpää periodia kuin huhtikuu Helsingissä.”*

1890-luvulla Suomen poliittisen tilanteen kiristyes-
sä myös Helsinki oli levoton ja kiihkeä ympäristö,
josta haluttiin pois takaisin tutuille maaseuduille.⁵⁴
Pekka Halonen kirjoitti kaupungin vaikuttavan
negatiivisesti taiteeseen kirjeessään Emil Wikströ-
mille 1898⁵⁵:

*”Vaikka kyllä minä edelleenkin vielä luen iltaru-
koukseni että Luoja ei rankaisisi ketään hyviä ihmi-
siä sillä että he olisivat jo täällä ajassa pakoitettut
kärsimään helvetin esimakua ja asumaan kaiken
proosan ja rumuuden pesäpaikassa—Helsingissä!”
”Tämä kaupunki ei ole meitä varten.” ja ”Täällä
ei ole mitään, joka taiteelle voisi olla apuna.
Päinvastoin, kaikki mitä näemme ja kuulemme, niin
se on myrkkyä taiteelle.”*

Lisäksi luovaa työntekoa häiritsi kalliiksikin tuleva
aktiivinen seuraelämä ”viftailu” ravintoloissa.
Sibelius kirjoittikin kirjeessään Axel Carpelanille
helmikuussa 1904, että ”Helsinki on käynyt minulle

Philipp Webbin suunnittelema Red House valmistui 1859. /
kirjasta Arts and Crafts architecture, s.40.

Emil Wikströmin Visavuoren asuinrakennus. / kirjasta Rakennettu
suomalaisuus, s.144.

48 Konttinen 2013, s.48, 100.

49 Konttinen 2013, s.99-100; Halonen 1952, s.165; Palola
1935, s.79.

50 Konttinen 2001, s.141.

51 Hovi-Wasastjerna 2005, s.13.

52 Konttinen 2013, s.12.

53 Toppi 2009, s.276.

54 Konttinen 2001, s.141; Linnilä 1982, s.16.

55 Ilvas 1990, s.87.

Kalela. / kirjasta Suomalaisia taiteilijakoteja, s.92-93.

piinalliseksi”.⁵⁶

Lasten myötä perheet ”kasvoivat ulos kaupungista” ja parempi paikka niin lapsille kuin myös taiteilijoiden luovuudelle löytyi rauhallisilta maaseuduilta tai erämaista. Maalla asuminen oli lisäksi halvempaa.⁵⁷ Aino Sibelius kirjoitti Saimille Suvirantaan vuonna 1902⁵⁸:

”Toivoisin myös että itse lasten kanssa usein voisin tulla teille ja sittemmin lähettää lapsia teille virkistymään, sillä heitä tosiaan on sääli kun kaupungissa täytyy olla. Toivon myös, että tämä kaupungissa olo on meille vaan välttämätön väliaste oman paikan hankkimiseen.”

Kansallisuus, suomalainen tyyli, nousi 1890-luvulla aiheeksi myös taideteollisuudessa ja arkkitehtuurissa, mikä näkyy ajan erämaahuviloissa.⁵⁹ 1800-luvun lopussa tapahtui nuorsuomalaisessa taiteilijapiirissä erkaantumista mielipiteissä, mutta myös fyysistä erkaantumista taiteilijoiden muuttaessa pois heidän tärkeäksi keskuksesi muodostuneesta Helsingistä.⁶⁰ Asettuminen maaseudulle ja taiteilijakotien rakentaminen kuvasti uutta alkua, ja saattoi samalla olla luovaa jatkoa Nuoren Suomen aatteelle.⁶¹

Kuvanveistäjä Emil Wikström itsesuunnittelemaa asuinrakennusta ja ateljeeta Visavuorta rakennettiin Sääksmäelle vuosina 1893-1894 sekä

⁵⁶ Konttinen 2013, s.92.

⁵⁷ *ibid*, s.91.

⁵⁸ *Talas* 2003, s.274.

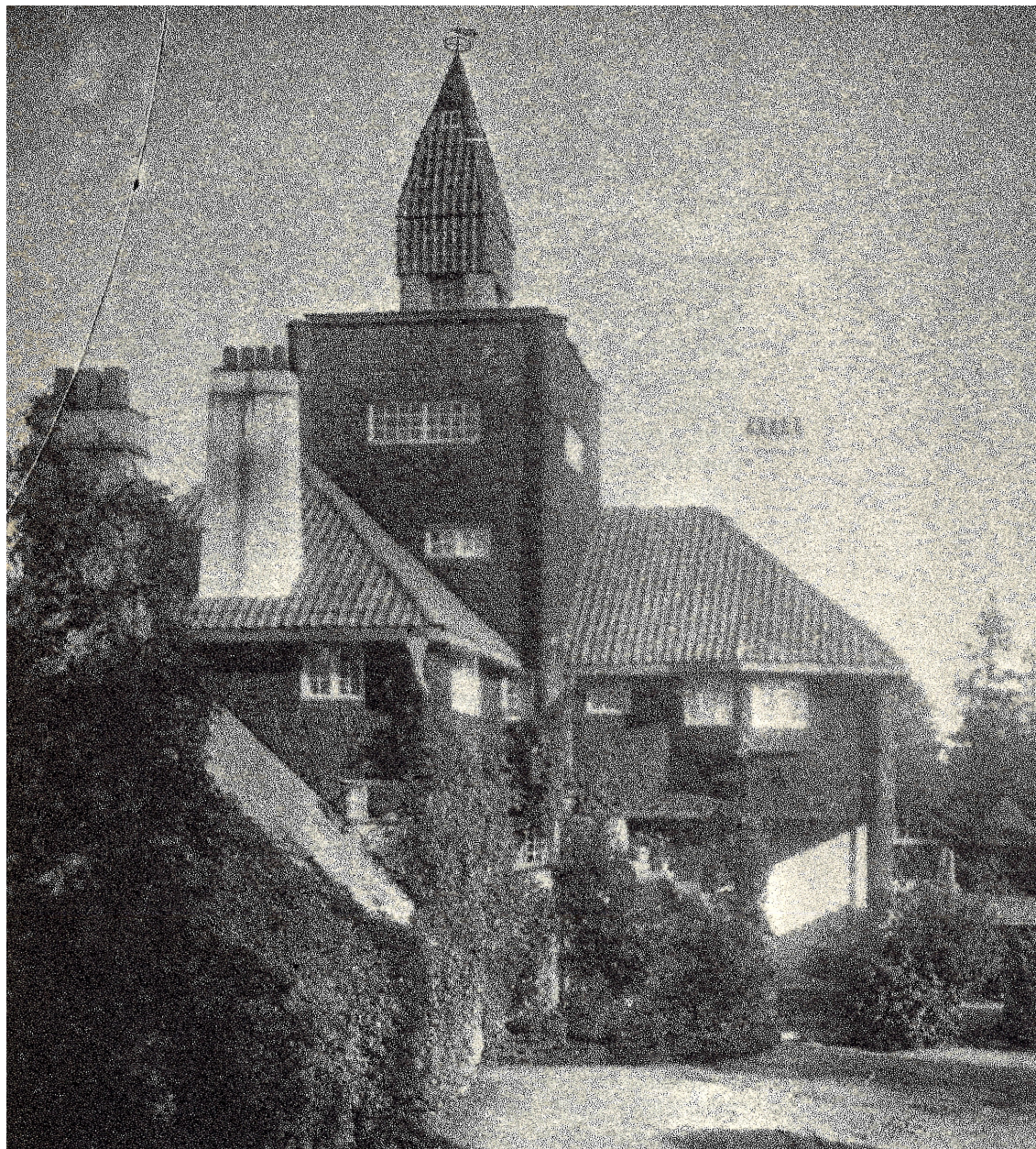
⁵⁹ Konttinen 2001, s.293.

⁶⁰ *ibid*, s.303.

⁶¹ *ibid*, s.304-305.

1902, 1903 ja 1912. Visavuoressa on vaikuttanut karjalaistalosta ja se oli aikanaan ”karjalaista arkkitehtuuria epäkarjalaisessa maisemassa”.⁶² Tämän lisäksi erämaa-ateljeen piirteitä ovat korkea ateljeetila pohjoisikkunalla, jyrkähkö ja leveäräystäinen satulakatto, maalaamattomat ja vuoraamattomat hirsiseinät sekä luhdin parveke- ja solaaiheet.⁶³ Samoihin aikoihin rakennettiin Visavuorta paljon muistuttava ateljeekoti Kalela taidemaalari Axel Gallénille Ruovedelle. Kodin ja työpirtin käsittävä jyhkeä hirsilinna rakennettiin taiteilijan omin suunnitelmin.⁶⁴ Korvessa, karjalaisvaikutteisessa ”pirtissä” asumiseen liittyi ehkä taiteilijan henkilökohtainen romantiikka suomalaista luontoa kohtaan⁶⁵, sekä maisemat, joista oltiin kotoisin⁶⁶. Samaan sarjaan kuulunee, tosin jo purettu, säveltäjä Robert Kajanuksen huvila Hevonpää, joka rakennettiin Porkkalaan vuosina 1897-1898.⁶⁷

Arkkitehdit Herman Gesellius, Armas Lindgren ja Eliel Saarinen rakennuttivat suunnittelemansa työtilan ja asumukset kattavan kokonaisuuden Hvitträskin Kirkkonummelle vuosina 1901-1903. Se rakennettiin erämaajärven Vitträskin rannalle, jonka lähetyville oli samoihin aikoihin rakentumassa myös Helsingin ja Karjaan välinen rautatie.⁶⁸ 1900-luvun alussa Hvitträskin läheisyy-

Hvitträsk rakennettiin 1901-1903. Kuva valmistumisen jälkeen. / kirjasta Suomalaisia taiteilijakoteja, s. 138.

⁶² Linnilä 1982, s.16, 56; Lindqvist 2006, s.135-140.

⁶³ Wäre 1991, s.141.

⁶⁴ Lindqvist 2006, s.178-181.

⁶⁵ Kontinen 2001, s.147.

⁶⁶ Linnilä 1982, s.16.

⁶⁷ Lindqvist 2006, s.225-227.

⁶⁸ Linnilä 1982, s.139.

Robert Kajanuksen Hevonpää. / kirjasta Rakennettu suomalaisuus, s.151.

Halosenniemi valmistui 1902. / kirjasta Onnellista asua maalla, s.75.

teen rakennettiin myös taidemaalari Väinö Blomstedille Båstadiksi nimetty huvila ja ateljeehuvila. Ateljeerakennuksessa on tummat ja vuoraamattomat hirsiseinät, satulakatto poikkipäätyineen sekä ateljee suurella pohjoisikkunalla, samoja piirteitä, joita on myös Kalelassa ja Visavuoressa. Blomstedin jälkeen Båstadiin muutti taidemaalari Oscar Parviainen vuonna 1907.⁶⁹ Kahden huvilakokonaisuuden, Hvitträskin ja Båstadin, sekä niissä vieraillevien arkkitehtien ja taiteilijaystävien, kuten Jean Sibeliuksen, Robert Kajanuksen, Mangus Enckellin ja Axel Gallénin⁷⁰, voidaan ajatella muodostaneen pienen taiteilijayhteisön sen aktiivisimpina vuosinaan.

Kirkkonummea laajempi taiteilijayhteisö rakentui Tuusulanjärven rannalle vuosina 1897-1904, jolloin järven ympäristöön muuttivat Juhani Aho vuokralle jo olemassa olevaan rakennukseen sekä Pekka Halonen, J.H. Erkko, Eero Järnefelt ja Jean Sibelius heille rakennettuihin taiteilijakoteihin. Halosen erämaa-ateljeen Halosenniemen esikuvina olivat Visavuori ja Kalela.⁷¹ Myös Erkon Erkkolasassa on karjalaisen arkkitehtuurin vaikutteita, mutta kirjailijan kotina siinä ei ollut Halosenniemen tapaan keskeistä ateljeeta. Huviloista Järnefeltien Suviranta ja Sibeliusten Ainola puolestaan ovat ulkoasultaan keskenään saman henkisiä, lautaverhottuja hirsirakennuksia. Näistä kuitenkin vain Suvirannassa on ateljee.

Jo olemassa olevan rakennuksen muutta-

misesta taiteilijakodiksi edustaa kuvataiteilija Emil Cedercreutzin Harjula Harjavallassa vuodesta 1913 lähtien. Se on taiteilijan itse suunnittelema, ja se on yhdistelmä vanhasta maalaistalosta, luhdist ja uudisosista. Uudelleen käytetyt vanhat puurakennukset edustivat taiteilijalle aitoa kansanarkkitehtuuria.⁷²

72 Lindqvist 2006, s.110-113.

69 Hovi-Wasastjerna 2005, s.38-41.

70 Hovi-Wasastjerna 2005, s.46.

71 Lindqvist 2006, s.80.

4 TUUSULANJÄRVEN ITÄRANNAN ALUE

4.1 Alueen historiaa

Taiteilijayhteisön alue kuului vuodesta 1643 lähtien Tuusulan kappeliseurakuntaa ja kymmenen vuotta myöhemmin Tuusulan kirkonpitäjään.⁷³ Pitäjän Järvenpään kylä koostui lähinnä kahden kartanon omistamista alueista, jotka olivat peltoa, suota ja metsää. 1850-luvulla asutus oli jo lisääntynyt, ja se oli keskittynyt kartanoiden ympäristöön ja tien varteen.⁷⁴ Tuusulanjärven itärannan rantaviivaa myötäilevä tie, *Rantatie*, alkoi muodostua jo 1600-luvun lopussa Hyrylästä Hollolaan vievänä tienä.⁷⁵ Sen varrelle rakentuivat pohjoisesta Järvenpäähen päin kuljettaessa Erkkola, Halosenniemi, Suviranta, Ainola ja Ahola. Nykyisin Rantatie on lyhyempi, ja sen varrella sijaitsevat vain Erkkola ja Halosenniemi. Tuusulanjärven itäpuolelta Helsingistä Hämeenlinnaan kulkeva rautatie valmistui 1862⁷⁶ ja alueen lähin asema oli Järvenpäässä. Myöhemmin rakennettiin myös Keravan asema.

Taiteilijayhteisön synty- ja alkuvuosina 1900-luvun vaihteessa Tuusula oli yhä suurimmilta osin maanviljelyspitäjää, jossa asutus oli keskittynyt harvakseltaan sijaitseviin kyliin. Ahola, Ainola ja Suviranta rakentuivat järven pohjoispää-

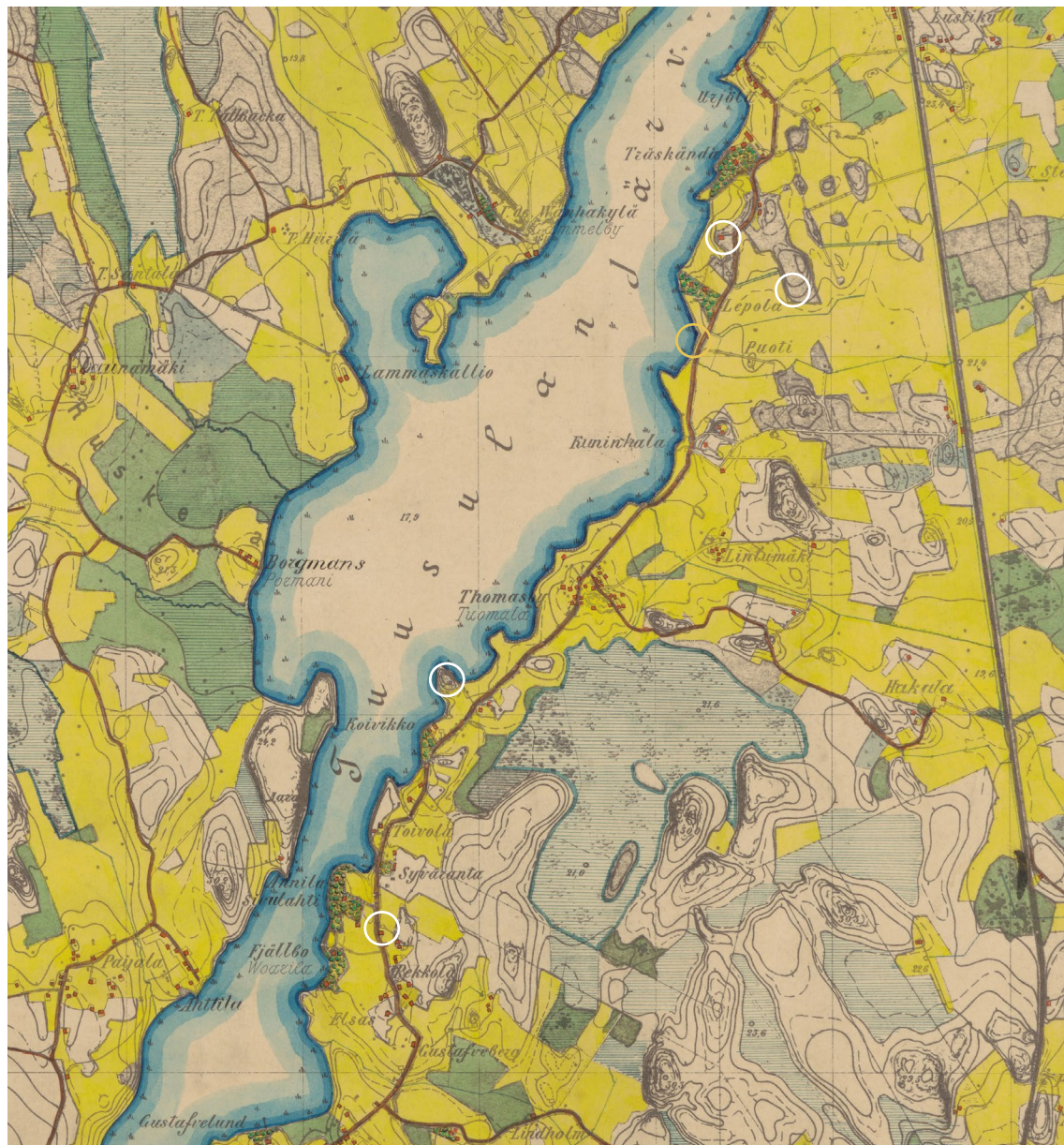
Maakirjakartta vuodelta 1697 Tuusulanjärven ympäristöstä. / KA b49: 3/1-2, Maakirjakartta, 1697, Historialliset kartat, https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/17158/b49_3_1-2_2.jpg (15.3.2017).

⁷³ Annila 1991, s.8.

⁷⁴ Kervinen 1988, s.3, 7.

⁷⁵ Peltovuori 1975, s.196.

⁷⁶ Annila 1991, s.8-10.

Senaatin kartta vuodelta 1870. Tulevan Suvirannan sijainti merkitty keltaisella ja muiden taiteilijahuviloiden valkoisella. / Kansallisarkisto, <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1490516> (12.10.2016).

hän lähelle Järvenpään asemakylää, Halosenniemi etelämmäksi Tuomaalankylään ja Erkkola lähelle järven eteläosan Kirkonkylää. Tuusulassa oli myös joitain kartanoita, joiden mailla sijaitsi torppia ja mäkitupia. Lähimpänä järveä sijaitsivat länsirannan Vanhankylän kartano sekä itärannalla Järvenpään kartano lähellä asemakylää ja Gustavelund lähellä Kirkonkylää. Näiden ohella alueella oli herrasväen asumuksia, kuten Hjeltien Lepola lähellä Aholaa ja K.A. Paloheimon Kallio-Kuninkala lähellä Suvirantaa.⁷⁷ Eino Palolan sanoin alue oli seutua, missä ”maanviljelys ja huvila-asutus kulkevat rinnan”⁷⁸. 1950-luvulle asti kylän laidoilla oli yhä maanviljelyä, karjanhoitoa ja metsää lisääntyneestä teollisuudesta huolimatta.⁷⁹

Tuusulan pitäjästä omaksi alueekseen muodostunut Järvenpään kauppala perustettiin vuonna 1951 ja Järvenpään kaupungiksi se muutettiin vuonna 1966.⁸⁰ Tuusulan pitäjästä erotettiin myös Keravan kauppala vuonna 1923, joka myöhemmin muutettiin kaupungiksi vuonna 1970.⁸¹ Ahola, Ainola ja Suviranta sijaitsivat nykyään Järvenpään puolella ja Halosenniemi sekä Erkkola Tuusulan puolella.

77 Konttinen 2013, s.39-44.

78 Palola 1935, s.9.

79 Rosenberg 2000, s.32, 38, 44.

80 *ibid*, s.12, 128.

81 Kerava, <http://www.kerava.fi/kerava-info/matkaile/historia> (11.4.2017).

4.2 Tuusulanjärven taiteilijayhteisön rakentuminen

Ensimmäisenä Tuusulaan muutti Juhani Aho vaimonsa Venny Soldan-Brofeldtin kanssa. Muutto Tuusulaan on luultavimmin ollut osaltaan seurausta Vennyn aktiivisuudesta etsiä uutta asuntoa että Juhani Ahon tuttavuudesta Gösta Enckeliin. Aho tutustui ystävänsä Kalle Kajanderin kautta Gösta Enckeliin, jonka vaimo oli Järvenpään kartanon tyttäristä toinen. He saivat perinnöksi Järvenpään kartanon tiluksineen ja Vårbacka siirtyi siten Enckeleille. Venny kävi katsomassa Vårbackan huvilaa toukokuussa 1897 ja he vuokrasivat sen Ahoille 1897, jolloin Vårbacka muuttui Aholaksi. Taiteilijakoti rakentui olemassa olevan rakennuksen ympärille, kun sitä laajennettiin todennäköisesti Vennyn suunnitelmien mukaan. Pihalle tehtiin vielä talousrakennus ja sauna. Laajennuksen lisäksi hieman myöhemmin rakennettiin ateljeesiipi Vennyn käyttöön.⁸² Ahojen muuttoa voidaan pitää Tuusulanjärven taiteilijayhteisön alkuna. Aholla oli taipumus houkutella ystäviään lähelleen, ja niinpä myöhemmin Tuusulanjärven rannalle rakennuttivat omat taiteilijakotinsa myös hänen taiteilijatoverinsa Pekka Halonen, Eero Järnefelt, J.H Erkko, ja Jean Sibelius.⁸³

Seuraavaksi muutti Tuusulaan Pekka Halonen perheineen vuonna 1898, asuen vuokralla muun muassa Kalle-Kuninkalan talossa sekä Tuomalassa Öljymäen torpassa. Tulevan tontin järvelle työn-

tyvästä pitkästä niemestä Pekka löysi hiihtoretkel-
lään, jonka hän lopulta osti Roope Alénilta. Tulevan
ateljeekotinsa Halonen suunnitteli itse veljensä
Antti Halosen kanssa. Rakentaminen aloitettiin
keväällä 1900 ja päärakennukseen muutettiin syys-
kesällä 1901. Rantasauna oli valmis ensimmäisenä
ja päärakennus vuonna 1902. Paikka sai nimen
Halosenniemi.⁸⁴

Järnefeltit muuttivat Tuusulaan alkuvuodesta
1900 asuen aluksi vuokralla Åströmien Vanhanky-
län kartanossa järven länsirannalla. Tuleva tontti
löytyi vastarannalta läheltä Aholaa ja Järnefeltit
ostivat tämän hevoshakana toimineen rantatontin
Järvenpään kartanolta vuonna 1900. Usko Nyströ-
min suunnittelemaa rakennusta alettiin rakentaa
jo 1900 ja vielä keskeneräiseen taloon muutettiin
kesällä 1901.⁸⁵

J.H. Erkko muutti Tuusulaa 1901 aluksi
ystävänsä Sakari Sointeen luokse Iloniemeen ja
myöhemmin vuokralla kirkonmäelle Malleniuksen
taloon. Erkko osti Johan Grönroosilta Oksalan mä-
kituvan Kirkonkylästä läheltä Aleksis Kiven kuolin-
mökkiä. Pekka Halonen suunnitteli veljensä Antin
kanssa tulevan Erkkolan ja Antti toimi projektissa
myös rakennusmestarina. Talo rakentui jo olemassa
olevan tuvan ja keittiön jatkeeksi ja siihen lisättiin
toinen kerros. Rakennus valmistui 1902.⁸⁶

Aluksi Sibeliuset muuttivat lähelle Tuusulan-
järveä Keravan Mattilan taloon vuonna 1899. Tä-
män jälkeen he palasivat hetkeksi Helsinkiin, mutta

Juhani Aho ja Venny Soldan-Brofeldt muuttivat Aholaan 1897. / kirjasta Tuusulanjärven taiteilijaelämää, s.27.

Suviranta rakennettiin 1900-1903 ja Eero Järnefelt perheineen muutti sinne 1901. / EJA.

⁸² Konttinen 2013, s.51-52.

⁸³ Halonen 1952, s.30-32; Konttinen 2013, s.12.

⁸⁴ Konttinen 2013, s.69; Halonen 1952, s.29-33, 39.

⁸⁵ Konttinen 2013, s.60-61; Halonen 1952, s.33.

⁸⁶ Konttinen 2013, s.82-85.

J.H. Erkon Erkkola valmistui 1902. / kirjasta Onnellista asua maalla, s.85.

Ainola Sibeliuksen perheelle valmistui 1904. / kirjasta Tuusulanjärven taiteilijaelämää, s.40.

muuttivat takaisin Tuusulaan vuokralle Kylän-pään taloon vuona 1904. Jean Sibelius oli ostanut Järvenpään kartanon tilanomistajalta Westermarc-kilta metsäisen tontin läheltä Suvirantaa ja Aholaa vuonna 1903 ja uutta kotia alettiin heti rakentaa. Sibeliukset muuttivat vielä keskeneräiseen Ainolaksi nimettyyn taloonsa 1904. Hirsihuvilan suunnitteli Lars Sonck, joka oli myös suunnitellut läheisen Villa Enckellin Gösta Enckellille luultavasti hieman aikaisemmin vuonna 1902.⁸⁷

Helsingin saavutettavuus Tuusulasta junalla Helsingistä Hämeenlinnaan kulkevalla rautatiellä mahdollisti taiteilijaperheille yhä osallistua kulttuurielämään ja tarvittaessa hoitaa työtehtäviä pääkaupungissa. Valintaan on saattanut vaikuttaa myös Tuusulan suomenkielisyys.⁸⁸ Läheisyydestä huolimatta Tuusulanjärven ympäristö antoi maaseutumaisen asuinpaikan läheltä järveä, jossa luovan työn tekeminen onnistui. Lisäksi seuraa antoivat naapureina asuvat tutut taiteilijatoverit. Eino Palola kuvaa Tuusulaa vielä 1930-luvulla seuraavasti⁸⁹:

”Koko maisemassa on rehevän, kukkivan luonnon tuntua, puutarhamaisuudessaankin sellaista, joka viehättää maalarin ja runoilijan silmää ja vetää puoleensa ihmisiä. Sitä paitsi pääsy Tuusulasta pääkaupunkiin on helppo ja mukava. Muun maailman kanssa pääsee nopeasti kosketuksiin, ja elämän antamat virikkeet kypsyvät rauhassa tämän eteläsuomalaisen luonnon sylissä.” ja ”Vehmas,

puistomainen maisema ja järvi vetävät puoleensa Helsinkiin väsyneitä ja antavat virikettä työlle ja mielikuvitukselle.»

Saimi kuvaa maalla asumisen positiivisia vaikutuksia päiväkirjassaan 17. päivä huhtikuuta 1902 seuraavasti⁹⁰:

”Onkohan tämä maalla eläminen syynä tähän muutokseen, tähän fantasiiin, jota minulla nyt niin runsaasti ja viljalta on. Ehkä olen kuin lapsi, jolla ei ole leikkikaluja leikkii puupalasien kanssa paljon vilkkaammin, kuin toinen lapsi, joka omistaa kaiken maailman lei[kkikalut]. Ehkä kaupungin valmis, koneellinen elämä tappaa lamauttaa ihmisen intressin ja toimintakyvyn. Varma on että siellä aloin tulla kuivaksi.”

4.3 Suvirannan alueen rakentuminen

Eero Järnefelt osti Suvirannan tontin 3000 markalla Järvenpään kartanolta vuonna 1900 ja sen pinta-ala oli 1,32 hehtaaria.⁹¹ Hevoshakana toiminut rantatontti oli puuton ja alava laidunmaa.⁹² Tontin eteläpuolelle laski oja, jota kutsuttiin Räikylänojaksi⁹³ ja myöhemmin Teriojaksi. Tontin ranta oli kaislikkoista. Tontin lähimmät rakennukset sijaitsivat tontin pohjoispuolella, jossa oli muutama rakennus ja kasvillisuutta. Rantatie kulki tontin itäpuolelta,

90 Toppi 2009, s.301.

91 Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

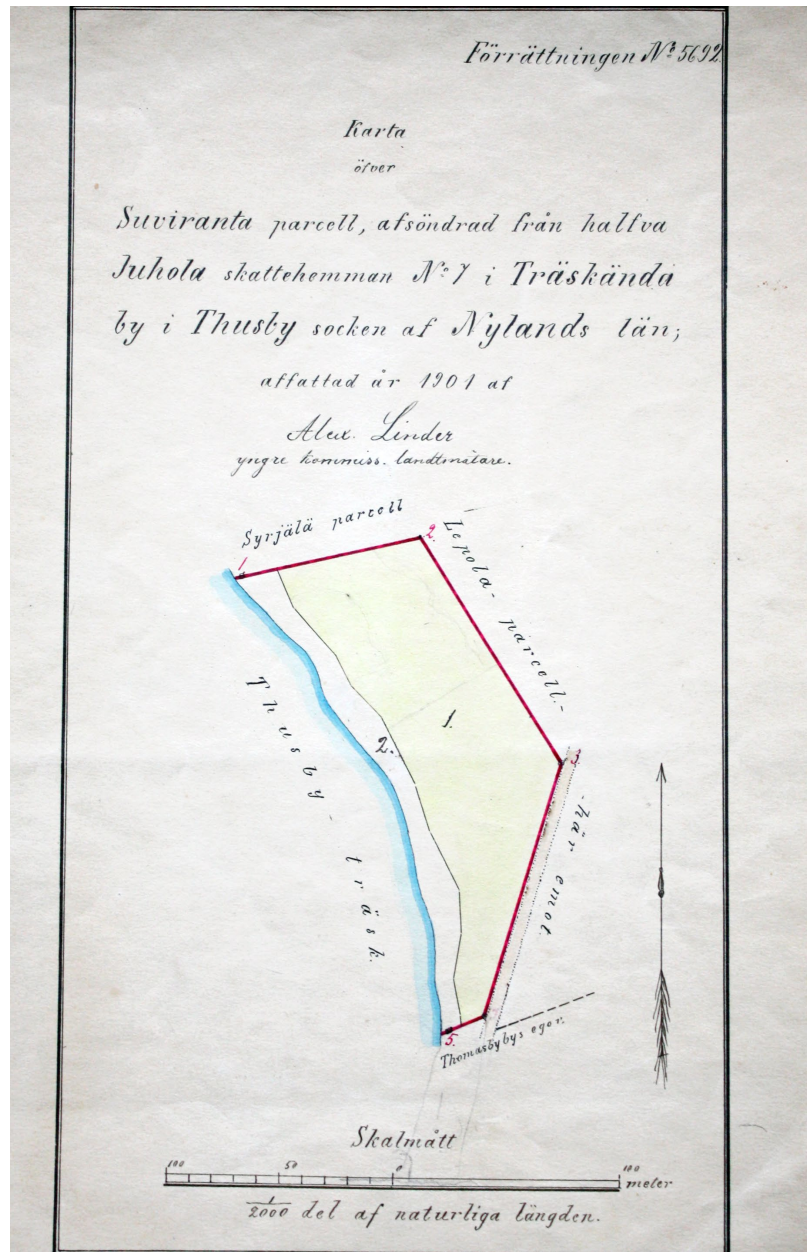
92 Konttinen 2013, s.60.

93 Halonen 1952, s.18.

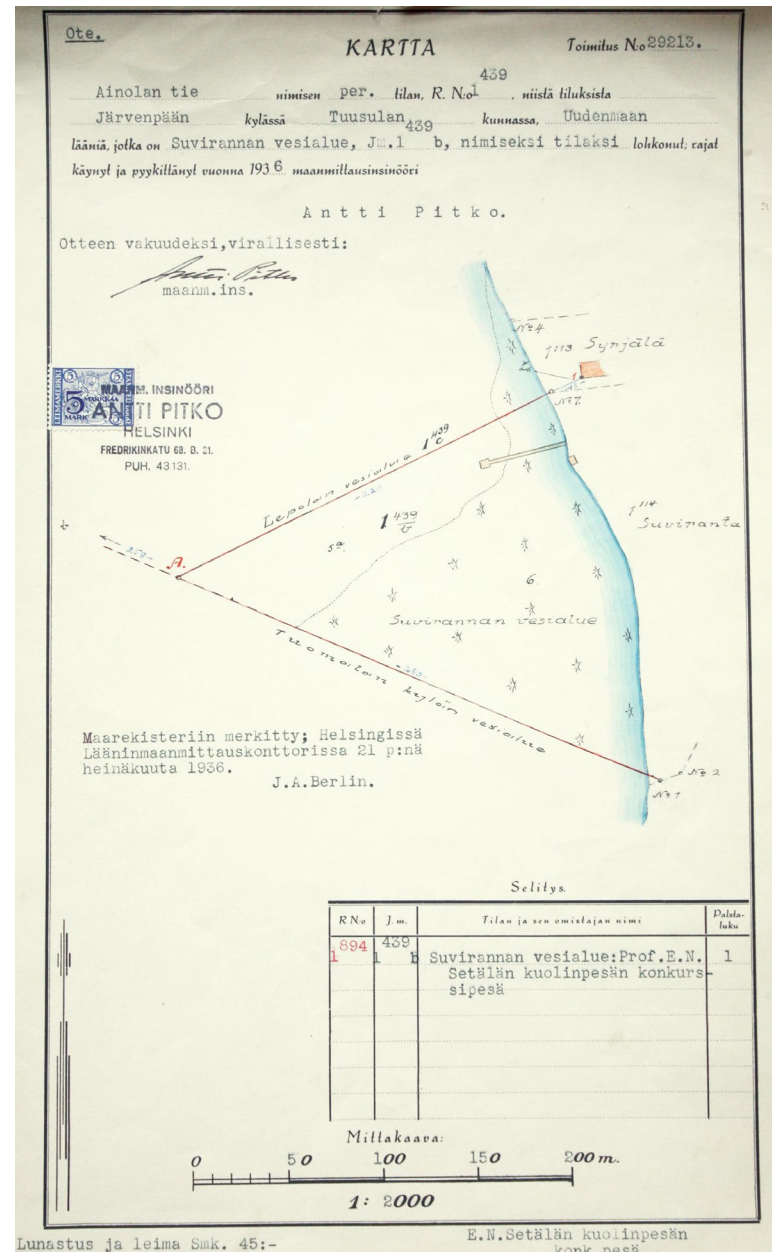
87 Konttinen 2013, s.92-94.

88 Lindqvist 2002, s.121.

89 Palola 1935, s.12 ja s.118.

Alkuperäisen tontin kartta. / Suvirannan yksityisarkisto.

Vesialueen kartta. / Suvirannan yksityisarkisto.

Ilmakuva vuodelta 1966. / Järvenpään karttapalvelu, <http://kartta.jarvenpaa.fi/karttapalvelu/main.jsp> (20.12.2016).

jonka varrella sijaitsee myös Ahola hieman pohjoisemmassa. Hieman myöhemmin rakentunut Ainola sijaitsee Suvirannan itäpuolella peltoalueella sijaitsevalla metsäisellä kumpareella.

Tontti kasvoi, kun suunnilleen vuonna 1910 Eero Järnefelt vaihtoi taulun 0,12 hehtaarin kokoiseen Paloheimon omistamaan maa-alueeseen alkuperäisen tontin eteläpuolelta Tuomaalan kylän puolelta. Tämä Suviranta 2- niminen alue lain huu-dettiin vasta 1949.⁹⁴

Aholan läheisyyteen, valtion Westermarckilta ostamalle Järvenpään kartanon alueelle rakennettiin arkkitehtien Jussi ja Toivo Paatelan suunnittelema Kotitalousopettajaopisto vuonna 1928.⁹⁵ Samaan aikaan Ahola muutettiin oppilasasuntolaksi, ja rakennusta korotettiin Paatelan suunnitelmien mukaan. Vuonna 1924 Suvirannan eteläpuolella sijaitseva vuodesta 1899 K.A. Paloheimon omistama Kuninkalan asuinrakennus uudistettiin päärakennukseksi arkkitehti W.G. Palmqvistin suunnitelmien mukaan.⁹⁶

1930-luvulla Eero Järnefelt hankki konkursiin menneeltä kartanolta vielä 2,05 hehtaarin laajuisen vesialueen Suvirannan edustalta, josta hän kertoo kirjeessään Saimille heinäkuussa 1934⁹⁷:

”Muuten mitä siihen vesialueeseen tulee. Olin Setälän puheilla (Olli ihan pakoitti minua), hän

oli hyvin sovinnollinen ja ”undfalande” [myöntyväinen], nolo koko jutusta, En luule, että meidän tarvitsee ostaa, vaan luulen (toivon), että jaossa saamme uimahuoneen paikan.”

1950-luvun loppuun mennessä alueen rakennuskanta lisääntyi, mutta alue oli silti suurimmilta osin peltoa. Suvirannan itäpuolelle Rantatien toiselle puolelle alkoi rakentua asutusta, Teriojan siirtolaiskylä⁹⁸. Antti Halonen kirjoitti 1950-luvulla maaseudun kaupungistumisesta:

”Helsinki alkoi tunkea tunnelmaansa kotiportin pieleen, perämootorit alkoivat papattaa järvelä aamusta iltaan, ja muut moottorit pauhasivat maantiellä lakkaamatta.”

1950-luvun tienoilla alueelle rakennettiin lisää oppilaitoksia. Suvirannan ja Aholan väliselle entisen Hjeltin Lepolan ja myöhemmin E.N. Setälän Toimelan alueelle rakentui Seurakuntaopisto pääosin 1950- ja 1960-luvuilla. Aikaisemmat Hjeltin ja Setälän aikaiset rakennukset purettiin.⁹⁹ Vuosina 1947-65 Kallio-Kuninkalassa toimi Poikien maatalous- ja puutarhakoulu.¹⁰⁰

1960-luvulla Suvirannan ja Aholan itäpuolella kulkenut maantie (nyk. Järvenpääntie) suoristettiin ja vierelle tehtiin kevyenliikenteenväylä. Osa Suvirannan tontin reunasta viistettiin pois tiealueen

⁹⁴ Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

⁹⁵ Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (vaihe I) 2001, s.21; Halonen 1952, s.11.

⁹⁶ Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (vaihe I) 2001, s.18, s.25.

⁹⁷ Toppi 2013, s.246.

⁹⁸ Halonen 1952, s.19.

⁹⁹ Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (vaihe I) 2001, s.108; Halonen 1952, s.20.

¹⁰⁰ Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (vaihe I) 2001, s.25.

Peruskartta vuodelta 1958. / Maanmittauslaitos. Vanhat painetut kartat, <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>, (2.8.2016).

Peruskartta vuodelta 1969. / Maanmittauslaitos. Vanhat painetut kartat, <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>, (2.8.2016).

Peruskartta vuodelta 1991. / Maanmittauslaitos. Vanhat painetut kartat, <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>, (2.8.2016).

Ortokuva vuosilta 1996-2011. / Maanmittauslaitos. Ortokuva, värilliset tai mustavalkoiset 1996-2011, 1:10 000. PalTuli-paikkatietopalvelu, www.csc.fi/paituli (20.2.2017).

käyttöön, ja tämä koski lähinnä Suviranta 2 -tonttia.¹⁰¹

1970-luvun loppuun mennessä Seurakuntaopiston alue on rakentunut lisää ja Kotitalousopettajaopiston alueella myös Emäntäkoulu aloitti toimintansa. Alueen liikennejärjestelyt muuttuivat, sillä aikaisemmin Seurakuntaopiston kohdalla ollut Ainolalle vievän tien risteys siirtyi pohjoisemmaksi. Suvirannan itäpuolella tien toisella puolella Teriojan rakennuskanta on noin kaksinkertaistunut. Suvirannan rantaviiva on yhä 1970-luvulla ollut epämääräinen ja kaislikkoinen. Tontin eteläpuolelle laskevan Räikilänojan suun alue on myös loitonnut.

1990-luvun puolella Teriojan rakennuskanta on lisääntynyt. Peltoa on muuttunut tonttien piha-alueiksi niin Teriojan kuin myös Seurakuntaopiston alueella.

Vielä 2000-luvulla rannan suuntainen Järvenpääntie kulkee entisellä. Seurakuntaopiston itäpuolen risteys on muuttunut laajemmaksi liikenneympyräksi. Kallio-Kuninkalassa toimii nykyisin Sibelius-Akatemian kurssikeskus.

4.4 Tuusulanjärven taiteilijayhteisöstä kirjoitettua

Näiden viiden taiteilijaperheen lisäksi Tuusulassa vieraili taiteilijaystäviä ja alue olikin merkittävien taiteilijoiden kohtaamispaikka vuosisadan vaihteessa.¹⁰² Tuusulanjärven taiteilijayhteisö koettiin poikkeuksellisenä ja se herätti huomiota jo synty- ja

olemassaolon alkuvuosinaan. Huviloista kirjoitettiin aikalaislehdissä, joihin kuuluivat esimerkiksi *Kyläkirjaston kuvalehti*, *Helsingin Kaiku*, *Nya Pressen*, *Nuori Suomi-joulualbumi*, *Helsingin Sanomat* ja *Otava*.¹⁰³ Nimimerkki Jouko kirjoitti taiteilijayhteisössä vierailun jälkeen Jokamiehen viikkolehteen 1910¹⁰⁴:

”Vaikutus käynnistäni näiden neljän huomattavimman taiteilijamme luona oli erittäin virkistävä. Jokaisen luona palkeet puhkui, vasarat paukkui. Jokaisen luona tunsin taottavan Suomen uutta Sampoa.”

Suvirannasta julkaistiin valokuvia Helsingin Kaiussa 10.12.1904, Jokamiehen viikkolehdessä 23.07.1910 ja Joulutunnelma-lehdessä 2015. Suvirantaa kuvattiin Jokamiehen viikkolehdessä suuremmoiseksi ”mahtavine rakennuksineen ja taitekattoineen”. Lisäksi päärakennus oli ”rakennettu hyvin käytännöllisesti, joten siihen on saatu sijoitetuksi paljon huoneita”.¹⁰⁵ Itse Suvirannan arkkitehtuuria ei Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä koskevissa kirjoituksissa juuri käsitelty tai määritelty.

Myöhemmin Suvirannasta ja sen puutarhasta on julkaistu artikkeleita eri aikakauslehdissä, kuten *Suomen kuvalehdessä*, *Kotipuutarha*-lehdessä ja *Meidän talo*-lehdessä.

¹⁰³ Konttinen 2013, s.12-14.

¹⁰⁴ Jokamiehen viikkolehti, 23.7.1910 nro 29, s.7.

¹⁰⁵ *ibid*, nro 29, s.233.

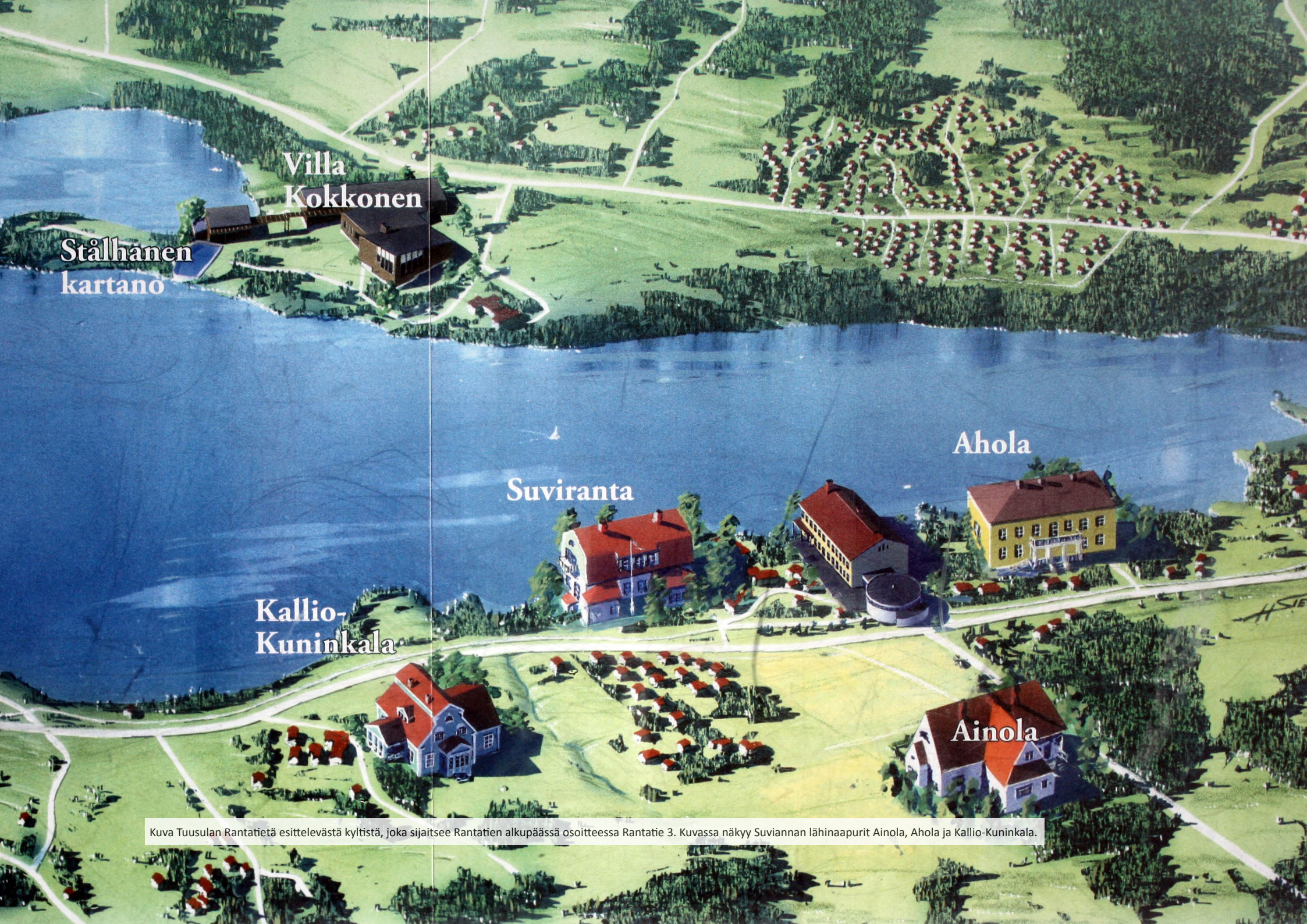
Helsingin Kaiku-lehdessä julkaistu ulkokuva Suvirannasta. / Helsingin Kaiku, 10.12.1904, nro 49-50, Kansalliskirjaston Digitoidut aineistot, <http://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/871607/articles/1889714?page=7> (1.3.2017).

Helsingin Kaiku-lehdessä julkaistu sisäkuva Suvirannan ateljeesta. / Helsingin Kaiku, 10.12.1904, nro 49-50, Kansalliskirjaston Digitoidut aineistot, <http://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/871607/articles/1889714?page=7> (1.3.2017).

¹⁰¹ Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

¹⁰² Halonen 1952, s.139.

Stålhanen
kartano

Villa
Kokkonen

Ahola

Suviranta

Kallio-
Kuninkala

Ainola

Kuva Tuusulan Rantatietä esittelevästä kyltistä, joka sijaitsee Rantatien alkupäässä osoitteessa Rantatie 3. Kuvassa näkyy Suviannan lähinaapurit Ainola, Ahola ja Kallio-Kuninkala.

5 SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

5.1 Arkkitehti Usko Nyström

Zachris Usko Nyström syntyi Virroilla vuonna 1861 ja kuoli vuonna 1925. Hän kävi koulunsa Hämeenlinnassa. Nyström aloitti matematiikan ja estetiikan opinnot Keisarillisessa Aleksanterin-Yliopistossa vuonna 1880, mutta vaihtoi opiskelemaan arkkitehdiksi Polyteknilliseen opistoon vuonna 1885, josta hän valmistui kolmessa vuodessa. Nyström työskenteli hetken Gustaf Nyströmin toimistossa, jonka jälkeen hän lähti vuonna 1890 muutaman vuoden Euroopan matkalle, johon kuului myös opiskelua Pariisissa.

Vuoden 1894 alussa Usko Nyström alkoi työskennellä ensimmäisen suomenkielisen teknillisen alan lehden *Suomen teollisuuslehden* parissa. Lehdessä työskenteli myös Nyströmin tulevat kollegat Albert Abraham Petrelius ja Vilho Penttilä, joiden kanssa Nyström perusti arkkitehtitoimisto Usko Nyström-Petrelius-Penttilän vuonna 1895.¹⁰⁶ Teollisuuslehti auttoi toimistoa sen esittelyssä ja mainonnassa. Toimisto tarjosi monipuolista työtä ja siitä kasvoi yksi suurimmista 1900-luvun vaihteessa toimineista arkkitehtitoimistoista. Sen työntekijöihin kuului arkkitehtien ja vastavalmistuneiden arkkitehtien lisäksi rakennusmestareita, joka Petreliuskin oli ammatiltaan arkkitehdin ohella.¹⁰⁷ Toimisto lopetti

toimintansa vuonna 1908, jonka jälkeen kolmikosta kukin jatkoi työskentelyä arkkitehtina.¹⁰⁸

Nyström oli taitava ja tuottelias piirtäjä sekä valokuvaaja, ja häntä kiinnosti käsityöt ja taideteollisuus.¹⁰⁹ Hän aloitti vuonna 1892 vapaankäden- ja viivainpiirustuksen opettajana Polyteknillisessä opistossa. Tämän jälkeen opetustyö jatkui Teknillisessä korkeakoulussa arkkitehtuurin apuopettajan virassa vuodesta 1901 lähtien ja lopulta arkkitehtuurin lehtorin virassa vuodesta 1908. Opetustyö tapahtui toimistossa työskentelyn ohella ja kesti Nyströmin koko elämän ajan.¹¹⁰

1800-luvun lopulla toimisto suunnitteli Helsinkiin kerrostaloja, jotka olivat vielä historismin leimaamia. Tästä esimerkkinä Ant. Wuorisen talo vuodelta 1895 Viiskulmassa.

1900-luvun alussa toimistolla oli toimeksiantona monia jugendrakennuksia, joihin kuului muun muassa asuinkerrostaloja, pankkirakennuksia, kirkkoja, kouluja, teollisuus- ja hallintorakennuksia, hotelleja ja huviloita.¹¹¹ Monista toimiston suunnittelemissa kerrostaloista mainittakoon Nyströmin suunnittelema H.W Schalinin talo vuosilta 1901-1902. Näyttävässä, kulmakupolisessa rakennuksessa on yhtäläisyyksiä Usko Nyströmin samaan

Usko Nyströmin kuva 1910-luvulta. / kirjasta Arkkitehtikolmikko Usko Nyström, Albert Petrelius ja Vilho Penttilä, s.91.

Arkkitehtitoimisto Nyström-Petrelius-Penttilän mainos Suomen Teollisuuslehdessä 15.5.1902. / Kansalliskirjaston Digitoidut aineistot, <http://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1120019?page=4&term=Usko&term=Nystr%C3%B6m> (21.12.2016).

¹⁰⁸ *ibid*, s.21.

¹⁰⁹ *ibid*, s.101.

¹¹⁰ *ibid*, s.10.

¹¹¹ *ibid*, s.17, 21.

¹⁰⁶ Rauske 2014, s.9-10.

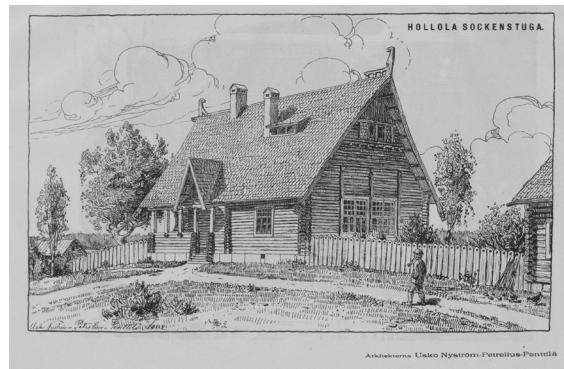
¹⁰⁷ *ibid*, s.13.

Usko Nyströmin suunnittelema Imatran valtionhotelli Helsingin Kaiku -lehdessä 07.11.1903. / Kansalliskirjaston Digitoidut aineistot, <http://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/871577?page=5> (4.10.2016).

Savonlinnan matkailijahotelli, Usko Nyström 1899-1901. / kirjasta Arkkitehtikolmikko Usko Nyström, Albert Petrelius ja Vilho Penttilä, s.28.

Hollolan kunnantupa Kotitaide lehdessä 01.01.1902. / Kansalliskirjaston Digitoidut aineistot, <http://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1097341?page=11> (4.10.2016).

aikaan suunnitteleman Imatran Valtionhotellin kanssa.¹¹²

Osa töistä oli maaseudulle suunniteltuja huviloita, kartanoita, kioskeja, kouluja, kirkkoja ja kappeleita, jotka edustivat puuarkkitehtuuria. Varhaisimmat suunnitellut puurakennukset edustivat ajalle tyypillistä nikkari- eli sveitsiläistyyliä, josta esimerkkinä Nyströmin suunnittelema Länsisuomen kansanopisto Huittisiin vuodelta 1893. Puujugendia edustavat Nyströmin suunnittelema Savonlinnan Matkailijahotelli vuodelta 1901 ja Hollolan kunnantupa vuodelta 1902.¹¹³

5.2 Suvirannan luonnokset

Eero Järnefelt kirjoitti vaimolleen Saimille maalle muutto haaveistaan vuonna 1898¹¹⁴:

”Täällä on hyvin kaunista muuten, oikein minulle tulee ne Heikkilä-haaveet taas. Kyllä se olisi hauska, kun voisi asuskella maalla väljissä huoneissa ja olisi aikaa tarpeeksi.”

Toive kävi toteen, kun omaa ateljeekotia alettiin suunnitella Tuusulanjärven rannalle. Arkkitehtina toimi Usko Nyström, joka valikoitui Suvirannan suunnittelijaksi luultavimmin veljensä I.K Inhan kautta. Inha oli valokuvaaja ja Järnefeltin tuttava, ja he tekivät yhdessä esimerkiksi valokuvausmatkoja Kolille. Nyström ja Eero Järnefelt olivat myös

¹¹² *ibid*, s.39-44.

¹¹³ *ibid*, s.23, 29.

¹¹⁴ *Toppi* 2009, s.262.

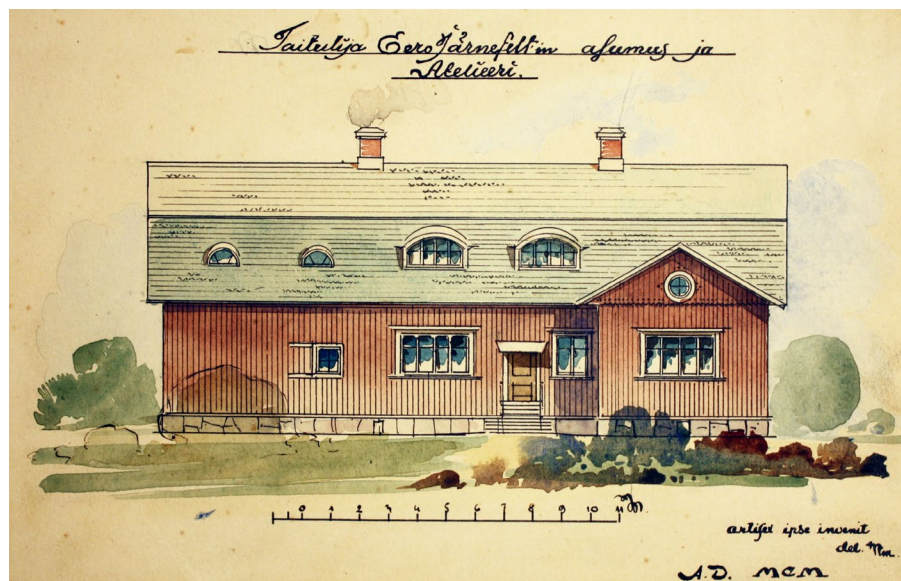
samaan aikaan Pariisissa 1890-1891.¹¹⁵

Vuoden 1900 luonnoksessa Suviranta on puurakennus vihertävällä taitekatolla ja punaisilla ulkoseinillä. Rakennus on varsin yksinkertainen ja muistuttaa enemmänkin perinteistä virkataloa. Luonnoksia kuitenkin muutettiin, ja kattoon lisättiin ulostyöntyvät räystäät ja julkisivuihin lasikuisteja ja parvekkeita. Väritys käännettiin päinvastaiseksi.¹¹⁶

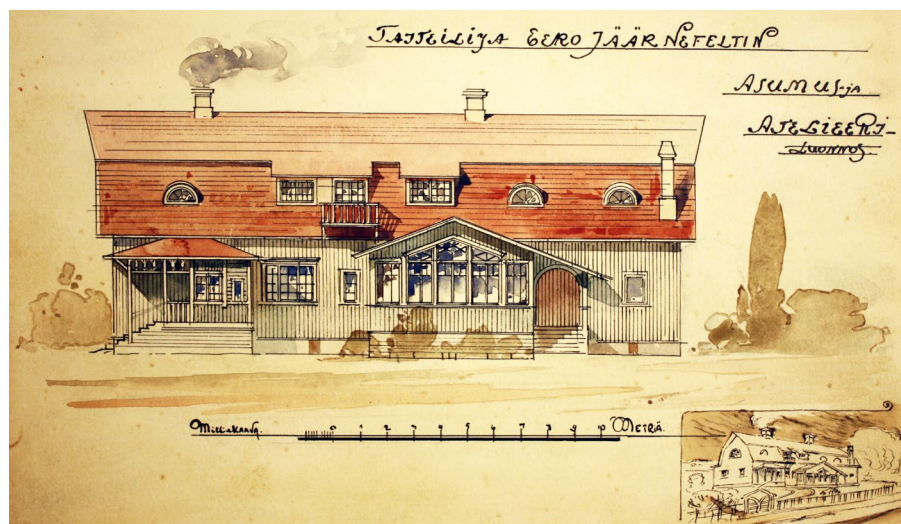
Lopulliset Usko Nyströmin piirtämät suunnitelmat *Asumuksen ja atelieerin* eli asuinrakennuksen rakentamiseksi ovat päiväämättömät, mutta ne oletettavasti ovat valmistuneet vuonna 1901. Piirustuksista huolimatta rakennusta ei kuitenkaan toteutettu täysin näiden mukaan. Muutoksia tehtiin lähinnä kulkuyhteyksiin ja verantoihin.

5.3 Esikuvia ja aikalaisia

Osa 1900-luvun vaihteessa rakennetuista taiteilijahuviloista taiteilijoille edustaa tyypiltään taiteilijan itse suunnittelemaa ateljeehuvilaa maaseudulle, josta muodostui myös oma rakennustyyppinsä.¹¹⁷ Oman ryhmänsä näistä muodostavat *erämaahuvilat* (kts. s.23), joissa yhdistyivät itäkarjalaisen puuarkkitehtuurin piirteet ja maaseudun perinteinen puurakentaminen. Nämä poikkesivat muusta samanlaisesta että aikaisemmasta huvilarakentamisesta. Suviranta kuitenkin eroaa erämaahuvilasta, koska siinä ei ole taustalla ajatusta kansallisesta raken-

Luultavasti yksi Suvirannan varhaisimmista julkisivuluonnoksista vuodelta 1900. / Usko Nyströmin kokoelma, AM.

Suvirannan luonnos. / Usko Nyströmin kokoelma, AM.

¹¹⁵ Lindqvist 2006, s.14.

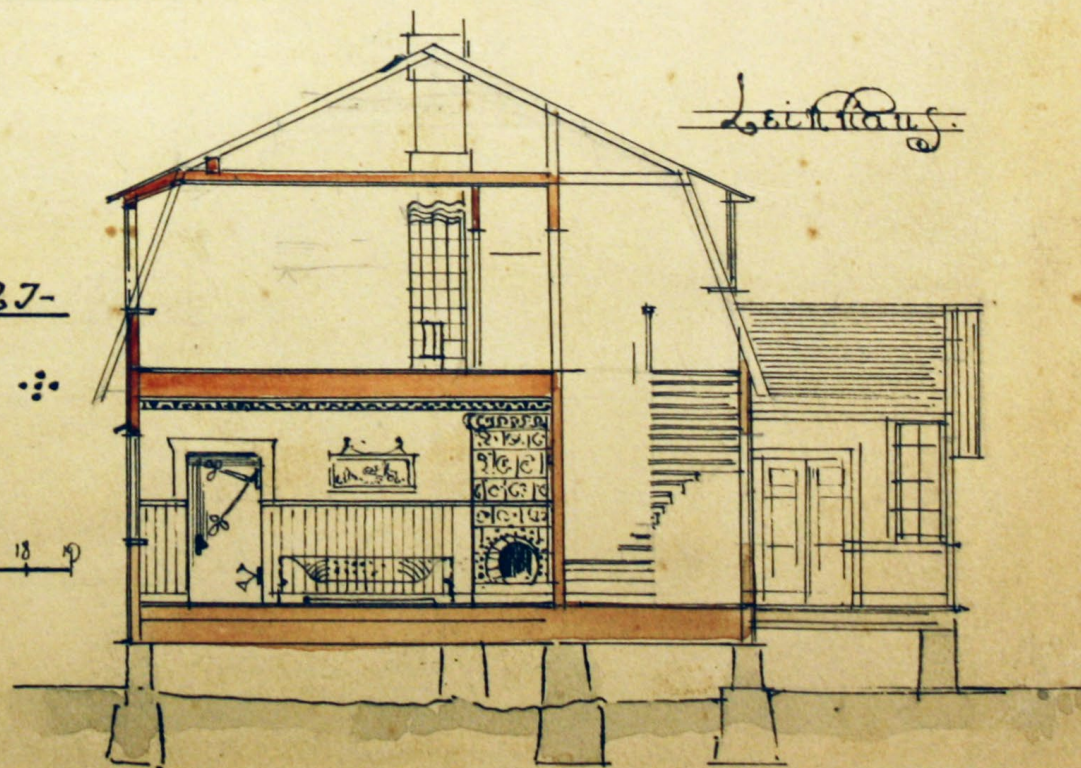
¹¹⁶ Rauske 2014, s.33.

¹¹⁷ *ibid*, s.33.

TATJELIJA EERO JÄRNETELJÄN
Asunus- ja ATELJEERI-
••• Luonnos •••

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
Mittakaava.

nusperinnöstä¹¹⁸ ja suunnittelijana on ollut pääosin arkkitehti. Oletettavasti myös Järnefeltillä oli vakaa käsitys millaisen rakennuksen halusi ja luultavasti jotenkin osallistui suunnitteluun, mikä näkyy alku-peräispiirustusten lyijykynäluonnoksina.¹¹⁹

Suvirannassa on kansallisen rakennusperinteen sijaan vaikutteita enemmänkin englantilaisesta ja ruotsalaisesta rakennusperinteestä.¹²⁰ Suviranta on saattanut ottaa vaikutteita englantilaisesta uudesta arkkitehtuurista The Studio -lehden kautta¹²¹ sekä varhaisemmasta *Arts and Crafts* -liikkeestä ja William Morrisin Red Housesta.¹²² Suvirannan suunnittelun ajoilta on myös Järnefeltin ja Nyströmin tuttavien Louis Sparren suunnitelma taiteilijakodiksi, jossa on yhtäläisyyksiä Suvirannan kanssa. Louis Sparren suunnitelma on vahvasti ottanut vaikutteita juuri Red Housen massiivisesta taitekatosta, vähäisistä ulokkeista, vankasta volyymista sekä erimuotoisista ja -kokoisista ruutuikkunoista.¹²³

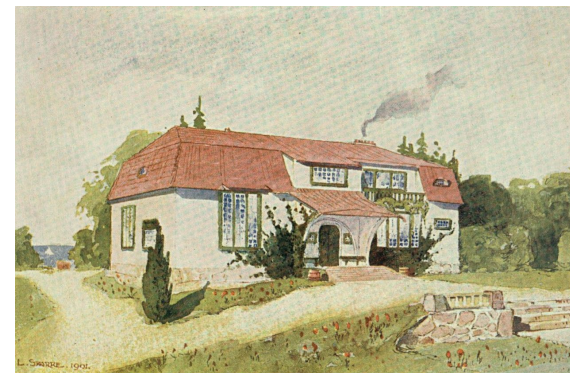
Suvirannassa on yhteneviä piirteitä, varsinkin julkisivuväriyksessä, myös Usko Nyströmin myöhemmin suunnitteleman, Hollolassa sijaitsevan Huvila Taskilan kanssa vuodelta 1918.¹²⁴

5.4 Suvirannassa sovellettu ajan hirsirakennustekniikka

1900-luvun vaihteessa maaseudulla rakennettiin puusta. Suvirannan asuinrakennus ja savusauna rakentuivat ajalle tyypillisesti hirsirakenteisina ja talousrakennus rankarakenteisena.

Suvirannan asuinrakennuksessa käytetyt hirret tuotiin valmiiksi sahattuina Suolahden höyrysahalta junalla Järvenpäähän. Asuinrakennuksen hirsiseinät tehtiin vaakasuuntaisista hirsistä lyhytnurkkaisena. Hirsien ulkopinta luultavimmin piiluttiin. Tyypillisesti hirsiseinässä tilkkeenä käytetään rohtimia, voilokkia, lastuvillaa, sammaleita tai liinariepuja. Hirsiset väliseinät liitetään yleensä ulkoseiniin ristinurkkaliitoksella tai pyrstöllä.¹²⁵ Suvirannan asuinrakennuksessa väliseinät tehtiin hirrestä. Savusauna tehtiin ulko- ja sisäseiniltään pinnaltaan piilutuista vaakasuuntaisista hirsistä, ja nurkkaliitoksena on lohenpyrstö.

Asuinrakennuksen hirsiset ulkoseinät jatkuvat korkeimmillaan ateljeen korkeudelle ja pitkällä sivuilla katon alareunaan asti. Yläkerran päätyseinät, nikkarinhuoneen ulkoseinä ja ullakon ulkoseinä, ovat lautarakenteiset. Hirsiset väliseinät jatkuvat yläpohjaan asti. Korkeat hirsiseinät tuetaan tyypillisesti vahvistuspilareilla, joita kutsutaan *följareiksi* tai *paasoiksi*.¹²⁶ Suvirannassa ateljeen korkea hirsiseinä on tuettu paasoilla molemmiin puoliin suurta ikkunaa sekä pihan että järvenpuoleisilla julkisivuilla.

Loius Sparren suunnitelma taiteilijakodiksi. / Ateneum, 01.01.1901, nro 9-11, s. 47, Kansalliskirjaston Digitoidut aineistot, <http://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/542345/articles/2038611?page=47> (1.3.2017).

Huvila Taskila Hollolassa on julkisivuväriykseltään lähellä Suvirantaa. / kirjasta Huvilaelämää Päijät-Hämeessä, s.15.

118 Konttinen 2013, s.49.

119 Rauske 2014, s.33; Lindqvist 2006, s.14.

120 Rinta-aho 1997, s.10.

121 Lindqvist 2006, s.14.

122 Konttinen 2013, s.62.

123 *ibid.*

124 Juhani Kolehmainen 10.8.2016

125 Keinänen 2001, s.10-11.

126 *ibid.*, s.10.

Suvirannan palvelija ja takana vielä keskeneräinen asuinrakennus. Rakennus on vuoraamaton ja kellarin sisäänkäynti on rakentamatta. / Suvirannan yksityisarkisto.

Seinä vuorataan yleensä vasta parin vuoden jälkeen rakentamisesta, kun hirret olivat kuivuneet ja laskeneet. Suvirannan asuinrakennus vuorattiin rimalautaverhouksella luultavimmin vuonna 1903. Laudoituksen ja hirren välissä käytetään yleensä asfalttipahvia, jonka päälle laudoitus tehdään.¹²⁷

Suvirannan asuinrakennuksen kivijalka on luonnonkiveä. Kivijalan ja hirsiseinän välissä käytetään yleensä asfalttilevyä, asfalttipahvia tai tervattua tuhta estämään kosteuden nouseminen kivijalasta puosiin.¹²⁸ Alapohjan kantavana rakenteena toimivat yleensä myös hirret. Hirret sahataan palkeiksi eli vuoliaisiksi, jotka tuetaan hirsiseinään liitoksin. Vuoliaisten välit täytetään täytesillalla, joka toimii eristeenä. Täytteenä käytetään yleensä kutterinlastuja, höylänpuruja, sahajauhoja, lastuvilloja sekä raskasta täytettä, kuten hiekkalaastia. Rakenteen alapinta eli laki ja yläpinta voidaan päällystää ja näin tehdä esimerkiksi lattia.¹²⁹ Välipohjan ja yläpohjan rakenne tehdään vastaavanlaisesti kuin alapohjassa.

Suvirannan asuinrakennuksen taitekaton kattorakenteena ovat eräänlaiset konttikattotuolit, jotka tukeutuvat hirsikehikkoon. Katonpeitteenä on päre.

5.5 Rakentaminen 1900-1903

Asuinrakennusta alettiin rakentaa vuonna 1900, niin että joulukuussa kivijalka oli valmis.¹³⁰ Raken-

numestarina toimi J. Wirtanen¹³¹ ja työntekijöinä vaihteleva porukka työmiehiä, joihin kuului myös Halosenniemeä ja myöhemmin Ainolaa rakentamassa ollut Richard Laine.¹³² Työnvalvontaa ja piirustuksia teki jossain määrin E. Ikäläinen. Seuraavana vuonna huhtikuussa Saimi kirjoitti kälylleen Aino Sibeliukselle rakentumisen edistymisestä¹³³:

”Maarianpäivänä oli meillä kurkhirren nosto meidän rakennuksessamme, läksimme täältä oikein joukossa, pappa, tytöt, Kitty, arkkitehti y.m. Siellä sitten oli suurenmoiset kahvit, talo oli liputettu ja koristeltu, lastenkamarissa oli varalattia, penkit pitkin seinää ja pitkä valkoisella liinalla katettu pöytä keskellä lattiaa, siinä kranssit, korput ja piparkakut, bakelsit ja simat. Kaikki työmiehet saivat 2 mkk ja olivat tyytyväiset. Arkkitehtia, Erikia ja rakennusmestaria nostettiin tuolilla ilmaan ja oli hyvin hauskaa.”

Keskeneräiseen taloon muutettiin vuoden 1901 heinäkuussa, mutta rakennustyöt jatkuivat. Saimi kirjoitti anopilleen Elisabeth Järnefeltille viimeisimmistä suoritetuista töistä joulukuussa 1901¹³⁴:

”Meillä on nyt garderoobit lastenkamarissa valmiit, tampouri järjestyksessä ja lämmin ja verannat ihan valmiit.”

¹²⁷ Keinänen 2001, s.14.

¹²⁸ *ibid*, s.37.

¹²⁹ *ibid*, s.27-30.

¹³⁰ Toppi 2009, s.281.

¹³¹ Konttinen 2013, s.64.

¹³² Färsskhål 2015, s.193-197.

¹³³ Toppi 2009, s.289.

¹³⁴ *ibid*, s.298.

Tartterlija Eero Järnefeltin Aumus ja Atelieeri

Fasaadi järvelle

Järven puoleinen julkisivu (länteen) luultavimmin vuodelta 1901. / Usko Nyströmin kokoelma, AM.

ala-osa 10 11 12 13 14 15 *metriä*

Kiertävässä työporukassa työskennellyt työmies Richard Laine, josta Eero Järnefelt teki grafiikkatyön. Sama työporukka oli rakentamassa myös muita taiteilijayhteisön huviloita. / Eero Järnefelt, Istuva mies, 1906, pehmeäpohjasyövytys, 31,5x24,5. Kirjasta Eero Järnefelt taidegraafikona, s. 63.

5.5.1 Tontti

Ostovaiheessa tontti oli puutonta, aukeaa ja tasaista niittyä. Vain rannan törmässä oli jokunen puu.¹³⁵ Pian jo rakentamisen alkuvaiheessa tontille istutettiin nopeasti kasvavia puulajeja kuten pihlajia ja poppeleita sekä koristepensaita.¹³⁶ Näiden lisäksi tontille istutettiin pensaita ja kukkia ja hyötypuutarha.¹³⁷ Asuinrakennus rakennettiin järven ja tien väliin kapeahkolle kaistaleelle järven suuntaiseksi. Talousrakennus rakennettiin lähelle tietä asuinrakennuksen eteläpuolelle ja savusauna tontin pohjoisosaan lähelle rantaa.

5.5.2 Asuinrakennuksen pohjakaava

Asuinrakennuksessa on kaksi kerrosta ja pieni kellari, ja niiden kokonaispinta-ala on 416 m². Alakertaan sijoittuvat olo- ja ruokahuone, lastenhuone, keittiö aputiloineen ja rakennuksen pohjoispäädyn käsittävä suuri ja korkea ateljee. Yläkertaan sijoittuvat tilat toimivat lähinnä makuutiloina. Kerroksia yhdistävä pääporras sijoittuu eteiseen ja yläkerran *tampuuriin*. Lastenhuoneen ja yläkerran makuuhuoneen sekä nikkarinhuoneen yhdistää lastenhuoneessa sijaitseva kapeampi porras, joka toimi yhteytenä vanhempien ja lasten välillä, mutta portaalla saattoi olla myös paloturvallisuussyistä.¹³⁸

Alakerran eteläpäähän sijoittuvat lastenhuone

ja siihen liittyvä pienten lasten makuutila, lasten-kamari. Kamarin itäpuolelle tilaan sijoittuu porras, wc ja käytävä, joista kuitenkin toteutettiin vain käytävä. Tämä ”välihuone” toimi tarjoiluvälikkönä ja käytävänä lastenhuoneen, keittiön sekä olo- ja ruokahuoneen välillä. Suunnitelmasta poiketen yläkertaan nikkarinhuoneeseen ja makuuhuoneeseen tehtiin portaat lastenhuoneen puolelta.¹³⁹

Olo- ja ruokahuone eli lyhyemmin *sali* sijaitsee rakennuksen keskellä. Huoneesta on kulkuyhteys järven puoleiselle verannalle, sekä eteiseen ja ateljeehen.

Kyökki eli keittiö ja siihen liittyvä apulaisenhuone sijoittuvat lastenhuoneen itäpuolelle. Keittiöön liittyy lisäksi keittiön pohjoispuolella sijaitseva pieni ruokasäilö. Suunnitelmassa olevaa kulkuyhteyttä säilön kautta saliin tai yhdyskuistille ei toteutettu. Keittiöstä on kuitenkin suunnitelman mukainen kulkuyhteys yhdyskuistin kautta lasiverannalle.

Eteinen yläkertaan vievine portaineen sijaitsee rakennuksen keskellä salin itäpuolella. Eteisestä on kulkuyhteys saliin sekä lasiverannalle. Tiedettävästi eteisen ja ateljeen välistä kulkuyhteyttä suunnitelman mukaan ei toteutettu¹⁴⁰, vaan ateljeehen kuljettiin lasiverannan nurkalla olevasta ovesta.

Kerroksen suurimpana huoneena rakennuksen pohjoisosaan sijoittuu omana alueenaan *atelieeri* eli ateljee. Tila on huonekorkeudeltaan korkeampi kuin muut huoneet ja siinä on parvi huoneen länsipuolella. Ateljee on suljettavissa rauhalliseksi työtilaksi

¹³⁵ Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

¹³⁶ Lindqvist 2002, s.121-122; Halonen 1952, s.18.

¹³⁷ Konttinen 2013, s.195.

¹³⁸ vrt Ainola, Häkli & Blomsted 2015, s.63

¹³⁹ Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

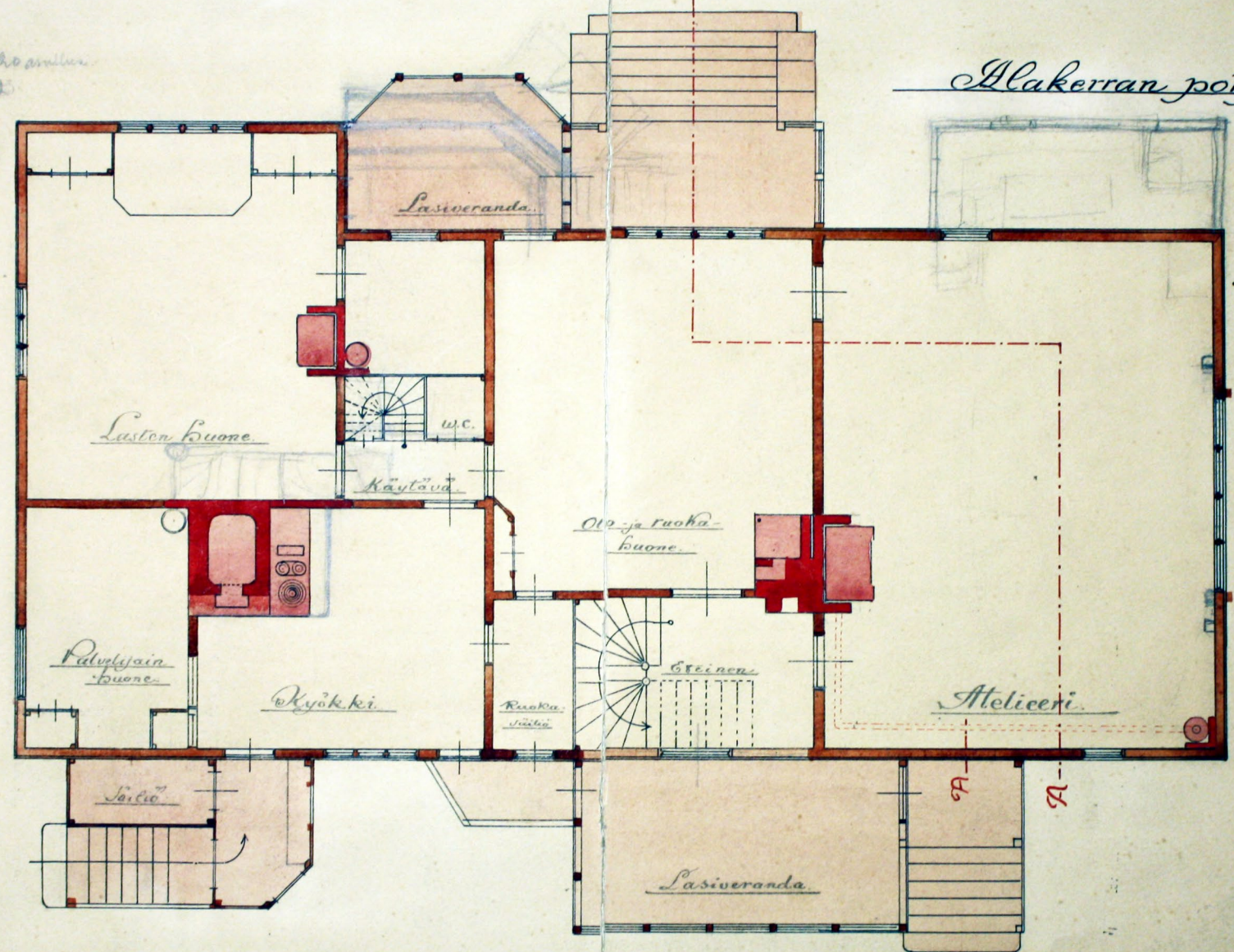
¹⁴⁰ *ibid.*

Uuokura

386
63
963

..Taiteilija Eero Järnefeltin Asutus ja Atelieeri

Alakerran pohja

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 metriä

Alitta Raava

Alakerran pohjapiirustus luultavimmin vuodelta 1901. / Usko Nyströmin kokoelma, AM.

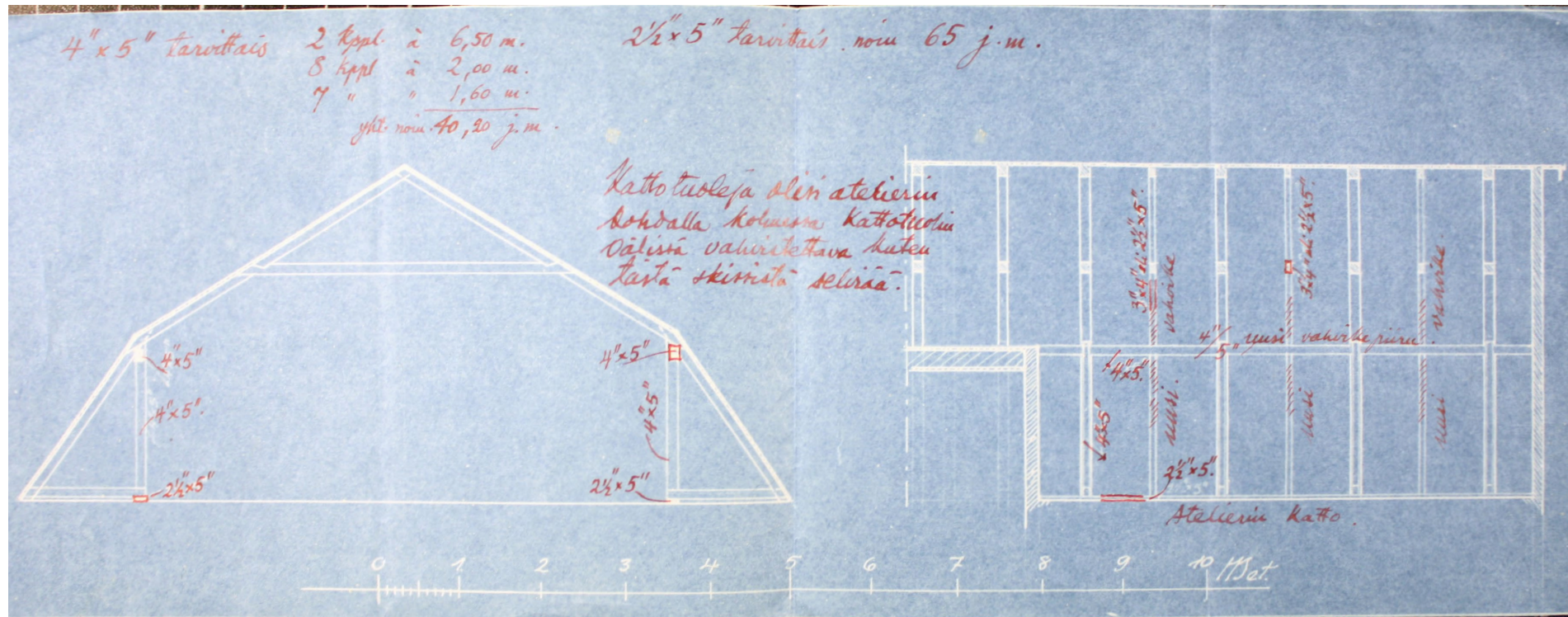
10107
8000
5000
1000
36
34
32
12
114 m

5,7
6,3
17,1
342
35,9
5,2
4,8
10,4
20,8
2184
123
323,5
129,8
122,2
126,3
64,7
55
41,6
7920

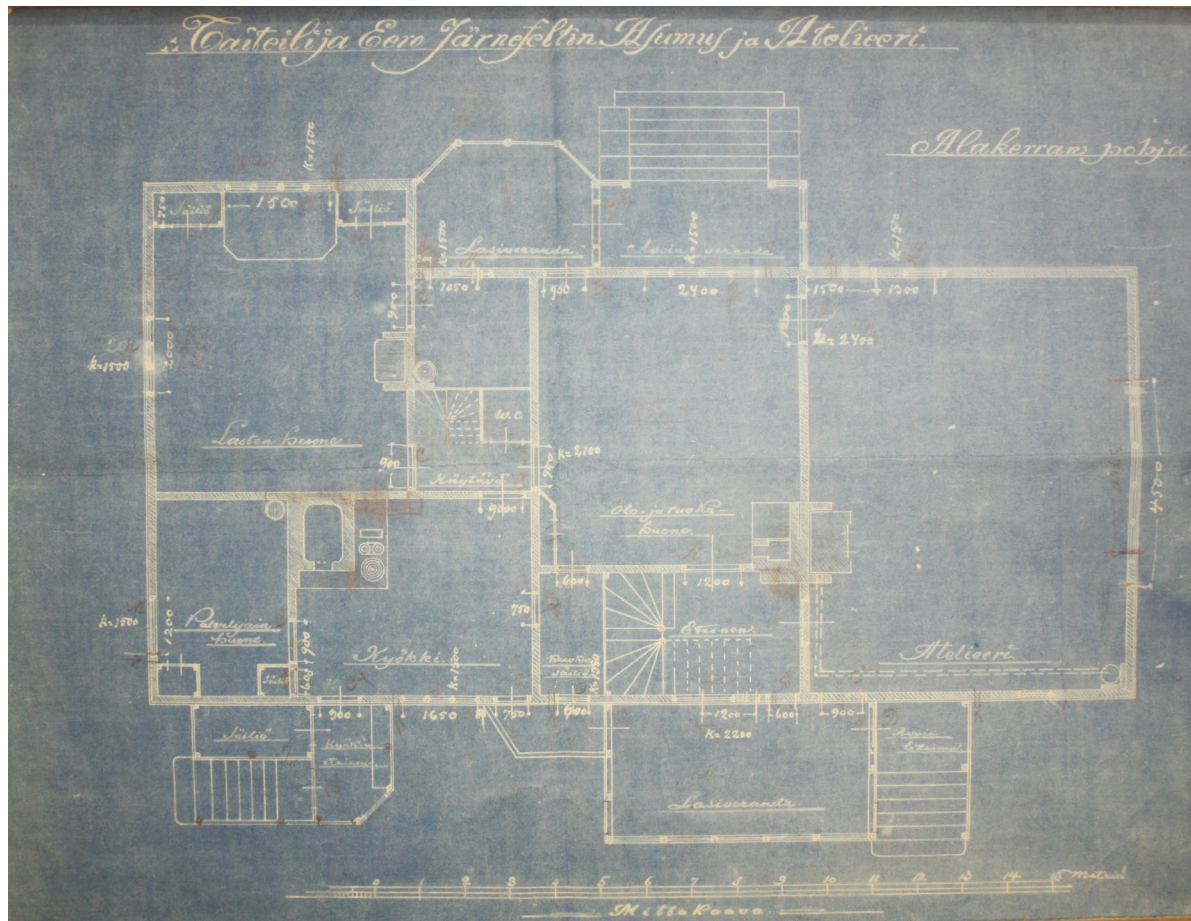
Atelieeri pintala 63
Sali 35
Ruokasali 35
Keittiö 29
Talo huone 12
167
Koko alakerta 90
Yläkerta 126

200
63
137
137
104
59
22
100

Koko talo 326 m²
Koko alakerta 900 m² 1800 m²
Atelieeri 63
Koko yläkerta 126
Säilyk. ja kirj. 32
Yläkerta ja pöytähuone 22
Tiedon asuin 190
Kylänp. ja pöytä 201
Julkinen ja pöytä 60
12
22
134

Asuinrakennuksen kattorakenteiden piirustus. / EJA.

Mitoitettu alakerran pohjapiirustus. / EJA.

muusta kodista saliin vievällä ovella. Kodin ja työtilan jakoon liittyynee myös ateljeen oma sisäänkäynti lasiverannan kautta.

Rakennuksessa on yhteensä kolme verantaa. Länsipuolelle rakennusta suunniteltu järvelle aukeava kulmikas lasiveranta toteutettiin suunnitelmaan verrattuna hieman erilaisena ja katettuna avoverantana ilman lasiseiniä. Verantaan yhdistyvät leveät pihalle vievät portaot toteutettiin pienemmällä ulkoseinän suuntaisilla avoportailla. Myöhemmin Juhani Aho risti kyseisen verannan *aitioksi*, joka sanana vakiintui tarkoittamaan teatteriaitiota.¹⁴¹ Itäjulkisivun lasiveranta on suurin ja toimii rakennuksen pääsisäänkäyntinä. Veranta yhdistyy pihalle vieviin katettuihin portaisiin, sekä keittiön ja lasiverannan yhdistävään yhdyskuistiin. Tämä keittiöstä lasiverannalle tarjoilua varten tehty kuisti toteutui pohjamuodoltaan monikulmaisen sijaan neliskulmaisena. Verannan kolmesta lasiseinästä toteutettiin vain ulommais. Samalla julkisivulla on keittiön yhteydessä pienehkö kuisti, *porstua*, jonka yhteydessä on ruokasäiliö, *ulkokonttori*. Pihalta kulkee katetut portaot kuistille jonka kautta on kulkuyhteys säilöön ja keittiöön.

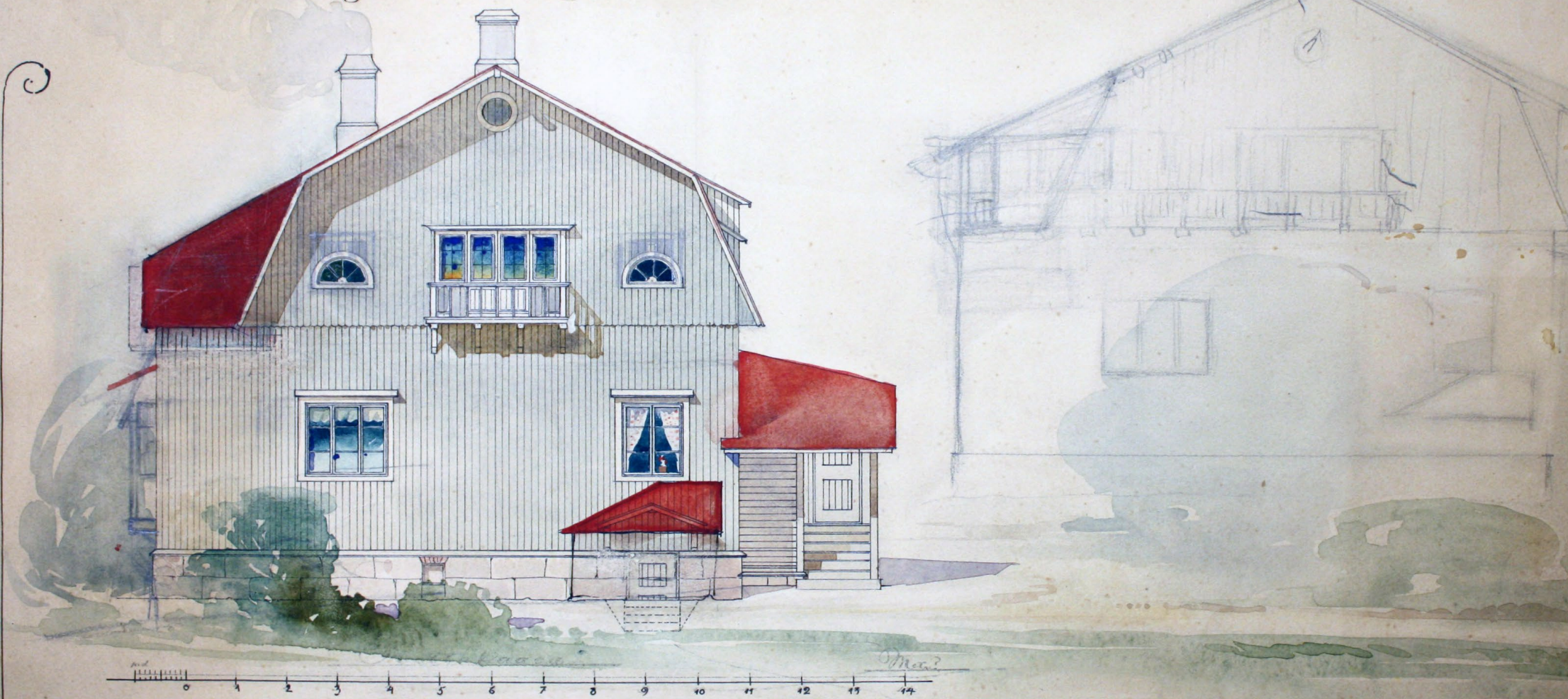
Luultavasti alakerta valmistui ensin ja yläkerta noin vuosi myöhemmin, vuonna 1902. Todennäköisesti Eero, Saimi ja heidän kaksi lastaan, Heikki ja Leena, nukkuivat lastenhuoneessa yläkerran valmistumiseen asti. Vasta reilu vuosi Suvirantaan muuton jälkeen Erik kirjoitti äidilleen Elisabethille 5.10.1902¹⁴²:

¹⁴¹ Lindqvist 2006, s.28.

¹⁴² Talas 2014, s.347.

Taiteilija Eero Järnefeltin Asumus ja Etelämeri Järvenpäässä

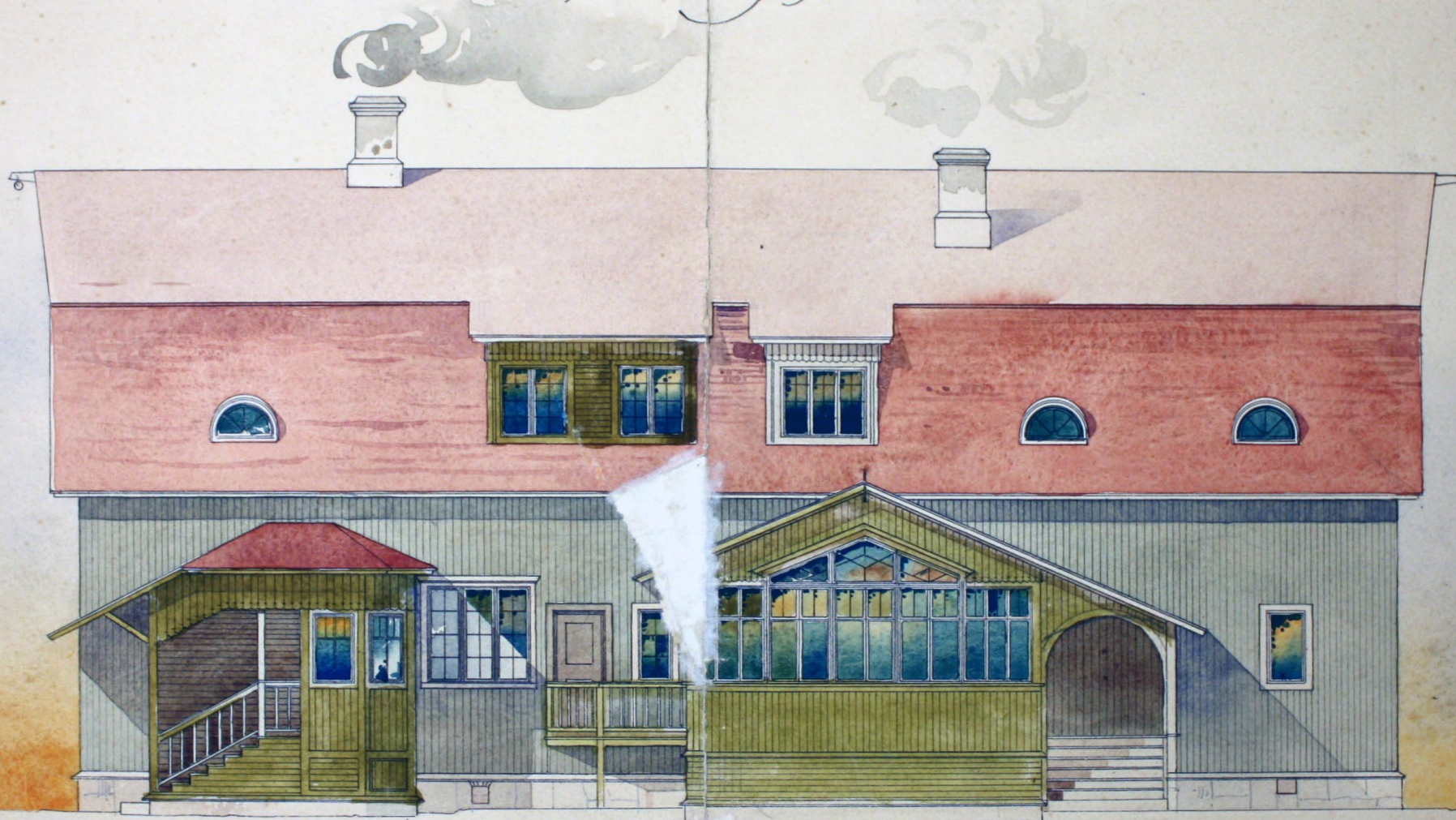
Eteläpuoleinen jäsäadi

Eteläjulkisivun alkuperäispiirustus ja lyiykynäluonnoksia luultavimmin vuodelta 1901. / Usko Nyströmin kokoelma, AM.

Taiteilija Eero Järnefeltin Asutus ja Atelieeri.

Lihanpuoleinen fajaadi

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 m.

==== MittaRaava ====

Viereisellä sivulla pihanpuoleinen julkisivu luultavimmin vuodelta 1901. Pohjapiirustuksessa ja tässä julkisivussa on havaittavissa pieniä ristiriitaisuuksia, joka voisi selittyä piirustusten laatimisen välillä suunnitelluista muutoksista. Tämä julkisivu vastaa piirustuksista eniten toteutunutta ja voi siten olla piirustuksista viimeisin. / Usko Nyströmin kokoelma, AM.

Kuva asuinrakennuksen pihan puolelta 1900-luvun alusta. Ulkona pelaamassa krikettiä Heikki ja Leena. / Suvirannan yksityisarkisto.

päreistä, jotka olivat luultavimmin punamullattuja. Vastaavanlaisia käytettiin todennäköisesti myös verrannoissa ja katoksissa, sekä talousrakennuksen ja savusaunan katonpeitteenä.¹⁴³ Erik kertoo punamullan valmistuksesta kirjeessään äidille Elisabethille 27.4.1902¹⁴⁴:

”Meillä pantiin pari kiloa ruisjauhoa, kappasuoloja, pari litraa rauta vihtrilliä, punamultaa sen mukaan kuin tahtoo punaista ja 15 litraa vettä. Nyt olisi kuitenkin parempi panna sinkkivihtrilliä, sillä se ei tummenna seiniä, jos sattuu vähän liukenemaan katosta sateella ja sitä paitsi pitäisi panna hartsia. Tällä lailla tehtynä pitäisi tulla hyvää väriä ja vähentää päreen tulenarkuutta.”

Pihan puoleisella julkisivulla katon jyrkemmässä taitteessa on kolme lunetti-ikkunaa ja järven puolella vastaavassa kaksi. Muiden kattoikkunoiden kohdalla katon loivempi lape jatkuu ikkunoiden päälle ja järven puolella myös poikkipäädyn päälle.

Piirustuksissa olevien luonnosten perusteella järven puoleisen julkisivun verantaa ja parveketta on paljonkin suunniteltu (kuva s.42), ja se toteutettiin verannan ja parvekkeen suhteen suunnitelmasta poikkeavaksi. Lasiveranta rakentui avoverannaksi, aitioksi, ja sen yläpuolella sijaitseva avoparveke kiinni aition katokseen. Julkisivun ikkunat ovat erikokoisia ja moniruutuisia, ja niiden jaotus vaihtelee.

Eteläjulkisivulla on parveke ja kulku kella-

¹⁴³ Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

¹⁴⁴ Talas 2014, s.344.

riin katoksineen keittiön nurkalla. Kellarin kulku toteutettiin suunnitelmasta poiketen umpinaisena ja tiilirakenteisena eteistilana, jossa on pulpettikatto. Ikkunat ovat muiden julkisivujen ikkunoiden tapaan erikokoisia ja moniruutuisia. Yläkerran kahta lunetti-ikkunaa ei toteutettu.

Pihan puoleisen julkisivun verannat ovat tyyliään samanlaisia, mutta keittiön kuisti on vaatimattomampi kuin eteisen. Molemmissa katteen lape jatkuu toispuolisesti matalammalle portaan päälle. Yhdyskuisti keittiön ja lasiverannan välillä on kattamaton. Eteisen verannan lasiseinän yläosassa on kolmioaihe ja portaan yläpuolella kaari, joka tosin toteutettiin suunnitelmasta poiketen loivempana. Keittiön kuistin ikkunat ja yhdyskuistille avautuva ikkuna ruokasäilöstä eroavat pohjapiirustuksesta, mutta julkisivupiirustus tosin vastaa näiltä osin toteutunutta. Ateljeen ikkuna lasiverannan oikealla puolella ei toteutunut.

Pohjoisjulkisivu eroaa muista julkisivuista ateljeen suuren ikkunan takia. Tämä ikkuna on moniruutuinen, ja sen yläosa on vino. Lisäksi ullakolla on yksi neliskulmainen moniruutuinen ikkuna.

Rakennus vuorattiin hieman myöhemmin, luultavimmin kesällä 1903.¹⁴⁵ Luultavasti ennen tätä hirret pidettiin maalamattomina ja rakennus esiintyi ensimmäisen kerran kelta-vihreässä asussaan maalatun laudoituksen jälkeen.¹⁴⁶ Suunnitelmissa oleva julkisivuväritys ei siten vastaa täysin toteutunutta. Julkisivumateriaalina on suurimmilta osin keltaiseksi maalattu pystysuuntainen rimalau-

Eero Järnefeltin maalaus Suvirannasta. Maalaukseen on dokumentoitu asuinrakennuksen luultavimmin varhaisin kelta-vihreä väritys sekä alueen avonaisuus. / Eero Järnefelt, Suviranta talvella, ajoittamaton, öljy kankaalle, 38 x 59,5 cm, Järvenpään taidemuseo. Kuva: Matias Uusikylä.

¹⁴⁵ Toppi 2009, s.310; Konttinen 2013, s.65.

¹⁴⁶ Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

Sisäkuva salista vuodelta 1901. Puisella itsetehdyllä kulmasohvalla istumassa Saimi lapsineen. Aluksi hirret olivat näkyvillä sisätiloissa ja ne päällystettiin myöhemmin säkkikankaalla. Huoneen lattia on maalamatonta lankkua, jota käytettiin useissa huoneissa lattiamateriaalina. Vasemmalla oleva itsetehty orsijalkapöytä siirrettiin ateljeen juttunurkkaan ja oikealla oleva myös itsetehty kulmasohva lasiverrannalle. Takan tiilet ovat ruukkumaakari Grönroosin tekemiä, joka teki tiiliä ja kaakeleita taiteilijayhteisön kaikkiin koteihin. / Suvirannan yksityisaristo.

taverhous. Päätyjen yläosat ovat pystypaneelia ja talon eteläjulkisivulla paneelin alareuna muodostaa pitsireunan katon räystäään korkeudelle. Sama aihe toistuu keittiön kuistin seinien yläreunassa. Verantojen ja kuistien julkisivut ovat vaihdellen pysty- ja vaakasuuntaisella laudoitusta tai paneelia. Verantojen ja parvekkeiden värit tuskin toteutui suunnitelmissa esitetyn valkoisen tai vihreän värisenä. Sokkeli on luonnonkiveä.

5.5.4 Sisustus

Asuinrakennus sisustettiin yksinkertaiseksi ja käytännölliseksi. Eero Järnefelt oli kiinnostunut puusepän työstä ja valmisti itse osan kalusteista. Itsetehtyyn kansanomaiseen kalustoon kuuluu esimerkiksi orsijalkapöytä ja ateljeen nurkkauksen kiinteä penkki sekä talonpoikaispöytä ja tuolit.¹⁴⁷ Varhaiseen kalustukseen kuuluu myös ateljeen *mööperi* eli iso lipasto maalaustarvikkeiden säilytystä varten, kirjoituspulpetti grafiikan tekemiseen ja musta Steinway-piano.¹⁴⁸ Ateljeessä oli jossain vaiheessa myös höyläpenkki.¹⁴⁹

Salin varhaiseen sisustukseen kuuluu suuri talonpoikaiskaappi, puinen itsetehty kulmasohva sekä kulmahylly. Huoneeseen hankittiin myös kustavilainen kalusto, rokokoolipasto, uusrokokootuoleja, kaappikello ja Louis Sparren Liberty -sisustusliikkeen korituoleja.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Konttinen 2013, s.67.

¹⁴⁸ Juhani Kolehmainen 19.7.2016.

¹⁴⁹ Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

¹⁵⁰ Lindqvist 2006, s.16.

Lastenhuoneeseen tehtiin kiinteät, korkeat ja puiset kaapit huoneen itäikkunan molemmiin puolin sekä kerrossänky yläkertaan vievän portaan yhteyteen. Myös yläkerran kirjastoon rakennettiin kiinteitä kirjahyllyjä jo varhaisessa vaiheessa.¹⁵¹

Apulaisenhuone kalustettiin 1-2 apulaiselle sänkyineen ja pöytineen. Tarjoiluvälillä oli kiinteät kaapit ja hyllyköt astiastoiden säilyttämiseen.

Useissa huoneissa lattiamateriaalina on maalaton lauta. Sisäseinät olivat aluksi paljasta hirttä ja niitä päällystettiin myöhemmin säkkikankaalla. Aluksi seinillä käytettiin paikoin myös kaislamattoja.¹⁵²

5.5.5 Talotekniikka

Asuinrakennus rakennettiin puulämmitteiseksi ja tulisijoja on ollut varhaisessa vaiheessa kymmenisen kappaletta. Uuniluettelon mukaan keittiössä olivat suurempi leivinuuni ja Högforsin numero 2 -merkkinen kaakelihehla, joiden yhteydessä oli lisäksi vesikattila kahdella hanalla, paistinuuni ja lämpökaappi.¹⁵³ Salin tulisija tehtiin vihertävistä lasitetuista tiilistä ja ateljeen kellertävistä lasitetuista kaakeleista, jotka olivat Grönroosin valmistamia. Uuneissa sovellettiin hierarkiaa, sillä muut rakennuksen uunit olivat vaatimattomampia.¹⁵⁴ Lastenhuoneen ja kamarin välissä oli muurattu punatii-

linen uuni.¹⁵⁵ Eteisessä, yläkerran tampuurissa ja palvelijanhuoneessa oli (pyöreät) peltiuunit. Lisäksi yläkerran pienessä huoneessa ja ateljeessa olivat irtonaiset kamiinat.¹⁵⁶

Vesi haettiin kaivosta, joka sijaitsi rakennuksen eteläpuolella.

5.5.6 Talousrakennus

Liiteri eli talousrakennus ja savusauna lienevät Eero Järnefeltin suunnittelema¹⁵⁷ ja niitä rakennettiin samoihin aikoihin asuinrakennuksen kanssa. Talousrakennuksen kivijalka valmistui rinnan asuinrakennuksen kivijalan kanssa loppuvuodesta 1900. Talousrakennus rakennettiin puusta rankarakenteisena, ja sen katonpiteenä oli päre.¹⁵⁸ Rakennus valmistui ainakin osittain marraskuuhun 1901 mennessä, josta Erik kirjoitti äidilleen Elisabethille kirjeessään 17.11.1901:¹⁵⁹

”Kun tulet, niin vielä on meidän rakennuksemme valmistumaton. Paraikaa tehdään lasiverantaa ja tampuri on vielä kylmä. Liiteri on sen sijaan valmis.”

Luultavasti talousrakennusta joko korjattiin tai laajennettiin hieman myöhemmin. Erik kirjoitti

Yläkerran kylpyhuoneessa oli käytössä Ilo-suihku. / mainos kirjasta Ainola, s.51.

¹⁵¹ Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

¹⁵² Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

¹⁵³ uuniluettelo, EJA; Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

¹⁵⁴ Konttinen 2013, s.104.

¹⁵⁵ Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

¹⁵⁶ uuniluettelo ja palovakuutuskirja, EJA.

¹⁵⁷ Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (vaihe I), s.66.

¹⁵⁸ *ibid.*

¹⁵⁹ Toppi 2009, s.295.

Savusaunan verannalla Eero Järnefelt, Kalle Kajander ja Heikki Järnefelt luultavimmin vuonna 1903. Kuvaan lavastettiin chianti-pullo ja kuva lähetettiin houkutuksena yhteisistä saunahetkistä Italiassa olevalle Juhani Aholle. / Suviannan yksityisarkisto.

Pihakeinu asuinrakennuksen itäpuolella. / EJA.

kirjeessään apelleen C.G. Swanille 16.6.1903¹⁶⁰:

”Täällä yhä rakennellaan (liiteriä), sauna on jo puolitiessä ja parin viikon päästä ruvetaan rakennusta vuoraamaan. Toivon kyllä syksyllä pääseväni kokonaan rakennustöistä.”

Talusrakennuksen pohjoispäässä sijaitsi alkujaan luultavimmin rengintupa. Rakennuksessa oli myös halkovarasto maantasossa ja heinävarasto yläkerrassa. Eteläpäässä matalassa osassa sijaitsivat vaunuliiteri, hevostalli, sikala ja käymälä.¹⁶¹

5.5.7 Savusauna

Savusauna valmistui todennäköisesti vuonna 1903. Se on hirsirakenteinen, jossa nurkkaliitoksena oli lohenvyöry ja katonpiteenä päre. Kivijalka oli tiilistä ja sen pinta rapattu¹⁶².

Rakennus koostui pukuhuoneesta, sisänlämpivästä savusaunasta ja pyykkituvasta. Pukuhuoneen oven edustalla oli noin kaksimetrinen terassi. Saunalta järvelle rakennettiin myös kiville tuettu laituri, jonka päähän rakennettiin lisäksi sementtiarkku ja lautarakenteinen uimakoppi.¹⁶³

5.5.8 Piha ja puutarha

Tontin piha ja puutarha luotiin lähes tyhjästä,

sillä entisenä laidunmaana siellä ei ollut juuri mitään. Puiden istutuksessa haettiin mahdollisimman luonnonmukaisen vaikutelman syntymistä. Varhaisessa vaiheessa tehtiin asuinrakennuksen pohjoispuolella sijaitseva kasvimaata ja hyötypuutarha, istutettiin puita ja hedelmäpuita, pensaita sekä kukkia. Hyötypuutarha oli jaettu kuuteen lohkokseen ja toimi vuoroviljelyperiaatteella. Siellä kasvoi muun muassa perunoita, palkokasveja, juureksia ja kaaleja avomaankurkkua, raparperia ja mansikoita. Satoa saatiin myös esimerkiksi omenapuista ja viinimarjapensaista. Ateljeen ikkunan alle tehtiin pieni muotopuutarha ”Versailles” muistona Saimin ja Eeron häämatkasta Pariisiin. Se koostui kaareutuvista hiekkakäytävistä, kivin reunustetuista kukkapenkeistä ja keskiosan sommitelmasta.¹⁶⁴ Erik kirjoitti kirjeessään äidilleen Elisabethille kompostien rakentamisesta 20.1.1902¹⁶⁵:

”Suuria kompostipatterioja olemme ruvenneet valmistelemaan. Kokonaista kaksi patteria, toinen suomulta ja lantaa, toinen ruokamulta ja lantaa. Nyt se siis alkaa se homma ja hauskaa on odottaa kevättä.”

Lisäksi asuinrakennuksen itäpuolelle rakennettiin suuri pihakeinu.¹⁶⁶

¹⁶⁰ Toppi 2009, s.310.

¹⁶¹ Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

¹⁶² Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

¹⁶³ *ibid.*

¹⁶⁴ Konttinen 2013, s.195-197; Lindqvist 2006, s.14.

¹⁶⁵ Talas 2014, s.339.

¹⁶⁶ Juhani Kolehmainen 10.8.2016.

5.6 Suvirannan arkkitehtuurista

Suvirannan arkkitehtuuria tai rakennuksen ”tyyliä” on mielestäni vaikea määritellä tai luokitella tarkaan. Sitä voi kuitenkin luonnehtia ajalle tyypillisten arkkitehtuurin tunnusmerkkien ja piirteiden kautta.

Asuinrakennuksen julkisivuissa on art nouveauun piirteitä. Niissä on epäsymmetriaa, volyymien ulospäin työntymistä sekä eri kokoisia ja muotoisia ikkunoita ja kuisteja. Art nouveauun tunnusmerkkinä on myös ajatus sisustuksen ja arkkitehtuurin luomasta kokonaistaideteoksesta, joka ilmenee ateljeessa ja lastenhuoneessa, ja joka saattoi olla selkeämpi Suvirannan varhaisina aikoina. Suvirannassa ei juuri ole koristelua, art nouveauille tyypillistä ornamenttiikkaa taikka kansallisromanttisia koristeaihteita. Sanoisin, että Suviranta ei ole kansallisromanttinen.

Suvirannan arkkitehtuurissa on vaikutteita ulkomaisesta arkkitehtuurista Englannista ja Ruotsista, englantilaisista ja ruotsalaisista maaseutukartanoista. Avoimeksi kysymykseksi jää, olisiko vaikutteita löydettävissä myös esimerkiksi venäläisestä tai amerikkalaisesta 1900-luvun vaihteen maaseuturakentamisesta.

Suvirannan kansanomaisen tai ”suomalaisen” arkkitehtuurin piirteiden määrittely on vaikeaa. Mielestäni niitä on hyvin vähän tai ei lainkaan. Varhaisissa huonekaluissa on selkeimmin kansanomaisia piirteitä.

Suviranta kuuluu rakennustyyppiltään 1900-luvun vaihteen taiteilijakoteihin tai taiteilijahuviloihin. Taidemaalariille tarkoitetun työtilan, ateljeen, sekä perheen kodin yhdistäminen on

lisäksi ateljeekodin tunnusmerkki. Näitä koteja taiteilijat suunnittelivat suurimmaksi osaksi itse, mutta Suvirannan suunnitteli pääosin arkkitehti. Eero Järnefeltin jonkinlainen osallistuminen suunnitteluun saattoi kuitenkin vaikuttaa lopputulokseen. Miten? Siihen on vaikea vastata. Kiinnostus maaseudun rakentamista kohtaan, ja sen kehittäminen kasvoi arkkitehtien keskuudessa 1900-luvun alussa.¹⁶⁷ Arkkitehdit käyttivät suunnitelmissaan yleistä maalaismaisuutta tai talonpoikaisuutta, mutta määrättyyn aikaan, maakuntaan tai piirteiden alkuperäisyyteen viittaaminen ei ollut tärkeää.¹⁶⁸ Ajan henki saattoi houkutella niin arkkitehdin kuin myös taiteilijan kokeilevampaan arkkitehtuuriin. Tässä mielessä Suvirantaa saatettiin suunnitella siis niin arkkitehdin kuin myös taiteilijan puolesta innovatiivisesti.

Koska Suvirannan ”tyylin” määrittely on vaikeaa, lähestyn kysymystä vertailemalla rakennusta muihin aikalaistaiteilijakoteihin. Ilmiselvästi Suviranta ei edusta kansallista rakennusperintöä, kuten esimerkiksi Halosenniemen, Visavuoren tai Kalelan tyyppistä erämaa-ateljeeta, joka sai virikkeitä itäkarjalaisesta puuarkkitehtuurista ja maaseudun perinteisestä puurakentamisesta. Taiteilijoiden itsesuunnittelemat yksinkertaisemmat ja ”pihkantuoksuiset” erämaa-ateljeet olivat erilaisia verrattuna arkkitehdin suunnittelemiin huviloihin.

¹⁶⁹ Suviranta muistuttaakin näihin verrattuna pientä herraskartanoa.¹⁷⁰ Suvirannassa on nähtävissä suku-

laisuutta Ainolan kanssa, joka sekin on arkkitehdin suunnittelema.

Muihin taiteilijakoteihin verrattuna Suvirannassa omalaatuista on sen värikkyys ja julkisivujen käsittely kauttaaltaan värein. Julkisivulaudoitukset on maalattu keltaiseksi ja vihreäksi, sekä yksityiskohdissa kuten ikkunoiden pielissä on käytetty murretun vihreää. Värejä on käytetty esimerkiksi myös Visavuoressa, mutta ei niin paljon.

Ritva Wäre mainitsee, että 1900-luvun alkuvuosina arkkitehtuurissa kansallisena tai suomalaisena pidettiin seuraavia aiheita: geometriset ornamentit, eräät karjalaisen arkkitehtuurin piirteet, keskiajan kirkkojen muodot, muodonannon niukkuus ja karkeus ja kotimaiset luonnonaiheet. Lisäksi suomalaiseen tyyliin olisivat kuuluneet myös ulkomaiset vaikutteet, kuten amerikkalainen graniittiarkkitehtuuri ja englantilainen cottage-tyyli.¹⁷¹ Näiden perusteella Suvirannan arkkitehtuuri olisi koettu aikanaan varsin epäsuomalaiseksi, sillä Suvirannassa ei ole edellä mainittuja aiheita, lukuun ottamatta englantilaista cottage-tyyliä ja yksinkertaisuutta. Mielestäni Suvirannan arkkitehtuuri ei sido rakennusta vahvasti Suomeen.

171 Wäre 1991, s.122, 186.

167 Wäre 1991, s.58.

168 *ibid.*, s.163.

169 Konttinen 2013, s.49.

170 Rauske 2014, s.34.

Asuinrakennuksen eteläpääty ja kaivo. Rakennus on laudoitettu, mutta ainakin osittain vielä maalamaton. / EJA.

6 ELÄMÄÄ SUVIRANNASSA

6.1 Suvirannan asukkaat

Eero Järnefelt (1863-1937) muutti Suvirantaan vuonna 1901 perheensä kanssa, johon kuului vaimo Saimi Järnefelt (1867-1944), o.s. Swan, ja kaksi lasta Heikki (s. 1891) ja Leena (s. 1897). Myöhemmin perheeseen syntyi vielä Sara vuonna 1903, Laura vuonna 1904 ja Olai vuonna 1906.¹⁷² Suviranta toimi perheen kotina sekä ateljee Eeron työskentelytilana. Vuonna 1917 perhe muutti Helsinkiin ja Suviranta jäi kesäkodiksi ja viljelypaikaksi. Suvirannassa vietettiin yhä kesät sekä vaihtelevasti joitain juhlia ja lomia, kuten jouluja ja hiihtolomia. Myös jo oman perheen perustaneet Sara ja Heikki viettivät siellä kesiä perheineen.¹⁷³ Yleensä talvisin Suvirantaa asutti renki, mutta sitä saatettiin myös vuokrata, mistä Erik kertoo kirjeessään äidilleen Elisabethille 9.8.1923¹⁷⁴:

"Suvirannan olemme hyyränneet eräälle taiteilija Alanco 'lle. Kyllä se on aina parempi että joku asuu huoneissa, etteivät jää kylmilleen talveksi. Pian täältä rupeaa asukkaat häviämäänkin."

Vuonna 1933 Suvirantaan muuttivat ympäri-
vuotisesti asumaan vuokralle tytär Laura miehensä

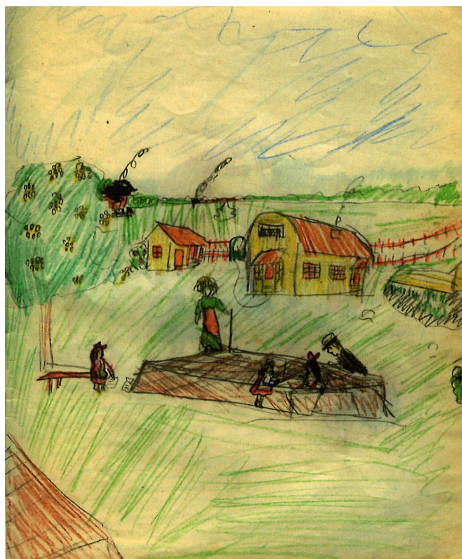

F.E. Sillanpään ottama kuva, jonka taakse hän on kirjoittanut: "Suvirannan uudet trillat n. v. 1912; vasemmalta Olai ("Pulle"), rva profersorska, Laura, Saara, portailia uskottu palvelija Anni ja neiti Lena; hevosta pitää itse professori. / EJA.

¹⁷² Konttinen 2013, s.140, 340; Kolehmainen 20.10.2016.

¹⁷³ Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

¹⁷⁴ Talas 2014, s.484.

Sara Järnefeltin piirros herneiden kylvämisestä Suvirannan kasvimaalle vuodelta 1912. / kirjasta Onnellista asua maalla, s.198.

Saimi ja Suvirannan pitkäaikainen palkollinen Juho puutarhatöissä. / EJA.

Erkki Kolehmainen ja poikansa Juhani kanssa. Suvirannassa syntyivät vielä lapset Eero ja Lauri.¹⁷⁵ Laura oli myös ammatiltaan taidemaalari ja taiteilijakodin ateljeen alkuperäinen käyttötarkoitus jatkui, kun Laura käytti sitä työskentelytilanaan. Myöhemmin perinnönjaossa omistus siirtyi Lauralle.¹⁷⁶

Talvisodan aikana olivat Suvirannassa evakossa ja lyhytaikaisina asukkaina myös osittain Saran ja Heikin perheet, Saimin sisaruksia sekä Armas Järnefelt. Saimi kertoo kirjeessään Leenalle talvisodan aikaisista järjestelyistä Suvirannassa 9.12.1939¹⁷⁷:

”Asumme seuraavasti Kolehmaiset kaikki Heikki entisessä kamarissa, Ottilia ja Inkeri, Saran tyttö [palvelija] sinun entisessä huoneessasi, Sara, Laschou, Peter ja Mia kirjastossa, joka on kuin lasaretti sängyt vieretysten, Nelma ja minä sänky-kamarissa, Lydian joukko lastenkamarissa, Lydia ja Marketta alhaalla, Ulla ja Lella yläsängyssä, kyökissä kolme koiraa (kaksi Olain), palvelijan huoneessa Kielo ja Enja, atelierissa kaksi kanarialintua (Saran). [Siellä on] tilapäinen vuode, jos joku pakolainen yöpyy.”

Talousrakennuksen päätyhuoneisiin asutettiin puolestaan siirtolaisia. Sodan jälkeen talousrakennuksen huoneet osoitettiin Nikin perheelle. He asuivat noin kuusi vuotta, jonka jälkeen asunnossa asuivat Nikin veli, joka oli mennyt naimisiin

Suvirannan apulaisen kanssa. Talvikautena 1949-50 taloa vuokrattiin ulkopuolisille ja tällöin Luran perhe asui vain ateljeessa. Juhani avioitumisen jälkeen hän asui vaimonsa Anna-Kaisan kanssa Suvirannassa vuosina 1954-1963, jonka jälkeen he muuttivat Helsinkiin, mutta asuivat yhä kesät talousrakennuksen asunnossa. Anna-Kaisan täti asui myös muutaman vuoden talousrakennuksen asunnossa.¹⁷⁸

Suvirannan käyttö yksityisasuntona jatkui, kun Juhani muutti vaimonsa Anna-Kaisan kanssa Suvirantaan 1985. Juhani oli ostanut talon vanhemmiltaan jo 1970-luvulla, mutta sopimukseen kuului, että hänen vanhempansa saivat asua siinä elämänsä loppuun asti.¹⁷⁹ Suvirannan käyttö ateljeekotina loppui Luran kuolin vuonna 1985¹⁸⁰ ja ateljee jäi likimain Luran taiteilijauran jälkeiseen asuun¹⁸¹. Tällä hetkellä Suvirannassa asuvat yhä Juhani ja Anna-Kaisa.

6.2 Elämää Suvirannassa taiteilijayhteisön aikana

Tuusulanjärven taiteilijayhteisö oli aktiivisimmillaan vuosisadan alussa, jolloin vastavalmistuneiden taiteilijakotien asukkaat järjestivät usein tapaamisia ja illanviettoja keskenään.¹⁸² Myös Suvirannan arkeen ja juhlaan kuului taidetta, joka ilmeni musiik-

¹⁷⁸ Juhani Kolehmainen s20.10.2016.

¹⁷⁹ Konttinen 2013, s.328.

¹⁸⁰ *ibid*, s. 329.

¹⁸¹ Rakennusarvio 2016, s.5.

¹⁸² Rinta-aho 1997, s.40.

¹⁷⁵ Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

¹⁷⁶ Konttinen 2013, s.328.

¹⁷⁷ Toppi 2013, s.283.

kina, tanssimisena, piirtämisenä, kirjoittamisena ja näyttölemisenä. Kun Eero ei työskennellyt, lapsilla oli myös pääsy ateljeehen, ja he saivat piirtää ja maalata ja myöhemmin jopa vedostaa grafiikkaa. Osa Saran ja Luran piirustuksista liittyvät tyttärien keksimiin leikkeihin ja tarinoihin, joissa oli mukana myös Kaisa Sibelius.¹⁸³ Lisäksi näyteltiin *huone-teatteria*¹⁸⁴, jossa kotiin lavastettiin näyttämö ja näyteltiin näyttelyn iloksi. Harrastus innosti myös pukeutumaan erilaisiksi hahmoiksi näyttämön ulkopuolella.¹⁸⁵ Ateljeessa soitettiin myös pianoa, jota Eeron lisäksi soittivat muun muassa Sibeliuksen lapset, jotka eivät voineet soittaa kotonaan isänsä työskennellessä.¹⁸⁶ Lisäksi taiteilijoiden tilavissa ateljeissa tanssittiin ja Suvirannassa järjestettiin tanssiaisia taiteilijaperheiden kesken. Saimi kirjoitti päiväkirjaansa tansseista 3. syyskuuta 1911¹⁸⁷:

”Eilen oli tanssit. Kuistilla violetit lyhdyt, pöydällä violetit orvokit, joita Matti ihaili. Aitiossa lyhdyt, kukkia kaikkialla. Atelieerin ikkunasta heitti lux-lamppu viehättävän valon Versaillesiin.”

Myös F.E. Sillanpää muistelee tanssiaisia¹⁸⁸:

”--- ateljeen maalaamaton lattia näytti ihan siltä, kuin sievät brokadikengät siinä vieläkin kieppui-

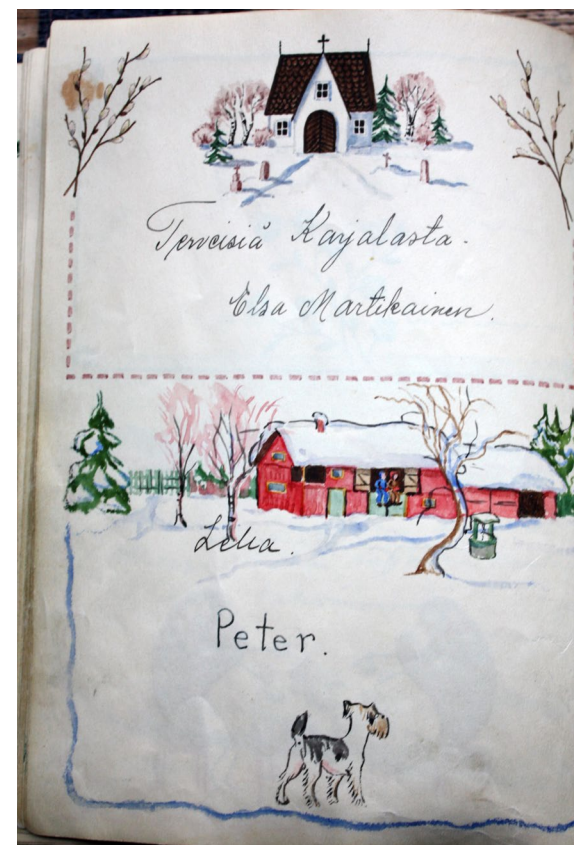
sivat, ja puupilariin oli jäänyt tanssiohjelman viimeinen taulu, jossa kauniisti maalatut kirjaimet ilmoittivat, että se viimeinen oli ollut valse---”

Perheen nuorimmille lapsille Suvirannassa toimi kotikoulu vuosina 1911-1917. He kävivät kotikoulua vuoden 1917 Helsinkiin muuttoon asti. Kotikoulua käytiin eri kodeissa, sillä tavalla että missä oli saman ikäisistä lapsista koostuvia ryhmiä. Suvirannassa kotikoulu toimi saman ikäisille Saralle, Lauralle ja Olaille sekä Sibeliuksen Kaisalle. Vanhimmat lapset kävivät koulua Helsingissä ja olivat talvikauden poissa Suvirannasta.¹⁸⁹

Taiteilijaperheet kokoontuivat yhteen myös juhlien lomassa, joihin kuuluivat esimerkiksi vaput ja Puotinnokassa vietetyt juhannukset.¹⁹⁰ Juhlien lisäksi saatettiin kokoontua arkisemmin, josta esimerkkinä Saimi kirjoitti päiväkirjaansa taiteilijaperheiden vaimojen ompeluseurasta 5. maaliskuuta 1905¹⁹¹:

”Me olemmekin me neljä naista, Wenny, Maija, Aino ja minä perustaneet ompelu- tai lukuseuran, jonka tarkoituksena pääasiallisesti on useammin yhdessäolo ynnä hyvien kirjojen lukeminen.”

Suvirannassa harrastettiin paljon puutarhanhoitoa. Tontin kukkatarhoilla, hedelmäpuilla ja kasvimailla oli suuri merkitys, sillä perhe eli

Lauran maalauksia Suvirannan vieraskirjassa 1930-luvulta. Piirustuksessa talousrakennus on 1930-luvun asussa. / Suvirannan yksityisarkisto.

¹⁸³ Konttinen 2013, s.213-214.

¹⁸⁴ Halonen 1952, s.80.

¹⁸⁵ Konttinen 2013, s.222.

¹⁸⁶ Halonen 1952, s.76-77.

¹⁸⁷ Toppi 2009, s.369.

¹⁸⁸ Palola 1935, s.66.

¹⁸⁹ Konttinen 2013, s.208-211; Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

¹⁹⁰ Halonen 1952, s.142.

¹⁹¹ Toppi 2009, s.316.

Kuvassa Suvirannan palvelija Anni Suvirannan keittiössä. / Eero Järnefelt, Hauen punnitus, 1906, pehmeäpohjasyövytys, 24,5x16. Kirjasta Eero Järnefelt taidegraafikkona, s.62.

osittain omavaraistaloudessa. Vuoroviljelyperiaatteella toiminut keittiöpuutarha tuotti muun muassa mansikoita, avomaankurkkuja, kaaleja, juureksia, palkokasveja, perunoita, salaattia, mangoldia ja artisokkaa.¹⁹² Saimi kirjoitti puutarhasta vanhemmilleen kirjeessä 15. elokuuta 1902¹⁹³:

”Puut ovat kaikki kasvaneet, ruusut kukkivat ja kyökkipuutarhassa kaikki kasvaa. Herneet eivät kumminkaan ole aivan korkeat, eivät tietysti voi kilpailla teidän herneittenne kanssa, palkoja on muutamissa penkeissä vaikka vielä pieniä toiset kukassa. Juurikasvit ja lantut ovat pulskat ja kaalit sekä kupu- että kukkaiskaalit aivan erinomaiset, erittäinkin kukkaiskaalit.--- Ainoa ehkä huvittaa kuulla, että valmut ja rinkikukat ovat nupussa ja rehevät. Meillä tehdään juuri heinää. Gurkkuja ei näy meille tulevan, kolme tainta kukkii ja on hyvännäköistä, muita tuskin on ilmestynyt. Sieniä on täällä paljon, olen jo pannut etikkaan tänä päivänä. Uusi hauska vene meillä on ja kaivo on täynnä hyvää vettä.”

Omavaraistalous tarkoitti myös itse tehtyjä huonekaluja ja tekstiilejä. Itsetehdyt, yksinkertaiset ja käytännölliset sisustuselementit tekivät omasta kodista persoonallisen ja toi kodin tuntua.¹⁹⁴ Saimi kirjoitti päiväkirjaansa helmikuussa 1902 kodintuntuisesta hetkestä Suvirannassa¹⁹⁵:

”Meillä on hyvin hauska stemminki täällä Suvirannassa nykyään. Kevät jo alkaa pistää esiin, kangasta pannaan kyökissä ja minulla on päässä mattokangas, johon Erik piirtää mallin pihlajankukkia friisiinä. Tänään on kumminkin pilvessä ja tuulee, vaan tähän asti on aurinko hyvin meitä ilahuttanut ja minäkin olen kerran saanut tuta sen ihanuutta kodissa.”

Eero Järnefeltin taiteellinen työskentely ulotui Suvirannan ateljeen lisäksi lähiympäristöön, kotiin ja pihamaalle. Motiiveina toimivat Suvirannan arkisetkin asiat ja tauluihin on ikuistettu esimerkiksi Suvirannan huonekaluja ja pihan kasvillisuutta. Tärkeä merkitys oli myös Tuusulanjärvellä, joka antoi aiheita maalauksille näkymineen ja vaihtuvine vuoden- ja vuorokaudenaikoineen.¹⁹⁶ Tärkeäksi maalauspaikaksi muodostui myös järven länsirannan Sarvikallio, Pikku-Koli, jossa maalattiin sen jylhiä maisemia.¹⁹⁷ Eero piti rentukkaa Suvirannan symbolina, josta Saimi maalasi yläkerran makuuhuoneeseen Eeron suunnitelmien mukaan rentukafriisin.¹⁹⁸ Saimi kirjoittaa syksystä Suvirannassa päiväkirjassaan syyskuussa 1911¹⁹⁹:

”Koko päivän siivosi äiti sieniä väsymykseen asti ja illalla noukki vielä herneitä ja papuja hallan pelosta. Isä maalasi illalla Versaillesin, sen kukkapenke-

¹⁹² Konttinen 2013, s.194-197.

¹⁹³ Toppi 2009, s.302-303.

¹⁹⁴ Halonen 1952, s.164-165; Konttinen 2013, s.67.

¹⁹⁵ Toppi 2009, s.298.

¹⁹⁶ Konttinen 2013, s.298-299.

¹⁹⁷ Anna-Kaisa Kolehmainen 1.12.2016; Lindqvist 2006, s.29.

¹⁹⁸ Lindqvist 2006, s.16.

¹⁹⁹ Toppi 2009, s.370.

reitä, astereita ja pfloksia.”

Suvirannassa työskenteli ainakin kaksi apulaista ja renki. Rengillä oli tärkeä rooli vuoden 1917 Helsinkiin muuton jälkeen, jolloin kesäisin talousrakennuksessa asunut renki muutti asuinrakennuksen palvelijahuoneeseen talveksi ja piti rakennusta lämpimänä. Asuinrakennusta pidettiin ympärivuotisesti asuttuna, ja sellaisessa kunnossa, että sinne oli aina mahdollista tulla.²⁰⁰ Erik kirjoitti kirjeessään pojalleen Heikille 24.4.1918²⁰¹:

”Hauska oli kuitenkin, että Juho on pysynyt hyvällä kannalla ja hoitanut Suvirantaa parhaan mukaan. Mitään tärkeämpää ei sieltä ole viety, ja potaatit ovat säilyneet kellarissa. Viikko sitten oli meillä 34 saksalaista yötä Suvirannassa, ja Juho oli ollut hyvin imponeerattu niistä.”

Suvirannassa oli hevosia, Riekki ja Pujo, sekä myöhemmin yksi hevonen yhteisomistuksessa Si-beliusten kanssa. Pujo myytiin, kun Suvirantaan tuli auto.²⁰² Tämän lisäksi Suvirannassa on ollut usein koiria, joista tässä työssä näkyvissä kuvissa on Villi ja Nelli. Lisäksi on ollut sikoja ja kanoja.

6.3 Elämää Suvirannassa tänään

Tämänhetkinen asuminen jo ikääntyneessä, ylläpi-toa ja huoltotöitä vaativassa vanhassa puurakennuk-

sessä on ollut mahdollista, kun Juhani Kolehmainen on tehnyt ja teettänyt jatkuvasti pieniä korjaustöitä. Korjaustöissä on käytetty avuksi viimeiset kym-menen vuotta erästä rakennusmestaria, joka osaa vanhaa rakentamista ja tietää miten hoitaa vanhaa rakennusta. Lisäksi Juhani on taito hoitaa puu-tarhaa.

Vuosittain viimeisen 20 vuoden aikana Mei-dän Festivaalin (ent. Tuusulanjärven kamarimusiik-ki) aikana Suvirannassa on järjestetty konsertteja osana festivaalin ohjelmaa, jolloin Suvirantaan on päässyt vierailemaan ja kuuntelemaan musiikkia.

Suvirannassa on järjestetty myös opastuksia ryhmille Tuusulanjärven matkailuoppaiden kautta. Aluksi Juhani ja Anna-Kaisa opastivat itse, mutta myöhemmin he kouluttivat ulkopuoliset oppaat tehtävään. Opastukset alkoivat luultavimmin 1997, jolloin Tuusulanjärven taiteilijayhteisön synnys-tä tuli täyteen 100 vuotta.²⁰³ Lisäksi Järvenpään koulun seitsemännen luokan opiskelijoille järjestet-ävissä kulttuuripolussa oppilaat tutustuvat kävely-kierroksen aikana Ainolaan, Aholaan, Suvirantaan ja Kallio-Kuninkalaan sekä kuulevat Tuusulanjär-ven taiteilijayhteisöstä. Suvirannassa ei kuitenkaan vieraila, koska se on yksityiskoti.²⁰⁴

²⁰³ Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

²⁰⁴ Tarja Vuokkovaara 27.10.2016

Eero Järnefeltin maalaus, jossa ovat lapset Leena ja Olai sekä koira Villi Suvirannan salissa. / kirjasta Taiteilijakoteja, s.25.

Muusikoita Suvirannan ateljeessa Meidän Festivaalilla 2010. / Maarit Kytöharju, Meidän Festivaali.

²⁰⁰ Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

²⁰¹ Toppi 2013, s.63.

²⁰² Konttinen 2013, s.19; Halonen 1952, s.19.

Aino Niskan tanssikoulu Suvirannan ateljeessa. Henkilöt vasemmalta: Järnefeltien tyttäret, tummissa Tor v. Wright ja Heikki Aho, Eva Sibeliu, Lisa Enckell, Veli Paloheimo, Heikki Järnefelt ja Ruth Sibeliu. / Suvirannan yksityisarkisto.

7 KORJAUS- JA MUUTOSVAIHEET

7.1 Lyhyesti

Asuinrakennuksen merkittävimmät korjaus- ja muutosvaiheet voi jakaa karkeasti viiteen vaiheeseen. Ensimmäisenä on lasten kasvamisen myötä tehdyt huonemuutokset vuosina 1910-1912. Toisena on ajanjakso 1935-1937, johon ajoittuu pärekatteen muuttaminen tiilikatteeksi ja vesijohdon tuominen sisään rakennukseen. Painavamman katteen seurauksena tehtiin rakenteellisia lisätuntoja ja vesijohto mahdollisti märkätilojen kehittymisen. Kolmantena vaiheena on 1950-luvulla lämmityksen huomattava muuttuminen, jolloin lämmitys muutettiin öljylämmitteiseksi ja tarpeettomaksi jääneitä piippuja uunilämmityksen ajoilta purettiin. Neljäntenä on vuonna 1980 tehty kattomuutos, jossa kate muutettiin peltiseksi ja katon rakennetta lisätuettiin. Viimeisenä merkittävä vaiheena on ollut Juhaniin ja Anna-Kaisan muuton jälkeen tehty rakennuksen käytännöllisyyttä parantaneet muutokset ja korjaukset vuonna 1986. Silloin rakennusaikaisia pintoja palautettiin ja korjattiin, keittiötä ja märkätiloja nykyaikaistettiin, tehtiin yhteys eteisestä keittiöön sekä vaihdettiin lämmitys sähkölämmitykseen.

Viimeisimmät korjaustyöt ovat keskittyneet vanhan puurakennuksen jatkuvaan ylläpitoon liittyvään korjaamiseen, kuten ikkunoiden korjaukseen.

Talousrakennuksen merkittävimmät muutokset ovat vuonna 1963 tehty pohjoispäädyn asunnon laajennus varaston puolelle sekä 1994 saunatilojen rakentaminen rakennuksen matalaan osaan ja

matalan osan kokonaan uudelleen rakentaminen aikaisemman mukaan.

Saunan merkittävin muutos on sen siirtäminen lähemmäksi rantaa ja venekatoksen sekä perunakellarin rakentaminen sen taakse vuoden 1910 aikoihin.

Kaikissa rakennuksissa kateet ovat kokeneet paljon muutoksia, luonnollisen kulumisen aiheuttamat korjaukset sekä muutokset.

7.2 Varhaiset muutokset

Vuonna 1907 tehtiin pieniä korjaus- ja maalaustöitä ruokasalissa ja ateljeessa. Ruokasalin katto luultavasti maalattiin vaaleaksi ensimmäisen kerran juuri tähän aikaan. Saimi raportoi Eerolle korjausten etenemisestä 24. heinäkuuta 1907²⁰⁵:

”Kalle täällä hommaa, ei ole vielä ruvennut [laittamaan] atelieerin ikkunaa, hän maalaa parast’ aikaa ruokasalin kattoa. Atelieerin pikkuikkuna on jo myös grundattu ja spaklattu, samoin ruokasalin. Ei tullut päätetyksi, tuleeko ruokasalin kukkalauta ja vuorilaudat valkoisiksi, vähän epäilen, eikö se tule riippuvaiseksi ovista.”

Hieman myöhemmin 3. elokuuta 1907 hän kirjoit-

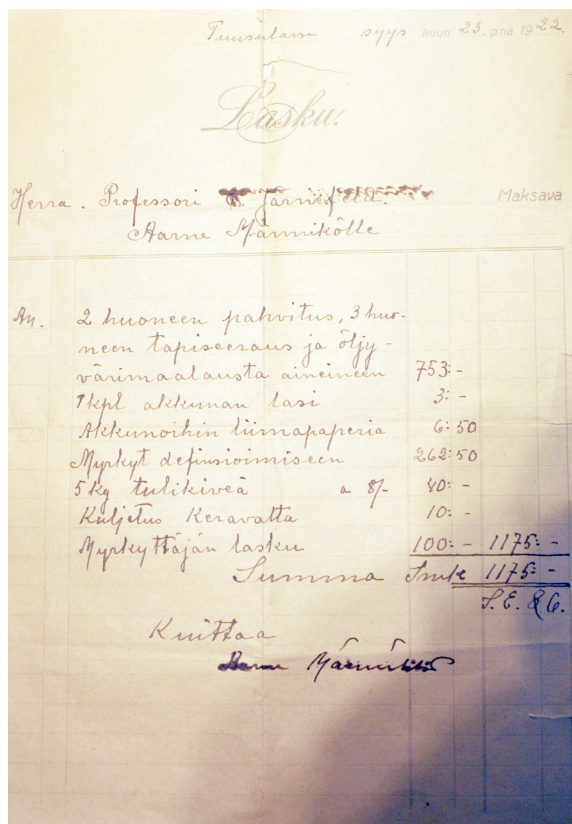

Sisäkuva salista noin vuonna 1910-1912. Ruokasaliin puhkaistu uusi kulku entisestä lasten kamarista näkyy kuvassa vasemmalla. Seinät ovat päällystetyt. / Suvirannan yksityisarkisto.

Eero Järnefelt, Suviranta, ajoittamaton, vesiväri, 22 x 31 cm, Järvenpään taidemuseo. Kuva: Matias Uusikylä.

205 Toppi 2009, s.337.

Lasku rakennusmateriaaleista vuodelta 1922. / EJA.

taa lisää Eerolle²⁰⁶:

”Kalle juuri alkaa atelierin ikkunaa, hänen työnsä on käynyt hitaanlaisesti, kun hänellä on heinäntekoa välillä, ja Ekholm ei ole vielääkään tullut, vaan nyt sen pitäisi ilmestyä. Ruokasalin katto on grundattu, spaklattu ja yhteen kertaan ripolineerattu, mutta toista kertaa en antanut ennen kuin sinä tulet, kyllä se tulee siistiä, vaan ikävä kyllä että se nyt huutaa tapeetteja. Vaikka voi sitä olla ilman vielä, jos niin päätämme, sinä saat ihan päättää.”

Lasten kasvettua vanhimmat lapset, Heikki ja Leena, muuttivat yläkertaan ja pienimmät kolme lasta jäivät alakertaan. Yläkerrassa sijaitseva nukkahuone muutettiin perheen vanhimman pojan Heikin huoneeksi ja pieni huone Leenan kamariksi ennen ensimmäistä maailmansotaa, luultavasti vuosien 1910-1912 välillä.²⁰⁷ Samaan aikaan alakerrassa todennäköisesti tarpeettomaksi jäänyt lastenkamari purettiin. Kamarin ja käytävän välinen seinä purettiin ja oviaukot käytävältä ruokasaliin ja lastenhuoneeseen laitettiin umpeen. Lastenhuoneeseen vienynt oviaukko vain päällystettiin ja ovi jäi säilöön päällysteiden alle. Tähän tilaan syntyi tarjoiluvälikkö, josta tehtiin uusi kulku ruokahuoneeseen entisen kamarin nurkalta.²⁰⁸ Saimi kirjoitti päiväkirjaansa Leenan rekiretken jälkitunnelmista 31.3.1915²⁰⁹:

”Tänne tultua nousivat tytöt kirjastoon ja Leenan kamariin ja pojat Heikin kamariin vähän toilita tekemään. [Sen] jälkeen kokoonnuttiin alas takkavalkean ääre[en], ensin käsiä lämmitettiin ja sitten astuttiin lastenkamariin, joka oli muodostettu ruokasaliksi. Sinne oli katettu neljä pöytää, jotka tulevan palmusunnuntain kunniaksi oli koristeltu pajunkissoilla. Leena oli maalannut hauskat kortit jokaiselle, herroille daamit ja daameille herrat. Stemminki oli mitä parahin. Isä ja äiti [Erik ja Saimi] söivät arkihuoneessa ja sinne kuuluivat iloiset äänet, kuin mehiläisten surina ja ylinnä kuului Leenan ääni.”

Aluksi huoneiden seinien pintana olivat vain paljas hirsi ja myöhemmin seinät päällystettiin vaaleaksi maalatulla säkkikankaalla.²¹⁰ Tämä saattoi tapahtua ainakin salin osalta ennen 1910-lukua tai samaan aikaan välikön muutosten kanssa noin vuosina 1910-1912.

1920-luvulla tehtiin joihinkin huoneisiin pinkopahvituksia sekä tapetoiteja²¹¹, ja mahdollisesti pärekaton korjausta johonkin rakennukseen²¹². Saimi kirjoitti kirjeessään tyttärelleen Leenalle Suvirannasta 18.9.1922²¹³:

”Täällä on osa huoneita tapiseerattu, siistimme kaikki paikat, pesemme pyykkiä, laitamme mehua,

206 Toppi 2009, s.339.

207 Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

208 Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

209 Toppi 2013, s.23.

210 Lindqvist 2006, s.16.

211 lasku 23.9.1922.

212 kirjanpitoon merkitty ”päreet 3250 markkaa” ja ”tikkaat 115 markkaa”.

213 Toppi 2013, s.105.

Pietinen-35,

Suviranta 1930-luvun alussa ennen tiilikatteen vaihtoa. Kuva kuvattuna tontin koillisnurkalta pihakeinun luota. / EJA.

Laura Järnefeltin maalaus Suvirannan pohjoispäädystä 1940-luvulta. / Suvirannan yksityisarkisto.

keitämme tomaatteja. Tänään olemme siivonneet koko vintin.”

7.3 1930-1960-lukujen muutokset

Vuosien 1935-1936 välillä pärekate vaihdettiin tiilikatteeksi. Samalla siirrettiin katon lunetti-ikkunat rakennuksen päätyjen yläosiin ja luultavasti myös itäjulkisivulla sijaitseva parveke aition päällä katettiin kattomuutoksen yhteydessä. Päätyjen yläosien paneloinnit uusittiin ja eteläpäädyssä paneloinnin alareunan muodostama pitsireuna katosi.²¹⁴ Taloa maalattiin ja myös päätyjen yläosat maalattiin kokonaan keltaisiksi, mikä saattoi ainakin osittain tapahtua hieman myöhemmin muutosten jälkeen. Siitä Saimi kirjoittaa kirjeessään siskolleen Annille ja langolleen Otto Manniselle 25.6.1937²¹⁵:

”Talo maalattiin, ja [se] tuli pari päivää ennen valmiiksi. Se on hyvin nätti, kirkkaan keltainen, punainen tiilikatto ja viheriäiset ikkunanpielet.”

Tiilien tuoman lisäpainon takia ateljeehen asennettiin puupilarit ikkunan puolelle huonetta tukemaan ateljeen kattoja; toinen vapaasti seisovana ja toinen yhdistettynä parveen. Ne tukeutuvat lattian läpi, lattian alle tehtyihin anturoihin. Mahdollisesti samaan aikaan tehtiin myös nurkkaan kulmittainen vetotanko. Kattomuutoksen yhteyteen ajoittunee myös kesähuoneen, *Kasperin huoneen*, rakentami-

²¹⁴ Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

²¹⁵ Toppi 2013, s.270.

nen ullakkotilaan (kts. s.100).²¹⁶

Vesijohdon tultua taloon vuonna 1937, yläkerran kylpyhuonetta laajennettiin. Kylpyhuone laajeni viereiseen komeroon; komeron ja kylpyhuoneen välinen seinä purettiin ja entisen komeron paikalle asennettiin amme. Kylpyhuone laajeni lisää 1960-luvulla, kun käytävän puoleinen pieni komero liitettiin osaksi kylpyhuonetta. Kylpyhuoneen ja komeron väliseinä purettiin ja nikkarointihuoneeseen aukeava ovi laitettiin umpeen. Kulku tapahtui nyt käytävän puolelta komerossa olleesta ovesta sekä alun perinkin kulkuyhteytenä käytetystä makuuhuoneen ovesta (kts. s.127).²¹⁷

1930-luvulla lastenhuoneeseen, eteiseen ja yläkerran kirjastoon sekä vanhempien makuuhuoneeseen asennettiin korkkimatto.

1950 asennettiin ateljeen pitkittäinen vetotanko estämään räystäiden leviämistä. 1957 uunien purun yhteydessä asennettiin raidoin kuvioitua Haltex-levyä välikön ja yläkerran tampo-urin seinille. Samalla välikkoon laitettiin kanttaukset, jotka kiertävät ovia ja paneeleja.²¹⁸

Eteläpäädyn alkuperäinen vihreä-keltainen väritys palautettiin vuonna 1963.²¹⁹ 1960-luvulla palautettiin kirjaston alkuperäinen lautalattia korkkimaton alta.

7.4 1980-luvun muutokset ja korjaukset

Vuonna 1980 kattoon tehtiin rakenteellisia muutoksia, kun tiilikatteen painosta painunut katto korjattiin. Katto suoristettiin, rakennetta parannettiin pitkien julkisivujen suuntaisilla metallipalkeilla ja kate vaihdettiin kevyemmäksi peltikatteeksi. Samoihin aikoihin vintillä ollut kesähuone, *Kasperin huone*, purettiin ja vintti palautettiin avovintiksi. Huoneesta tehtiin lämmin lisäämällä sisäpuolelle eristekerros ja tekemällä ikkunoista kaksinkertaiset. Huoneen seinät ja kattopinnat paneloitiin.²²⁰

7.4.1 Muutos- ja korjaustyöt 1986-1987

Vuosina 1986-1987 tehtiin laajempia muutostöitä keittiön, eteisen ja kylpyhuoneen alueella sekä korjaustöitä pintoihin arkkitehti Olli Kuusen suunnitelmien mukaan. Keittiön ja eteisen aluetta muutettiin niin, että eteisestä tehtiin kulkuyhteys keittiöön. Ruokasäilön ja eteisen välinen kevytseinä purettiin ja eteisen portaan alaosa muutettiin entisen ruokasäilön kohdalle. Ruokasäilön ja keittiön välinen kulkuyhteys muuttui eteisen ja keittiön väliseksi kulkuyhteydeksi.

Keittiöstä lasiverannalle vienyt ulko-ovi poistettiin ja keittiön ikkunaa siirrettiin noin 35 cm kesemmälle. Seinään jäänyt aukko rakennettiin umpeen rankarakenteisena. Ulkona lasiverannan ja keittiön välinen yhdyskuisti lyhennettiin. Julkisivussa muutokset näkyvät keittiön seinässä; ovea ei enää ole, ikkuna on hieman siirtynyt ja kuisti on

Asuinrakennuksen pohjoispääty vuonna 1947. Pärekatto on vaihdettu tiilikatteeksi, parveke on katettu ja lunetti-ikkunat siirretty pohjoispäätyyn ullakkotilan ulkoseinään. / Suviannan yksityisarkisto.

Ateljee 1960-luvulla. / Suvirannan yksityisarkisto.

216 Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

217 Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

218 Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

219 Juhani Kolehmainen 10.8.2016.

220 Juhani Kolehmainen 10.8.2016, 20.10.2016.

Kuva ruokailuhuoneesta ennen vuotta 1986. Seinän yläreunassa sängyn ja sängyn alla nurkassa kulkee lämmitysputki. Lattia on kokolattiamattoja. / kirjasta Tuusulan Rantatie.

pienempi.

Apukeittiöön eli entiseen palvelijahuoneeseen tehtiin uusia väliseiniä, jotka rajaavat huoneesta varaston ja kuivaushuoneen. Lisäksi tilaan asennettiin uusia kaappikalusteita, pesualtaat ja kodinhuoltoon liittyviä laitteita.

Myös keittiöstä purettiin kattilahuone ja sinne asennettiin uudet keittiökalusteet ja tarvikkeet. Vanha lattia oli painunut muualta paitsi uunin kohdalta, joten lattia suoristettiin keittiön ja apukeittiön alueella rakentamalla uusi lattia uunin lattian tasoon.

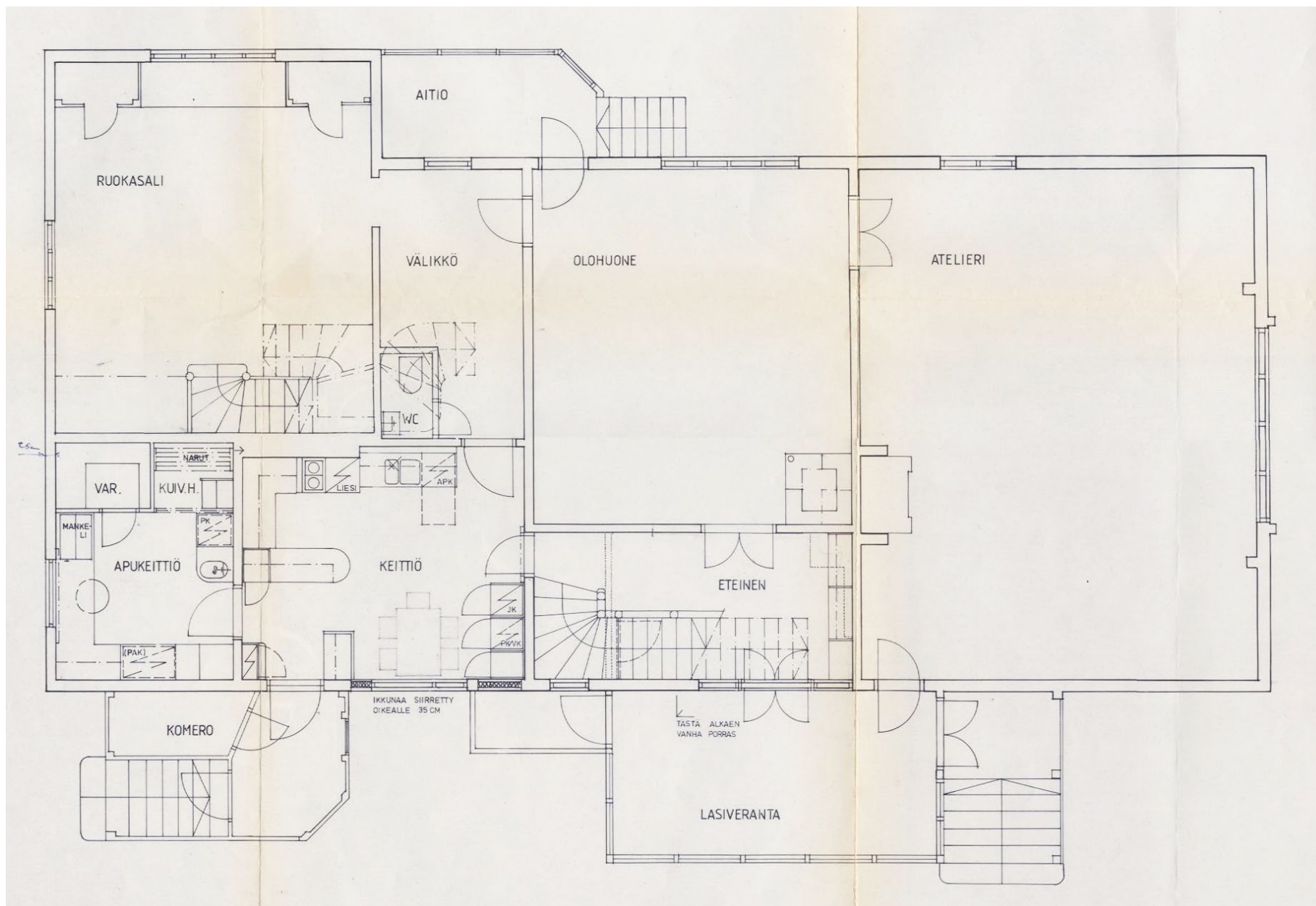
Kolmas laajennus tehtiin yläkerran kylpyhuoneeseen, kun kylpyhuoneeseen otettiin lisää tilaa ison makuuhuoneen puolelta. Uusi kevytrakenteinen seinä rakennettiin noin 60 cm ison makuuhuoneen puolelle. Pinnat uusittiin kaakeleihin ja paneelien, ja samalla asennettiin uudet kiintokalusteet ja suihkukaappi.²²¹

Eteiseen, portaisiin, yläkerran tampuuriin, keittiöön ja apukeittiöön asennettiin muovimatto. Makuuhuoneesta ja lastenhuoneesta poistettiin korkkimatot ja alkuperäiset lautojalat otettiin esille. Makuuhuoneen alkuperäinen lautojalat lakattiin, mutta lastenhuoneen alkuperäinen lattia jouduttiin uusimaan huonon kunnon takia. Se uusittiin noudatellen alkuperäistä.²²²

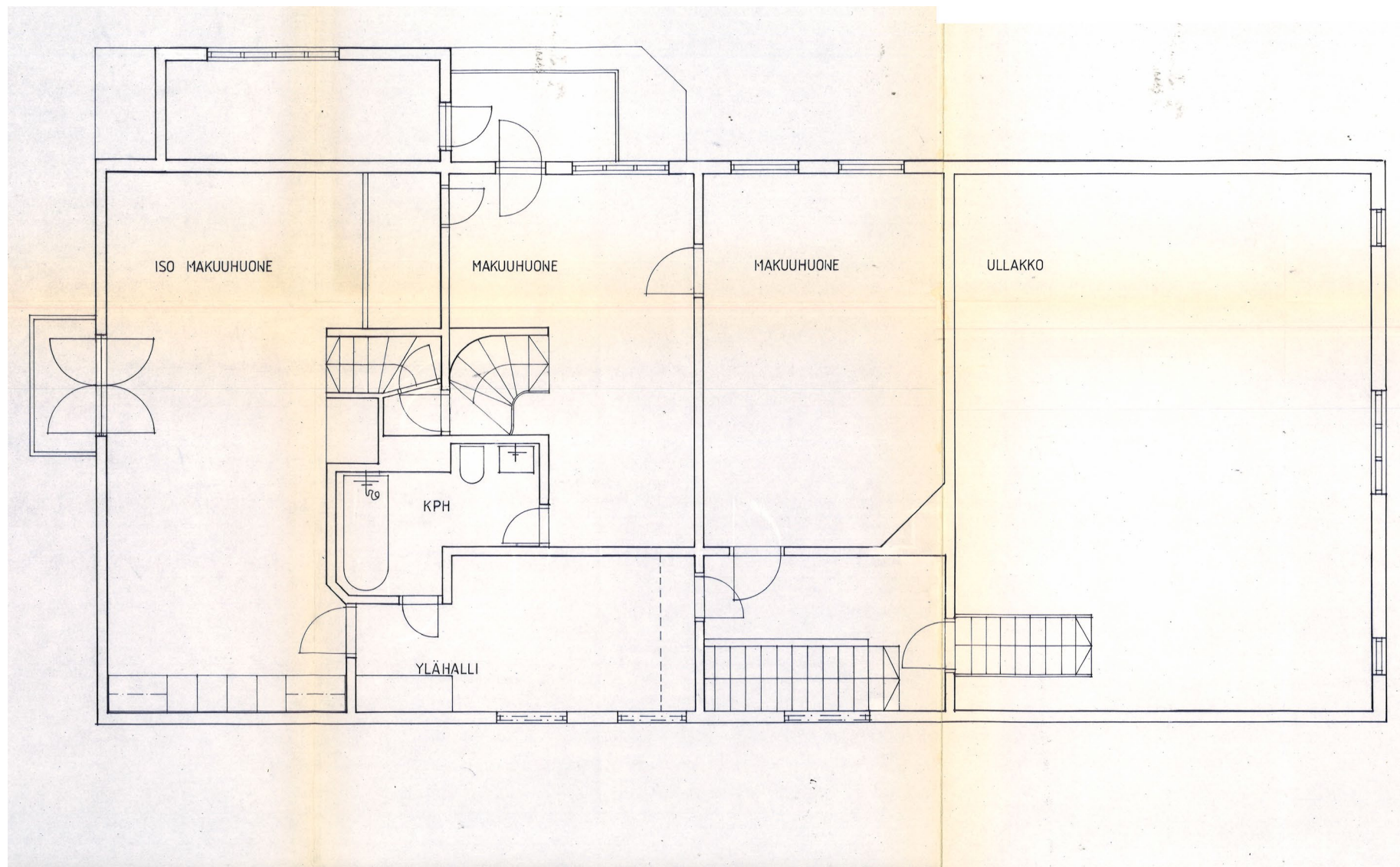
Lastenhuoneen seiniltä otettiin pois sodan aikana asennettu Enso-pahvi ja tapetti kerrokset, ja niiden tilalle asennettiin kipsilevy ja lasikuitutapetti. Lasikuitutapetti valittiin, koska se muistuttaa

221 Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

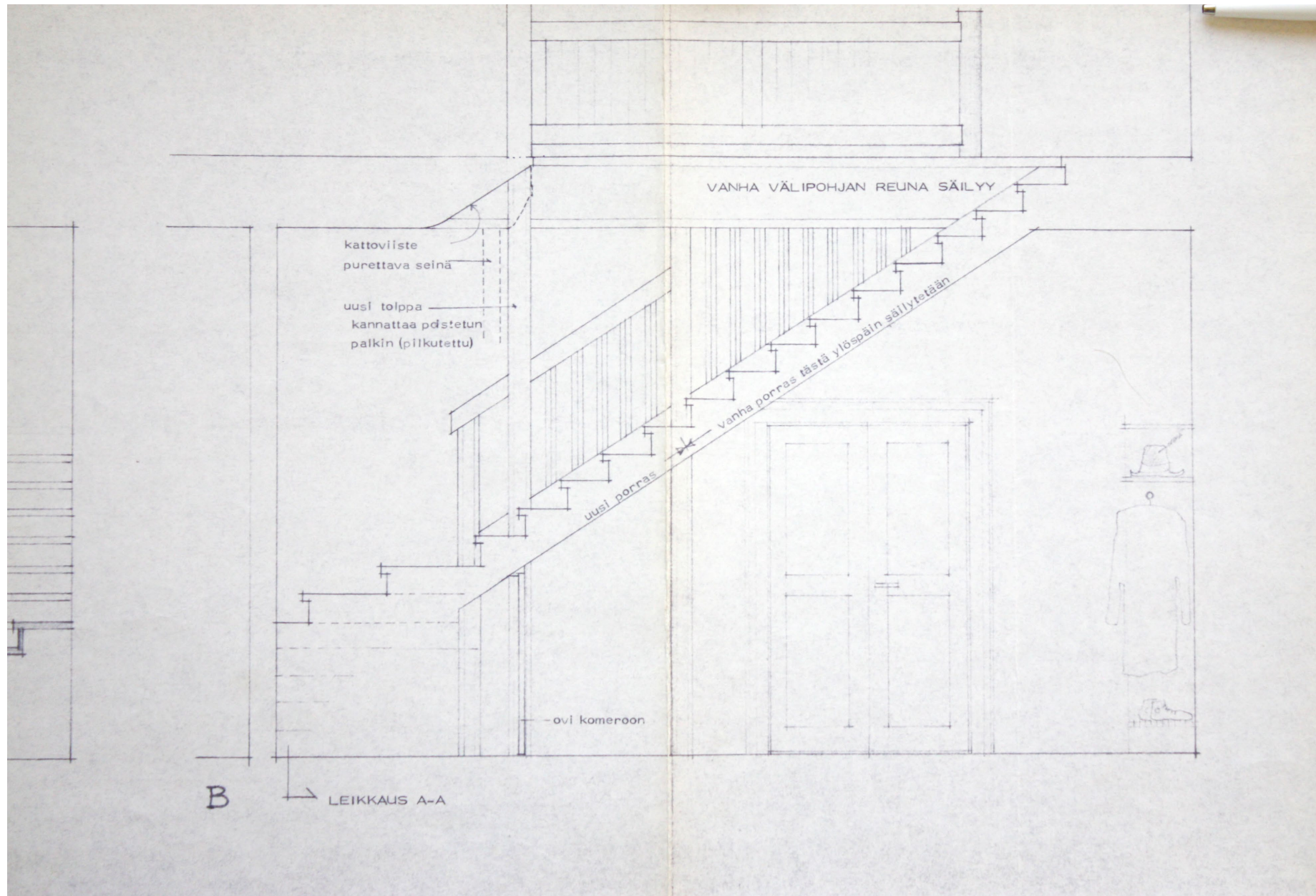
222 *ibid.*

Olli Kuusen laatima vuoden 1986 muutospirustus alakerrasta. / Suvirannan yksityisarkisto.

Olli Kuusen laatima vuoden 1986 piirustus yläkerrasta. / Suvirannan yksityisarkisto.

Olli Kuusen laatima leikkauspiirustus portaan muutoksesta vuodelta 1986. Alaosa portaasta on uusi ja yläosa säilyy olemassa olevana. / Suvirannan yksityisarkisto.

Kaivolla Laura, Sara ja Olai, 1910-luku. / EJA.

Ateljeen nurkkaus. / kirjasta Onnellista asua maalla, s.66.

maalattuna aikaisempaa seinillä ollutta säkkikangasta.²²³ Vastaavaa kipsilevyä ja lasikuitutapettia laitettiin myös yläkerran ison makuuhuoneen seinille, osalle kirjaston seiiniä sekä ateljeen seinien yläosiin. Keittiöön ja apukeittiöön uusittiin kipsilevyin ja paneloinnin. Makuuhuoneen seinillä oleva alkuperäinen säkkikangas oiottiin ja kunnostettiin maalaamalla uudestaan vain keltainen tausta. Myös ateljeen kangastapettia korjattiin.²²⁴

7.5 Viimeisimmät muutokset ja korjaukset

Vuonna 1994 uusittiin asuinrakennuksen peltikate, sillä entinen kate oli kerinyt itsensä ulos. Kyseinen punainen tiilijäljitelmapeltikate on rakennuksen nykyinen kate.

Vuonna 2010 järven puoleisen julkisivun parveketta korjattiin. Kaiteen pinta uusittiin jatkamalla luhdin julkisivun pitsireunaista panelointia. Se on säilynyt rakennusaikaisena, joten siitä kopioitiin paneloinnin väri ja reunan muoto. Samoihin aikoihin vaihdettiin laudoitus eteläpään yläosaan ja siihen palautettiin rakennusaikaisen mukainen, vielä ennen tiilikatteen asennusta edeltänyt ylälaudoituksen pitsireuna.²²⁵

Viime aikojen korjaustyöt ovat olleet lähinnä vanhan puurakennuksen ylläpidon vaatimia pieniä muotoisia korjaustöitä. Esimerkiksi yläkerran ikkunat on korjattu kesällä 2016, jolloin niiden tippalis-

ta ja maali uusittiin.²²⁶

7.6 Talotekniset muutokset

1920-luvun lopulla siirryttiin uunilämmityksestä koki-keskuslämmitykseen, jossa isohkot, hal- kaisijaltaan noin kahden tuuman kokoiset putket kiersivät alakerran huoneissa ja kierrättivät koki-kattilalla lämmitettyä vettä pattereihin. Tällöin uusi Högforsin kattila asennettiin eteiseen ateljeen puolelle, ja koksivarasto sijaitsi talousrakennuksessa.²²⁷ Myöhemmin koki-kattilan eteen rakennettiin lautaseinä näkösuojaksi. Nämä 1920-luvulla asennetut putket olivat käytössä 1980-luvulle asti.

Vuonna 1937 rakennukseen saatiin järvestä pumpattava vesijohto. Aikaisemmin alakerrassa ei ollut ollut wc:tä ja vuonna 1937 se rakennettiin tarjoiluväliköön keittiön puolelle. Seinän toiselle puolelle keittiöön rakennettiin pöytä kaatoaltaalla. Yläkerran makuuhuoneen viereistä kylpyhuonetta laajennettiin ja sinne asennettiin amme sekä vettä lämmittävä puulämmitteinen boileri²²⁸. Vain yläkerrassa oli siis käytössä lämmintä vettä.

1950-lvulla saatiin lämmin vesi koko rakennukseen ja keskuslämmitys myös yläkertaan, kun lämmitysjärjestelmä muutettiin öljylämmitteiseksi. Keittiöön asennettiin öljykattila, joka sijaitsi keittiön nurkassa entisen leivinuunin paikalla keittiöstä erilliseksi huoneeksi rajatussa tilassa. Sen seinät tehtiin tiilestä ja leivinuunin läheisyyden aikai-

223 Juhani Kolehmainen 15.9.2016, 1.12.2016.

224 Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

225 Juhani Kolehmainen 10.8.2016.

226 Juhani Kolehmainen 15.9.2016.

227 Rakennusarvio 2016, s.5.

228 Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

semmat paloseinät toimivat sellaisinaan. Entinen koksi-kattila eteisestä seinineen purettiin. Keittiön rapun viereen maan alle asennettiin öljysäiliö. Samalla yläkerran kylpyhuone varustettiin wc-istumella.

Kunnallistekniikkaan liittyminen tapahtui vuonna 1970. Tällöin rakennukseen saatiin muun muassa vesijohto vesiverkostosta sekä viemäröinti. Aikaisemmin vettä oli huonosti saatavissa tontilla sen kallioharjanteen takia.²²⁹

Vuonna 1986 uusittiin sähköjärjestelmä ja lämmitysjärjestelmä muutettiin sähköpatterilämmitykseen. Tällöin purettiin keittiön kattilahuone kattiloineen, öljysäiliö kellarista sekä huoneissa kiertäneet putket ja patterit. Putkista jäi seiniin joitain reikiä, jotka ovat jääneet piiloon tai niitä on sittemmin paikkailtu. Kellariin asennettiin lämminviesivaraaja ja sähköpääkeskus sekä huoneisiin pattereita. Sähköjohdot asennettiin kulkemaan alakerran lattiarakenteen alapuolella tuuletustilassa. Keittiöstä, apukeittiöstä, kylpyhuoneesta ja wc:stä johdettiin hormiin kanavat katolle, ja keittiön yhteyteen asennettiin kanavapuhallin.²³⁰

2010-luvulla on kunnostettu asuinrakennuksen savupiippuja ja hormia, muun muassa tekemällä niihin tiivistystä ja täyttämällä Leca-soralla jo käytöstä poistettuja hormoneja. Talousrakennuksessa ja savusaunassa hormit tiivistettiin asentamalla hormin sisään putki.²³¹ Alun perin rakennuksen neljästä

Sali noin vuonna 1910-1912. Vasemmalta Saara, Olai, Laura, Leena, Eerik ja Saimi. (vrt. kuva s.53) / kirjasta Onnellista asua maalla, s.207.

229 Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

230 Juhani Kolehmainen 10.8.2016 ja 20.10.2016.

231 Rakennusarvio 2016, s.20, Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

Eero Järnefeltin maalaus salin aition puoleisesta nurkasta. Maalaus on peilikuva ja ruokapöydän takana näkyy aitiolle vienyt ovi, joka suojattiin sisäpuolelta talvisin ryijyllä. Välikköön ei ole tässä vielä puhkaistu uutta oviaukkoa, joka viittaisi siihen, että välikön muutokset tehtiin vuosien 1911-1912 välillä. / Eero Järnefelt, Sisäkuva Suvirannasta, 1911, öljy kankaalle, 73x91cm, Järvenpään taidemuseo, kuva: Matias Uusikylä.

piipusta on enää jäljellä kaksi; ateljeen, salin ja kirjaston tulisijojen piippu sekä käytöstä poistunut leivinuunin piippu.

Tarpeettomaksi jääneitä uuneja on ajan myötä purettu. 1920–1930-luvulla purettiin yläkerran pienen huoneen tulisija ja siihen liittynyt piippu. Leivinuuni purettiin 1930-luvulla ja lastenhuoneen uuni 1940-luvulla. Vuonna 1957 purettiin yläkerran tampuurin, makuuhuoneen ja alakerran välikön uunit ja piippu.²³²

7.7 Sisustuksen muuttuminen

Sisustus on muuttunut vuosien myötä vähitellen. Varhaista itsetehtyä, yksinkertaista ja toimivaa sisustusta täydennettiin uusin huonekaluhankinnoin, kuten ateljeen pietarilaisella uusbarokkirjoituspöydällä ja kiinteällä kirjahyllyllä.²³³ Myöhemmin hankittiin myös vanhoja rokokootuoleja, joita Eero Järnefelt käytti maalauksessa rekvisiittana.²³⁴ Uusimmat huonekalut ovat 2000-luvulta. Nykyinen sisustus on yhdistelmä eri-ikäisiä huonekaluja reilun sadan vuoden ajalta. Lähes jokaisessa huoneessa osaksi sisustusta kuuluvat olennaisesti myös taulut, joita on kerätty ajan myötä.

Ateljeeseen hankittiin *Lux*-lamppu 1900-luvun alussa. Ajan myötä uudet sähkövalaisimet ovat korvanneet varhaiset öljy- tai kaasulamput. 1980-luvulla ja sen jälkeen rakennukseen asennet-

²³² Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

²³³ Konttinen 2013, s.67.

²³⁴ Lindqvist 2006, s.16.

Sisäkuva salista vuodelta 1947. / Suvirannan yksityisarkisto.

Talousrakennuksen eteläpää 1959. Matalan osan katto on hieman erilainen kuin nykyään. / Suvirannan yksityisarkisto.

Talousrakennuksen pohjoispään julkisivu pihalle päin 1966. / Suvirannan yksityisarkisto.

tiin aikaisempaa enemmän valaisimia.²³⁵

7.8 Talousrakennuksen korjaus- ja muutostyöt

Vuosien 1910-1912 aikoihin asuinrakennuksen nikkarinhuone muutettiin Heikin huoneeksi ja nikkarinhuone siirrettiin talousrakennuksen pohjoispään alakertaan. Rengin tupa siirtyi puolestaan päädyn yläkertaan. Se oli lämmitettävä huone, johon kuljettiin rakennuksen koillisnurkalla olevasta portaasta.

1930-luvulla autojen käyttöönoton myötä vaunuliiteri muutettiin autotalliksi. Autotalliin mahtui parhaimmillaan kaksi autoa ja ulkoseinässä oli kahdet pariovet. Seinä ei ollut sisäänvedetty, vaan autotallin kohdalla ulkoseinä oli muun ulkoseinän kanssa samassa linjassa.²³⁶

Rengin asunto toimi talousrakennuksessa 1930-luvulle saakka, jonka jälkeen se oli tyhjiällä evakkojen asuttamiseen asti. Sodan jälkeen rakennuksen pohjoispääty toimi evakossa olleen perheen *Juvosten* asuntona, niin, että ylä- ja alakertaa yhdistivät aikaisempi kulmauksessa sijainnut porras. Aikaisemmin päädyn huoneet olivat olleet hyvin vaatimattomia, mutta evakkojen aikana sinne tehtiin muun muassa keittiö ja hella. Vuonna 1943 asunnossa asui vapaaehtoisia virolaisia, jotka kävivät läheisessä koulutuskeskuksessa. Myöhemmin 1940-luvulla talousrakennuksen pohjoispäätyyn muutti *Nikin perhe*, joka puuseppätaidoillaan

yhdisti ylä- ja alakerran sisäportaalla. Aikaisemman ulkoportaan paikalle he tekivät parvekkeen. Talousrakennuksen pohjoispään ilme on luultavimmin muuttunut ajan saatossa.²³⁷

Nikin perheen aikana uusittiin myös talousrakennuksen punamullattu pärekatto, noin 1940-luvun puolivälissä. Pärekaton päälle asennettiin kattuhuopa 1950-luvulla.²³⁸

Autotallin ulkoseinä muutettiin takaisin sisäänvedetyksi 1950-1960-luvulla. Muutoksen yhteydessä lisäksi matalan osan ja korkean osan kattoon tehtiin lisätuentoja.²³⁹

Asunto toimi ympärivuotisena asuntona vuoteen 1963 asti, jolloin se muutettiin kesäasunoksi Juhani ja Anna-Kaisa Kolehmaiselle. Tällöin asunnon alakertaa laajennettiin viereisen varaston puolelle. Asunnon ja varaston väliseen seinään puhkaistiin oviaukko ja uusi seinä rakennettiin varastoon. Uuteen tilaan tehtiin lastenhuone ja keittiö, joka avautui pihan puolelle.²⁴⁰ Katteeksi vaihdettiin vihreä kovahuopapäällyste.²⁴¹

Vuonna 1994 talousrakennuksen eteläpään matala osa rakennettiin uudelleen. Tarkoitus oli tehdä entisen tallin ja sikalan paikalle saunatilat, mutta samalla kävi ilmi, että matala osa oli huonossa kunnossa ja se päätettiin rakentaa uudelleen ulkohahmoltaan aikaisempaa vastaavaksi. Seinä-, lattia- ja kattopinnat ja osa ovista ja ikkunoista ovat

²³⁷ Juhani Kolehmainen 10.8.2016.

²³⁸ Juhani Kolehmainen 9.2.2017.

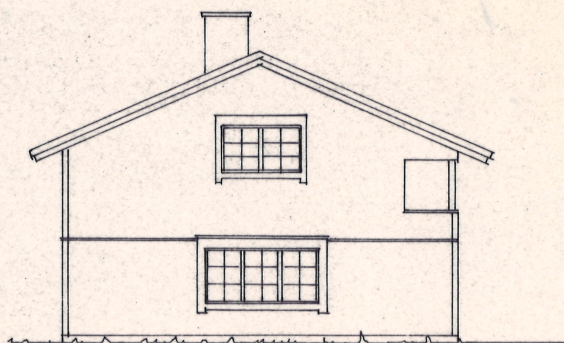
²³⁹ Juhani Kolehmainen 10.8.2016 ja 9.2.2017.

²⁴⁰ Juhani Kolehmainen 10.8.2016, 20.10.2016, 1.12.2016.

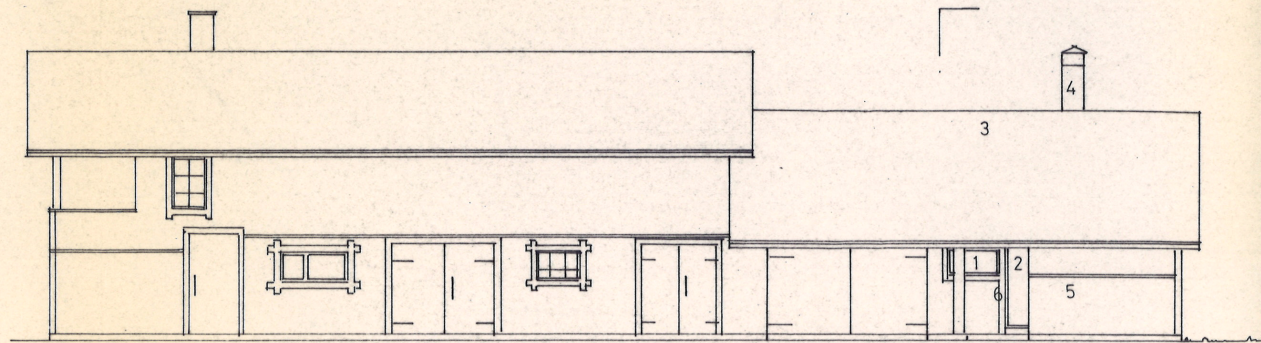
²⁴¹ Juhani Kolehmainen 9.2.2017.

²³⁵ Anna-Kaisa Kolehmainen 15.9.2016.

²³⁶ Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

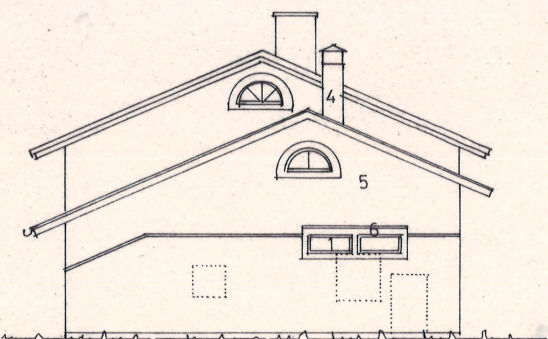

JULKISIVU POHJOISEEN

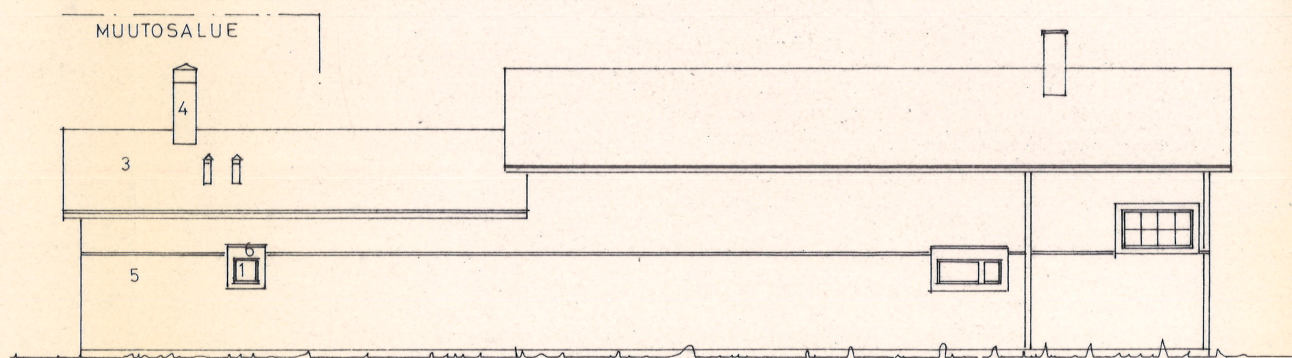
JULKISIVU LÄNTEEN

MUUTOSALUE

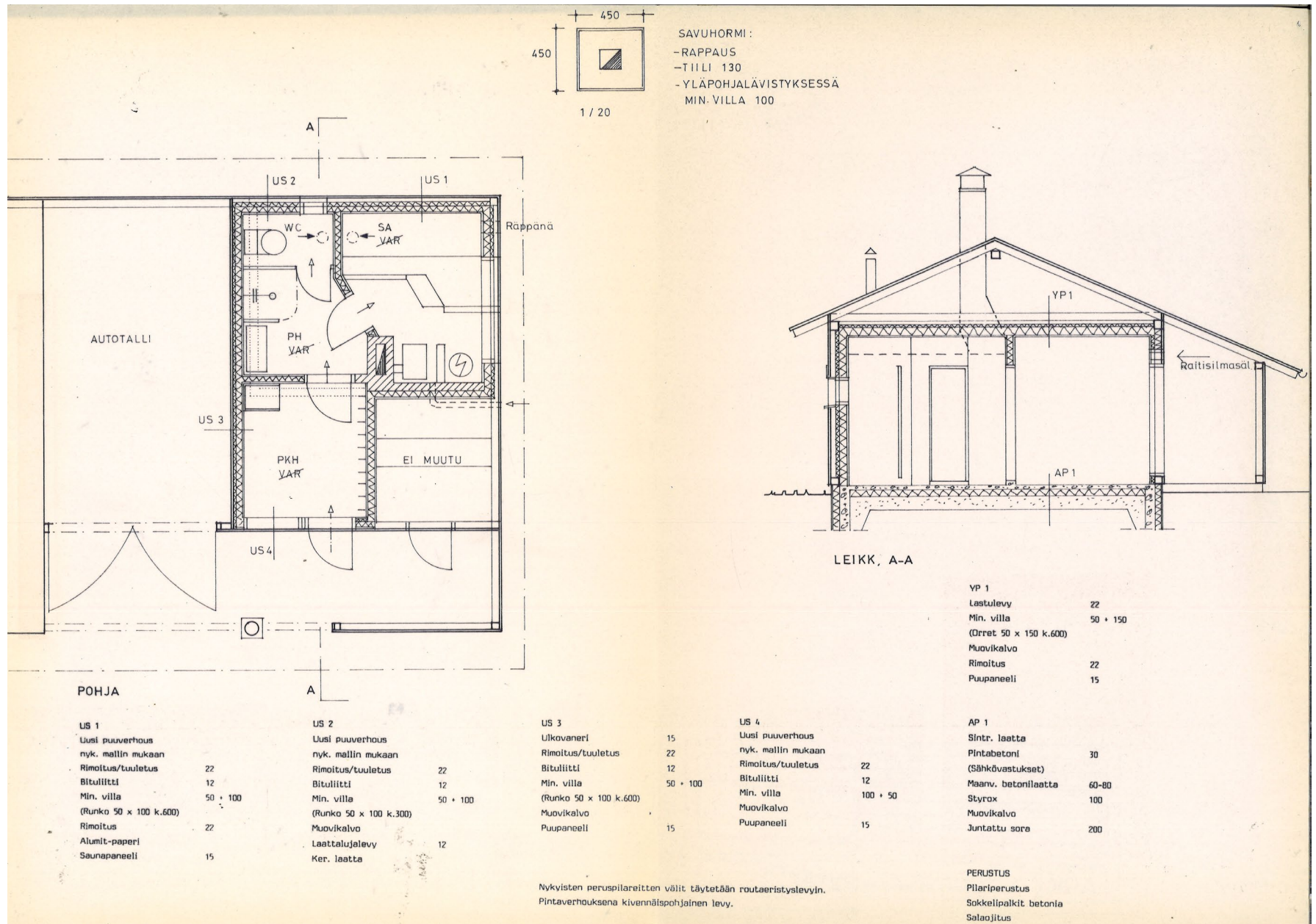
JULKISIVU ETELÄÄN

..... PURETTAVAT OVET JA IKKUNAT

JULKISIVU ITÄÄN

- 1 UUSI PUUIKKUNA, VIHREÄ
- 2 UUSI PUUOVI, VIHREÄ
- 3 PROFIILIPELTIKATE, MUSTA, UUSI
- 4 KUUMAS. FELTI, MUSTA
- 5 PUUVERHOUS, PUNAINEN
- 6 PIELILAUTA, VALKOINEN

Ari Malmion laatimat talousrakennuksen muutospiirustukset, eteläpäädyn pohjapiirustus ja leikkaus, vuodelta 1994. / Suvirannan yksityisarkisto.

vuodelta 1994. Osa entisistä ikkunoista säilytettiin ja asennettiin muuten uuteen julkisivuun. Tilojen muutokset on suunnitellut arkkitehti Ari Malmio. Entisen hevostallin paikalle rakennettiin saunatilat, johon kuuluu pesuhuone, wc ja sauna. Entisen sikalan kohdalle sijoitettiin pukuhuone. Saunatilojen pohjoispuolelle rakennettiin autotalli yhdelle autolle. Saunan viereen rakennuksen lounaisnurkalle jätettiin paikoilleen entisen käymälän istuinosat. Tila sai uudet seinät ja se muutettiin toiminnaltaan varastoksi. Vuoden 1994 muutosten yhteydessä talousrakennuksen koko itäjulkisivun laudoituksen uusittiin sekä pohjoisjulkisivun alaosa.

Muutokset näkyvät muutamina uusina ikkunoina ja ovina matalan päädyn julkisivuissa sekä vanhan hevostallin oven purkuna. Lisäksi saunasta tehtiin uusi piippu katolle ja kate vaihdettiin pelliksi.²⁴²

7.9 Savusaunan muutos- ja korjaustyöt

Vuoden 1910 aikoihin saunarakennusta siirrettiin lähemmäksi rantaa ja samalla sen jatkeeksi takaosaan pihan puolelle rakennettiin venekatos ja maakellari. Alkuperäiseen hirsirakenteiseen saunarakennukseen rakennettiin kivijalka tiilistä ja sementistä ja löylyhuoneeseen tehtiin sementtilattia ilman pohjustusta. Maakellari rakennettiin sementtiseinäiseksi. Huonosta sementistä tehty perustamaton kivijalka osoittautui myöhemmin kuitenkin kestävämmäksi rakenteeksi ja myös maakellari

pääsi romahtamaan pakkasen vaikutuksesta talvella 1939–1940.²⁴³

Luultavimmin 1930-luvulla tehtiin lattiaritilä saunan oven edustalle. Samoihin aikoihin tehtiin lauteisiin alimmat lauteet ja oksakaide.

1950-luvulla rakennettiin ensimmäisen kerran saunan nurkan kiertävä terassi. Terassi oli tuettu pilareille, jotka pääsivät liikkumaan ajan saatossa ja sitä jouduttiin uusimaan useamman kerran. 1950-luvulla purettiin myös pukuhuoneen uuni. Samoihin aikoihin vaihdettiin myös savusaunaan katon peitteeksi musta kattuhuopa. Laiturin päässä sijaitseva lautarakenteinen ja pärekattoinen uimakoppi, joka hajosi lopullisesti 1950-lukuun mennessä.

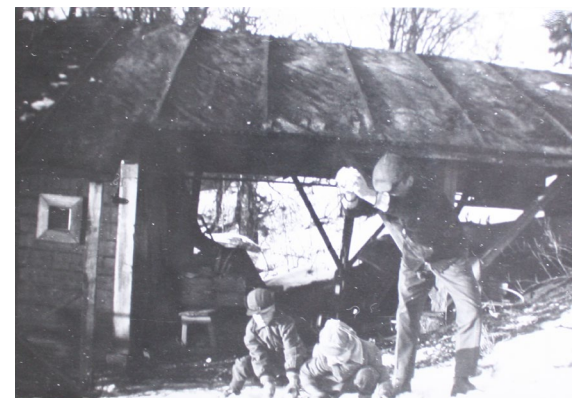
2000-luvun alussa saunarakennuksen kateeksi vaihdettiin peltikate.²⁴⁴

2010-luvulla savusaunan edustan vesijätön maantäytön yhteydessä terassin pilareiden alle laitettiin suuret kivet ja sen jälkeen terassi on pysynyt paikoillaan. Aikaisemmin vain kiville tuettu järvelle vievä puulaituri pääsi liikkumaan keväisin ja asia korjattiin täyttämällä maata laiturin alle. Samalla laituri linjattiin uudelleen ja siirrettiin noin metri etelämmäksi.²⁴⁵

Vuonna 2014 uusittiin saunan lattia ja korjattiin kiuasta. Lattiaa täytettiin sepelillä ja sen päälle asennettiin betonilaatat. Saunan oven edustalle tehtiin uusi lattiaritilä, joka on samanlainen kuin aikaisempi. Kiukaassa uusittiin pelti ja kivet.

Saunan edustalta vuonna 1958. Saunan terassia on uusittu useaan kertaan. 1950-luvulla sen nurkka on ollut viistetty. / Suvirannan yksityisarkisto.

Kuva saunan jatkeeksi rakennetusta venekatoksesta vuodelta 1960. Katoksesta oikealla sijaitseva sementtiseinäinen perunakellari, joka talvisodan syttyessä keksittiin toimivan pommisuoja. Kellari kuitenkin ehti romahtaa, kun sen ovi unohdettiin auki pakasella vuosien 1939–1940 aikana. / Suvirannan yksityisarkisto.

²⁴³ Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

²⁴⁴ Juhani Kolehmainen 9.2.2017.

²⁴⁵ *ibid.*

²⁴² *Rakennusarvio 2016, s.6; Juhani Kolehmainen 10.8.2016*

Asuinrakennuksen pohjoispuolella sijaitseva kukkapenkki-asetelma on saanut nimen Versailles. / lehdessä Kotipuutarha, 2001 vol:61 iss:10, s.39.

Portilta kuvattuna asuinrakennukselle päin vuodelta 1946. Portti on sisäänvedetty. Talousrakennuksen pohjoispääty jää kuvassa vasemmalle. / Suviannan yksityisarkisto.

7.10 Pihan muutoksia

Noin vuonna 1910 nurmettu tenniskenttä sijaitsi asuinrakennuksen itäpuolella etupihalla. 1930-luvulla tenniskenttä siirrettiin sen nykyiselle paikalleen aidattuna tontin pohjoisosaan, kuitenkin aluksi hieman pienempänä.²⁴⁶

Rannan vesijättöalueelle tehtiin suuri niitty 1950-luvun lopulla täyttämällä aluetta maalla. Niitty jäi kuitenkin hoitamatta, mutta siitä on myöhemmin vähitellen raivattu pois vesaikkoo ja paakkuuntunutta maa-ainesta.²⁴⁷

Aikaisemmin Suvirannan itäpuolella kulki maantie ja sieltä kuljettiin tontille tiestä sisäänvedetystä portista, joka sijaitsi talousrakennuksen pohjoisnurkalla. Kun tie oikaistiin suunnilleen 1950-1960-luvulla, entinen maantie muuttui kevyen liikenteen väyläksi, jonka viereen rakennettiin uusi ajotie (kts. s.33-34). Samalla portin kohta suoritettiin ja se siirrettiin aikaisempaa pohjoisemmaksi, nykyiselle paikalleen. Myös eteläosassa Suviranta 2 -tontista lohkaistiin tilaa uudelle kevyenliikenteelle. Vielä sodan aikaan Suviranta 2 -tontti toimi perunamaana.²⁴⁸

Saunan eteläpuolinen kaislikkoinen ja lietteinen vesijättöalue täytettiin maalla 2010-luvulla. Maan siirtäminen rannalle edellytti kevyen soratien rakentamista Järvenpääntieltä rantaan. Aikaisemmin alue oli lähinnä kaislaa ja lietettä, mutta nykyisin se on nurmikkoo, joka kestää ajoneuvolla ajamisen.

Pihaa on vähitellen raivattu luonnontilaisesta puistomaiseksi. Entiset heinäviljelypellot ovat muuttuneet tontin pohjoisosassa omenatarhaksi ja eteläosassa lähinnä nurmikoiksi.²⁴⁹ Rannasta on raivattu kaislaa, jotta on saatu parempia näkymiä järvelle.²⁵⁰

249 Anna-Kaisa Kolehmainen 1.12.2016.

250 *ibid.*

246 *ibid.*

247 Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

248 Juhani ja Anna-Kaisa Kolehmainen 1.12.2016.

8 SUVIRANTA 2016- INVENTOINTI

8.1 Lyhyesti

Suvirannan inventointi tapahtui osissa syksyn 2016 aikana. Siinä tarkasteltiin kaikkia tontin rakennuksia; asuinrakennusta, talousrakennusta ja savusaunaa. Inventointi sivusi hieman myös pihaa.

Sisätilojen inventointi on tehty huoneittain. Näihin sisältyy tilan yleistä kuvailua, näkymäkuva sekä sen hetkiset pinnat ja keskeiset huonekalut. Lisäksi pohjakaavat on inventoitu laatimalla päivitetty pohjapiirustukset, jota ei kuitenkaan laadittu tarkemmitta pohjalta. Jokaisessa rakennuksessa oli pääsy jokaiseen tilaan.

8.2 Tontti ja piha

Asuinrakennuksen, talousrakennuksen ja savusaunan lisäksi tontilla on pieniä rakennelmia. Talousrakennuksen eteläpuolella on varastoja ja leikkimökki. Saunan takana on halkovarasto. Rakennuksia yhdistää, asuinrakennusta lukuun ottamatta, puna-vihreä -väritys. Asuinrakennus päärakennuksena erottuu niin kokonsa kuin myös väriyksensä puolesta.

Laaja tontti on vihreää ja puustoista ympäristöä. Suurin osa viheralueista on nurmea tai sen tapaista matalaa kasvillisuutta, joilla on hajanaisesti puu- ja pensasistutuksia. Asuinrakennuksen ja talousrakennuksen läheisyydessä on myös tarkemmin rajattuja, jäsenneityjä ja koristeellisempia kukkivien kasvien istutusalueita. Ranta on kaislikkoista,

eikä selvää rantaviivaa ole. Asuinrakennuksen pohjoispäädyssä on Versaillesiksi nimetty istutusalue. Tästä pohjoisempaa on hyötypuutarha-alue ja aivan tontin pohjoisosassa on tenniskenttä.

Tontin itäosa on maastoltaan tasaista. Asuinrakennuksen länsipuolella maasto laskee kohti järveä, jonka jälkeen maasto jatkuu tasaisena maatäyttö-alueena. Asuinrakennus ja talousrakennus ovat siis tien tasolla ja ranta sekä savusauna alempana.

Asuinrakennuksen ja talousrakennuksen ympäristössä kulkuväylät erottuvat nurmialueista sora- tai hiekkakäytävin. Viheralueilla loitompana asuinrakennuksesta ja rannan tuntumassa kulkuväylät ovat epäselvemmin rajattuja, esimerkiksi vain tallattuja polkuja.

Näkymiä tontilla rajoittaa vihreä puusto. Vaikka järvi on ihan vieressä, ei järvelle muodostu selkeitä näkymiä kun puut ovat lehdessä. Maaston laskeutumisen jälkeen lähempää rannalta ja niityltä on selkeämpiä näkymiä järvelle. Korkean havupuun takia tontin piha on varsin suljettu ja rauhallinen tien läheisyydestä huolimatta. Osittain tontti on myös hyvin varjainen korkeasta puustosta johtuen.

8.3 Asuinrakennus

Seuraavaksi asuinrakennuksen inventoidut huonetiilat käsitelty huonekorteissa.

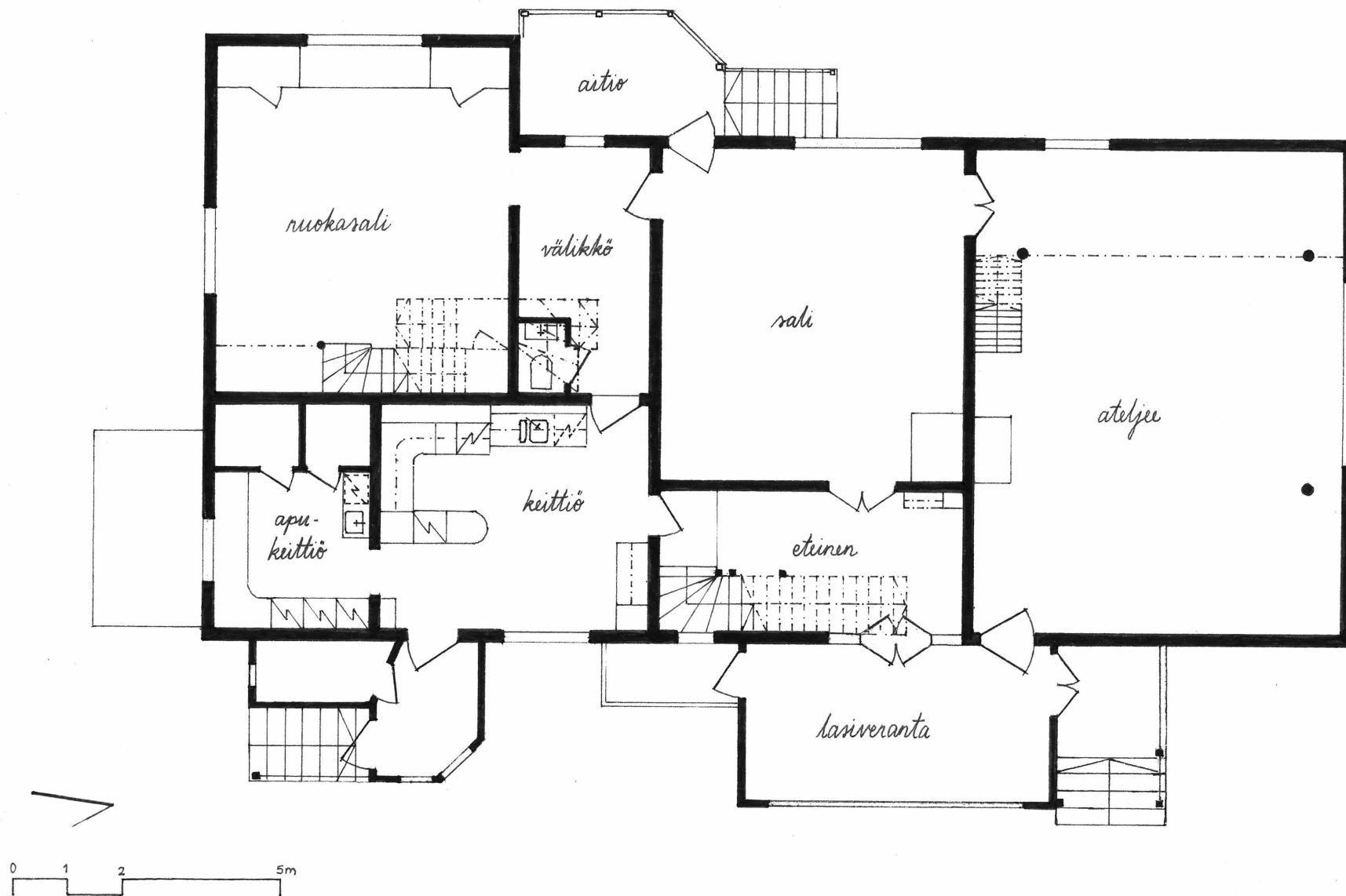
Tontille kuljetaan vihreästä portista. Lokakuu 2016.

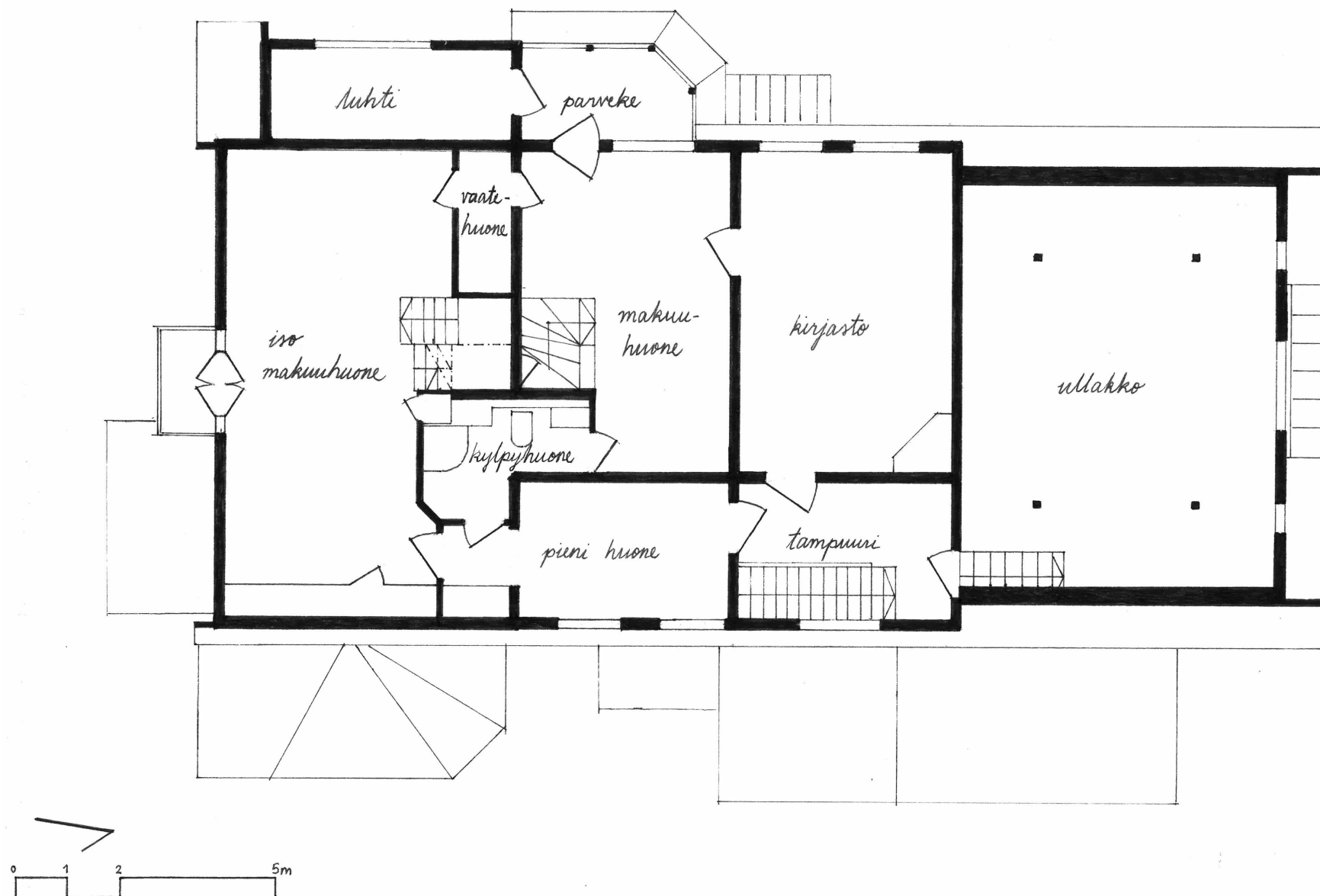
Pihakeinu. Elokuu 2016.

Suvirannan asuinrakennus joulukuussa 2016.

Asuinrakennuksen alakerran nykytilanteen pohjapiirustus. Ei tarkemitattu.

Asuinrakennuksen yläkerran nykytilanteen pohjapiirustus. Ei tarkemitattu.

Asuinrakennuksen ateljee syyskuussa 2016.

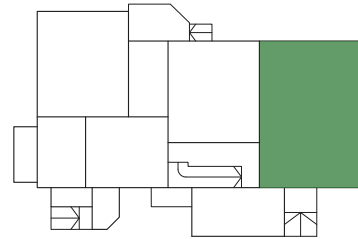
Parvi toimii lähinnä varastotilana. Vaaleaksi maalatussa alakatossa hirsien väliset laudat ovat eri levyisiä. 1950-60 -luvulla asennetulla säädettävällä vetotangolla ei ole enää rakenteellista merkitystä, mutta se toimii nykyään apuna joulukuusen koristamisessa.

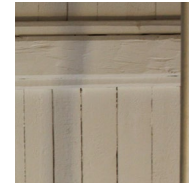
Alkuperäiseen kalustukseen kuuluu Eero Järnefeltin veistämät tuolit ja pöytä.

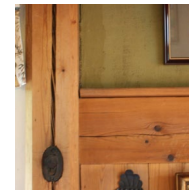
Seinällä ovat Eeron ja Lauran paletit.

Alakatto on valkoiseksi maalattu. Pinnassa näkyvät kattopalkit ja niiden välit on verhottu eri levyisillä laudoilla.

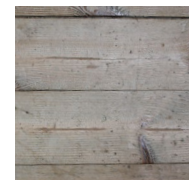
Parven alapuolissa seinissä on murretun vihreäksi maalattua säkkikangastapettia ja puolipanelointi.

Ateljeen seinissä on ruskeaksi maalattua säkkikangastapettia. Valkoiset yläosat ja parveen alueen ruskeat seinät ovat maalattua lasikuitutapettia.

Lattia on käsittelemätöntä, noin 14 cm leveää lautaa.

8.3.1 Ateljee

Noin viisi metriä korkea ateljee on rakennuksen korkein huone ja siellä on säilynyt paljon vanhaa. Huoneen pohjoisseinällä on koko huoneen korkeinen suuri ikkuna ja huoneen länsireunalla on rakennusaikainen parvi portaineen. Parvea käytetään lähinnä varastona ja parven alapuolista tilaa oleskelualueena sekä työtilana.

Ateljeen korkeita seinä tukevia följareita on yhdet suuren ikkunan molemmin puolin sekä yhdet pitkillä julkisivuilla. Kaksi puupilaria suuren ikkunan molemmin puolin, toinen kiinni parvessa, on lisätty tiilikatteen asennuksen yhteydessä tukemaan lisää painoa, noin vuonna 1936. Vetotangot ovat luultavasti 1930- ja 1950-luvuilta.

Huoneen pinnat ovat suurimmilta osin vanhoja. Lautalattia on alkuperäinen. Varhaiset säkkikankaalla päällystetyt seinät ovat vaaleanruskean ja murretun vihreän värisiä. Niitä korjattiin 1986. Uusimmat pinnat ovat seinien yläosiin, pinkopahvin tilalle, vuonna 1986 asennetut kipsilevyt ja valkoiseksi maalatut lasikuitutapetit.²⁵¹ Parven alla on lisäksi panelointia.

Huoneessa on säilynyt Eero Järnefeltin aikaisia ja jopa hyvin varhaisia kalusteita. Osa kalusteista on sijainnut toisaalla rakennuksessa ja niitä on saatettu maalata. Huonetta on ajan kuluessa sisustettu myös eri-ikäisin tauluin. Lisäksi huoneessa on nykyaikaisia kalusteita, kuten nojatuoleja ja valaisimia. Keltaisilla kaakeleilla päällystetty tulisija on rakennusaikainen.

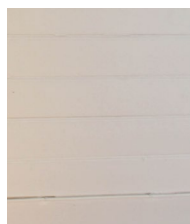
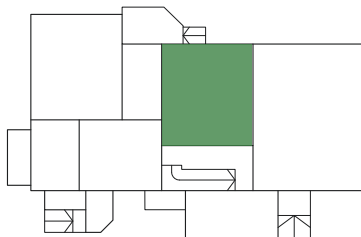
251 Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

8.3.2 Sali

Sali toimi aikaisemmin olo- ja ruokailuhuoneena. Lastenhuoneen muututtua ruokailuhuoneeksi tämä tila jäi oleskelu käyttöön, ja sitä alettiin myöhemmin kutsua saliksi. Tila on kokenut melko vähän muutoksia. Aikaisemmin kulku väliköstä saliin tapahtui keittiön nurkan suunnalta ja nykyinen salin ja välikön oven paikka on suunnilleen vuodelta 1910.

Katto maalattiin ensimmäisen kerran luultavasti noin vuonna 1907. Seinien säkkikangastapetti on luultavasti myös laitettu jo varhain ja sitä on luultavasti korjattu ajan myötä. Lautalattia ja listat ovat rakennusaikaisia.

Huoneen kalusteet ovat vanhanaikaisia. Seinillä on paljon eri-ikäisiä tauluja, joista osa on Eeron ja osa Luran maalaamia. Vihreä takka on rakennusaikainen.

Alakatto on valkoiseksi maalattua lautaa.

Seinät ovat murretun keltaiseksi maalattua säkkikangasta.

Lattia on maalamatonta lautaa. Huonetta kiertää kahden laudan levyinen friisi. Kuvassa kynnyksen ateljeehen.

Oikealla ovi eteiseen ja vasemmalla ovi ateljeehen.

Verhotangon pidikkeet ovat puusta muotoillut ja maalatut. Vastaavanlaisia on myös ateljeessa ja keittiössä.

Ikkunalaudan puisten tukien etuosat on koristeltu kaiveruksin ja maalattu valkoisiksi. Ikkunalaudan tukineen ovat hyvin varhaisia.

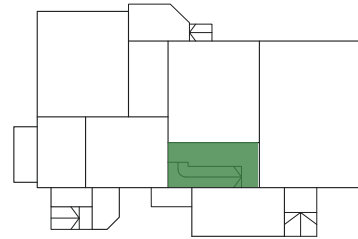
Eteinen kuvattuna keittiön ovelta kohden lasiverannalle vieviä ovia. Porta-alaosan kohdalla sijaitsee aikaisemmin ruokasäilö. Porta-alaan viertä kulkee askelmiin kiinnitetty nostin..

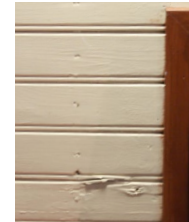
Portaan alla on säilytystilaa.

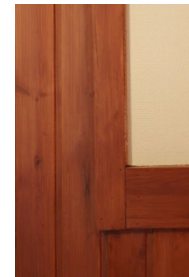
Portaassa on jäljellä entisen ruokasäilön ikkuna.

Alakaton panelointi on valkoiseksi maalattu. Pinnassa näkyy purretun ruokasäilön ja eteisen välisen seinän paikka.

Suurin osa seinien yläosista on vaaleaksi maalattua lasikuitutapettia. Alaosassa seiniä on tumman ruskeaksi käsitelty puolipanelointi.

Lattiamateriaalina on vihertävä muovimatto vuodelta 1986.

8.3.3 Eteinen

Eteinen oli aikaisemmin pienempi. Sen nykyinen pohjamuoto sekä suurin osa pinnoista on vuodelta 1986, jolloin eteinen laajeni keittiön ruokasäilön paikalle. Portaiden yläosa on rakennusaikaista ja alaosa eteisen muutoksen ajalta 1986. Tuolta ajalta on myös portaiden viereinen keittiön puoleinen puupilari. Ovet ja ikkunat ovat rakennusaikaisia.

Alakaton luultavimmin rakennusaikainen panelointi on yhtenäinen eteisen ja entisen ruokasäilön alueella. Aikaisemmin eteisessä ollut vanha ja huonokuntoinen korkkimatto korvattiin muovimatolla porta-alaan muutoksen yhteydessä ja samalla myös portaat päällystettiin samaisella muovimatolla. Samalta ajalta ovat seinien vaaleaksi maalatut lasikuitutapetit.

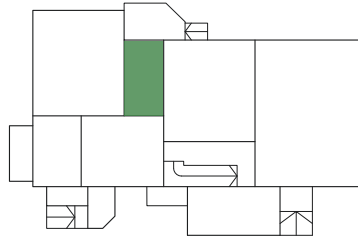
Tilassa on lähinnä vaatesäilytykseen tarkoitettuja kalusteita, kuten naulakkoja. Porta-alaan on asennettu kiinteää kaappitilaa. Porta-alaan nostin on asennettu noin vuonna 2010.

8.3.4 Välikkö

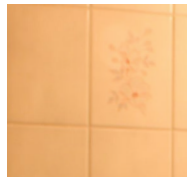
Pitkänomainen huone toimii lähinnä kulkuyhteytenä keittiön, ruokahuoneen ja salin välillä. Vielä ennen 1910 tila oli jaettuna kahdeksi erilliseksi huoneeksi; lastenkamariksi ja väliköksi. Nykyinen tilajärjestely on vuodelta 1937, jolloin keittiön puolelle huonetta rakennettiin wc. Wc:n seinät ovat kevytrakenteiset.

Aikaisemmin seinillä oli pinkopahvi paneelin yläpuolella. Nykyinen Haltex-levy ja siniset kantaukset ovat vuodelta 1957. Paneeli on luultavasti osittain alkuperäistä ja huonemuutoksen jälkeen sitä on jatkettu. Paneeli ruokahuoneen puoleisella seinällä on todennäköisesti rakennusaikaista. Salin puoleisen seinän panelointi on puolestaan noin vuodelta 1910 oven siirron ajalta ja wc:n seinien luultavimmin wc:n rakentamisen ajalta vuodelta 1937. Vaaleaksi maalatun katon panelointi on rakennusaikainen. Lattian muovimatto on luultavasti 1980-lukua varhaisempi. Wc:n pintamateriaalit, lattian ja seinien vaaleat kaakeloinnit sekä katon panelointi, ovat vuodelta 1986.

Huoneen kalusteet ovat lähinnä eri-ikäisiä säilytyskalusteita. Vanha senkki on ensimmäisen maailmansodan ajoilta ja muut säilytyskalusteet ovat uudempia. Seinillä on tauluja.

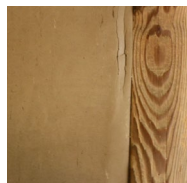
Alakatto on valkoiseksi maalattua panelointia.

Wc:n seinät ovat vaaleaa kaakelia, joissa satunnaisesti on hentoa kasvi aiheista kuviointia.

Seinien yläosat ovat vaaleanpunaisella raidoitettua Haltex-levyä. Vaaleaksi maalatun puolipaneloinnin yläreunassa on tummansiniseksi maalattu ohut reunalauta.

Lattia on vihertävää muovimattoa.

Välikkö kuvattuna keittiön ovelta kohti järven puoleista ikkunaa. Oikealla ovi saliin ja vasemmalla ruokailuhuoneeseen. Vasemmalla kuvassa myös vuonna 1937 rakennettu wc, sen seinää ja ovi.

Vaalaksi maalattu puinen senkki punaisine laatikoineen on ollut huoneessa ensimmäisestä maailmansodasta asti.

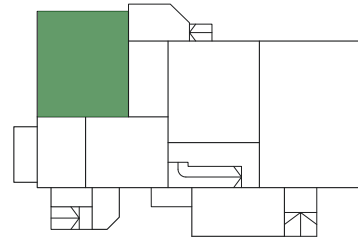
Takaseinällä sijaitsee yläkerran makuuhuoneisiin vievät puusta tehdyt kiinteät portaat sekä lastensänky.

Korkea kaappi on varhainen kaluste, jonka oviin ensin Eero ja myöhemmin Laura ovat maallaneet kukka-aiheiset kuviot.

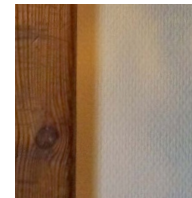
Itäseinällä huonetta ovat puiset kiinteät korkeat kaapit ikkunan molemmin puolin ja näiden välissä koroke sekä puiset lelulaatikot.

Rakennusaikainen alakatto on vernissalla käsiteltyä paneelia.

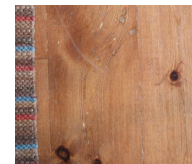
Suurin osa seinistä on valkoiseksi maalattua lasikuituapettia.

Sängyn alle näkyviin jätetty hirsiseinä on maalattu ruskeaksi.

Lautalattia on vuodelta 1986.

8.3.5 Ruokailuhuone

Ruokailuhuoneen (ent. lastenhuone) yhtenäisen ilmeen luo sinne rakennusaikana rakennetut puiset kiinteät kalusteet. Huoneen keittiönpuoleisella seinällä on kiinteä puinen kerrossänky sekä kapeat puiset portaat, jotka vievät yläkerran isoon makuuhuoneeseen ja makuuhuoneeseen. Portaiden alla on myös varhainen kiinteä lipasto, jota tosin on 1980-luvulla siirretty. Vastapäätä ulkoseinällä ovat kiinteät puiset kaapit, joiden välissä on koroke ja laatikot. Näiden lisäksi huone on sisustettu eri-ikäisin huonekaluin, joista varhaisimpiin kuuluu suuri kaappi ja ruokapöydän tuolit, lukuun ottamatta yhtä Juhani Kolehmaisen tekemää tuolia alkuperäisen mallin mukaan. Uusimpiin huonekaluihin kuuluu esimerkiksi nojatuoleja ja valaisimia.

Vernissalla käsitelty alakatto on rakennusaikainen. Aikaisemmin seinillä oli pinkopahvit, tapetit ja sodan aikaiset eristävät Enso-pahvit tapetteineen. Nykyiset kipsilevyllä ja lasikuitutapetilla päällystetyt seinät ovat vuodelta 1986. Sängyn alle jätettiin hirsiseinää näkyviin ja se käsiteltiin tumman ruskeaksi. Lattia oli aikaisemmin korkkimattoa ja myöhemmin kokolattiamattoa. Vuonna 1986 matto otettiin pois ja tehtiin uusi, rakennusaikaista lattiaa jäljittelevä lautalattia. Kiinteiden kaappien sisällä on säilynyt alkuperäistä lautalattiaa, jonka mukaan uusi vuoden 1986 lattia tehtiin.

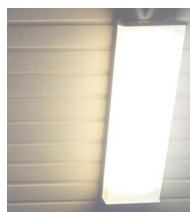
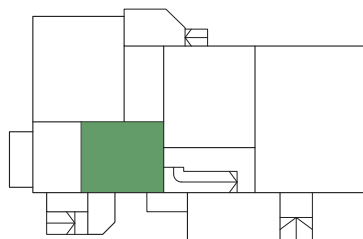
8.3.6 Keittiö

Keittiö on suurimmilta osin 1980-luvun asussaan. Kiinteät kaapistot sekä seinä-, katto- ja lattiapinnat ovat vuodelta 1986. Rakennusaikaisen lattiarakenteen päälle tehtiin uusi lattia. Rakenne on täytteen alkuperäistä vasoihin asti. Kuten muutkin rakennuksen lattiat, keittiön lattia oli painunut paitsi uunin kohdalta. Huoneeseen tehtiin uusi suoristettu lattia kivilattian korkeudelle, joka helpotti muun muassa keittiökaappien asennusta. Alaslasketun katon alle on peitetty yläkerran pienessä huoneessa sijainnutta tulisijaa tukenut ratakisko.²⁵²

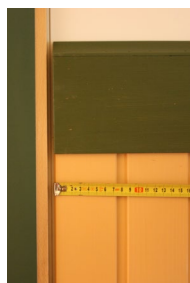
Myös keittiön julkisivu on vuodelta 1986, jolloin keittiöstä yhdyskuistille kulkenut ovi poistettiin ja ikkunaa siirrettiin keskemmälle seinää.

Keittiön pintamateriaalit ovat vuodelta 1986. Alaslaskettu katto on valkoiseksi maalattua panelointia. Seinillä on vaaleaksi maalattua kipsilevyä ja keltaiseksi maalattu puolipanelointi sekä vihreät listoitukset. Lattia on punaista muovimattoa.

Keittiönkaapistot ovat väreiltään vaalean- ja tummanvihreitä sekä valkoisia puunvärisine reunuksineen ja vetimineen. Tasot ovat väreiltään valkoisia ja reunukset ovat puunvärisiä. Suurin osa kiintokalusteista sekä laitteista sijaitsevat huoneen välikön puoleisella seinällä ja nurkkauksessa, jossa on aikaisemmin sijainnut myös uuni ja liesi sekä alas. Irtokalustukseen kuuluu ruokapöytä ja tuoleja.

Alakatto on valkoiseksi maalattua panelointia.

Seinillä on vaaleaksi maalattua kipsilevyä ja keltainen puolipanelointi vihreillä listoituksilla. Tiskialtaan kohdalla kaapiston välitila on vaaleita kaakeleita.

Keittiön ja eteisen kynnys. Punainen muovimatto on vastaavanlainen eteisen ja yläkerran tampuurin maton kanssa.

Keittiön liesi, tiskiallas ja astianpesukone sijaitsevat samalla puolella huonetta kuin varhaisemmat keittiön varusteet. Leivinuuni sijaitsi suoraan edessä nurkassa.

Listoituksissa käytetty vihreä väri toistuu yksityiskohdissa, kuten verho-tangon pidikkeissä.

Keittiön kuistin oven vieressä on syvyysuunnassa kapea kaappi.

252 Juhani Kolehmainen 1.12.2016

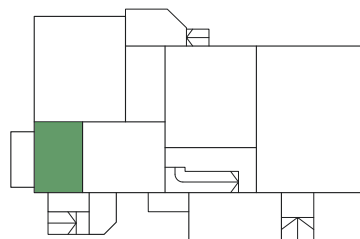
Apukeittiön ikkuna etelään. Kiinteät kalusteet ovat yhteneviä keittiön kalusteiden kanssa. Ikkuna on uusittu vuonna 1986.

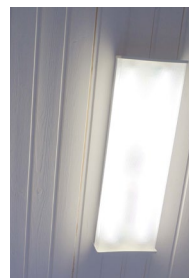
Apukeittiön uudehkoja kylmälaitteita.

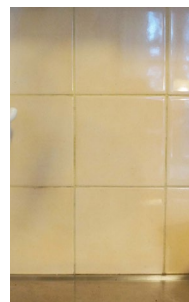
Keittiön puoleisella seinällä on allas ja vihreä hylly.

Alakatto on valkoiseksi maalattua panelointia.

Seinillä on vaaleaksi maalattua kipsilevyä. Altaan yläpuolella on kaakelointi.

8.3.7 Apukeittiö

Aikaisemmin apulaisenhuoneena toiminut huone oli kahden apulaisen huone vuoteen 1963 asti. Sen varhaiseen kalustukseen kuului uuni, kaksi sänkyä ja kaksi komeroa. Vuoden 1963 jälkeen huone toimi alakerran vierashuoneena. Vuonna 1986 huone muutettiin apukeittiöksi, ja tällöin huoneesta erotettiin seinin erillinen varasto ja kuivaushuone. Nykyään tilaa käytetään lähinnä tavarankäilyä ja kodinhuoltoa varten.

Pintamateriaalit ovat vastaavat kuin keittiössä. Alaslaskettu katto on vaaleaksi maalattua paneelia, seinät ovat vaaleaksi maalattua kipsilevyä ja lattia punaista muovimattoa vuodelta 1986.

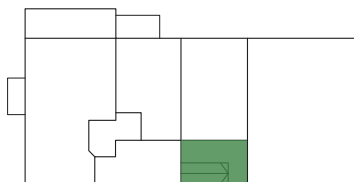
Muutama kaapisto sekä taso muodostavat ikkunaseinälle eräänlaisen työpisteen. Tämän lisäksi huoneessa on allaskaappi ja kylmälaitteita. Kiinteät kalusteet ovat väriykseltään samanlaisia kuin keittiössä.

8.3.8 Tampuuri

Alakerran eteisestä nousevat portaat päättyvät yläkerran tampuuriin. Huoneesta on kulkuyhteys ullakolle, kirjastoon ja työhuoneeseen. Vuonna 1957 purettu uuni sijaitsi huoneen ullakon ja kirjaston puoleisessa nurkassa.

Seinäpintoihin tehtiin muutoksia uunin purun yhteydessä 1957. Silloin asennettiin Haltex-levy, joka on samanlaista kuin välikössä. Seiniä kiertää punertavan ruskeaksi käsitelty puolipanelointi. Vihertävä muovimatto on vuodelta 1986, ja se on samaa kuin portaissa ja alakerran eteisessä. Alkuperäinen katon panelointi on valkoiseksi maalattu. Porrasaukon kaide on tummanruskea ja puinen.

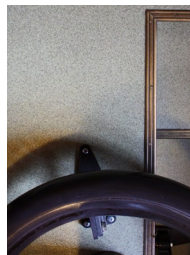
Huoneessa on vain muutama kaluste ja seinillä tauluja. Aikaisemmin huoneessa oli iso kaappi nykyisen senkin paikalla.

Alakattopinnan panelointi on alkuperäinen.

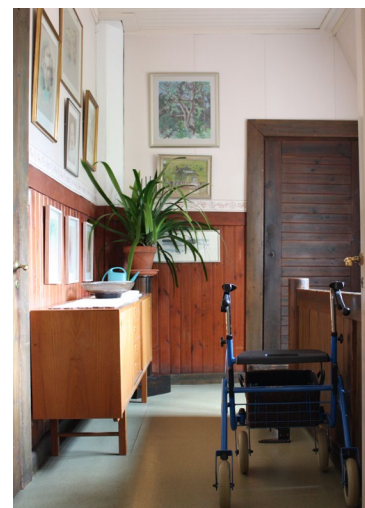
Yläosan hennosti raidoitettu Haltex-levy on vuodelta 1957, boordi on myöhempi lisäys. Puolipanelointi on punaruskea. Sähkövedot 1980-luvulta.

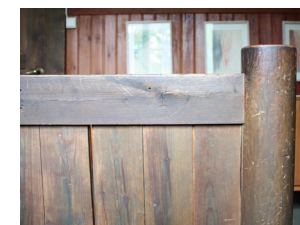
Lattian ja portaiden muovimatto on vihertävän harmaa. Askelmia kiertävät metalliset kulmalistat. Kaiteen vieressä kulkee nostimen tummaksi maalattu metallinen kisko.

Oikealla ovi kirjastoon ja vasemmalla alhaalla laskeutuvat portaat alakerran eteiseen. Edessä ovi työhuoneeseen.

Kuvattuna työhuoneesta pohjoiseen kohti ullakkoa. Edessä oleva tummanruskea ovi vie ullakolle ja tulisija sijaitsi oven vasemmalla puolella nurkkauksessa.

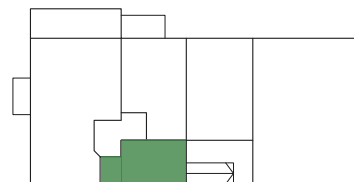
Porrasaukon luultavasti varhainen kaide on puinen lautakaide, joka on käsitelty tumman ruskeaksi.

Oviaukko vie yläkerran tampuuriin.

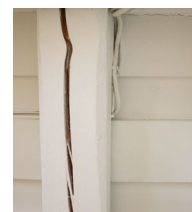
Kuvattuna tampuurista kylpyhuoneen edustan käytävälle ja makuuhuoneeseen päin. Oikealla nurkassa oli uuni, joka oli tuettu alakerrasta rataiskolla. Uuni ja piippu purettiin noin 1920-1930-luvulla.

Alakattopinta on erilaisia valkoisiksi maalattuja lautoja. Vinossa pinnassa on murretun keltaiseksi maalattua lasikuitutapettia.

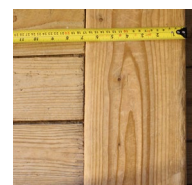
Kylpyhuoneen edustalla alakatossa näkyvä palkki ja välien laudoitukset ovat maalattu valkoisiksi.

Ruskeankeltainen, kangaspäällysteinen Haltex-levy on suunnilleen 1960-luvulta.

Maalamaton lautalattia on alkuperäinen. Kuvassa kynnyksen kylpyhuoneen edustalle vievään tilaan.

8.3.9 Pieni huone

Yläkerran tampuurin ja eteläpäädyn makuuhuoneen väliin jäävä tila toimii läpikulkutilana, ja se on kalustettu työhuoneeksi. Tila jatkuu kylpyhuoneen edustalla sijaitsevaan pieneen käytävään, josta on kulku kylpyhuoneeseen sekä isoon makuuhuoneeseen. Huone toimi Leenan kamarina 1910-luvulla ja myöhemmin jonkinlaisena vierashuoneena.

Taitekatto näkyy tilassa, sillä työtilan ikkunat ovat katon jyrkemmän lappeen kohdalla ja alakatto laskee ulkoseinään päin. Työhuonetta on eristetty 2000-luvulla ullakon puolelta, alakaton ja taitekaton välisestä tilasta. Alakatto on painunut kantavaan hirsiväliseinään päin. Huoneen kylpyhuoneen vierisessä nurkassa sijaitsi uuni, joka purettiin noin 1920-1930-luvulla.²⁵³

Lattia ja katto ovat tilan vanhimpia pintoja, luultavasti rakennusaikaisia. Seinäpintojen nykyinen Haltex-levy korvasi pinkopahvit ja tapetit noin 1960-luvulla.

Huoneessa on uudenaikaisia ja hieman vanhempia toimisto- ja säilytyskalusteita. Suuri kirjahylly on 1980-luvulta.

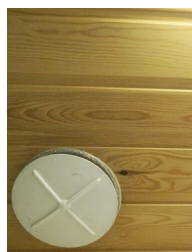
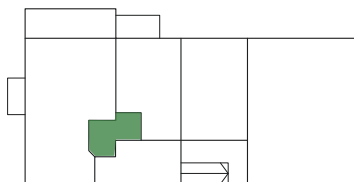
253 Juhani Kolehmainen 20.10.2016

8.3.10 Kylpyhuone

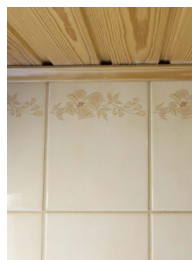
Kylpyhuoneen nykyinen pohjamuoto on vuodelta 1986. Alkuperäinen makuuhuoneen yhteydessä ollut pieni kylpyhuone Ilo-suihkuineen on laajentunut kolmeen kertaan, ja on nyt pinta-alaltaan noin kolminkertainen alkuperäiseen verrattuna (kts. s.). Huoneeseen kuljetaan makuuhuoneesta sekä käytävältä. Alun perin vain kylpyhuoneena toiminut huone on toiminut myös wc:nä 1950-luvulta lähtien.

1930-luvulla kylpyhuoneessa oli seinillä puupaneeli ja 1960-luvulla kaakelikuvioitua kovalevyä. Nykyiset pinnat ja kalusteet ovat vuodelta 1986.²⁵⁴ Alakatto on puun väristä panelointia. Seinien kaakelointi on vaaleaa ja seinien yläreunassa kiertää boordi. Lattia on pienikokoisempaa kaakelia.

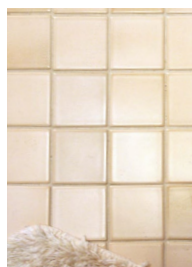
Kiinteiden kalusteiden ovet ovat puun värisiä rimaovia. Lisäksi tilassa on wc-istuin ja suihku-kaappi.

Alakatossa on puupaneeli.

Seinien kaakelit ovat vaaleita. Yläreunan boordissa on vaaleanpunaista kuviointia.

Lattian materiaali on pienekkää vaalean punertavaa kaakelia.

Näkymä käytävästä kylpyhuoneeseen.

Ovi oikealla vie makuuhuoneeseen.

Kalusteiden ovet ovat puisia säleovia.

254 Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

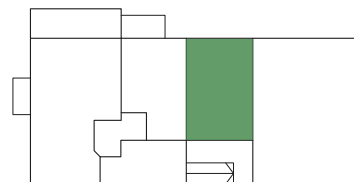
Kirjasto. Kuvassa näkyvä ovi vie tamppuuriin.

Huoneessa aikaisemmin *pesukomuut-tina* toiminut kaluste kulmauksessa on muutettu säilytyskalusteeksi.

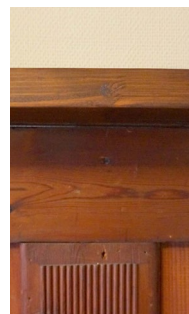
Rimalevystä tehty kaappi on 1960-luvulta, jolloin Laura sovitti kaapin huoneen muun puisen sisustuksen kanssa maalamaalla kaapin ulkopintoihin puujäljitelmaa.

Katto on valkoiseksi maalattua panelointia.

Seinät ovat vaaleaksi maalattua lasikuitutapettia sekä vernissalla käsiteltyä panelointia.

Lattian on maalamatonta lautta. Tulisijan edusta on punaista klinkkeriä.

8.3.11 Kirjasto

Kirjasto toimi sänkykamarina 1960-luvulla. Sitten kirjasto on toiminut vierashuoneena.

Alakaton panelointi ja maalamaton lautalattia ovat rakennusaikaisia yläkerran rakentamisen ajalta. Eräässä vaiheessa lattiaa peittänyt korkkimatto poistettiin 1960-luvulla. Aikaisemmin seinillä oli tumma ja ruskeanvihreä maalattu pingotettu säkkikangas ja vernissamaalein käsitelty puolipanelointi. Vuonna 1986 huonokuntoinen säkkikangas korvattiin kipsilevyllä ja vaaleaksi maalatulla lasikuitutapetilla. Samalla uunin yläpuolella ollut säkkikangas poistettiin ja uunin yläosa korjattiin yhtenäiseksi, jolloin yläosa sai nykyisen rappauspinnan. Myös uunin painumisen myötä rikkoutunut klinkkeristä tehty edusta korjattiin ja uuniin tehtiin jalusta.

Pohjoispuolella huonetta on säilynyt varhaisia kalusteita, kuten osa kiinteää kirjahyllyä tausta paneeleineen ja kulmakaappi. Vuonna 1986 kirjahyllyä jatkettiin aikaisemman mukaan korkeammaksi ja vastapäiselle seinälle rakennettiin vastaavanlainen kirjahylly. Uusien kirjahyllyjen taakse asennettiin valmista tummanruskeaa levyä, joka jäljitteli panelointia. 1980-luvulla maalattiin myös sängyn päädyn aikoinaan kaislamatolla peitetty panelointi ruskeaksi. Vanha *pesukomuutti* on muutettu säilytyskalusteeksi.²⁵⁵ Huoneen tamppuurin puoleisessa nurkassa on keltaisista tiilistä muurattu takka.

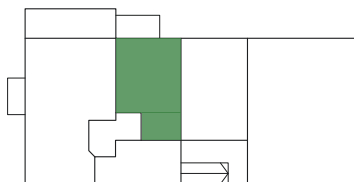
255 Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

8.3.12 Makuuhuone

Lauran aikaan makuuhuone oli jaettu kevyellä väliseinällä kahteen erilliseen huoneeseen. Nykyään makuuhuone toimii vierashuoneena.

Alakaton lautapinta on rakennusaikainen ja siinä on luultavasti käytetty osittain samoja lautoja kuin lastenhuoneen alakatossa. Vuonna 1986 huoneessa ollut korkkimatto poistettiin ja alla ollut yläkerran rakentamisen aikainen laualattia lakattiin. Samalla korjattiin pussille mennyttä varhaista säkkikangastapettia; kangas kasteltiin, oiottiin ja laitettiin listoituksien alle sekä keltainen taustaväri kankaasta maalattiin uudelleen.

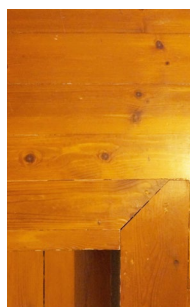
Kalusteet ovat eri-ikäisiä, joista osa on nykyaikaisia. Osa säilytyskalusteita on tehty käytöstä poistettujen huonekalujen paikalle, kuten kirjahylly pesukomuutin paikalle ja kaappi tulisijan paikalle.

Alakatto on valkoiseksi maalattua laattaa.

Seinillä on keltaiseksi maalattua säkkikangasta ja seinän yläosaa kiertävä Saimin maalaama rentukka-friisi.

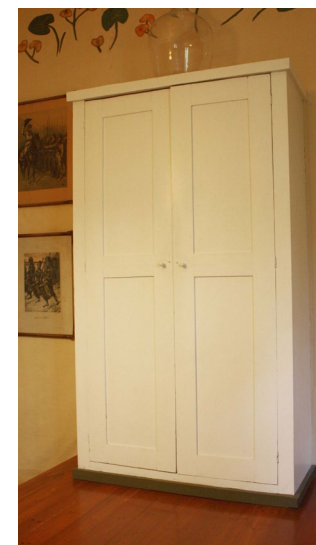
Lattian rakennusaikaiset laudat ovat vuonna 1986 lakattuja.

Makuuhuone vastaa nykyään paljolti rakennusaikaista pintojen lisäksi myös sen käyttötarkoituksen puolesta.

Entisen pesukomuutin paikalla on kirjahylly. Alempana ovi ruokailuhuoneeseen vieviin portaisiin.

Vuonna 1956 puretun tulisijan paikalla on suuri valkoinen kaappi.

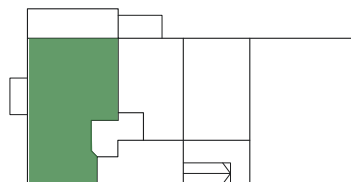
Makuuhuoneen katon kuivatusorret muistuttavat aikaisemmasta huoneen käytöstä nikkarinhuoneena. Puutavara saatettiin nostaa huoneeseen vasemmalla olevan ikkunan kautta.

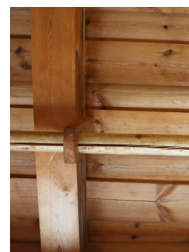
Makuuhuoneiden välinen vaatekomero.

Ruokailuhuoneeseen vievien portaiden vierestä nousee portaat hieman korkeammalla olevaan kaappiin. Portaan kaide on muotoiltu.

Puinen alakatto ja kuivatusorret ovat rakennusaikaisia.

Vaaleksi maalattu lasikuitutapetti on vuodelta 1986. Samalta ajalta ovat myös vaaleanpunaiseksi maalatut listoitukset ja vuorilaudat.

Maalmaton lautalattia on rakennusaikainen. Lautapintaa rikkoo erisuuntaisella laudoituksella tehdyt friisit.

8.3.13 Iso makuuhuone

Alun perin nikkarinhuoneena toiminut huone muutui Heikin huoneeksi 1910-luvulla. Tämän jälkeen huone jäi tyhjilleen, kun taas 1933 siitä tuli Luran ja hänen perheensä huone. Myöhemmin vanhemmat muuttivat makuuhuoneeseen ja huoneesta tuli *poikien huone* Juhaniille ja Eerolle.

Kulku makuuhuoneiden välillä olevaan vaatekomeroon tehtiin 1980-luvulla. Aikaisemmin vaatehuone oli vain lautaseinäinen komero, jossa oli säkkikangasovi makuuhuoneen puolelle. Myöhemmin seinät on tehty kipsilevystä ja oven paikalle tehty uusi ovi.²⁵⁶

Puinen alakatto ja maalamaton lautalattia ovat varhaisia pintoja. Myös alakaton puumateriaalin kuivattamiseen tarkoitetut kuivatusorret ovat hyvin varhaiset. Seinien kipsilevy, valkoiseksi maalattu lasikuitutapetti ja vaaleanpunaiset listoitukset sekä vuorilaudat ovat vuodelta 1986.

Huoneessa on paljon kaappitilaa; itäpuolella huonetta ovat kiinteät kaapit, portaan yhteydessä on kaapit ja lisäksi on makuuhuoneiden välinen vaatekomero. Kaappien ovet ovat 1980-luvun vaaleita peiliovia. Kalustus suurimmilta osin uudenaikaista.

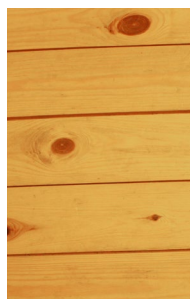
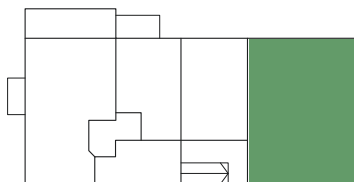
²⁵⁶ Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

8.3.14 Ullakko

Ullakon nykyinen asu on vuodelta 1980. Silloin Kasperin huone purettiin ja ullakko muuttui avonaiseksi sekä lämpimäksi harrastetilaksi. Kattopintoja lisäeristettiin ja ikkunat muutettiin kaksinkertaisiksi lisäämällä sisäpuoliset ikkunat. Samaan aikaan katon rakennetta vahvistettiin pitkien julkisivujen suuntaisilla metallipalkeilla ja niiden myötä ullakotilaan tuli lautaverhotut pilarit tukemaan palkkia.

Puupaneelin verhotut kattopinnat ja laudalattiat ovat vuodelta 1980.²⁵⁷

Huoneen kalustukseen kuuluu muun muassa pöytätennispöytä ja muuta lähinnä säilytyksessä olevaa tavaraa.

Lakattu laudalattia on vuodelta 1980.

Ullakon lattia ja kattopinnat puun väristä laudaa ja paneelia.

257 Juhani Kolehmainen 20.10.2016.

Ullakon pohjakaavan vaihteita.

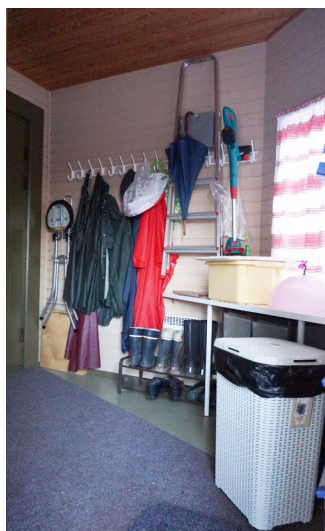
Ullakolle vievät portaat yläkerran tampuurista. Oikealla olevat kaiteet ovat viimeisimpiä lisäyksiä. Aikoinaan portaan linjassa kulkenee kattorakenteen tukipilarit katkaistiin.

Lunetti-ikkunat ovat rakennusaikaisia ja ne on siirretty pitkiltä julkisivuilta päätyihin 1935-1936, kun katto muutettiin pärekatosta tiilikatoksi. Ullakon ikkunoihin lisättiin lisäksi sisäpuoliset valkeakarmiset vanhat ikkunat vuonna 1980.

Lasiverannan värit on kelta-vihreä.

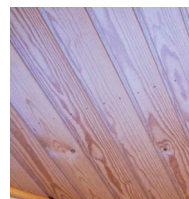

Keittiön porstuassa säilytettiin aikoinaan halkoja. Nyt tila toimii eräänlaisena tuulikaappina.

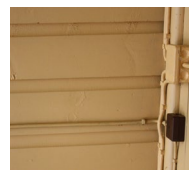

Makuuhuoneen parvekkeen kautta kuljetaan luhtiin, joka toimii varastona. Aikoinaan luhti toimi korvasienien kuivauspaikkana.

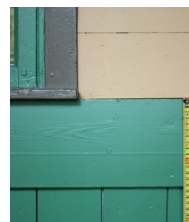
Porstuan kattopinta on vuodelta 1986.

Lasiverannan kattopinta on keltaiseksi maalattua lautta.

Lasiverannan seinät ovat keltaiseksi ja vihreäksi maalattua lautta.

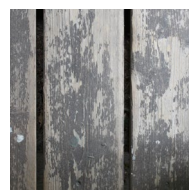
Makuuhuoneen parvekkeen kaide on vaalean vihreäksi maalattua lautta.

Lasiverannan lattia on maalamatonta lautta.

Makuuhuoneen lattia on lautta, jonka maalipinta on kulunut.

8.3.15 Kuistit, verannat, parvekkeet

Hirsirungon ulkopuolisiin tiloihin kuuluvat lasiveranta ja sen yhdyskuisti, keittiön porstua, aitio, makuuhuoneen parveke, ison makuuhuoneen parveke ja luhti. Lasiveranta, keittiön porstua ja luhti ovat kylmiä umpikuisteja. Lasiveranta ja porstua toimivat sisäänkäynteinä ja lasiveranta, aitio ja makuuhuoneen parveke vapaa-ajan viettoon varten.

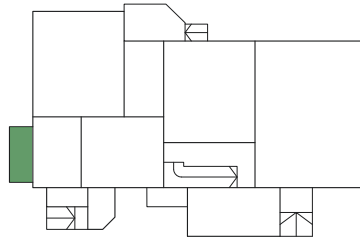
Porstuan pinnat on uusittu 1986. Porstuan ruokasäilöä on myöhemmin lisäeristetty. Seinä ja katot ovat paneelia ja lattia muovimattoa. Muiden lattiat ovat maalamattomia tai maalattuja lautalattioita. Kuisteja, verantaa ja parvekkeita yhdistää yhtenäinen värimaailma; keltainen, vihreä, murretun vihreä ja puun väri. Kaiteet ovat lautakaiteita tai puisia pinnakaiteita.

Kuisteilla ja makuuhuoneen parvekkeella kalusteet ovat lähinnä istumia ja pöytiä. Lasiverannalla on puiset vihreät kulmasohvat, joista toinen oli varhaisessa vaiheessa salin kulmasohvana. Lisäksi on irtokalusteita.

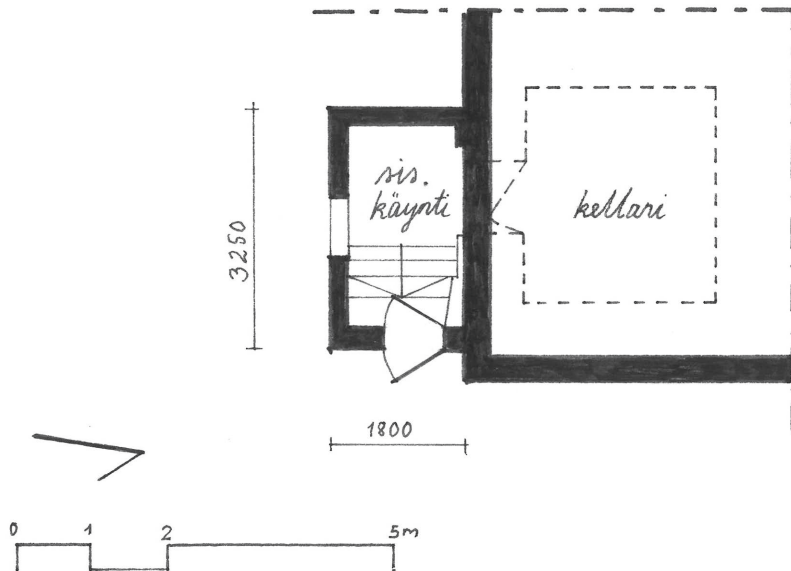
8.3.16 Kellari

Kellarin maanpäällinen osa on rakennettu tiilistä ja rapattu ulkopuolelta saman keltaisen väriseksi kuin muut julkisivut. Siinä on pulpettikatto ja katonpeitteenä vastaavaa peltiä kuin taitekatossa. Kellarissa oli aikoinaan perunalaarit ja hyllyjä. Öljylämmityksen aikaan siellä oli öljysäiliö. Vuonna 1985 kellari tyhjennettiin ja sinne tehtiin sähköpääkeskus, lämminvaraaja ja varasto.

Aikaisemmin tila oli aika kostea, mutta Juhani avasi putket.

Kellarin sisäänkäynti sijaitsee asuinrakennuksen kaakkoisnurkalla.

Kellarin nykytilanteen pohjapiirustus. Ei tarkemmitattu.

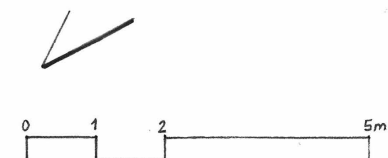
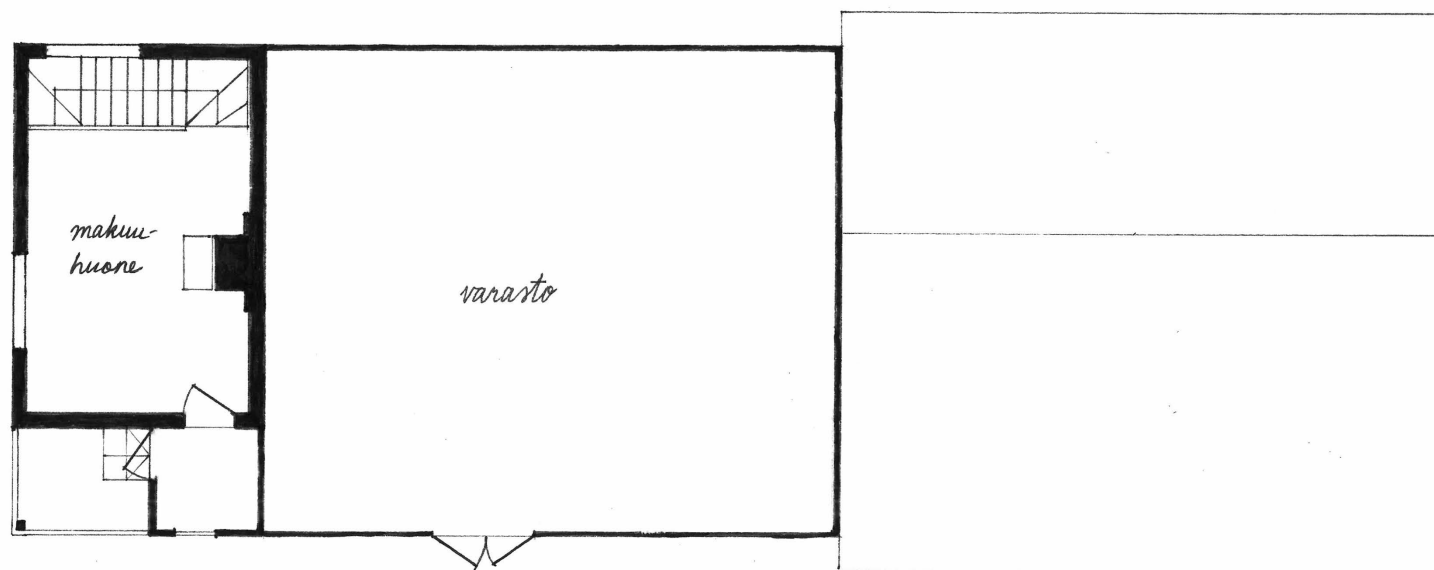
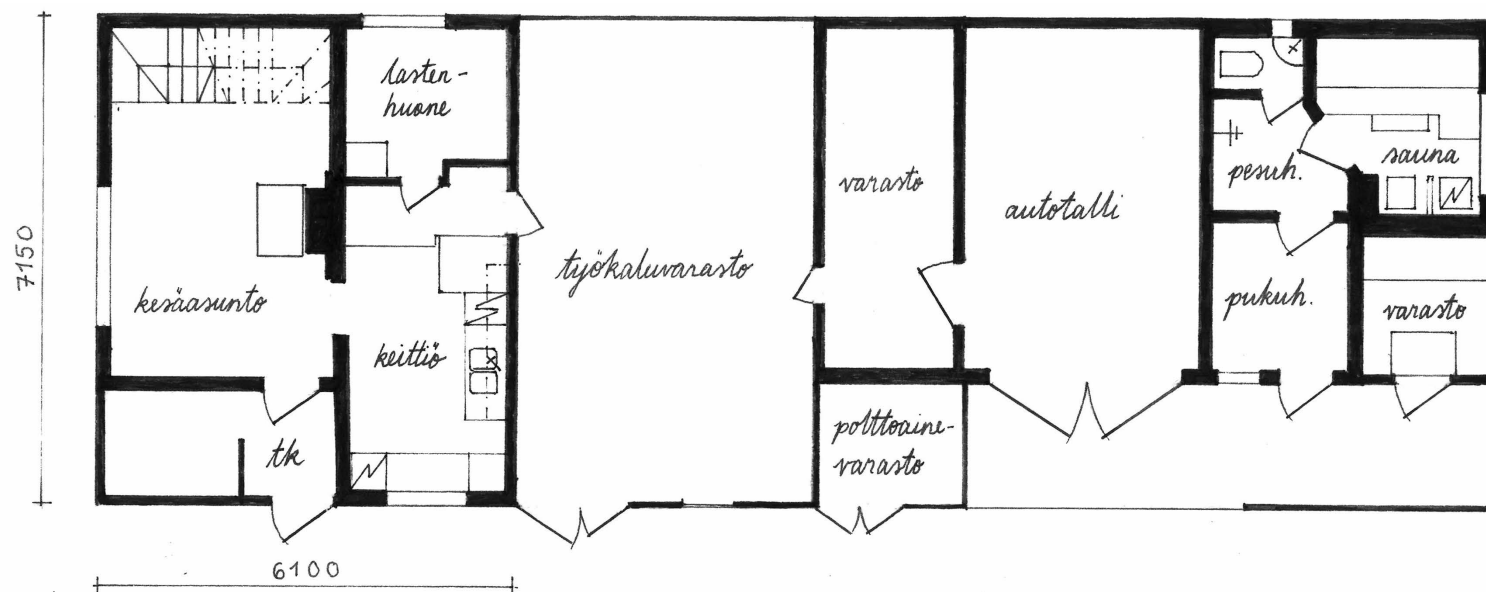

Asuinrakennuksen luoteisnurkka joulukuussa 2016.

8.4 Talousrakennus

Talousrakennuksen pohjoispääty elokuussa 2016.

Talousrakennuksen pohjapiirustukset. Ei tarkemitattu.

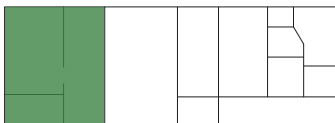
8.4.1 Kesäasunto

Talousrakennuksen pohjoispäässä on vuoden 1963 kesäasunto. Asuntoon kuljetaan tuulikaapin kautta, jossa sijaitsi aikaisemmin portaat suoraan yläkertaan. 1940-luvulla tehty portaat kulkevat asunnon sisällä rakennuksen itäisellä reunalla. Asunnon maantasokerroksessa sijaitsevat olohuone, keittiö ja lastenhuone ja yläkerrassa makuuhuone sekä luhti. Huonekorkeus on matala ja keittiössä sekä luhdissa lattiapinnan korkeudet vaihtelevat.

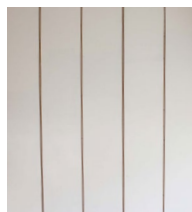
Olohuoneen ja keittiön välisen seinän rakenne on alkuperäisempi, ehkä asuinrakennuksen rakentamisen ajoilta 1900-luvun alusta. Myös keittiössä oleva varastosta tuleva palkki on varhaisempaa rakennetta. Yläkerrassa parvekkeen ja tuulikaapin alue eli entinen luhti on muuttunut ajan myötä. Tämän nurkan rakennusaikaisesta ilmeestä ei kuitenkaan ole tarkkaa tietoa. Keittiön ja sisäportaiden materiaalina on maalattu lauta. Yläkerran maalattu lautalattia voi olla varhaisempi. Makuuhuoneen seinät ovat vaaleat. Luhdissa pinnat ovat maalaamatonta lautta.

Alakerrassa pintamateriaalit ovat luultavasti 1960-lvulta. Seinät ja katto ovat vaaleat ja lattianpäällys on vaaleanruskea muovimatto. Sisäportaiden materiaalina on maalattu lauta. Yläkerran maalattu lautalattia voi olla varhaisempi. Makuuhuoneen seinät ovat vaaleat. Luhdissa pinnat ovat maalaamatonta lautta.

Alakertaan tuli ensimmäisen kerran hella siirtolaisten aikana. Nykyisin alakerrassa on tiilistä muurattu tulisija. Yläkerrassa oli aikaisemmin myös muurattu tulisija, mutta tällä hetkellä siellä on peltiuuni. Huonekalut ovat eri-ikäisiä, mutta suurimmilta osin uudenaikaisia. Keittiö on uudenaikainen sisältäen muun muassa vesijohdon, sähkölieden, jääkaapin ja liesituulettimen.

Katto on valkoiseksi maalattua paneelintä.

Portaan ja makuuhuoneen seinät ovat vaaleaksi maalattua lautta. Olohuoneessa on vaaleaksi maalattu lasikuitutapetti.

Portaan ja yläkerran lattiamateriaali. Saman tyylistä esiintyy myös lastenhuoneessa.

Olohuoneen ja keittiön muovimatto jäljittelee korkkilattiaa.

Kesäasunnon alakerran olohuoneen itäreunalla sijaitsevat portaat yläkertaan.

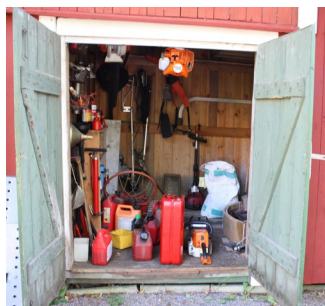
Asunnon länsipuolella sijaitsee parveke ja parvekkeelle johtava tuulikaappi hieman parvekkeen lattiatasoa korkeammalla. Vielä 1940-luvulla toimineesta portaasta on säilynyt sen yläosa.

Keittiöstä. Edessä näkyvä ovi vie lastenhuoneeseen ja oikealla ovi vie varastoon. Varastosta keittiöön tuleva palkki on kavennettu ja koteloitu.

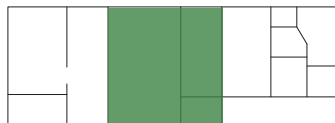
Asunnon vierisessä työkaluvarastossa säilytetään muun muassa pihan huoltoon tarkoitettuja välineitä ja pyöriä.

Ison varaston ja autotallin välissä sijaitsee polttoainevarasto.

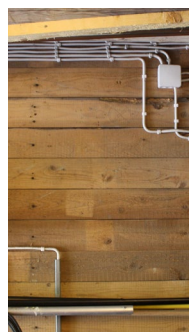
Varastosta keittiöön kulkeva ovi. Kuvassa näkyvä palkki jatkuu keittiön olohuoneen puoleiseen seinään asti.

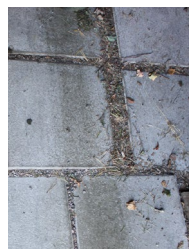
Työkaluvaraston alakatto.

Työkaluvaraston seinät ovat käsittelemätöntä lautta.

Työkaluvaraston maanpinta on peitetty betonilautoilla.

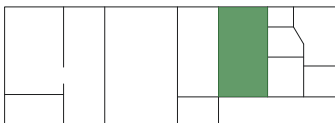
8.4.2 Varastot

Talousrakennuksessa on neljä varastoa: entinen hal-
kovarasto työkaluvarastona, entinen heinävarasto
varastona (kuva s.112), polttoainevarasto ja tämän
takana sijaitseva varasto. Työkaluvaraston nykyi-
nen koko on vuodelta 1963, jolloin pohjoispäädyn
asuntoa laajennettiin varaston puolelle ja varasto
pieneni.

8.4.3 Autotalli

Autotallin paikalla oli aikaisemmin hevosten aikana vaunutalli. 1930-luvulta lähtien tila on toiminut autotallina, ja parhaimmillaan tallissa ja viereisessä varastossa on ollut paikat kahdelle autolle.

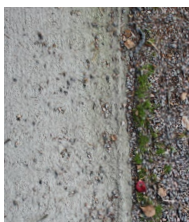
Nykyinen autotalli rakennettiin vuonna 1994.

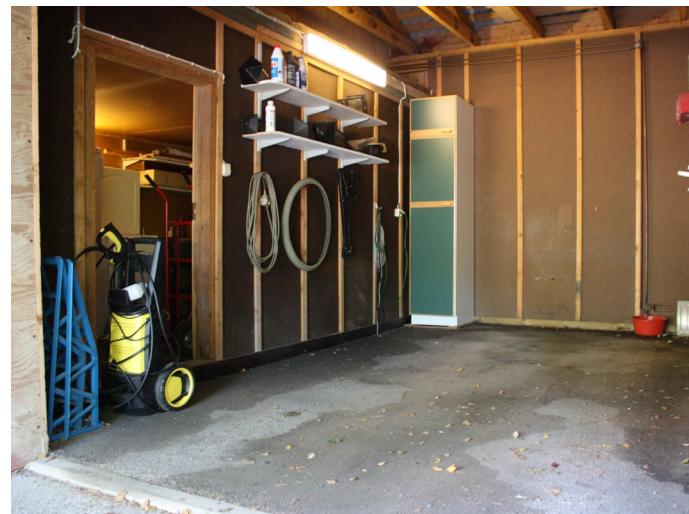
Alakatossa näkyvät vanerilevyt sekä niitä kannattelevat palkit.

Seinien sisäpinta on pinnoitettua vanerilevyä.

Lattia on betonia.

Autotalli rakenteineen ja pintoineen on suurimmilta osin vuodelta 1994. Aikoinaan kun tallissa pidettiin hevosia, heinä laskettiin tilan yläosasta vaunutalliin ja syötettiin hevosille oikealle.

Autotallin pohjoispuolella on varasto, johon kuljetaan autotallista.

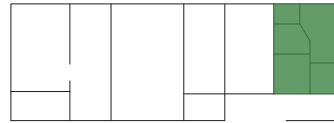
Talousrakennuksen matalan osan länsijulkisivu on sisäänvedetty ja saunatilojen sekä huussin edessä on kevyt lautaseinä. Kuvassa ovet saunatiloihin sekä huussiin. Aikaisemmin huussin edusta oli korotettu ja siinä oli muutama askelma, jotka nyt ovat huussin sisällä.

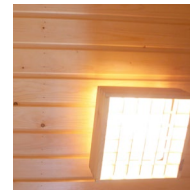
Vuonna 1994 rakennettu pukuhuone on entisen sikalan paikalla ja pesuhuone, wc sekä sauna entisen hevostallin paikalla.

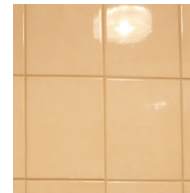
Talousrakennuksen perällä on entinen huussi, joka toimii nykyään lähinnä varastona.

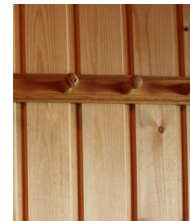
Alakatto on paneelia.

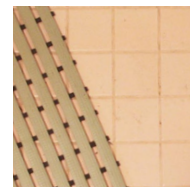
Märkätiloissa seinämateriaalina on vaaleaa kaakelia.

Pukuhuoneen seinät ovat puupaneelia.

Lattiat ovat pienempää vaaleaa kaakelia. Vastaavanlaista on asuinrakennuksen kylpyhuoneessa.

8.4.4 Saunatilat

Talousrakennuksen eteläpäähän sijoittuvat vuonna 1994 rakennetut saunatilat ja käymälä. Saunatilat sijoittuvat entisen hevostallin ja sikalan paikalle; pukuhuone sikalan paikalle ja pesuhuone, wc ja sauna tallin paikalle. Käymälä on aikaisemmalla paikallaan kulmauksessa.

Entisessä käymälässä on jäljellä vanhat istuimet reikineen. Lasten istuin on poistettu. Alatila on tyhjillään. Aikaisemmin käymälän edusta oli korotettu, mutta muutosten yhteydessä korkoero siirrettiin käymälän sisälle.

Savusaunan etelänurkka joulukuussa 2016.

Saunan sisäpinnat ovat noen tummentamia. Kiukaassa on puoli kuutiota kiviä.

Pukuhuone.

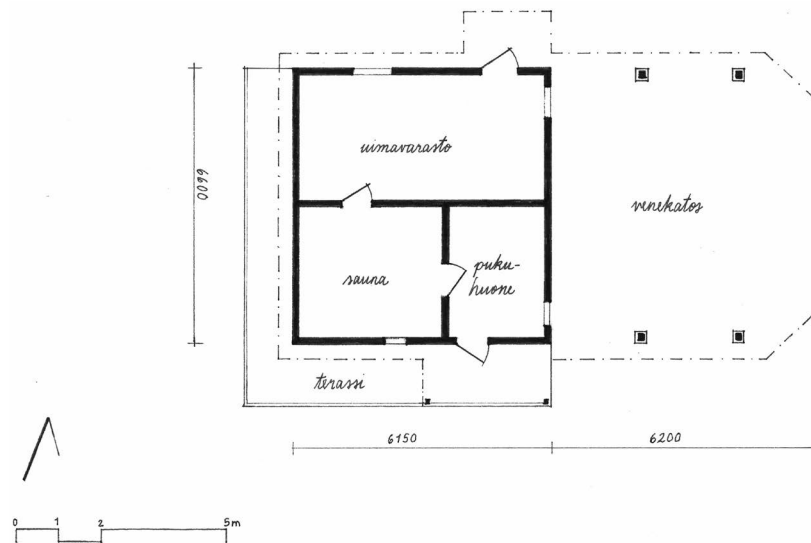
Pohjoispuolella oleva huone toimii uimavarastona. Aikoinaan padan paikalla oli suurempi uunipata.

8.5 Savusauna

Rakennus koostuu pukuhuoneesta, löylyhuoneesta, pyykkituvasta ja venekatoksesta. Pyykkitupaa käytettiin 1950-luvun puoliväliin asti, jonka jälkeen se on toiminut varastona. Nykyään se on uimavarasto. Pukuhuone ja löylyhuone toimivat alkuperäisessä käyttötarkoituksessa.

Rakennuksen pinnat ovat suurimmilta osin rakennusaikaisia tai vuoden 1910 rakennuksen siirtämisen ajalta. Sisällä seinä- ja kattopinnat ovat rakennusaikaisia ja pyykkituvan sekä pukuhuoneen lautalattiat luultavimmin viimeistään 1910-luvulta. Saunan lattia on vuodelta 2014, terassi vuodelta 2012 ja peltikate 2000-luvulta.

Lauteet ovat suurimmilta osin varhaisia. Alimmat lauteet ja oksakaide ovat 1930-luvulta. Sisätilojen pinnat ovat mustuneet noesta.

Savusaunan pohjapiirustus. Ei tarkemmitattu.

8.6 Rakenteet ja rakennusosat

Suvirannan asuinrakennus ja savusauna ovat hirsirakenteisia ja talousrakennus rankarakenteinen. Savusaunan jatkeeksi rakennettu venekatos on kattorakenne, joka tukeutuu pilareille.

Asuinrakennuksen pohjakaava on hirsirakenteelle luonteva. Asuintilat sijoittuvat yksinkertaisemman, kantavan hirsirungon sisälle ja huonejako juontuu hirsirungosta. Hirsirakenteen ulkopuoliset, monimuotoisemmat rakenteet, kuten parvekkeet ja kuistit, ovat lähinnä lautarakenteisia. Maantasokerros sijoittuu hirsikehikon sisään ja toinen kerros taitekaton alle.

Asuinrakennuksessa rakenteet ovat suurimmilta osin rakennusaikaisia. Keskeisimmät rakenteisiin liittyvät muutokset ovat lähinnä katon painumisen myötä tehtyjä lisätuentoja 1930- ja 1980-luvuilta. Talousrakennuksen pohjoispäädys- ja korkean osan kattorakenteissa on säilynyt todennäköisesti varhaisia rakenteita. Talousrakennuksen matalan osan rakenteet ovat puolestaan uusitut vuonna 1994. Savusaunan rakenteet ovat suurimmilta osin rakennusaikaisia tai 1910-luvulta, venekatoksen rakentamisen ajoilta.

Asuinrakennuksen rakenteet ovat hyvässä kunnossa. Varsinkin ikääntyneelle hirsirakennukselle luontaista painumista on havaittavissa.

8.6.1 Perustukset

Asuinrakennus on perustettu luonnonkiviperustan varaan. Alapohja tuulettuu rakennuksen päissä sijaitsevien, sokkelissa olevien *kissanluukkujen* kautta.

Talousrakennuksen korkean osan kattorakenteita kuvattuna toisen kerroksen varastosta, entisestä heinävarastosta.

Kivijalka ja siinä oleva kissanluukku.

Alapohja.

Vuoraamatonta piiluttua hirsiseinää on näkyvissä kellarin sisäänkäynnin kohdalla. Luultavasti ulkoseinät ovat olleet maalamatonta hirttä ennen seinien vuoraamista laudoituksella.

ta. Perustuksen päältä lähtee kantava hirsirunko.²⁵⁸

Talousrakennuksen korkean osan perustuksena on luonnonkivi. Sokkeli on jäänyt suurimmilta osin peittoon ulkopuolisen maanpinnan nousun takia. Matalassa osassa sokkeli on betonia.

Savusaunan hirsirungon sokkeli on tiilistä muurattu. Terassi tukeutuu luonnonkiville ja betonipilareille.²⁵⁹ Venekatos tukeutuu betonipilareille.

8.6.2 Seinät

Asuinrakennuksen hirret ovat keskimäärin 20 senttimetriä korkeita ja 15 senttimetriä paksuja hirsii. Hirret jatkuvat ulkoseinissä toisen kerroksen lattiaan ja ateljeessa sen korkeuteen asti. Päätyjen yläosat ovat lautarakenteisia. Tilkkeenä on ainakin rivettä. Ateljeen korkeita seinä tukee 4 följaria; yhdet suuren ikkunan molemmin puolin ja yhdet toisilla ulkoseinillä. Seinät on vuorattu pystysuuntaisella rimautaverhouksella ja päätyjen yläosat pystyaukaisuilla.

Talousrakennuksen korkean osan seinät ovat rankarakenteiset, ja niiden täyteenä on turvepehkuja.²⁶⁰ Matala osa on myös rankarakenteinen; autotalin seinät yksinkertaiset ja saunatilojen paksummat, ja niiden eristeenä on mineraalivillaa. Julkisiverhouksen alaosa on leveämpää lautaa ja yläosa kapeampaa lautaa tai paneelia. Lautojen leveydet vaihtelevat.

Savusaunan hirsiseinät ovat piilutuista

hirsistä. Alimpia hirsii on todennäköisesti joskus vaihdettu, sillä ulkoseinien alimmissa hirsikerroksissa näkyy jatkoksia. Venekatosta tukevat puusta tehdyt kimpupilarit. Hirsiseinät ovat punamullalla maalatut, päätyjen yläosat vuorattu pystysuuntaisella laudoituksella ja nurkat on peitetty listoin.

8.6.3 Ala-, väli- ja yläpohjat

Asuinrakennuksessa alapohja on kellarin osalla maanvarainen ja muuten pääosin rossipohjainen. Ateljeessa ja ruokailuhuoneessa välipohjan hirret on osaksi tuettu poikittaisiin hirsii, vekseleihin, yläpohjassa. Keittiön ja ruokailuhuoneen lattian avauksen yhteydessä vuonna 1986 todettiin, että alapohjarakenteen täyteenä on savea, jäkälää ja sen tapaista. Yläpohjassa on saman tapaista sekoitusta hiekkaa, savea ja kuivaa kasvillisuutta.²⁶¹ Yläpohjaa on paikoin lisäeristetty mineraalivillalla. Turvepehkuja on löytynyt vain talousrakennuksesta.²⁶²

Talousrakennuksessa asunnon ja saunatilojen alapohja on rossipohjainen. Työkaluvarastossa on maapohja, joka on päällystetty betonilaatoin. Polttoainevarastossa ja takavarastossa lattia on nostettu kiville tai harkoille. Autotallissa on maanvarainen laatta. Korkean osan välipohja on hirsirakenteinen. Matalassa osassa yläpohja on rankarakenteinen.

Savusaunan lattia on maanvarainen, välipohja hirsirakenteinen ja yläpohja on rankarakenteinen.

²⁵⁸ Rakennusarvio 2016, s.7, 9, 17.

²⁵⁹ Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

²⁶⁰ *ibid.*

²⁶¹ *ibid.*

²⁶² *ibid.*

8.6.4 Vesikatto

Asuinrakennuksen taitekatossa on sovellettu eräänlaista konttikattotuolirakennetta. Rakennusaikainen pärekatto vaihdettiin tiilikattoon ja aluskatteena toimi päre. Tiilien paino alkoi painaa kattorakenteita. Painuminen korjattiin vuonna 1980 pitkällä metallipalkeilla loivemman lappeen kohdalla, joihin poikittaistuet tukeutuvat. Myös katteeksi vaihdettiin peltikate, jonka aluskatteena toimi rakennusaikainen pärekatto. Nykyinen tiilijäljitelmä pelti on vuodelta 1994.²⁶³

Talousrakennuksessa, niin korkeassa kuin matalassa osassa, ovat puiset kattotuolit. Alun perin katteena oli päre ja nyt profilipelti.

Savusaunassa on vuoliaiskatto ja venekatos on tehty kattotuoleista. Katteena oli alun perin päre ja nyt profilipelti.

8.6.5 Terassit, parvekkeet ja kuistit, kaiteita

Kuisti, verannat ja parvekkeet ovat puurakenteisia; lasiveranta ja keittiön kuisti ovat rankarakenteisia lautaverhouksella ja parvekkeissa sekä aitiassa kaiteet ovat lautarakenteisia ja kantavat rakenteet hirsiä. Keittiön kuistissa on harkkosokkeli, lasiverannassa ja yhdyskuistissa betonisokkeli²⁶⁴ ja aitio tukeutuu puupilareille. Julkisivut on verhottu keltaiseksi ja vihreäksi maalatuilla pysty- ja vaakasuuntaisilla paneeleilla. Katon peitteenä on pelti.

Aitio on tuettu puupilarein. Kaide on lauta-

kaide ja portaissa pinnakaide. Aitio yläpuolinen makuuhuoneen parveke tukeutuu aitio pilareille sekä rakennuksen hirsirunkoon. Näkyvissä olevat rakenteet on maalattu vihreäksi ja tumman ruskeaksi. Parvekkeen kaiteessa on pitsireunaista vihreäksi maalattua paneelia. Parvekkeen katteena on pelti.

Eteläjulkisivun parveke tukeutuu hirsirunkoon ja rakennetta on lisätuettu myöhemmin puusilla vinotuilla. Kaiteena on puu-pinnakaide.

Eteläjulkisivun parvekkeen rakenteet ovat säärasituksesta kärsineet. Myös aitiassa on nähtävissä painumista.²⁶⁵

8.6.6 Ovet

Ulko-ovet ovat todennäköisesti rakennusaikaisia. Hirsiseen ulkoseinään kiinnitetyt ovet ovat kaksikerroksisia ja verantojen yksiovisia. Julkisivuissa näkyvät ulko-ovet ovat murretun vihreäksi maalattuja puuovia, joista osa on lautaovia ja osa lauta-peiliovia ja osassa on ikkunaruujuja. Pääovi, eteisen ovi sekä eteläjulkisivun parvekkeen ovet ovat pariovia.

Väliovet ovat massiivisia puuovia lukuun ottamatta 1980-luvulla asennettuja uusia ovia, jotka ovat kevytovia. Osa varhaisista ovista ateljeessa, yläkerran tampoissa ja kirjastossa ovat puunvärisiä ja osa käsitelty tummanruskeaksi. Salissa puolestaan ovet on valkoisiksi maalattuja. 1980-luvun valkoisia peiliovia on lähinnä keittiössä, kylpyhuoneessa ja isossa makuuhuoneessa. Salissa

Kirjaston ja makuuhuoneen yläpuolinen ullakko. Päädyssä näkyy rakennuksen lautarakenteinen eteläpäätyyn yläosa. Oikealla alla 1980 asennettu metallinen vahvistuspalkki ja tuet tämän ja vanhan puisen palkin välissä.

Ateljeen katon rakenteita. Vasemmalla näkyy 1935-1936 asennettu puupilari tukemaan kattoa. 1950-luvulla asennettu vetotanko on kiinnitetty pitkällä julkisivuilla oleviin följareihin. Aivan oikeassa reunassa näkyy vekseliin kiinnitetty pultti.

263 Juhani Kolehmainen 15.9.2016.

264 Rakennusarvio 2016, s.17.

265 Rakennusarvio 2016, s.17-18.

Pääovi (kuva ulkoa).

Ovi lasiverannalta yhdyskuis-
tille.

Talousrakennuksen ovi tuuli-
kaapista olohuoneeseen.

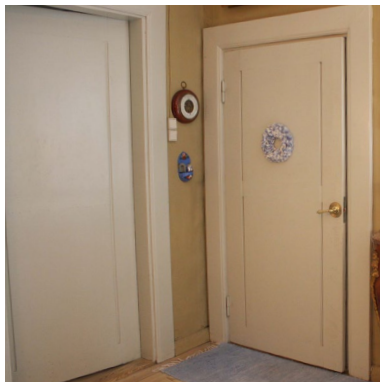
Eteisen ja lasiverannan väliset ovet.

Ovi ateljeesta lasiverannalle

Ulko-ovi makuuhuoneesta
parvekkeelle.

Kaksoisovi aitiolle. Aikaisemmin oviaukossa
käytettiin täytettä ja raanua. Myöhemmin
paikalle on asennettu joku Suvirannan
vanha ovi.

Ateljeen ja salin välisiä puisia
pariovia kiertää leveä lista.

Salin ja eteisen välinen ovi.

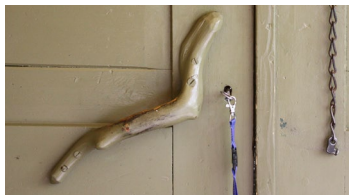
Keittiön ja eteisen välinen
ovi on entisen Kasperin
huoneen ovi.

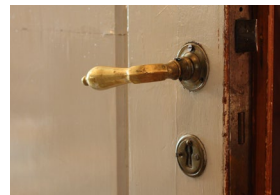
Kylpyhuoneen ovi.

Saunan ovi pukuhuoneesta
löylyhuoneeseen.

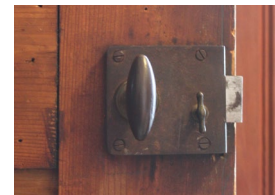
Pääoven sisäpuolinen vedin.

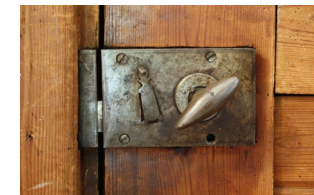
Salin kaksoisoven vedin.

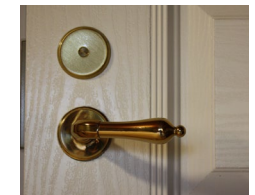
Keittiön ja välikön välisen oven
vedin.

Ullakon oven vedin.

Lasiverannalle ateljeesta vievän
oven lukko toimii vain toiseen
suuntaan kahvasta vääntämällä.

Ison makuuhuoneen oven
vedin.

ja ateljeessa on pariovia.

8.6.7 Ikkunat

Asuinrakennuksen ikkunat ovat luultavimmin rakennusaikaisia yksinkertaisia ja kaksinkertaisia puuikkunoita.²⁶⁶ Yksinkertaisia ikkunoita on viileissä tiloissa, kuten vintillä ja verannalla ja kaksinkertaisia ikkunoita lämpimissä tiloissa.

Ikkunat ovat muodoltaan erikokoisia ja suorakulmaisia ruutuikkunoita, ja ne ovat kolme, kuusi, yhdeksän, kaksitoista ja kahdeksantoista ruutuisia, lukuun ottamatta lasiverannan ja ateljeen suuria ikkunoita. Päätyjen yläosissa on lisäksi puoliympyrän muotoiset lunetti-ikkunat ja lasiverannan julkisivun ikkunassa kolmion muotoinen yläosa.

Puiset ikkunapuitteet ja karmit ovat vihreäksi tai valkoiseksi maalattuja, ja julkisivuissa aina vihreitä. Ikkunoita kiertävät listoitukset ovat murretun vihreäksi maalattuja.

Ikkunoissa on myös säilynyt vanhoja heloja.

8.7 Talotekniikka

Asuinrakennus on sähkölämmitteinen. Vuonna 1986 tehdyt sähköasennukset kulkevat alapohjan alla tuuletustilassa. Alun perin käytössä oli puulämmitys, jolta ajalta on säilynyt kolme tulisijaa. Rakennuksessa on painovoimainen ilmanvaihto. Vain keittiössä hormiin on lisätty kanavapuhallin. Lieden vieressä näkyy pystyviemärin kotelointi,

joka on peräisin vuodelta 1937.²⁶⁷

Talusrakennus on suurimmilta osin sähkölämmitteinen ja rakennuksessa on painovoimainen ilmanvaihto.

Savusauna on puulämmitteinen. Rakennuksessa on sähkö ja sinne tulee vesijohto asuinrakennukselta.

Asuinrakennuksen ja talusrakennuksen ympärillä on 1990-2000 rakennetut muovisalaajat ja sadevesijärjestelmä.²⁶⁸

²⁶⁷ Juhani Kolehmainen 31.8.2016.

²⁶⁸ Rakennusarvio 2016, s. 10.

Ateljeen tulisijan keltaiset kaakelit ovat ruukkumaakari Grönroosin tekemiä. Takan messinkinen luukku oli aikaisemmin ruokahuoneen ja keittiön välisen seinän lämpökaapin luukkuna. Vuosina 1960-1970 ylimääräisiä klinkkerilaattoja löydettyään Juhani asensi niitä uunin edustalle entisen pellin tilalle.

Nykyisin käytössä on sähkölämmitys. Aeljeen lämpöpatterit.

²⁶⁶ Rakennusarvio s.14.

Ison makuuhuoneen lasiovi.

Makuuhuoneen ikkunasta.

Ateljeen suuren ikkunat puite.

Makuuhuoneen ikkuna.

Talousrakennuksen ikkuna.

Savusaunan varaston ikkuna.

Lasiverannan ikkuna on yksinkertainen.

Ruokailuhuoneen ikkuna on kaksinkertainen.

Eteisen ja lasiverannan välisestä ikkunasta.

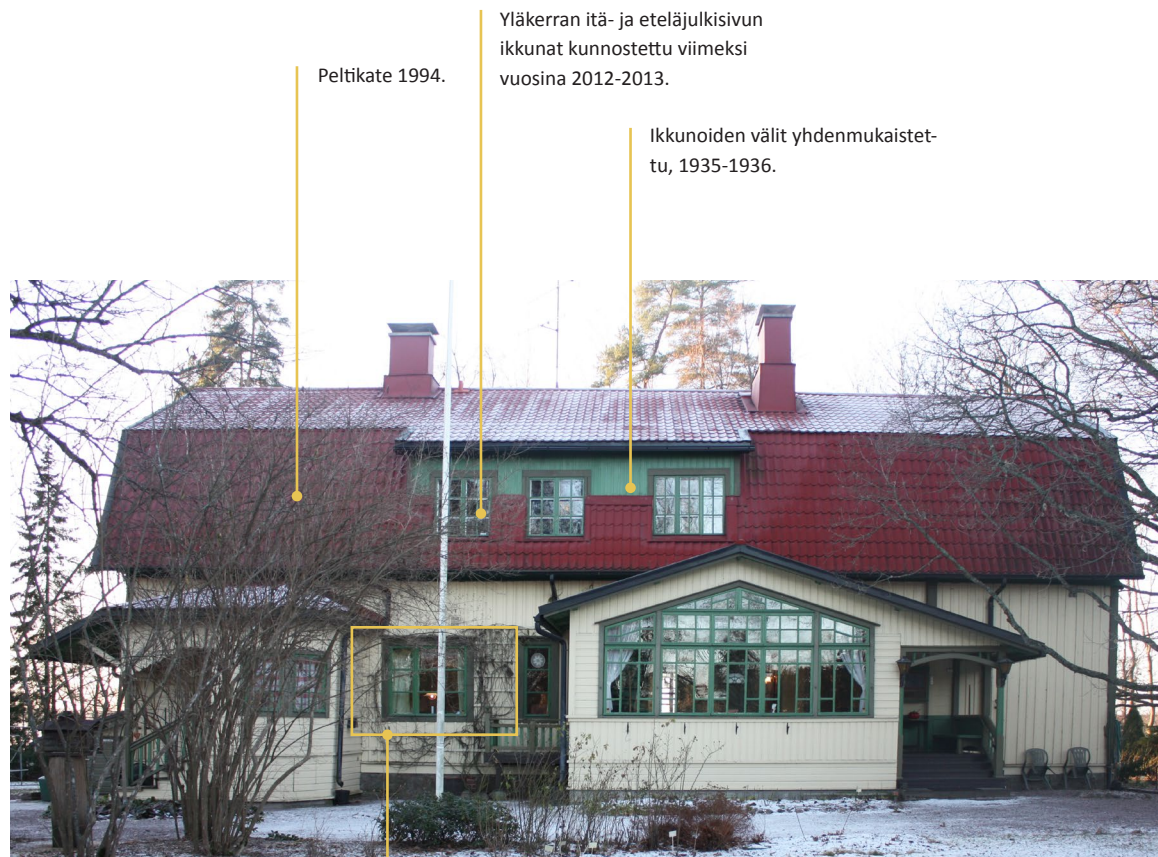

Ruokailuhuoneen ikkunasta.

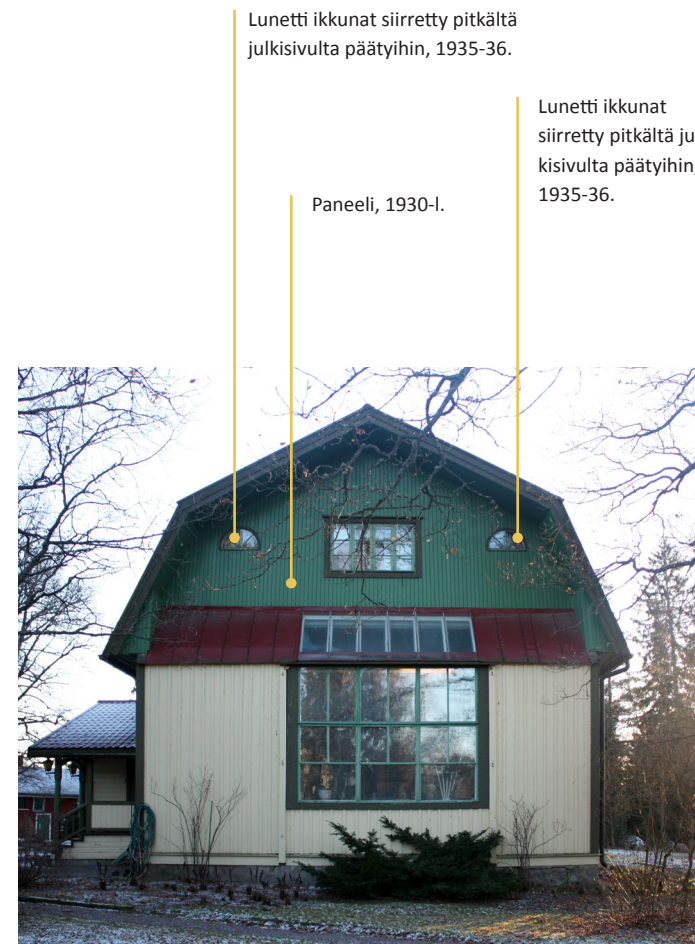

Yläkerran tampourin ikkunasta portaiden yläpuolella.

8.8 Säilyneisyys julkisivuissa

Asuinrakennus itään

Asuinrakennus pohjoiseen

Parveke katettu,
luultavasti 1935-36

Parvekkeen kaiteen pinta uusittu
pitsireunaisella paneelilla raken-
nusaikaisen paneloinnin mukaan,
2010.

Asuinrakennus länteen

Yläosan paneeli uusittu ja pitsi-
reuna palautettu, 2000-luku.

Parvekkeen ovet
uusittu, 2014.

Lunetti-ikkuna siirretty pitkältä
julkisivulta, 1935-36.

Asuinrakennus etelään

Parvekkeen vinotuet lisätty,
1980-luku.

Ikkuna uusittu, 1986.

Alaosan panelointia uusittu 1994.

Kulmaus muuttanut ajan myötä.

Talousrakennus pohjoiseen

Talousrakennus etelään

Käymälän vanha ikkuna asennettiin uuteen ulkoseinään entiselle paikalleen 1994.

Saunan uusi ikkuna, 1994.

Talousrakennuksen tien puoleista julkisivua peittää tiheä havupuuaita. Julkisivun yhtenäistettiin vuonna 1994 uusimalla laudoitusta.

Peltikate 1994.

Uusi ikkuna,
luultavasti 1963.

Matala osa rakennettu uudelleen
aikaisemman mukaisesti, 1994.

Talousrakennus länteen

Maanpinnan nousemisen takia varsinkin talousrakennuksen pihan puoleisilla julkisivuilla ja asuinrakennuksen itäjulkisivulla kivijalka on peittynyt piiloon.

Savusauna länteen

Terassi ja sen perustusten
korjaus 2010-luku.

Savusaunan itäjulkisivu. Savusaunan ja venekatoksen liitoskohta.

Venekatos rakennettu n.1910.

Savusauna pohjoiseen.

Peltikate 2000-
luvun alku.

Savusauna etelään

9 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

9.1 Muutokset ja säilyneisyys

Asuinrakennukseen on tehty melko vähän muutoksia ja se on säilynyt osin alkuperäistä käyttötarkoitusta vastaavana. Talousrakennus on kokenut enemmän muutoksia ja savusauna hyvin vähän. Asuinrakennuksessa ja savusaunassa on säilynytkin rakennusaikaista, kuten niiden käyttötarkoituksessa, rakennuksen volyymissa ja julkisivuissa, pohjakaa- vassa ja materiaaleissa. Talousrakennuksessa on säilynyt vähemmän rakennusaikaista, mutta säilyneisyyttä on käyttötarkoituksessa sekä rakennuksen volyymissa ja julkisivuissa.

9.1.1 Muutoksista

Asuinrakennuksen merkittävimmät muutokset keskittyvät niin ylä- kuin alakerrassa keittiön, välikön ja märkätilojen alueelle. Muutoksiin kuuluu pohjakaavan, pintamateriaalien ja tekniikan muutoksia. Ne liittyvät nimenomaan tekniikan kehitykseen ja asumismukavuuden parantamiseen, kuten vesijohdon tuontiin rakennukseen sisälle ja kylpyhuoneen nykyaikaistamiseen. Toinen, kylläkin vähäisempi, muutosalue on ullakko, jossa muutoksen ovat vaikuttaneet pohjakaavaan ja rakenteisiin.

Talousrakennuksen muutokset keskittyvät sen pohjois- ja eteläpäätyyn. Muutoksiin kuuluu asuinrakennuksen tapaan pohjakaavan, pintamateriaalien ja tekniikan muutoksia. Muutokset juontuvat asumisjärjestelyjen muutoksista, asumismukavuuden

parantamisesta, omavaraistalouden vähenemisestä sekä autojen yleistymisestä. Muutoshistoria on kuitenkin asuinrakennusta epäselvempi. Tiedetään, että varsinkin päätyihin on tehty muutoksia ja korjauksia, mutta niiden yksityiskohtia ei tiedetä tarkkaan.

Savusaunaan ei ole tehty paljoa muutoksia, ehkäpä siksi koska sen käyttötarkoitus ei juuri ole muuttunut. Suurimmat muutokset ovat saunan siirto ja venekatoksen rakentaminen saunan yhteyteen. Tämän jälkeen savusaunaan on kohdistunut lähinnä ylläpitoon liittyviä korjaustoimia.

9.1.2. Säilyneisyys

Asuinrakennus on säilynyt 1980-luvulle asti alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan ja sen jälkeen yhä yksityisenä asuinrakennuksena. Rakennuksen hahmo on säilynyt alkuperäisenä, ja julkisivut ovat säilyneet varsin rakennusaikaista vastaavana. Julkisivujen pintamateriaaleja on uusittu tai korjattu, mikä sekin johtuu puurakennuksen luontaisesta kulumisesta. Rakennuksen pohjakaava on säilynyt edellä mainittuja muutosalueita lukuun ottamatta rakennusaikaisena. Jopa joidenkin huoneiden alkuperäinen tai Eero Järnefeltin aikainen käyttötarkoitus on säilytetty. Lastenhuoneella, ullakolla, pienellä huoneella, kirjastolla, makuuhuoneella ja apulaisenhuoneella on uusi käyttö, jotka tosin eivät ole aikaisemmasta kovinkaan poikkeavia. Esimerkiksi entinen apulaisenhuone toimii entisen tapaan

keittiön yhteydessä apukeittiönä, jossa hoidetaan kodin askareita ja makuuhuone toimii vieraiden makuutilana. Joissain huoneissa on säilynyt Eero Järnefeltin aikaisia ja jopa rakennusaikaisia pintoja sekä huonekaluja. Parhaiten näitä on säilynyt ateljeessa ja salissa. Lastenhuoneessa, makuuhuoneessa, isossa makuuhuoneessa ja kirjastossa on myös säilynyt vanhaa, mutta näissä on enemmän uusia pintoja ja huonekaluja. Keittiössä, märkätiloissa, väliköissä, eteisessä ja tampoissa on säilynyt vähiten rakennusaikaista tai varhaisen ajan pinta- materiaaleja.

Talousrakennus on säilyttänyt käyttötarkoituksen apurakennuksena. Talousrakennuksessa on luultavasti säilynyt sen varhainen hahmo, vaikka rakennuksen päädyissä onkin tehty muutoksia. Julkisivua on muutettu ja korjattu, mutta silti sen piirteet on säilytetty muutoksista huolimatta. Huonetilojen käyttötarkoituksia on muutettu, mutta niiden varhainen luonne on jokseenkin säilynyt. Talousrakennuksen varastot toimivat yhä varastoina; aikaisemmat heinä- ja halkovarastot ovat vaihtuneet rakennusten huoltoon tarvittavien työkalujen säilytyspaikaksi ja entinen vaunutalli on muuttunut autotalliksi. Pohjoispäädyn käyttö on aina keskittynyt asumiseen, tosin nyt laajempaan. Huomattavin käyttötarkoituksen muutos on tehty eteläpäätyyn, kun sinne rakennettiin saunatilat. Pintamateriaalit ovat säilyneet vähemmän rakennusaikaisina tai varhaisina. Varhaisinta on säilynyt pohjoispäädyn julkisivuissa sekä halkovaraston ja heinävintin

Maalauksessa luultavasti Suvirannan salin tuoli.
/ Eero Järnefelt, Sisäkuva (Punainen tuoli) 1915,
öljyvärimaalaus 48,2x41,2cm, kirjasta Ainola:
Sibeliusten koti Järvenpäässä, s.129.

Salin tuoli syyskuussa 2016.

pinnoissa. Muilla alueilla pintamateriaalit eivät ole varhaisempia kuin 1940-luvulta.

Savusauna on säilynyt alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan. Rakennuksen ulkomuoto on osittain rakennusaikainen ja osin 1910-luvulta. Pohjamuoto on säilynyt rakennusaikaisena, ja huoneista vain pyykkituvan käyttötarkoitus on muutettu uimavarastoksi. Eniten muutoksia on tehty pintamateriaaleihin, mutta silti joitain varhaisia pintoja on säilynyt.

9.2 Arvottaminen

Mielestäni tärkeintä Suvirannassa on sen kulttuurihistoriallinen arvo osana Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä. Huviloiden muodostamana kokonaisuus olisi vajavainen ilman nykypäivään asti säilyneitä taiteilijayhteisön rakennuksia. Tämän kannalta arvokasta onkin Suvirannan miljöö ja varsinkin asuinrakennuksen säilynyt ulkoarkkitehtuuri. Siihen liittyy suuri tontti, pihan järjestelyt ja kasvillisuus, rakennusten ulkomuoto ja niiden julkisivut. Kokonaisuuteen kuuluvat olennaisesti talousrakennus ja savusauna, jotka ovat tärkeitä pihapiirin muodostumisen kannalta. Tämän ohella Suvirantaan liittyy, muiden taiteilijahuviloiden tapaan, rakennukseen sidottu henkilöhistoria eli Suviranta Eero Järnefeltin kotina. Miljööllä on myös yhteys Eero Järnefeltin ja Laura Järnefeltin taiteelliseen tuotantoon, sillä Suviranta esiintyy heidän tekemissä töissään.

Suvirannan arkkitehtuurin arvo on sen autenttisuudessa ja pitkän ajan kerrostumissa. Asuinrakennuksen sisätiloissa hyvin säilynyt on varsinkin ateljee ja sen interiööri, säilyneitä huonekaluja sekä pintoja. Ateljee tilana on 1900-luvun vaihteen atel-

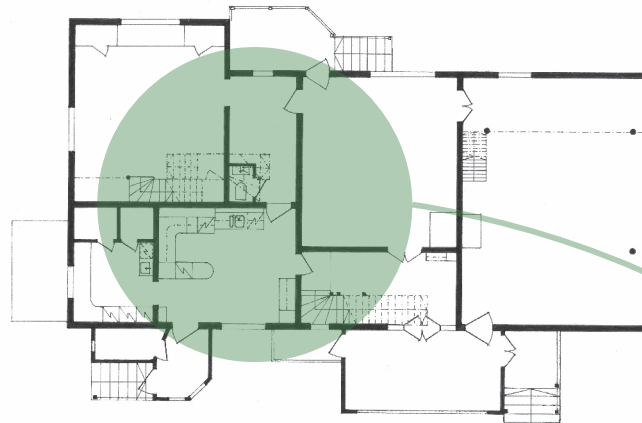
jeekodin keskeinen piirre ja Suvirannassa se kertoo Eero Järnefeltin ammatista. Tämän rinnalla hyvin säilyneitä ovat sali, lasiveranta, järven puolelle avautuva aitio sekä lastenhuoneen, makuuhuoneen ja ison makuuhuoneen muodostama kokonaisuus, jota sitoo huoneiden välinen pieni porras. Näissä pintamateriaalit ja kiintokalusteet ovat jokseenkin säilyneitä.

Mielestäni tärkeää on myös Suvirannan pitkäaikainen käyttö yksityiskotina, käyttötarkoituksen autenttisuus. Muutokset pohjautuvat rakennuksen käytettävyyteen kotina eri aikoina. Muutoksia on tehty tarvittaessa, niin että mahdollistetaan asuminen tarvittavilla muutoksilla. Historia on huomioitu säilyttämällä vanhaa sekä sovittamalla uusi vanhan rinnalle. Esimerkiksi kerrostumissa on yhtenäinen värimaailma. Muutoksista huolimatta Suviranta muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden ja kodin kolmen sukupolven ajalta.

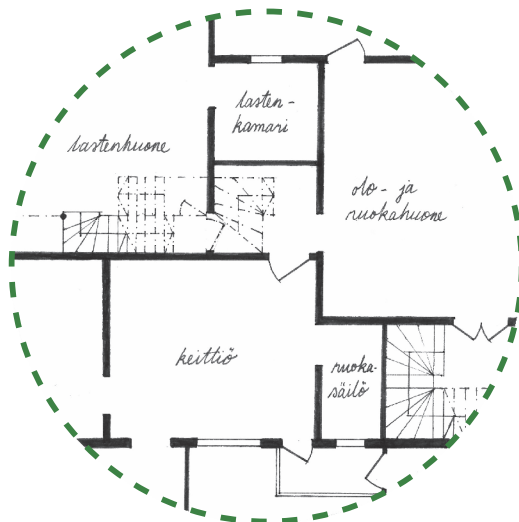
Suviranta on arkkitehtuuriltaan omalaatuinen ja erilainen verrattuna muihin aikalaistaitelijakoteihin. Mielestäni sen arkkitehtuuri ei ole aikaan tai kontekstiin nähden kaikkein tyypillisintä. Suvirannan arvon määrittelee mielestäni kuitenkin ensisijaisesti sen kuuluminen osaksi Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä.

Vähemmän arvokasta ovat talousrakennuksen käyttötarkoitus, pohjakaava ja materiaalit. Asuinrakennuksessa säilyneisyys on vähentynyt edellä mainituilla muutosalueilla, ja siten nämä alueet eivät ole yhtä herkkiä muutoksille tulevaisuudessakaan. Myös rakennusten katot, osa rakenteista ja katemateriaali, ovat mahdollisia muutoksille.

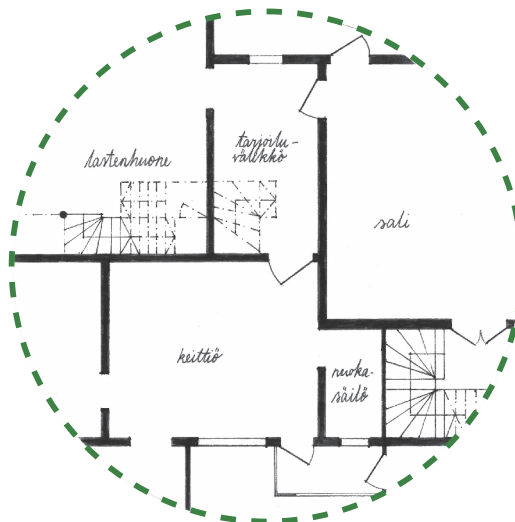
9.3 Asuinrakennuksen pohjakaavan vaihteita

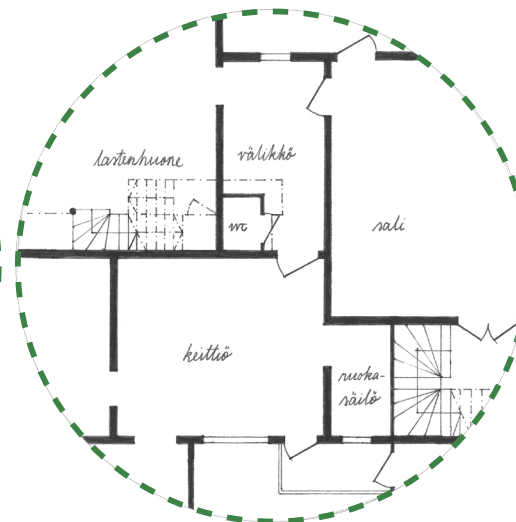
Asuinrakennuksen ensimmäisessä kerroksessa tehdyt merkittävät muutokset keskittyivät välikön ja keittiön alueelle. Alkuperäinen lastenkamari purettiin vuosina 1910-1912, ja salin ja lastenhuoneen väliin muodostui suurempi tarjoiluvälikkö. Vuonna 1937 välikköön rakennettiin wc. Tämän hetkinen tilanne on vuoden 1986 muutosten ajalta, jolloin eteisen ja keittiön välinen ruokasäilö purettiin ja eteisestä tehtiin kulku keittiöön.

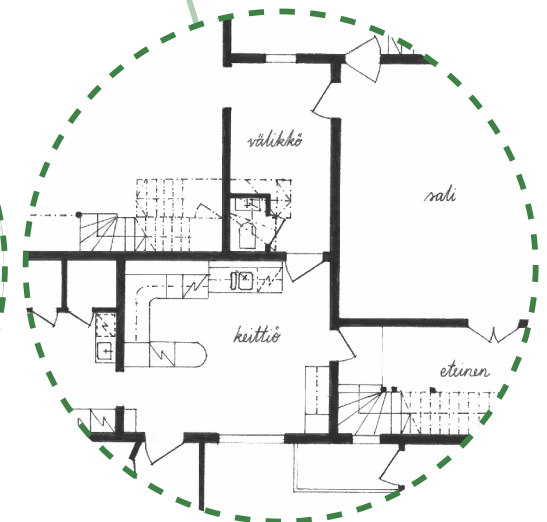
< 1910

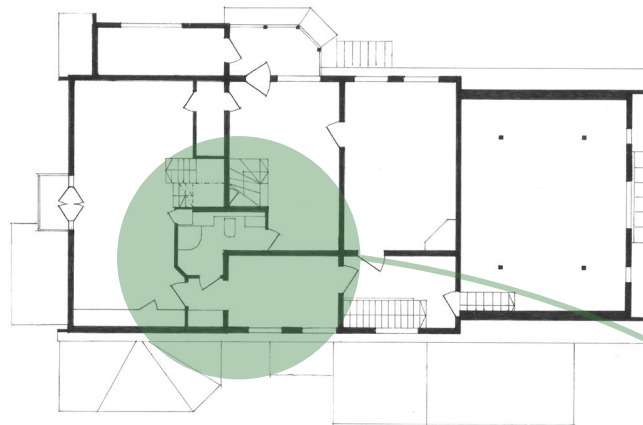
~1912

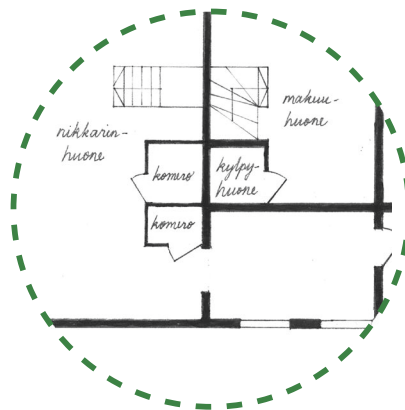
1937

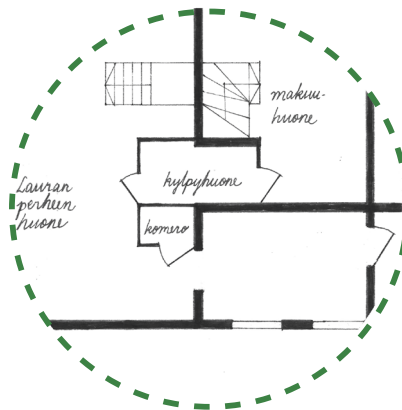
1986

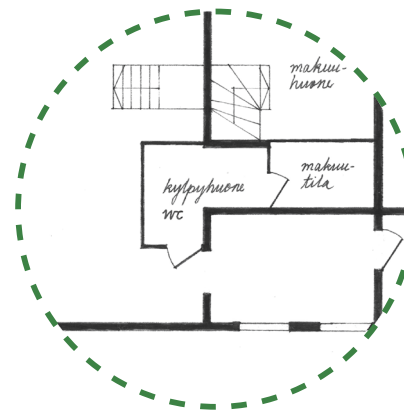
Asuinrakennuksen toisessa kerroksessa tehdyt merkittävät muutokset keskittyvät kylpyhuoneen alueelle. Alkuperäistä kylpyhuonetta laajennettiin ensin vuonna 1937 komeron paikalle ja toisen kerran 1960-luvulla toisen komeron paikalle. 1960-luvulla makuuhuoneessa on lisäksi ollut erillinen makuutila. Tämän hetkinen tilanne on vuoden 1986 muutosten ajalta, jolloin kylpyhuonetta laajennettiin kolmannen kerran viereisen ison makuuhuoneen puolelle.

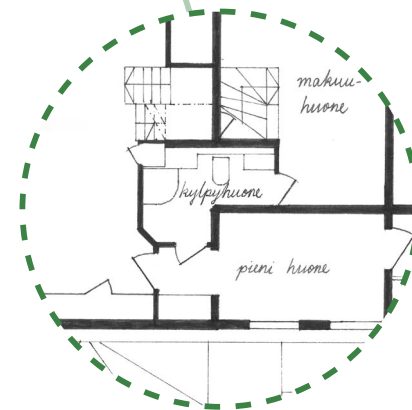
< 1910

1937

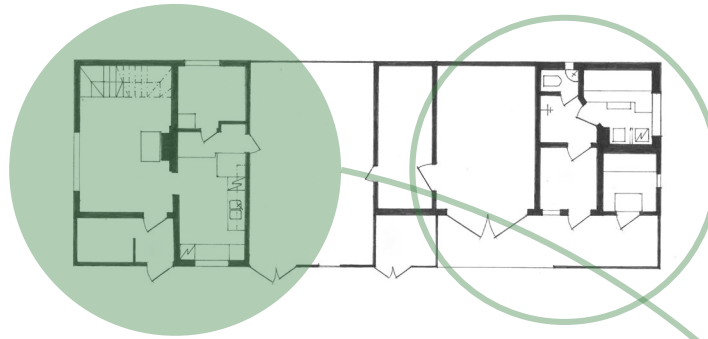

1960-luku

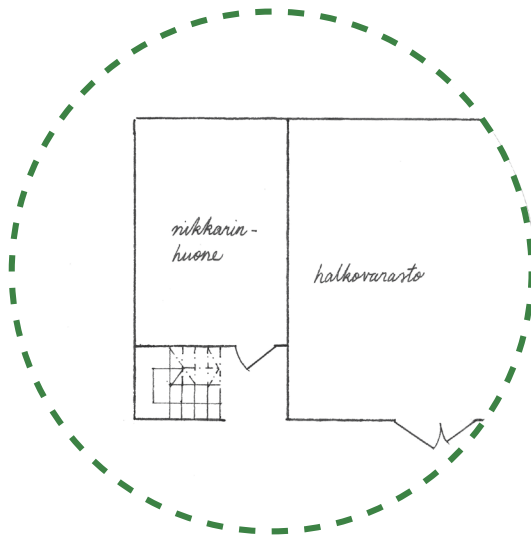

1986

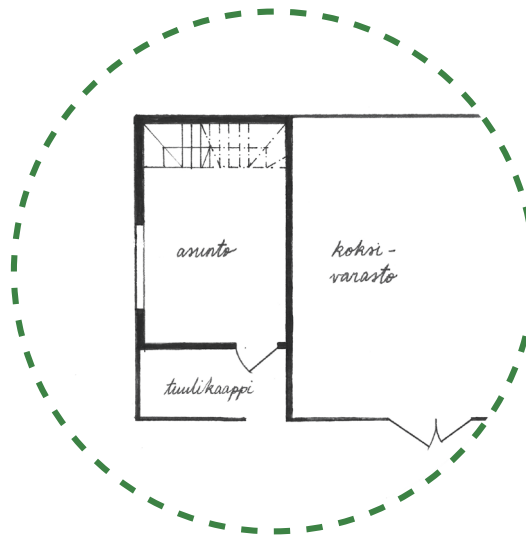
9.4 Talousrakennuksen pohjakaavan vaihteita

Talousrakennuksen ensimmäisessä kerroksessa tehdyt merkittävät muutokset keskittyivät rakennuksen pohjoispäättyyn, jossa 1940-luvulla nikkarinhuone ja yläkerran rengin asunto yhdistettiin asunnoksi. Pohjakaavan tämän hetkinen tilanne on vuodelta 1963, jolloin asunnon alakertaa laajennettiin viereisen varaston puolelle. Myös eteläpäädyssä on tehty muutoksia, mutta niiden aikaiset tarkat pohjakaavat eivät ole tiedossa. Sen nykyinen pohjakaava on vuoden 1994 muutosten ajalta.

> 1912

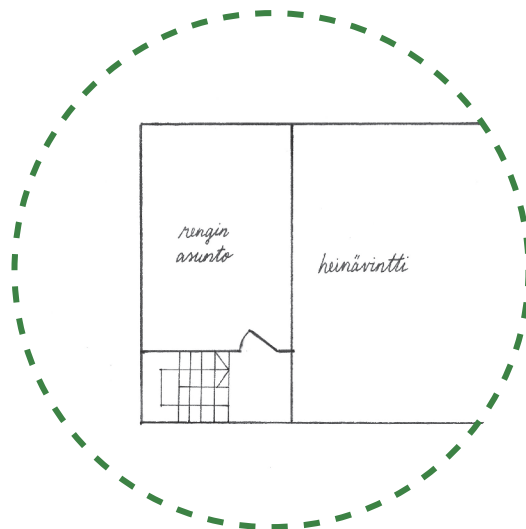
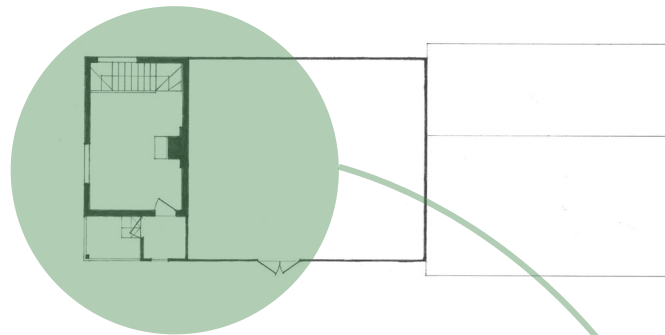

1940-luku

1963

Talousrakennuksen toisessa kerroksessa tehty merkittävät muutokset keskittyivät myös rakennuksen pohjoispäättyyn. Pohjakaavan tämän hetkinen tilanne on ylä- ja alakerran huoneiden yhdistämisen ajalta, 1940-luvulta.

> 1912

1940-luku

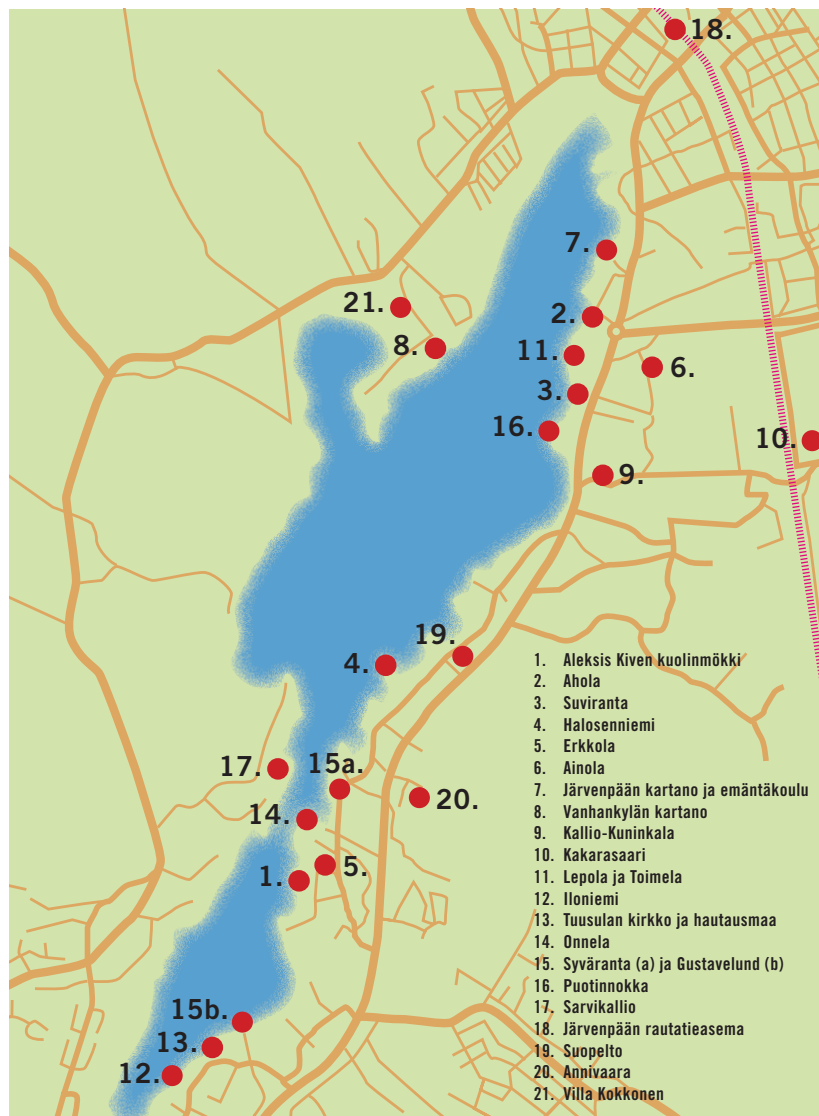
10 TULEVAISUUSNÄKymiä

Tällä hetkellä pohditaan ja käydään neuvotteluja siitä, mitä Suvirannalle tulee tapahtumaan tulevaisuudessa. Ratkaisua ei vielä ole tehty.²⁶⁹ Seuraavaksi pohdin Suvirannan mahdollisia tulevaisuuden käyttötarkoituksia suhteessa voimassa olevaa yleiskaavaan ja edellä määrittelemiini arvoihin.

10.1 Tuusulanjärven taiteilijahuiloista

Viidestä Tuusulanjärven taiteilijakodista kaikki muut paitsi Suviranta ovat tällä hetkellä museoita. Ahola on tällä hetkellä Keski-Uudenmaan koulutus-kuntayhtymän Keudan omistuksessa ja sen museotoiminnasta vastaa Järvenpään kaupunki. Ainolan kiinteistön omistaa valtio ja toimintaa hallinnoi puolestaan Ainola-säätiö. Halosenniemi ja Erkkola ovat Tuusulan kunnan omistuksessa.²⁷⁰ Jokainen näistä on luonnollisesti myös suojeltu.

Esimerkkinä taiteilijakodin muuttamisesta museoksi tarkastellaan Halosenniemen museota. Tärkeää taiteilijakodin museoimisessa on kodin hengen säilyttäminen. Koti kertoo tarinan, jolloin usein päädytään ratkaisuun palauttaa rakennus tiettyyn aikaan ja myöhemmästä ajasta säilytettään pieniä yksityiskohtia. Kerroksellisuus on tärkeää, mutta se saattaa sekoittaa tarinankerrontaa. Rakennuksen historiallisesti arvokkaiden osien ja huone-

Kartta Tuusulanjärven ympäristön kohteista. / esitteestä Suomalaisuuden lähteillä.

²⁶⁹ Juhani Kolehmainen 1.12.2016.

²⁷⁰ Tarja Vuokkovaara 27.10.2016.

Halosenniemen museo syyskuussa 2016.

Ahola museo syyskuussa 2016.

kalujen säilyttäminen ja suojaaminen puolestaan muuttaa kotiasetelmaa.

Museoinnissa huomioon nousee niin esineiden kuin myös asiakkaiden turvallisuuskohdat. Taide-esineisiin ja maalauksiin pätee museaaliset käytännöt ja vartiointi.

Halosenniemen puutarha palautettiin osittain Halosten aikaiseen tilaan. Koko viljelyalueen palauttaminen olisi ollut työläs ja kallis, eikä sillä ole vastaavanlaista käyttöä nykypäivänä. Puutarhasta voidaan kertoa ja esitellä soveltaen, joskus riittää viitteellisyys.

Halosenniemi toimii kulttuurihistoriallisena museona ja taidemuseona. Siellä järjestetään Pekka Halosen ja hänen aikalaisiinsa keskittyviä taide- näyttelyitä sekä suoritetaan kokoelma- ja tutkimustyötä. Museotoimen lisäksi järjestetään museon henkeen ja sen tiloihin sopivaa kulttuuri-toimintaa, kuten huoneteatteria ja konsertteja, opetustoimintaa yhteistyössä koulujen kanssa, opetustoiminnan pajoja sekä erilaisia tapahtumia. Erkkolassa puolestaan on järjestetty kuvitustaiteen näyttelyitä, joka on sopinut hyvin tiloiltaan pienempään rakennukseen ja on lähempänä runoilijan ammattia.²⁷¹

Varoja Halosenniemen ylläpitoon saadaan pääsylipputuottojen lisäksi useammasta lähteestä. Varojen käyttö ylläpitoon on ensisijainen tavoite, eikä määritelmien mukaan voiton tuottaminen ole edes päämäärä.

Talous on yksi museotoiminnan haasteista. Tämän lisäksi museotoiminnassa pitäisi olla ajan hermolla: tehdä ratkaisuja, jotka sopivat sekä mu-

soon ja vanhojen asioiden käsittelyyn, että tämän päivän ihmisille. Museon tehtävä säilyttää vanhaa on ristiriidassa taiteilijakodissa, jossa vierailee sen kokoon nähden valtavia ihmismääriä. Haasteena on siis yksinkertaisesti rakennuksen säilyminen.

Monille asiakkaista taidenäyttely on tois-sijainen, mutta jotkut vierailevat itse näyttelyiden takia. Vierailu taiteilijakodissa on monille asiak-kaille ensi sijassa elämys, jossa pääsee tutustumaan taiteilijaperheen elämään, puitteisiin ja tarinoihin.²⁷²

10.2 Suojelusta ja tavoitteista yleiskaa- vassa

Verrattuani omia pohdintoja Suvirannan arvotta-misesta nykyiseen Suvirantaa koskevaan yleiskaa-
van SR-suojelumääräykseen, ajatukset ovat hyvin yhteneviä. Olen samaa mieltä, että Suvirannan rakennukset sekä niiden lähiympäristö, miljöö, ovat säilyttämisen arvoisia. Seuraavaksi käyn läpi Suvirantaan liittyvän suojelun määräykset ja tavoitteet Järvenpään yleiskaavan 2020 ja siihen liittyvän ma-
teriaalilin perusteella. Yleiskaavakartassa Suviran-
nalle on annettu SR-merkintä, ”Valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristökohde” –merkintä, ja se on kh/v –merkillä merkityn alueen sisällä. Lisäksi Suvirantaa koskee merkkienselitysten yleisissä määräyksissä valtakunnallisesti arvokkaille kulttuu-
riympäristökohteille annetut määräykset. (liite 1 ja 2)

Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuun-
nitelmassa (vaihe I) Suviranta on luokiteltu toimen-

271 Jaana Koskenranta 4.4.2017.

272 Jaana Koskenranta 4.4.2017.

pideluokkaan 2, eli kohteisiin joiden säilyttämiseksi kaupunki ryhtyy erityisiin kaavoitus- ym. toimenpiteisiin (liite 5 ja 6). Suvirannalle tarkennettu suositus on mainittu seuraavasti²⁷³:

Rakennusten yksityiskohtainen suojele voitaisiin toteuttaa tulevassa asemakaavoituksessa tai mahdollisesti rakennussuojelulailla. Nykyinen omistaja halunnee säilyttää alueen kaavoittamattomana maalaispaikkana.

Suviranta kuuluu RKY-alueeseen osana Tuusulanjärven kulttuurimaisemaa, Uudenmaan kulttuuriympäristöön osana Tuusulanjärven itärannan taiteilijahuiloita sekä Helsingin seutukaavaliiton seudullisesti merkittävään kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen alueeseen ja kohteeseen osana Tuusulanjärven itärannan taiteilijahuiloita (liite 3 ja 4).²⁷⁴

Tuusulanjärven itärannan maisemanhoitosuunnitelmassa (liite 7) Suvirantaa koskeviksi toimenpiteiksi suositellaan Järvenpääntien siirtämistä kauemmaksi pihasta ja piharakennuksesta sekä umpeen kasvavan rantapalleen pitämistä avoimena. Kartassa Suvirannan pihaa on merkitty merkinnällä, joka tarkoittaa: ”Arvokas puutarha. Puutarhan historiallinen inventointi tarpeen, hoito ja uudistaminen erillisen suunnitelman mukaan.”.²⁷⁵

Yhteenvetona todetaan, että Suvirannassa

tulee säilyttää alueen rakennuskanta ja lähiympäristö. Asuinrakennus lähiympäristöineen säilytetään. Suosituksena on rakennuksen säilymisen ja historiallisen arvon esiintuominen rakennuksen ylläpidon ja käytön edistämisellä. Ulkoasua ei tulisi pilata sopimattomia julkisivumuutoksia. Suositeltavaa olisi myös ympäristön ja alueiden eheyden säilyttäminen. Alue halutaan säilyttää kaavoittamattomana.

10.3 Tulevaisuuden käyttötarkoituksia

Yleiskaava ei ota kantaa Suvirannan mahdolliseen uuteen käyttötarkoitukseen, se lieene ratkaistava asemakaavavaiheessa. Myöskään rakennusten sisätiloille ei ole annettu määräyksiä tai suosituksia. Koska yleiskaavassa on avoin ajatuk- sille, on tämä oiva tilanne pohtia sitä. Suvirannan käyttötarkoituksen pohdiskelussa olen ottanut huomioon yleiskaavan määräykset ja suositukset Suvirannan suojelulle: rakennusten ja lähiympäristön säilyttäminen, ympäristön eheyden säilyttäminen, historiallisen arvon esiintuominen, ei sopimattomia julkisivumuutoksia ja alueen kaavoittamattomuus. Määrittelemiäni arvoja ovat kulttuurihistorialliset arvot, historiallinen arvo osana Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä sekä Eero Järnefeltin henkilöhistoria, autenttisuus ja pitkän ajan kerrostumat sisä- ja ulkotiloissa sekä käyttötarkoituksen alkuperäisyys.

10.3.1 Museo

”Museo” -vaihtoehdossa Suvirannan rakennukset ja ympäristö muutettaisiin museokäyttöön. Asuinrakennus museoitaisiin ja talousrakennukses-

sa sekä savusaunassa olisi museotoiminnan ohella tapahtuvaa toimintaa. Esimerkiksi talousrakennuksessa voisi olla pienimuotoinen kahvila sekä infopiste. Savusauna voisi liittyä osaksi säilytettävää pihapiiriä, ja olla esimerkiksi vuokrattavissa. Toiminta olisi muiden taiteilijahuiloiden museo- toiminnan tapaista. Tiloja pystyisi myös käyttämään muuhun kulttuuritoimintaan, esimerkiksi pienimuotoisiin konsertteihin, näyttelyihin tai teatteriesityksiin.

Tämä vaihtoehto vastaisi muita Tuusulanjärven taiteilijayhteisön museoiksi muutettuja huiloita, ja olisi kontekstissa mielestäni luonteva ja ”turvallinen”. Haasteena kuitenkin on sen taloudellinen kannattavuus. Kahvilatoiminta ja saunan vuokraus olisivat pienimuotoista, jolloin tulot tulisivat pääosin museotoiminnasta. Suvirannan sijainti lähellä Ainolaa ja Aholaa kuitenkin voisi tuoda asiakkaita sekä mahdollista yhteistyötä museoiden kesken.

Museotoiminta turvaisi rakennusten ja lähiympäristön sekä niiden eheyden säilymisen. Toiminta ei aiheuttaisi sopimattomia julkisivumuutoksia tai alueen kaavoitusta. Toiminta toisi esille ja arvostaisi Suvirannan historiallisia arvoja ja säilyttäisi autenttisuutta sekä luultavasti myös kerroksellisuutta. ”Tila”, johon Suviranta museoitaisiin, on riski kerrostumien säilymisen kannalta. Museointi saattaisi hävittää joitain myöhäisempiä kerrostumia. Toisaalta se ei tuo myöskään uutta kerrosta eikä jatka alkuperäistä käyttötarkoitusta.

10.3.2 Yksityisomistus

”Yksityisomistus” -vaihtoehdossa Suviranta olisi

273 Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma s. 66.

274 *ibid*, s.128-130.

275 Tuusulanjärven itärannan maisemanhoitosuunnitelma, s.24.

	MÄÄRÄYKSET		SUOSITUKSET				OMAT ARVOT		
	RAKENNUSTEN JA LÄHIYMPÄRISTÖN SÄILYMINEN	HISTORIAL- LISEN ARVON ESIINTUOMI- NEN	EI MUUTOKSIA JULKISIVUIHIN	EHEYDEN SÄILYTTÄMINEN	SÄILYY KAAVOITTA- MATTOMANA	KULTTUURIHIS- TORIAALLISET ARVOT	AUTENTTISUUS	KERROSTUMAT	KÄYTTÖTARKOITUK- SEN ALKUPERÄISYYS
<i>museo</i>									
<i>yksityisomistus</i>									
<i>kurssitilat</i>									
<i>taiteilijaresidensi</i>									
<i>työtilat</i>									

Käyttötarkoitusten takastelu suhteessa yleiskaavan määräyksiin, suosituksiin ja omiin asetamiin arvoihin.

tulevaisuudessa yksityisomistuksessa, ja asuinkäytössä omistajalla.

Hyvänä puolena vaihtoehdossa on, että joku asuu ja ylläpitää jatkuvasti rakennusta. Vaihtoehto kuitenkin vaatii omistajalta taloudellisia valmiuksia sekä ymmärrystä ja intressejä vanhaa rakennusta sekä sen ylläpitoa ja korjausta kohtaan. Suojelukohteessa asuminen vaatisi vastuun ottamista rakennuksen säilyttämisen suhteen ja asukas asuisi ikään kuin ”museossa”.

Vaihtoehdossa rakennusten ja lähiympäristön sekä eheyden säilyminen on mahdollista. Vaihtoehto ei myöskään vaatisi sopimattomia julkisivumuutoksia ja alueen voi säilyttää kaavoittamattomana. Rakennuksen ulkopuoli ja ympäristö on helpommin säilytettävissä kuin sisätilat, joissa asuttaisiin. Asuin käyttö on riski sisätilojen autenttisuudelle ja kerrostumien säilymiselle, koska tässä vaihtoehdossa niitä ei pystytä hallita. Historiallisen arvon esiintuominen on hankalaa. Toisaalta asuminen tuo uuden kerrostuman ja säilyttää alkuperäisen käyttötarkoituksen.

10.3.3 Kurssitilat

”Kurssitilat” –vaihtoehdossa Suviranta toimii taideopetuksen tiloina, esimerkiksi pienryhmille. Ajoittain toiminta voisi olla myös leiritoimintaa, esimerkiksi kesäisin järjestettäviä lasten ja nuorten taideleirejä, jolloin opetustilojen lisäksi rakennuksessa ja ympäristössä olisi myös majoitusta.

Tässä vaihtoehdossa Suvirannan laajan tontin pystyisi hyödyntämään toiminnan ohella tapahtuvaan virkistykseen. Toiminta mitä todennäköisimmin kuitenkin painottuisi kesään ja talvella

toiminta olisi hyvin vähäistä. Varjopuolena on, että Suvirannan lähellä Aholassa on tällä hetkellä, tosin ehkä poistumassa olevat, kuvataidekoulun tilat²⁷⁶. Tässä vaihtoehdossa museotoiminta olisi hyvin vähäistä ja jopa vaikeaa järjestää rakennuksia käytävien kurssilaisten takia.

Vaihtoehdossa rakennusten ulkopuoli ja lähiympäristö olisi säilytettävissä, ja jopa sopimattomilta julkisivumuutoksilta välttyttäisiin. Alue säilyisi todennäköisesti myös kaavoittamattomana. Kulttuurihistorialliset arvot säilyisivät osittain ulkopuolen säilymisen myötä. Eheyden, autenttisuuden sekä kerrostumien säilyminen on vaikea turvata, sillä tilat olisivat kovassa käytössä. Opetuksellisesa mielessä Suvirannan historiallinen arvo varmasti olisi esillä, varsinkin sille rajatulle ryhmälle, joka tiloja käyttää. Käyttötarkoitus ei säilyisi alkuperäisenä.

10.3.4 Taiteilijaresidenssi

”Taiteilijaresidenssi” –vaihtoehdossa Suviranta toimisi vuokrattaviksi asuin- ja ateljeetiloina taiteilijalle tai taiteilijoille. Näiden toimintojen ohella osa asuinrakennuksesta voisi jäädä museokäyttöön ja toimia pienenä näyttelytilana.

Vaikka vaihtoehdossa on asumis- ja museotoimintaa, sen käyttäjäryhmä on hallitumpi. Vuokrauksen ja gallerian/museon järjestää jokin taho, joka samalla voi kontrolloida käyttöä ja varmistaa rakennuksen säilymistä. Työtila ja asunto taiteilijalle oppii toiminnaltaan Tuusulanjärven taiteilijayh-

teisön historiaan ja henkeen.

Vaihtoehdossa rakennukset ja lähiympäristö sekä niiden eheys säilyy. Alue myös säilyy kaavoittamattomana, eikä julkisivuihin ole tarvetta tehdä muutoksia. Sisätiloissa säilyvät ainakin osittain autenttisuus ja kerrostumat. Asuminen tuo oman kerrostuman sekä jatkaa alkuperäistä käyttötarkoitusta ateljeetoiminnan ohella. Kulttuurihistorialliset arvot ovat suurimmilta osin säilytettävissä, mutta historiallisen arvon esiintuominen on rajoitettua.

10.3.5 Työtilat

”Työtilat” –vaihtoehdossa Suviranta toimisi käsityöläisyrittäjän työtiloina. Työtilan yhteydessä olisi myynti- ja esittelytilat. Kyseessä olisi käsityöammatti, joka ei vaadi liian suuria laitteita tai jota harjoitettaisiin verstaassa, vaan olisi toteutettavissa Suvirannan mittakaavassa. Näitä olisi esimerkiksi tekstiiliala, huonekalujen entisöijä ja puuseppä.

Vaihtoehdossa haasteena on tilojen soveltuvuus työkäyttöön.

Vaihtoehdossa rakennukset ja lähiympäristö on mahdollista säilyttää. Ammatista riippuen julkisivuihin ei ole tarve tehdä muutoksia eikä ole tarve lisärakentamiselle. Kokonaisuuden eheys saattaa kärsiä. Historiallisen arvon esiintuominen on hankalaa ja kulttuurihistorialliset arvot säilyvät lähinnä rakennuksen ulkoasussa ja lähiympäristössä. Sisätilojen autenttisuuden ja kerrostumien säilyminen ei ole varmaa eikä tämä käyttötarkoitus jatka alkuperäistä käyttötarkoitusta.

276 Tarja Vuokkovaara 27.10.2016.

Laura Järnefeltin poika Juhani Kolehmainen Suvirannan pihamaalla joulukuussa 2016.

10.4 Lopuksi

Suvirannan kulttuurihistoriallinen arvo osana Tuusulanjärven taiteilijayhteisöä säilyy miljöönä ja kaupunkikuvallisesti, jos rakennukset ja lähiympäristö säilyy eikä julkisivuihin tehdä suuria muutoksia. Sisätilojen säilyminen korostaa myös Suvirantaan liittyvää Eero Järnefeltin henkilöhistoriallista arvoa sekä säilyttää autenttisuutta sekä pitkän ajan kerrostumia. Historiallisen arvon esiintuominen on mahdollista museo- tai opetuksellisen toiminnan kautta.

Suviranta on kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde, jonka säilymisen kannalta on tärkeää, että sen käyttötarkoitus myös tulevaisuudessa ottaa huomioon nämä arvot. Tämän takaamiseksi on museotoiminta hyvä ratkaisu. Rakennukselle luonnollista on sen kuluminen, rapistuminen ja patinoituminen, sekä yhtä luonnollista näiden korjaaminen. Mielestäni rakennuksen ”museoiminen” tiettyyn tilaan ja siinä säilyttäminen, on ristiriidassa sen kanssa, mikä on luonnollista asuinrakennukselle. Suvirannan täysin museoiminen ja aikaan pysäyttäminen tuntuu kuitenkin ääripäältä rakennukselle, joka on toiminut pitkään elävänä ja kotihengen kyllästäjänä kotina, ja on sitä edelleen.

LÄHTEET

Arkistolähteet

Juhani Kolehmainen, Järvenpää, Suvirannan yksityisarkisto (SA).

Järvenpään taidemuseo (JT), Järvenpää.

Kansallisarkisto, Helsinki, Eero Järnefelt arkisto (EJA).

Suomen Arkkitehtuurimuseo (AM), Helsinki, Usko Nyströmin kokoelma.

Internet lähteet

Heikki Rantatupa – vanhat historialliset kartat. http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/tilus-ja-kyläkartat-katasterikartat/@@mapview?handle=hdl_123456789_17158 (15.3.2017).

Järvenpään karttapalvelu. <http://kartta.jarvenpaa.fi/karttapalvelu/main.jsp> (20.12.2016).

Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (vaihe I), Järvenpään kaupunki, tekninen toimi, kaavoitus ja mittaus, 2001. https://www.jarvenpaa.fi/--Luonto,_kulttuuriymp%C3%A4rist%C3%B6_ja_maisema--/sivu.tmpl?sivu_id=5039 (8.8.2016).

Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (vaihe II), Järvenpään kaupunki, kaavoitus ja mittaus, 2004. https://www.jarvenpaa.fi/jarvenpaa/--Kulttuuriymp%C3%A4rist%C3%B6n-hoitosuunnitelma,-II-vaihe--/sivu.tmpl?sivu_id=5873 (3.11.2016).

Järvenpään maisemaselvitys, Järvenpään kaupunki,

kaavoitusyksikkö, MA-arkkitehdit, 2001. https://www.jarvenpaa.fi/attachments/text_editor/3811.pdf (11.4.2017).

Järvenpään yleiskaava 2020. Järvenpään kaupunki. https://www.jarvenpaa.fi/jarvenpaa/attachments/text_editor/1067.pdf (9.3.2017).

Järvenpään yleiskaava 2020 yleiskaavamerkinnot ja määräykset. Järvenpään kaupunki. https://www.jarvenpaa.fi/jarvenpaa/attachments/text_editor/1068.pdf (9.3.2017).

Järvenpään yleiskaava 2020, Tiedonhakuopas / erilliset selvitykset. Järvenpään kaupunki. https://www.jarvenpaa.fi/jarvenpaa/attachments/text_editor/1313.pdf (9.3.2017).

Kansallisarkiston Digitaaliarkisto. <http://digi.narc.fi/digi/> (12.10.2016).

Kansalliskirjasto, DIGI - Kansalliskirjaston Digitaloidut aineistot. <http://digi.kansalliskirjasto.fi/> (4.10.2016, 21.12.2016, 1.3.2017).

Keravan kaupunki. Historia. <http://www.kerava.fi/kerava-info/matkat/historia> (11.4.2017).

Maanmittauslaitos. Vanhat painetut kartat. <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/> (2.8.2016).

Museovirasto. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, Tuusulan Rantatien kulttuurimaisema. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1477 (3.11.2016).

Paituli paikkatietopalvelu. Maanmittauslaitos, ortokuva. <https://avaa.tdata.fi/web/paituli/latauspalvelu> (20.2.2017).

Tuusulanjärven itärannan maisemanhoitosuunnitelma, Järvenpään kaupunki, MA-arkkitehdit, 2007. https://www.jarvenpaa.fi/jarvenpaa/attachments/text_editor/557.pdf (11.4.2017).

Suulliset tiedot/haastattelut

Kolehmainen Juhani ja Anna-Kaisa, Järvenpää, Suviranta. Haastattelut ja keskustelut 19.7.2016, 10.8.2016, 31.8.2016, 15.9.2016, 20.10.2016, 1.12.2016 ja 9.2.2017.

Koskenranta Jaana, Tuusulan museon kulttuuri- ja museotoimenjohtaja. Puhelinhaastattelu 4.4.2017.

Lindqvist Leena, Helsinki. Haastattelu 7.12.2016.

Vuokkovaara Tarja, Järvenpää-seuran ja Keski-Uudenmaan matkailuoppaat ry:n puheenjohtaja. Puhelinhaastattelu 27.10.2016.

Painamattomat lähteet

Rakennusarvio, Suunnittelutoimisto Planaari Oy 06/2016 (päivitetty 08/2016).

Kirjallisuus

Annala Marja et al., 1991. *Tarinaa vanhasta Tuusulasta. Peruskoulun kotiseutuaiheinen lukemisto Suur-Tuusulan alueelta*. Painojussit Oy, Kerava.

Blomstedt Severi et al., 2015. *Ainola: Sibeliusten koti Järvenpäässä*. / [toimittaneet Esko Häkli ja Severi Blomstedt]. SKS, Porvoo.

Forsskåhl Tuula, 2015. *Muisteluja ja tarinoita Pornaisista 6*. Pornainen-seura, Pornainen.

Halonen Antti, 1952. Taiteen juhlaa ja arkea. *Tuusulan taiteilijasiirtolan värikkäitä vaiheita Kivestä Sibeliukseen*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Hovi-Wasastjerna Päivi, 2005. *Viträskin Villat: Huvilakulttuuria ja taiteilijaelämää 1900-luvun alussa*. Päivi Hovi-Wasastjerna, Kauniainen.

Ilvas Juha, 1990. *Pekka Halonen sanoin ja kuvin*. Otava, Helsinki.

Keinänen Wäinö, 2001. *Rakennusopin tietokirja*. WOY, Porvoo.

Kervinen Ulla, 1988. *Rakennuskulttuurin ja kulttuurimaiseman tausta ja säilyminen Järvenpäässä*. Järvenpään kaupunki, Järvenpää.

Konttinen Riitta, 2001. *Sammon takojat. Nuoren Suomen taiteilijat ja suomalaisuuden kuvat*. Otava, Helsinki.

Konttinen Riitta, 2013. *Onnellista asua maalla: Tuusulanjärven taiteilijayhteisö*. Siltala, Helsinki.

Koskenranta Jaana et al. *Suomalaisuuden lähteillä. Tuusulanjärven taiteilijayhteisö*. Järvenpään taidemuseo, Tuusulan museo.

Lindqvist Leena, 2002. *Taiteilijan tiellä : Eero Järnefelt 1863-1937*. Otava, Helsinki.

Lindqvist Leena, 2006. *Taiteilijakoteja*. Otava, Helsinki.

Linnilä Kai, 1982. *Suomalaisia taiteilijakoteja*. Kuurojen liitto, Helsinki.

Malme Heikki, 2013. *Eero Järnefelt taidegraafikkona*. Eero Järnefeltin seura : Ateneumin taidemuseo, Helsinki.

Meri Veijo, 1981. *Tuusulan rantatie*. Otavan kirjapaino, Keuruu.

Oijala Matti, et al. 2010. *Huvilaelämää Päijät-Hämeessä. Päijät-Hämeen tutkimusseura: vuosikirja 2010*. Päijät-Hämeen tutkimusseura, Lahti.

Palola Eino, 1935. *Runoja, värejä ja säveleitä. Taiteilijaelämää Tuusulassa*. Otava, Helsinki.

Partanen Hannele, 2001. Taiteilijakodin tunnelmallinen puutarha. *Kotipuutarha*, 61(10), 34-39.

Peltovuori O. Risto, 1975. *Suur-Tuusulan historia. 2 : Seurakunnan perustamisesta Suomen sotaan 1643-1808 / Tuusula-Kerava-Järvenpää*. Tuusulan kunta, Tuusula.

Rauske Eija, 2014. *Arkkitehtikolmikko Usko Nyström, Albert Petrelius, Vilho Penttilä*. Suomen Arkkitehtuurimuseo, Helsinki.

Rinta-aho Johanna, 1997. *Taide, ystävyys, elämä! :*

Pekka Halonen, Eero Järnefelt, Venny Soldan-Brofeld, Jean Sibelius, Juhani Aho ja Eino Leino Halosenniemessä Tuusulan Rantatiellä 24.4.-31.8.1997. Tuusulan museo, Tuusula.

Rosenberg Antti, 2000. *Suur-Tuusulan historia : Tuusula - Kerava - Järvenpää, 4 : 3 osa : Järvenpään historia : kylästä kaupungiksi 1951-1985*. Tuusulan kunta, Tuusula.

Salokannel Juhani, 2005. *Tuusulanjärven taiteilijaelämää*. Otava, Helsinki.

Talas SuviSirkku 2003. *Tulen synty. Aino ja Jean Sibeliuksen kirjeenvaihtoa 1892-1904*. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Talas SuviSirkku, 2014. *Rakas äitini! Armas, Eero, Arvid ja Kasper Järnefeltin sekä Aino Sibeliuksen kirjeitä äidilleen Elisabeth Järnefeltille 1879-1928 / toimittanut SuviSirkku Talas*. Karisto, Hämeenlinna.

Toppi Marko, 2009. *Eero ja Saimi Järnefeltin kirjeenvaihtoa ja päiväkirjamerkintöjä 1889-1914 / toimittanut Marko Toppi*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Toppi Marko, 2013. *Vain tosi on pysyväistä. Eero ja Saimi Järnefeltin kirjeenvaihtoa ja päiväkirjamerkintöjä 1915-1944 / toimittanut Marko Toppi*. SKS, Helsinki.

Wäre Ritva, 1991. *Rakennettu suomalaisuus. Nationalismi viime vuosisadan vaihteen arkkitehtuurissa ja sitä koskevissa kirjoituksissa*. Väitöskirja Helsingin yliopisto. SMY, Helsinki.

KUVALÄHTEET

Juhani Kolehmainen, Järvenpää, Suvirannan yksityisarkisto (SA).

Järvenpään taidemuseo (JT), Järvenpää.

Kansallisarkisto, Helsinki, Eero Järnefelt arkisto (EJA).

Suomen Arkkitehtuurimuseo (AM), Helsinki, Usko Nyströmin kokoelma.

Heikki Rantatupa – vanhat historialliset kartat. http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/tilus-ja-kylaekartat-katasterikartat/@@mapview?handle=hdl_123456789_17158 (15.3.2017).

Järvenpään karttapalvelu. <http://kartta.jarvenpaa.fi/karttapalvelu/main.jsp> (20.12.2016).

Järvenpään yleiskaava 2020. Järvenpään kaupunki. https://www.jarvenpaa.fi/jarvenpaa/attachments/text_editor/1067.pdf (9.3.2017).

Kansallisarkiston Digitaaliarkisto. <http://digi.narc.fi/digi/> (12.10.2016).

Kansalliskirjasto, DIGI - Kansalliskirjaston Digitoitut aineistot. <http://digi.kansalliskirjasto.fi/> (4.10.2016, 21.12.2016, 1.3.2017).

Paituli paikkatietopalvelu. Maanmittauslaitos, ortokuva. <https://avaa.tdata.fi/web/paituli/latauspalvelu> (20.2.2017).

Maanmittauslaitos. Vanhat painetut kartat. <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/> (2.8.2016).

Blomstedt Severi et al., 2015. *Ainola: Sibeliusten koti Järvenpäässä*. / [toimittaneet Esko Häkli ja Severi Blomstedt]. SKS, Porvoo.

Davey Peter, 1995. *Arts and Crafts Architecture*. London, Phaidon.

Konttinen Riitta, 2001. *Sammon takojat. Nuoren Suomen taiteilijat ja suomalaisuuden kuvat*. Otava, Helsinki.

Konttinen Riitta, 2013. *Onnellista asua maalla: Tuusulanjärven taiteilijayhteisö*. Siltala, Helsinki.

Koskenranta Jaana et al. *Suomalaisuuden lähteillä. Tuusulanjärven taiteilijayhteisö*. Järvenpään taidemuseo, Tuusulan museo.

Lindqvist Leena, 2006. *Taiteilijakoteja*. Otava, Helsinki.

Linnilä Kai, 1982. *Suomalaisia taiteilijakoteja*. Kuurojen liitto, Helsinki.

Malme Heikki, 2013. *Eero Järnefelt taidegraafikkona*. Eero Järnefeltin seura : Ateneumin taidemuseo, Helsinki.

Meri Veijo, 1981. *Tuusulan rantatie*. Otavan kirjapaino, Keuruu.

Partanen Hannele, 2001. Taiteilijakodin tunnelmallinen puutarha. *Kotipuutarha*, 61(10), 34-39.

Rauske Eija, 2014. *Arkkitehtikolmikko Usko Nyström, Albert Petrelius, Vilho Penttilä*. Suomen

Arkkitehtuurimuseo, Helsinki.

Salokannel Juhani, 2005. *Tuusulanjärven taiteilijaelämää*. Otava, Helsinki.

Wäre Ritva, 1991. *Rakennettu suomalaisuus. Nationalismi viime vuosisadan vaihteen arkkitehtuurissa ja sitä koskevissa kirjoituksissa*. Väitöskirja Helsingin yliopisto. SMY, Helsinki.

LIITTEET

liite 1: Ote yleiskaavasta ja merkkienselityksiä ja määräyksiä.

liite 2: Järvenpään yleiskaavaselostuksen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä ja rakennettua ympäristöä koskeva ote.

liite 3: Järvenpään yleiskaavan liitteet. *Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.*

liite 4: Järvenpään yleiskaavan liitteet. *Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.*

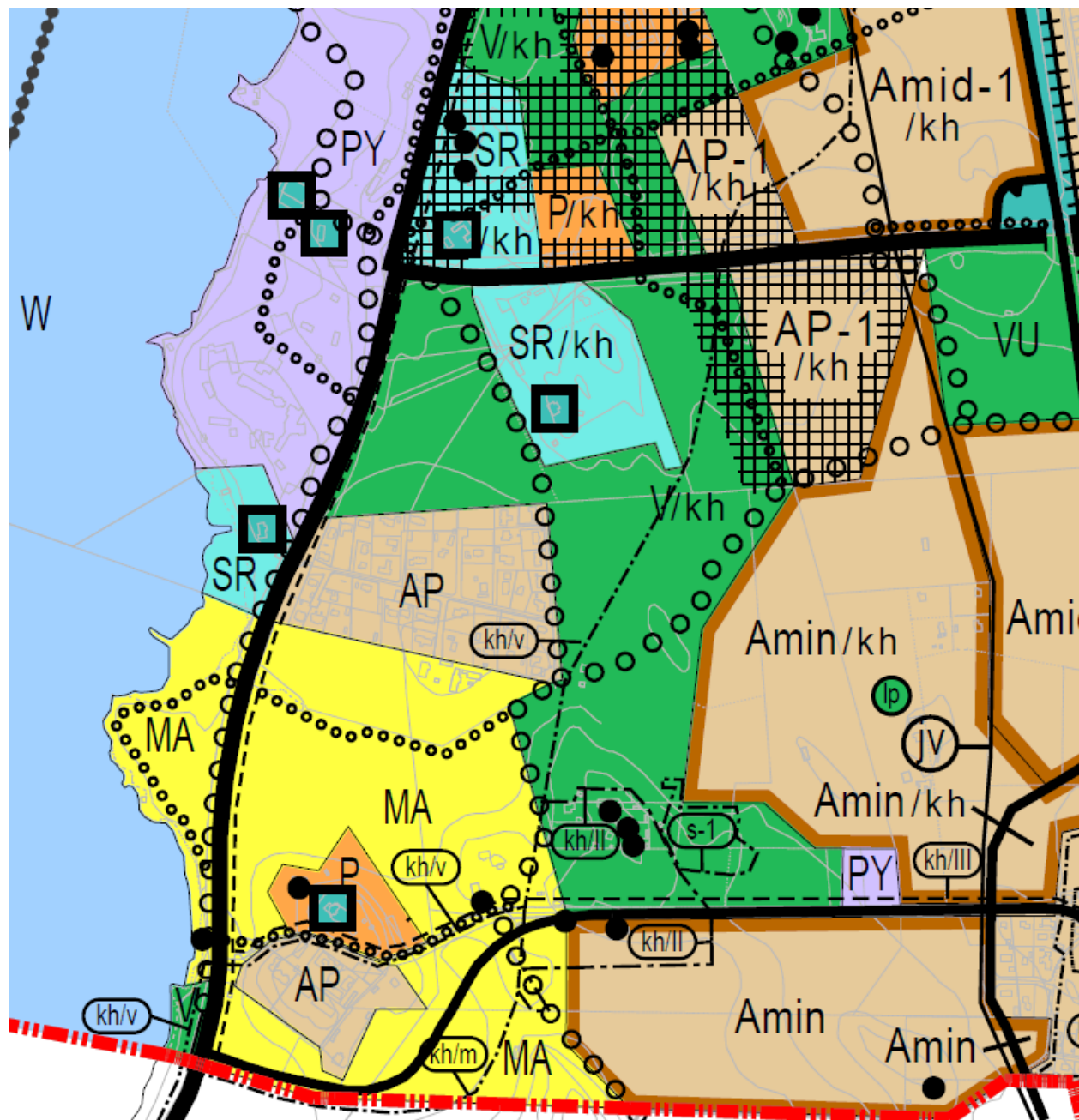
liite 5: Suvirantaa koskeva ote Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa (vaihe I).

liite 6: Ote Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman liitteestä *2a Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma. Kohteiden sijainti ja luokitteluehdotus.*

liite 7: Suvirantaa koskeva ote Tuusulanjärven itärannan maisemanhoitosuunnitelmasta.

liite 8: Piirustusluettelo

Liite 1: Ote Järvenpään yleiskaavasta
2020 ja merkkien selityksiä ja määräyk-
siä

SR

Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava alue.

Alueen arvokas rakennuskanta ja lähiympäristö tulee säilyttää. Alueen käyttötarkoitus määrätään asemakaavalla.

Valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristökohte.

Kohde on suojeltu asemakaavalla / kohde säilytetään kaavoituksella tai muilla toimenpiteillä. Merkintä tarkoittaa rakennusta tai rakennusryhmää ja /tai lähiympäristöä kohteen määrittelyn mukaan. Merkintä voi peittää yhden tai useampia kulttuuriympäristön maakunnallisia ja/tai paikallisia kohteita.

Valtakunnallinen kulttuuriympäristöalue, jonka arvokkaat piirteet säilytetään asemakaavoituksella tai muilla toimenpiteillä.

Kulttuuriympäristön suojelu ja hoito:

Kulttuuriympäristön rakennus- ja aluekohteiden arvot on kuvattu tähän yleiskaavakarttaan liittyvässä selostuksessa ja Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa (2000/2004).

Kulttuuriympäristön rakennus- ja aluekohteiden säilyttämiseksi on laadittava tarpeelliset rakentamishojeet ja ympäristönhoitosuunnitelmat.

Valtakunnallisesti merkittävän maisema-alueen rajauksen sisällä olevien rakennuskohteiden ja alueiden sekä muiden valtakunnallisesti merkittävien kohteiden asemakaavoja laadittaessa ja muita toimenpiteitä suunniteltaessa on kuultava myös museoviranomaisia.

Kulttuuriympäristön rakennuskohteiden säilyttämiseksi on yhteistyössä kiinteistönomistajien kanssa harkittava suojelua asemakaavalla tai muita toimenpiteitä, joilla voidaan luoda edellytykset kohteiden säilymiselle.

Paikallisten kulttuuriympäristökohteiden asemakaavoja ei muuteta säilyttämiseen velvoittaviksi ilman yhteistä sopimusta tai vastoin omistajan tahtoa.

Rakennusten säilyttämiseksi aiheutuvien erityisten kustannusten korvaamiseksi sovelletaan ensisijaisesti rakennusten käyttötarkoitukseen tai tonttien rakennusoikeuden määrittelyyn liittyviä kaavallisia keinoja. Voimassa olevien asemakaavojen rakennusoikeuksia voidaan lisätä säilyttämisen edistämiseksi.

Kulttuuriympäristön aluekohteiden merkinnällä ei osoiteta säilytettäväksi yksittäisiä rakennuksia, vaan merkintä kohdistuu alueiden yleisiin kaupunkikuvallisiin ja ympäristöllisiin arvoihin. Aluekohteiden arvokkaiden piirteiden säilyttämiseksi laadittavien asemakaavamuutosten tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi rakentamishojeiden soveltaminen ja hoitosuunnitelmien toteuttaminen mm. rakennusvalvonnan keinoin.

Yleiskaavayön taustaksi on käyettävissä varsin monipuoliset ja kattavat luontoselvitykset, joissa on tutkittu lähes koko kaupungin alue. Selvityksiä on tehty lepakoista (Siivonen 2002), liito-oravista (Pimenoff 2003), kasvillisuudesta (Metsätähti Oy 1998-2000), päiväperhosta (Sundell 2002) ja linnuista (Lavinto ja Honkala 2001, Honkala ja Niirinen 2002-2003). Lisäksi Tuusulanjärven ja Keravanjoen osalta on tietoja kaloista ja kalastuksesta (esim. Saura ja Leinonen). Lemmenlaakson luonnonsuojelualueelta on tutkittu käävät (Sevola ja Wikholm 2002). Ekologisia verkostoja ja maankäytön suunnittelua on selvitetty (Väre 2001, Väre ja Krisp 2003). Maisemaselvitys on vuodelta 2000 (Mikkola). Muinaismuistiselvitys on vuodelta 2001 (Lesell).

7.11 Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

Tuusulanjärven kulttuurimaisena on valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallisesti arvokas alue. Maakuntakaavassa esitettävät valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt esitetään yleiskaavassa.

Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt esitetään maakuntakaavan selostuksen liitekartoilla, mutta yleiskaavassa näitä vastaavat kohteet esitetään muun ohessa päätarkassa.

Valtakunnallisten ja maakunnallisten alueiden rajauskista järvenpään osalta on neuvoteltu museoviraston ja maakuntaliiton kanssa ja eräitä Lepolan alueeseen liittyviä rajauskysymyksiä on ratkoitu maakuntakaavehdotuksen yhteydessä.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt on esitetty maakuntakaavoituksessa esillä olevassa muodossa ja laajuudessa liitteissä 22 ja 23.

Kiinteät muinaisjäännökset ja kulttuurimaisema-alueet on esitetty yleiskaavakartalla kohdenerkinnoin. Yleiskaavaan on osoitettu Änäsin kivikautinen asuinpaikka (SM) muinaismuistialueena. Mikäli maankäytön toimenpiteet koskevat muinaismuistolaian rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä, Museovirastolle varataan hyvissä ajoin etukäteen mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Maaseutuopistoon liittyvät pellot ja metsäsaarekkeet ovat maisemallisesti arvokkaita, joten näiden alueiden osoittaminen asuntorakentamiseen edellyttää huolellista suunnittelua, jota on tarkoitettu pohjustaa mm. arkkitehtiliitolun avulla. Jatko suunnittelussa metsäsaarekkeet pyritään säilyttämään puistomaisina kohteina.

7.12 Rakennettu kulttuuriympäristö

Yleiskaavakartassa on esitetty kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman I-vaiheessa kaupungin hallituksessa v. 2000 hyväksytyt kohteet ja alueet, joiden säilyttämiseksi kaupungin on syytä ryhtyä erityisiin kaavoitus- yms. toimenpiteisiin (luokat 1-2), alueista myös luokka 3,

jonka kohteiden säilymistä edistetään sekä yleiskaavan rimalla osapuoliyhdistyönä laadittu II-vaiheen yhteydessä nimetyt uudet kohteet ja alueet (luokat 1-2, alueista myös luokka 3). I-vaiheen kohteista SOK:n mylly on kuitenkin siirretty keskustan osayleiskaavan mukaisesti luokkaan 3, joten se ei näy päätarkalla.

Yleiskaavan selostukseen ja liitekarttoihin on sisällytetty lisäksi rakennusohjeiden 3-luokka, jonka osalta kaupungin edistää säilyttämistä kaavoitus- ja rakennuslupaneuvonnalla ja ajankohteisilla ratkaisulla, mikäli kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma hyväksytään. Edelleen yleiskaavaselostukseen ja liitekartoille on lisätty pelkätään informaatiomielestä ryhmä ”mutta huomionarvoisia alueita”. Näihin ei liity toimenpidesuosituksia eikä oikeusvaikutuksia yleiskaavan tai kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman kautta.

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma käsitellään yleiskaavan ohessa erillisenä asiakirjana.

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmaan ja yleiskaavaan merkityt säilyttämistavoitteet on tulkitava kaupungin tahotoitaksi, joka on ohjeena jakosuunnittelulle ja suunnitelun toteuttamistoimenpiteille. Yksittäisiä kohteita koskevia omistajaa sitovia suojelumääräyksiä on mahdollista antaa vain asemakaavalla, johon voidaan liittää tarpeellisia sopimuksia mm. erityisten kustannusten korvaamista. Asemakaavamuutoshankkeet ohjelmoidaan vuosittain erikseen.

Edellä mainitut kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet ja alueet on esitetty luettelona ja karttoina liitteissä 24 ja 25.

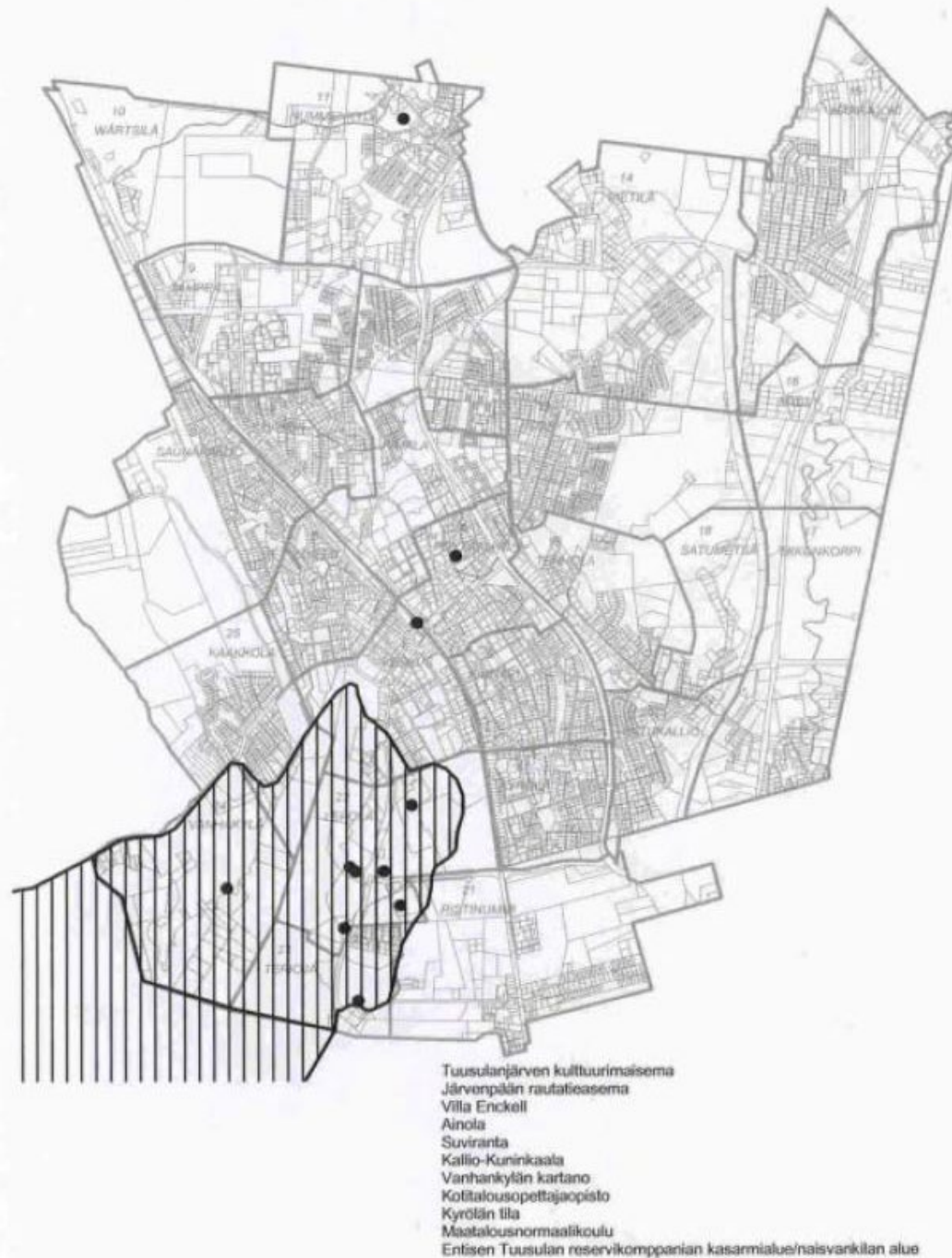
7.13 Asemakaavojen ulkopuoliset asuin-alueet

Yleiskaavan rakennesuunnitelmassa ei tietoisesti käsitelty kaikkien kaupungin reuna-alueella sijaitsevien palista-asutusalueiden maankäyttöä, koska niitä ei mm. mitoitussellista tai verkostollisista syistä ollut tarkoituksenmukaista osoittaa kaupungin kasvusuunnitien vaihtoehtoksi. Poikkeuksina ovat Haaraajoella Leppäntien alue, vaikka siellä ei ole juurikaan kasvunvaraakaan Halkiantien, Lauriantien ja Iä-Nummenkylän alueet, joita voidaan täydennysrakentaa. Nämä alueet merkitään rakennesuunnitelmaan asemakaavoitettaviksi asuin-alueiksi ensi sijassa viemäröinnin kehittämistarpeiden vuoksi. Yleiskaavaehdotuksessa ne on merkitty AP-2-alueiksi, joiden asemakaavoitus lähtövalaisuudessa on tarkoituksenmukaista ja joilla varaudutaan kunnallistehtäviin rakentamiseen. Ennen asemakaavoiusta rakentamista voidaan sallia vain olemville valmiiksi lohkoille tiloille, mikäli hanke ei vaikeuta tulevia kaavoitusta. Rakennuspaikan tulee olla vähintään 5000 m² suuruinen. Rakennusoikeus on 200 kerros-m² asuintiloja ja lisäksi 70 kerros-m² taloustiloja.

Vanhaassa yleiskaavassa on myös muita omakotialueita

Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

Uudenmaan maakuntakaavan kulttuuriaineistot / 10.3.2004 tark.16.6.2004

Liite 3: Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

Uudenmaan maakuntakaavan kulttuurilaineistot / 20.5.2003

2 KOHTEET, JOIDEN SÄILYTTÄMISEKSI KAUPUNKI RYHTYY ERITYISIIN KAAVOITUS- YM. TOIMENPITEISIIN

Toimenpidesuositus

Kohteiden osalta tullaan harkitsemaan suojelua asemakaavalla tai muita toimenpiteitä, joilla voidaan luoda edellytykset kohteiden säilymiselle yhteistyössä rakennusten omistajan kanssa. Yleiskaavassa rakennuslainsäädännön nojalla suojeltavalle alueelle (SR) sijoittuvat kohteet ja ilman kaavallista suojelua olevat, valtion suojelemat ja varjelemat kohteet tulee suojella asemakaavalla. Asemakaavan tarkistamista on harkittava niiden kohteiden osalta, joiden kohdalla asemakaavassa ei ole suojelumerkintöjä tai jotka on suojeltu kaavassa vain osittain, kuten Kinnarin koulu.

Rakennusten säilyttämisestä aiheutuvien erityisten kustannusten korvaamiseksi sovelletaan ensi sijassa rakennusten käyttötarkoituksen tai tonttien rakennusoikeuden määrittelyyn liittyviä kaavallisia keinoja. Myös rakennussuojelulain mukainen suojelu saattaa muutamissa tapauksissa tulla kyseeseen.

Lisäksi on tarpeen pohtia, miten rakennusten ylläpidossa ja käytössä voitaisiin edistää rakennusten säilymistä ja tuoda esiin niiden historiallista arvoa. Rakennusten ulkoasua ei tule pilata sopimattomilla julkisivumuutoksilla. Myös ympäristön ja alueiden eheyden säilymiseen tulisi kiinnittää huomiota.

01.08	Yrjö Paloheimon talo	07.06	Kumitehtaan johtajan talo, lastentarha
01.09	Kallio-Kuninkala	07.09	Entinen Harjuvaaran huvila, nykyinen englantilainen leikkikoulu
01.15	Seppälän kiinteistö (Stenbacka)	07.21	Entinen Harjanteen (Kaurasen) talo
01.21	Haarajoen kartano	07.25	Samaletdinin huvila
01.24	Vanhankylän kartanon päärakennus	07.26	Talusenin huvila
01.25	Yläpytinki	07.29	Kortin talo, Lehtorinteen talo
01.26	Sepän asunto	07.30	Entinen Pietilän huvila
01.27	Muonamiesrakennus (7)	07.32	Harjuvaaran funkistalot
01.28	Muonamiesrakennus (8)	08.01	Kirjailija Martin Löfbergin (Marton Taigan) talo
01.29	Muonamiesrakennus (10)	08.04	Suviranta
01.30	Entinen meijeri	08.05	Akateemikko Joonas Kokkosen talo, Villa Kokkonen
01.31	Paja	09.05	Kinnarin koulu
01.32	Varastot ja maakellarit	09.13	Maatalousnormaalikoulu
01.33	Lato / varastorakennus	09.16	Harjulan koulu
02.02	Kokkosen talo	10.01	Entinen Venäläinen vanhainkoti Betania
03.01	Rautatieasema	10.04	Islamilainen moskeija
04.01	Järvenpään valssimylly	10.06	Vanha kirkko
04.02	Entinen meijerirakennus	11.07	Seuratalo
04.03	Entinen Westermarckin konttorirakennus	11.10	Taidetalo
04.04	Entinen Westermarckin laboratorio	12.02	Anttila
05.01	Haarajoen mylly	13.03	Kallio-Kuninkalan alue
05.04	Entinen Veho-kenkä	13.06	Vanhankylän alue
05.07	Plyyshi- ja mattotehdas	13.10	Järvilampi, Harjuvaaran funkistalon ympäristö
05.08	Entinen muuntaja		
05.09	Entinen sähkölaitos		
05.12a	Entinen Järvenpään kumitehdas		
06.01	Liike-asuinrakennus Erkomaa		
06.14	Perhelä		
07.02	Entinen Sundholmien talo		
07.03	Nybergin huvila		
07.04	Niemelän talo		
07.05	Kuvataidekoulu, Pikku-Ainon koti, entinen Kaiskon huvila		

08.04 Suviranta

Taidemaalari Eero Järnefelt rakennutti Suvirannan ateljeeeseen ja asunnoksi perheelleen vuonna 1901. Päärakennus on arkkitehti Usko Nyströmin suunnittelema, piharakennus ja sauna lie-nevät Eero Järnefeltin itsensä suunnittelema. Järnefelt asui Suvirannassa perheineen vuoteen 1917 saakka ympäri vuoden ja sen jälkeen kesäisin. Seuraava vakituinen asukas oli vuodesta 1933 Järnefeltin tytär taidemaalari Laura Kolehmainen (taiteilijanimeltään Laura Järnefelt) perheineen. Nykyisin Suvirannan omistaa Juhani Kolehmainen. Suviranta on omistajansa asuinkäytössä.

Tyyliään päärakennus edustaa kansallisromantiikkaa ja muistuttaa englantilaista maalaisasumusta. Piharakennus ja sauna ovat ulkoasultaan perinteisempiä. Päärakennuksen ulkoasu ja sisustus ovat säilyneet erittäin hyvin alkuperäisessä asussa. Viimeiset, 1980-luvun puolivälissä aloitetut korjaukset tehtiin entisöiden arkkitehti Olli Kuusen suunnitelmien mukaan. Tätä ennen oli jo 1980-luvun alussa mainittavana muutoksena ulkoasuun vaihdettu tiilikatto tiiliprofiloituun peltikatteeseen. Talossa oli alunperin 1920-luvun lopulle pärekatto. Entisöinnin yhteydessä muutettiin palvelijahuone apukeittiöksi ja puhkaistiin ovi keittiön ja pääportaan eteisen välille. 1920-luvulla asennettu keskuslämmitys korvattiin suoralla sähkölämmityksellä. Uuneista osa oli purettu jo 1920-luvulla, osa 1950-luvun alussa. Myös piharakennus ja sauna ovat säilyneet melko hyvin alkuperäisessä asussa. Tien varressa sijaitsevassa piharakennuksessa on nykyään vierasasunto, nykyaikaiset saunatilat ja autokatos. Päärakennus ja sauna ovat hirsirunkoisia, piharakennus on rankorakenteinen. Päärakennus ja piharakennus ovat hyväkuntoisia. Rantasaunan (savusauna) kunto on kohtalainen. Saunaa on kunnostettu 1999-2000 ja korjaus jatkuu mm. vesikaton uusinnalla.

Suviranta on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi kohteeksi osana Tuusulanjärven kulttuurimaisemaa. Suviranta kuuluu olennaisena osana Tuusulanjärven taiteilijayhdyskunnan rakennuksiin ja on Ainolan ohella Järvenpään arvokkaimpia rakennusmuistomerkkejä. Eero Järnefeltin ateljeena ja osana taiteilijayhdyskuntaa sillä on valtakunnallisesti merkittävää historiallista arvoa. Myös rakennushistoriallisesti vuosisadan vaihteen arkkitehtuuria edustavat rakennukset ovat arvokkaita.

Suviranta sijaitsee Lepolan kaupunginosassa, Tuusulanjärven rannassa, suurella ja kauniilla tontilla. Varsinaisen tontin lisäksi Suvirantaan kuuluu oma vesialue ja siihen liittyvää maata. Alue on asemakaavoittamaton ja yleiskaavassa Suviranta on merkitty rakennuslainsäädännön nojalla suojeltavaksi alueeksi (SR). Rakennusten yksityiskohtainen suojelu voitaisiin toteuttaa tulevaisuudessa asemakaavoituksessa tai mahdollisesti rakennussuojelulailla. Nykyinen omistaja halunnee säilyttää alueen kaavoittamattomana maalaispaikkana.

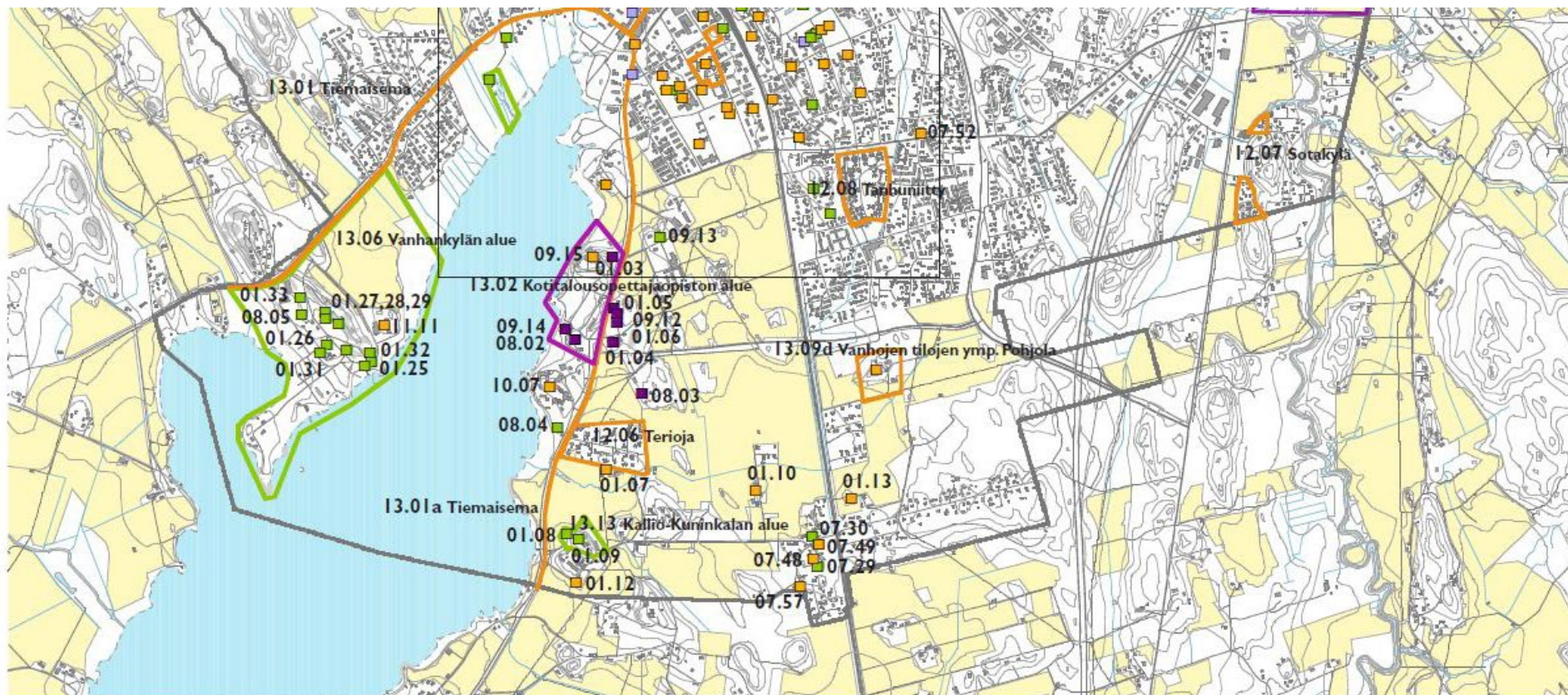
Valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde. Tuusulanjärven taiteilijahuvilat muodostavat kansallisesti arvokkaan kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden.

Suviranta

Yleiskaavaote 1: 5000

LIITE 2a Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma Kohteiden sijainti ja luokitteluehdotus

Kulttuurikohteet/Toimenpide

- 1 suojeltu
- 2 säilytetään kaavoituksella
- 3 säilyttämistä edistetään
- 4 ei toimenpiteitä

Kulttuurialuekohteet

- ~ 1 suojeltu
- ~ 2 säilytetään kaavoituksella
- ~ 3 säilyttämistä edistetään
- ~ 4 ei toimenpiteitä

SUVIRANTA

Suviranta on Eero ja Saimi Järnefeltin itselleen suunnittelema ja rakentama puutarha, joka on ikuistettu moniin Eero Järnefeltin tauluihin.

Puutarha on yhä hyväkuntoinen, huolellisesti ja rakkaudella hoidettu (esitelty Kotipuutarha-lehden numerossa 10/2001). Siinä on säilynyt viime vuosisadan alun piirteitä ja kasvillisuutta. Etupihaa hallitsee valtava tammi. Pihan kivituhkakäytävien lomassa olevat kukkaryhmit ovat vanhoja. Reunuskasvina on mm. ikivihreä Primula auricula, jota kasvaa myös Ainolassa.

Puutarhasommitelmaan kuuluu päärakennuksen pohjoispuolella oleva sorakäytävien halkoma hyötymäpuutarha, jonka seinämänä on syreeniaindanne. Aidanteen edessä on puolikaaren muotoinen, säännöllinen "Versailles" kukkaryhmineen ja aurinkokelloineen. Syreeniaidanteen pohjoispuolinen hyötymäpuutarha oli aikanaan jaettu klassiseen tapaan kuuteen eri lohkoon. Pihalla on mm. alkuperäinen suuri keinu.

Ranta-alue on luonnonmukainen ja vanhojen lehmusten lomitse avautuvat näkymät järvelle upeat.

Ranta-aluetta on täytetty Tuusulanjärven rannan ja Poikkien rakentamisen yhteydessä. Täyttö-alue on liitetty pihaan lahdetteena jatkuvan painanteen kautta ja sitä hoidetaan puoliavoimena, puustoisena niittynä.

Nykyiset omistajat ovat kehittämässä päärakennuksen eteläpuolelle suomalaisista rodolajikkeista koostuvaa puutarhaa.

Suviranta on arvokas kokonaisuus, eräs Tuusulanjärven itärannan helmistä, johon on mahdollisuus tutustua Eero Järnefeltin ateljeeseen suunnattujen ohjattujen käyntien yhteydessä.

Toimenpiteet:

Järvenpääntien perusparannuksen yhteydessä tie olisi hyvä saada kauemmas pihasta ja piharakennuksesta.

Tuusulanjärven rantapalle on kasvamassa umpeen. Palle on syytä pitää avoimena näkymien säilyttämiseksi.

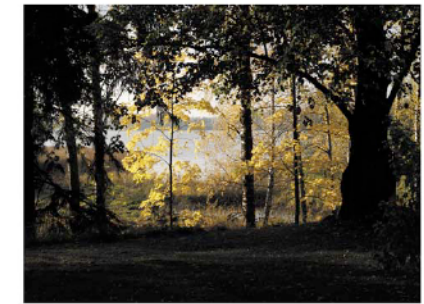
Suvirannan maisema, nykytilanne vuoden 2006 ilmakuvan mukaan.

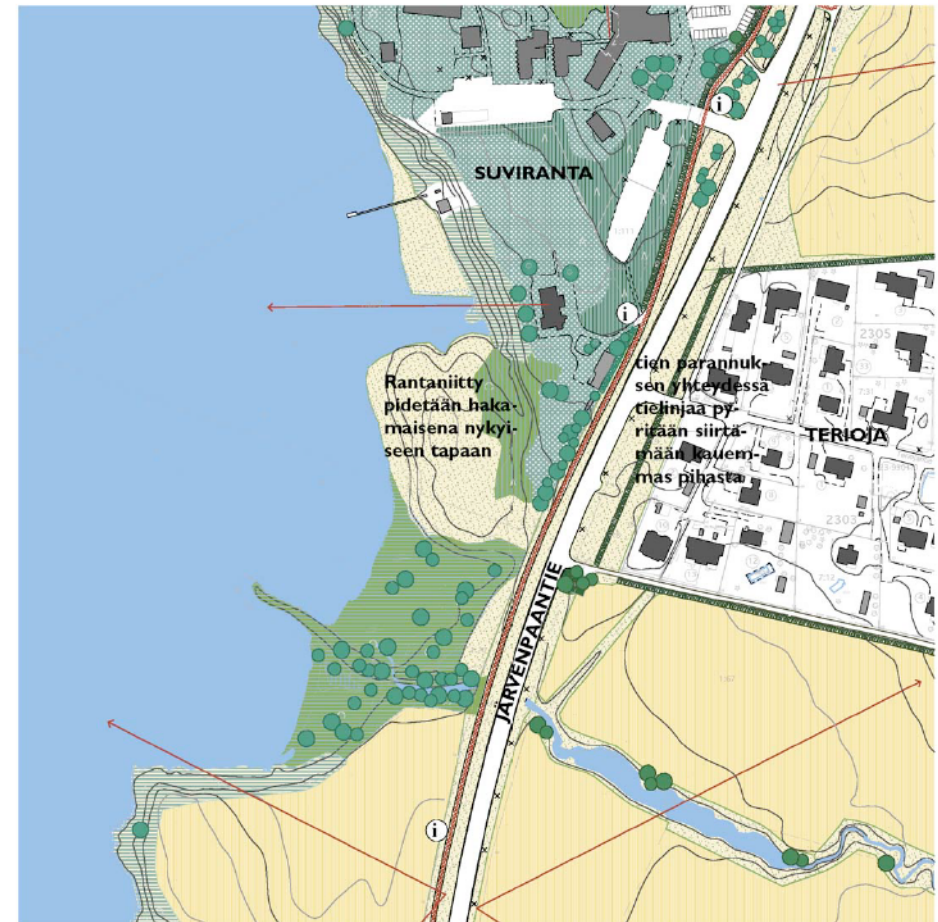
Ote v. 1938 ilmakuvasta. Maanmittauslaitoksen ilmakuva-arkisto.

Suvirannan etupihaa hallitsevat suurikokoiset puut.

Talosta ja pihalta avautuu rauhallinen näkymä Tuusulanjärvelle.

Suunnitelmapaketti. Merkintöjen selitykset ks. sivu 66.

Liite 8: Piirustusluettelo

Ohessa luettelo tässä työssä tutkituista Suvirantaa koskevista arkkitehtipiirustuksista. Usko Nyströmin laatimat alkuperäisluonnokset ja –piirustukset ovat Kansallisarkistossa. Saman sisältöisiä piirustuksia löytyi myös Eero Järnefeltin arkistosta Kansallisarkistosta, josta löytyi mitoitettuja pohjia sekä todennäköisesti ainoa yläkertaa koskeva pohjapiirustus tai sen luonnos. Vuosien 1986 ja 1994 muutoksia koskevat piirustukset löytyivät Suvirannan yksityisarkistosta. Näiden lisäksi on olemassa Järvenpään yleiskaavan 2020 pohjanakin käytetty dwg-tiedosto Järvenpään alueesta. Suvirannan arkistosta löytyi myös sähköpiirustuksia vuoden 1986 muutoksista, erinäisiä asemapiirustuksia ja Olli Kuusen piirtämiä luonnoksia vuoden 1986 muutosten ja korjausten ajalta, jotka todettiin osin virheellisiksi.

Alkuperäisluonnokset ja –piirustukset, Arkkitehtuuri museo, Usko Nyströmin kokoelma

SRM 080/217 / luonnos

SRM 080/218 / luonnos

SRM 080/219 / luonnos

SRM 080/220 / Alakerran pohja

SRM 080/221 / Leikkaus A-B

SRM 080/222 / Pihanpuoleinen fasadi

SRM 080/223 / Fasadi järvelle

SRM 080/224 / Etelänpuoleinen fasadi

Alkuperäisluonnokset ja –piirustukset, Kansallisarkisto, Eero Järnefelt arkisto

Taiteilija Eero Järnefeltin Asumus ja Atelieeri, Pihanpuoleinen fasaadi (muoville)

Taiteilija Eero Järnefeltin Asumus ja Atelieeri, Alakerran pohja (muoville, mitoitettu)

Taiteilija Eero Järnefeltin Asumus ja atelieeri rakennus (alakerran mitoitettu pohja muoville, lyijykynäluonnoksia)

Taiteilija Eero Järnefeltin Asumus ja Atelieeri, Järvenpuoleinen fasaadi (muoville)

Taiteilija Eero Järnefeltin Asumus ja Atelieeri, Alakerran pohja (yläkerran pohja, virheellinen nimi, muoville)

Taiteilija Eero Järnefeltin Asumus ja Atelieeri, Alakerran pohja (mitoitettu, sinikopio)

Kattotuolien mitoituspiirustus (sinikopio)

Vuoden 1986 asuinrakennuksen muutosten ja korjauksien piirustukset, Suvirannan yksityisarkisto

ARK 177-10 / Ehdotus, eteinen ja keittiöalue, pohja 1:50

ARK 177-11 / Ehdotus, eteisen porrasjärjestely, leikkaukset 1:20

ARK 177-12 / 1.krs 1:50

ARK 177-13 / 2.krs 1:50

ARK 177-14 / Keittiö, pohja ja seinäprojektiot 1:20

Vuoden 1994 talousrakennuksen muutospiirustukset, Suvirannan yksityisarkisto

Juoks.no 1 / Asemapiirros 1:500

Juoks.no 2 / Pohja, leikkaus 1:50

Juoks.no 3 / Julkisivut 1:100

